

Petru Todoran

CRONICILE COMBINATULUI

Oameni și fapte

Volumul 3

Capitolul 1

Maturizare cu dureri de cap

*Am întrebat Savantul și-am întrebat și Sfântul
Sperând c-o să mă-nvețe suprema-nțelepciune
Și, dup-atâta trudă, atât se poate spune:
Că am venit ca apa și că plecăm ca vântul.
Omar Khayyam*

Pandemia își arată colții, parcă dinadins mai tare acum, când am ajuns la capăt sau la mal, unde se îneacă nu numai țiganul, conform unei ziceri neaoș românești, dar și oamenii proști și încrezuți, la fel ca și savanții sau toți oamenii buni, căroră le-a venit sorocul. Suntem în luna mai, 2020 și bucuria a venit peste noi. Brusc. Parcă prea deodată s-au ridicat interdicțiile. Că lumea a năvălit pe străzi bucurându-se, într-un fel aparte, mai mult sfidător decât vesel cu sinceritate. De aceea, vorbind între noi, cei ce am colaborat la întocmirea celor două volume din *Cronici* am hotărât să mergem pe linia înțelepciunilor moștenite: „*Paza bună trece primejdia rea!*” Asta înseamnă că nu ne vom aventura la întâlniri îndeaproape, chiar de-ar fi și în parc, sau într-o curte privată, fără aglomerație Vremea trece, vremea vine, ce e scris acum parcă prea devreme se neagă, ce a fost ieri restricție aspră, azi parcă nu mai este ... O fi, oare, bine? Ce vreți, domnilor? Cercetarea mondială pe acest virus nu e cu lupa ci cu microscopul electronic, de la o zi la alta se află tot mai multe despre comportamentul lui și se trag concluzii. Într-un fel sau altul viața trebuie să meargă înainte.

- Domnilor, dar cazuri noi de contaminare se descoperă zilnic, cifra n-a scăzut încă sub o sută, ba chiar dansează mai mult în sus decât jos. Hai să mai stăm. Să așteptăm inclusiv momentul când vom putea lansa volumul 2, zise nenea George, reluându-și locul în capul mesei (*virtuale!*), de acolo de unde stabilea și ne anunța când, la ce oră și în ce condiții ne vom întâlni data viitoare. Cronicarule, ai vreo observație?

-Sigur că am, nene George, am totul împotriva! În zilele care au trecut de la acel mijloc de februarie când am avut lansarea primului nostru volum, la Salonul Literar de la Casa de Ajutor Reciproc a Pensionarilor din Galați, ori de câte ori v-am sunat la telefon pe tot parcursul pandemiei, vă aduceți aminte că mereu ați declarat că vă este dor de întâlnirile noastre, de sticlutele cu vin rozé atât de greu golite deși nu aveau decât 300 de mililitri precum și de înțepăturile atât de distractiv aplicate lui Ștefi, interminabilul și inegalabilul Erou al construcției Combinatului? Acu avem libertatea să ne luăm inima în dinții, masca pe deasupra dinților și să acceptăm invitația pe care mai marii zilei îl lansează țării, cu binecuvântarea mai marilor medicinei noastre, să îndrăznim să ieșim la terase de cârciumi ca să ciocnim sticlutele cu vin rozé, bucurându-ne de revedere, de aerul mai puțin poluat și de atâtea lucruri deosebit de prețioase pe care fiecare dintre noi le-am descoperit în aceste săptămâni apăsătoare, de izolare haină. Sigur, nu am căderea să insist, domniile voastre sunteți înțelepți, nu trebuie să vă luați după unul mai tânăr și mai neliniștit!

-Cronicarule, nenea Georgică are dreptate, îmi confirmă domnul Prică după câteva minute, când l-am sunat la telefon și i-am împărtășit prima opinie culeasă din grup. Are dreptate, ca totdeauna, de altfel! Crezi că eu nu știu că erau binevenite mereu observațiile lui la cuvintele, propozițiile, frazele pe care eu, cu multă nerăbdare, insistam să vi le spun, chiar dacă vorbeam cu greșeli de multe ori? Hai, Cronicarule, să admitem că nenea George și domnul Ovesea sunt înțelepții noștri cu „greutatea maximă”, pe ei trebuie să-i consultăm, mereu, și să le urmăm sfatul.

-De acord, cred că argumentul dânsului are greutate științifică, am continuat eu dialogul cu domnul Prică. Mi-a spus că noi toți, cei peste limita de 65 de ani, cu cât stăm mai mult degeaba cu atât pierdem din imunitate. Când aveam voie doar două ore afară și nici pe acelea nu le foloseam complet, că striga după mine nevastă-mea să trec în casă, că m-am expus destul riscului, ei bine simțeam că încheieturile prind rugină, că „boii mici” pe care-i invocam că merg greu la deal, aceia deveneau pe zi ce trece tot mai mici. Iar când i-am zis soției mele că-i tare greu să fi moșorog (că așa se zice, moșorog de-i unul singur, la mai mulți se zice boșorogi, după definiția dată de Costache Moglan, înțeleptul de la Pașcani!), a săltat cu bucurie și mi-a dat replica: „De când îți tot zic eu, dar tu nu vrei să mă ascuți!” Așa că m-am adresat celorlalți prieteni:

-Stimați coautori! Am purtat o teleconferință cu domnii „musiu George” zis și „Nenea Georgică” și cu domnul Prică, cel care dintre Constructori a fost totdeauna cel mai dintâi. Am recepționat opinii identice: că să stăm liniștiți, să nu ne grăbim la zburdat pe afară. Cum inclusiv domnul Ovesea are aceeași părere, cred că este bine să ne abținem de la reluarea întâlnirilor noastre bisăptămânale. Și mai am doar atât să vă spun, că am a împărți câte un exemplar al cărții lui Mircea Budur unora dintre domniile voastre. Că au sosit azi cu Fan Courierul. Cartea are titlul binecunoscut, „Trăirile unui siderurgist”. Apoi vă comunic faptul că am primit un biblioraft plin cu dosare doldora cu „File de poveste”, autor Ștefan Prică. Așa că eu am ce face, nu am intrat în șomaj tehnic cu volumul 3. Deocamdată trebuie să studiez fiecare dosar deoarece autorul face adeseori reveniri la evenimente deja pomenite și descrise, la care trebuie să mai facă ceva adăugiri, corecturi, rectificări, că deh! avem și noi o vârstă, mai scăpăm unele amănunte! Cu titlu oficial, sau mă rog! semioficial, volumul 2 a atins – în poveste – narațiuni despre oameni și fapte până la anul 1982, ar trebui să sărbătorim Revelionul 1983 și să începem să completăm cu următoarele fapte de-ale oamenilor în volumul 3. Însă domnul Ștefi a intervenit, ca de obicei, și-a cerut voie, dar mai înainte și-a cerut scuze, că parcă a omis să redea atmosfera apăsătoare din perioada 1975 – 1978, când se întâmplau niște chestii ! Că ar trebui să nu sărim peste aceste considerații ale lui, că tineretul cititor ar rămâne tot confuz. Dosarul cu pricina începe cu pagina 389 și ține până la pagina 430. Și are data specificată pe ultima pagină 25.08.2019, când au fost consemnate acele povești pe file. Iar cele mai recente dosare cu File de Poveste ale domnului memorialist Ștefi au numărul curent (de pagină, desigur!) 873 – 940! Vă dați seama cât de rămas în urmă sunt?! Așa că trebuie să trag tare și până ce nenea George va primi dezlegare să scape de acasă și să ne dea vestea îmbucurătoare „Sculați, români, haideți la crâșmă!” dacă o fi să nu mă lămuresc din manuscrise, vă voi cere ajutorul, telefonic. E bine așa?

-Sigur că este bine, Cronicarul! zise nenea George. Dar îți atrag atenția ultima dată! Eu n-am strigat niciodată să ieșim la „crâșmă”. Nu folosi acest cuvânt în cazul nostru! Noi suntem oameni serioși, care ne întâlnim la un club de creație literară, pe terasă de cafea, la umbra teilor și plopilor falnici ai Galațiului. Ți este clar? Și te rog să te străduiești mai mult! Lucrezi tare încet! Păi așa, câte volume mai scoți? Crezi că nu vedem că sabotezi programul nostru tip „Cincinal în patru ani jumate!?” Viteza ta este semn de sabotaj!

-Nu, nene, nu-i așa. Îmi cer iertare pentru cuvântul nepotrivit pe care l-am aruncat în text. Și eu sunt un om serios, dar câte o dată mai scap și eu căruța la vale și se aude tărășuța sunând a gol!. Iar cu viteza, asta e: am cam îmbătrânit și merg încet! Că nu mi-au mai rămas la dispoziție decât boii mici și e tare greu la deal cu aceste animăluțe! Sunt și eu destul de distanțat de pragul de 65 de ani, de la care începe categoria de „persoane în vârstă!”. Și termenul acesta apasă asupra mea ca o ștampilă, sau pecete cu ceară roșie, de sigiliu poștal! Apropo de pragul de 65 de ani! Un alt hâtru, de talia lui Costache Moglan, a decretat că doamnele cu vârsta sub 65 de ani, chiar și la 64 fac parte din categoria „trufandale!” Deci atenție, băieți, fiți politicoși totdeauna!

Deci am rămas așa ca ultima dată, adică în stand by. Eu, Cronicarul, mă întorc la tastatură și la citit din autorul Ștefi Prică să vă traduc pe un limbaj de-al vostru, copiii de azi, cele ce le-am simțit noi cu 45 de ani mai îndărăt.

Să încep. Domnul Prică ne readuce în memorie niște evenimente destul de tensionate care s-au întâmplat în acei ani 1975 – 1978, întâmplări care au fost viu comentate pe platformă, de multă lume, nu numai de electricieni. Că acele tensiuni riscau să se transforme în demonstrații, în proteste, ceea ce era un lucru extrem de grav în România socialistă. Acum eu fac legătura, nemulțumirile electricienilor de la Grupul 4, mai ales ale inginerilor reglari, puteau să fie tratate cu asprime dacă ele ar fi fost mai zgomotoase, deoarece exista un antecedent al cărui final se suprapunea peste nemulțumirea noastră, locală. Este vorba de greva de 3 zile a minerilor de la Lupeni, din 1 – 3 august 1977. În cazul minerilor lucrurile au fost de o amploare mai mare. Doi dintre fruntașii partidului, Ilie Verdeț pe atunci președinte al Consiliului Economic, un fel de coordonator al activității economice și Gheorghe Pană, secretar al CC, mai apoi și Gheorghe Băbălău, ministrul minelor, au fost reținuți de greviștii adunați în număr mare, circa 40.000 de oameni, în curtea minei de la Lupeni. Ilie Verdeț a fost forțat să-l sune pe Ceaușescu, informându-l la telefon că ei, adică împreună cu Gheorghe Pană și cu Gheorghe Băbălău sunt reținuți de mineri și nu li se va da drumul până când șeful statului nu va sosi la Lupeni, să le asculte doleanțele. Ceaușescu era în concediu la Neptun, la Marea Neagră. El a venit la fața locului însoțit de trupe ale securității și cu un alai numeros de activiști de partid. A reușit să dezamorseze greva, rezolvând câteva din cererile minerilor. Iar în luna septembrie 1977 organele statului au trecut la represalii: arestări, deportări, condamnări, etc. Au lăsat să treacă două luni, ca și cum Statul s-ar fi împăcat cu situația iar mineri s-au liniștit, reintrând în regimul de viață obișnuit, poate ceva mai dulcișor acum, după revendicările satisfăcute. În realitate, în această perioadă de calm aparent, informatorii au lucrat. S-au cules date despre lideri, despre cei mai agitați dintre mineri și despre agitatori. Apoi au început arestările. Condamnările au

fost relativ grele, între 3 și 5 ani, dar peste două sute de familii de mineri au fost mutate în diferite localități din țară, cu domiciliu forțat. Și ținute sub observație permanentă.

Toate aceste evenimente urâte, de pe Valea Jiului, s-au aflat în țară doar din gură în gură. Oficial nimic nu s-a dat publicității. Tăcerea din jurul acestei ridicări la manifestare liberă a unei mase de oameni deloc de neglijat a amplificat și mai mult frica. Deci comentariile s-au făcut cu mare fereală. Și atunci, pe acest fond de teamă inspirată de modul silențios de înăbușire, vă dați seama oameni buni, ce groază s-a stârnit la noi, la ICMSG, imediat ce s-a aflat de clocotul unui alt grup de nemulțumiți, de data aceasta din categoria intelectualității. Ce voiau acești ingineri de la Grupul Electrotehnic? Nimic prea mult, decât dreptul lor la plata cinstită a muncii. Ei aveau un program de muncă prelungit, de 10 ore zilnic, șase zile pe săptămână. După legea în vigoare, Codul Muncii, aceste două ore peste cele opt oficiale ca zi normală de lucru, ar fi trebuit să fie plătite în regim de ore suplimentare. Dar li se acordase un regim de favoare, fiind suspendat baremul de maxim 120 de ore suplimentare aprobate, prin lege, pe an. Și de aceea erau plătiți oră la oră, mult mai mult decât aceste 120 admise. Asta, numai teoretic. Exista o altă lege care reglementa munca și răsplata: legea acordului global, generalizat în țară. Era o lege care lega salarizarea de nivelul realizării planului. Și dacă planul nu se făcea, salariul era diminuat, implicit, chiar dacă era calculat la program de 10 ore pe zi. Băieții aceștia, de la reglaj, n-au putut fi păcăliți că ceea ce li se întâmplă era ceva normal, legal. Ei și-au cerut dreptul! Când au văzut că tovarășul director al Grupului de Șantiere Electrotehnice, Ștefan Prică, asistat de inginerul șef de grup, Nistor Toader, de șefii de șantiere și de loturi, nu pot să rezolve problema aceasta din cauza unor limitări de putință prin corsete birocratice, au pornit pe jos, cale de vreo doi kilometri, de la sediul Grupului Electrotehnic la sediul central al întreprinderii. Acolo când au ajuns i-a luat în primire secretarul Comitetului de partid pe întreprindere. Vestitul tovarăș Iacob, Jeky-și-mai-nu-știu-cum-poreclit! S-a discutat calm, spiritele nu au ajuns să se încingă. Li s-a promis că și promovările în gradația de încadrare tarifară se vor face în număr mai mare decât până acum. Așa că băieții s-au întors la muncă, dar o oarecare neliniște a persistat un timp în acest colectiv de oameni. Ce s-a întâmplat acolo, de fapt? Ce anume a generat această mică furtună într-un pahar de apă rece? Ne explică Ștefi, în paginile Filei de Poveste care tocmai venise la rând, la consultare.

Domnia sa zice că aceste nereguli cauzatoare de nemulțumiri manifestate fățiș aveau ca fond un management necorespunzător al întreprinderii. În speța în cauză disfuncționalitatea provenea de la vârful conducerii întreprinderii și continua cu compartimentul Plan. Superficialitatea unor oameni aflați în posturi cheie de conducere, frica de abordarea cu răspundere a unor probleme care erau de competența strictă a conducerii acestei unități de stat au închis calea spre rezolvări pașnice, corecte, ale unor probleme de muncă firești, cu nimic anormale față de restul țării. Erau insurmontabile aceste probleme? Nicidecum! Mai multe capete luminate ar fi găsit soluția. Dar la noi, zice Ștefi, în problema defalcării cifrelor de plan pe grupurile de șantiere s-a ales modelul liniar: dacă planul crește, anul acesta, cu 2 procente față de anul trecut, apoi această creștere se aplică în mod egal la toată lumea. Că dacă am aplica procente diferențiate, cum cere directorul grupului

Electrotehnic, am crea zădărnici, nemulțumiri, din care am ieși prost de tot doar noi, conducerea. S-ar putea să fiu dat jos de pe scaunul meu, de director general. Această logică simplistă era, de fapt, lipsită totalmente de logică! Aici îl citez pe autorul „Filelor ...”:

„Planificarea, în zona noastră a unităților de construcții, la fel ca în toate întreprinderile statului, se învârtă în jurul câtorva criterii ce trebuiau neapărat realizate pentru ca să primești avizele necesare pentru plata salariilor. Aceste criterii, practic bătute în cuie erau: a). nivelul de plan exprimat valoric, în miliarde de lei; b). productivitatea muncii, calculată prin împărțirea planului valoric la numărul de salariați; c). prețul de cost, calculat la perioade calendaristice – lună, trimestru, semestru, an; d). stadiile fizice ale investițiilor. Primele două criterii enunțate trebuiau să aibă o dinamică ascendentă, an de an, sarcină care garanta progresul! Simplu de înțeles până aici, nu? Dar ce te faci cu aceste criterii dacă în interiorul unității apar ceva modificări structurale care determină efecte asupra primelor două criterii de plan?”

-Vino la concret, omule, că este prea savantă această teorie, zice oricare dintre cei ce au fost consultați de Cronicar, telefonic.

„-Bine, zice autorul Filelor. Se întâmplă ca unitatea care ne deservește cu mijloace mecanice de transport și ridicat să primească niște dotări performante, care cresc productivitatea proprie cu 40%, de exemplu, față de anul trecut. În consecință, alte două sau trei grupuri de șantiere de la noi primesc aceste dotări pentru lucrări în execuție și obțin, la rândul lor, creșterea productivității muncii cu 20 – 30 de procente. Dar la celelalte subunități componente ale întreprinderii noastre lucrurile rămân neschimbate. Dar planul crește, cu 2 procente la toată lumea! Să vă mai explic ce efecte diferite au creat aceste dotări performante primite cadou? Sigur, la cei favorizați criteriul numărul 2 de salarizare, al productivității muncii, a crescut cu 20 – 30 de procente. Aceste subunități vor primi un indice de salarizare corespunzător rezultatelor muncii: 1,2 sau 1,3! La celelalte subunități indicele este subunitar, 0,95 – 0,98! Nu intervine nimeni în această debalanțare internă? Dacă lucrurile rămân așa, cum poate fi caracterizat acest grup decident, director general – șef serviciu plan? Ca fiind cu Reavoință? Sau cu Indolență? Sau cu Incompetență? Sau cu Comoditate?”

-În cazul tău, adică al Grupului Electrotehnic, în ce situație te găsești? continuă să fie chestionat autorul Filelor.

„-Personal, pentru că am trecut în prea multe cazuri, adică în prea mulți ani, prin astfel de situații „PARADOXALE”, cred că ceea ce ni s-a aplicat nouă, Grupului 4, este rezultatul a 50 la sută de Comoditate și 50 la sută Indolență plus Incompetență!”

Și mai adaugă, la urmă, autorul: *„M-am convins cât de multe se pot face când există încredere, cunoaștere, dorință de rezolvare corectă a lucrurilor, dar mai ales când izbutești să-i îndepărtezi din locurile de decizie, corect, pe cei care pun piedici (fără nici o scuză!) unei funcționări normale a lucrurilor și mai ales să le dai peste lăbuțe celor lacomi (mă refer la unele grupuri de șantiere!), care nu simt nici cel mai mic resentiment pentru ceilalți colegi aflați în situații penibile și culmea, nici măcar din vina lor!”*

-Deci Ștefi ne-a descris un caz particular de noroc! Care noroc se repartizează conform cântării arhicunoscute: „*Unora le-a dat cu carul! Mie numai cu paharul! Nici acela n-a fost vin, jumătate a fost pelin!*”

-Poți să o iei și așa, dar rămâne în urmă un gust amar! Iar ochii celor mulți care și-au pus încrederea în tine te apasă în ceafă, cumplit de dureros, răspunde Ștefi cu acel ton inconfundabil, al amărăciunii.

-Și cât a ținut acest blestem pe capetele voastre? Ani? Trimestre? Întrebă Ursul Mihai.

-Da, ai atins bine deznodământul, tinere! Norocul nostru și-a avut izvorul în nenorocul altora. Mă refer la o parte din salariații Ministerului, cărora li s-au aplicat aceste criterii de salarizare ca și în cazul nostru. De abia când i-a fript lumânarea la degete, abia atunci s-au pornit și ei să caute soluții. Le-au găsit, până la final, că acolo, în București, cu multe relații de rudenie și mai ales cu mulți consultanți de calibru greu, s-au găsit căi de ieșire din impas. Și măsurile luate acolo, la nivelul Ministerului, au devenit valabile și pentru noi, cei din teritoriu.

A fost o grea încercare. Fără tenacitatea unui om care s-a zbatut să găsească soluții poate că lucrurile ar fi degenerat. Acum, la o distanță apreciabilă de acele perioade – pentru că au existat mai multe etape critice în mersul societății socialiste – orice individ cu o cultură medie (economică, sociologică, politică, etc.) poate discerne că o criză apărută în lumea capitalistă va determina efecte și dincolo de gard (a se citi Zidul Berlinului). Dar aceste persoane cu acea cultură medie nu prea se găseau printre noi, în lumea noastră. Acum știm, cu certitudine, că perioadele respective de criză a capitalului semnal, volens nolens, perioade similare de criză a societății socialiste. Comportamentul uman era afectat la noi, ca o consecință a crizei lor. Dar manifestările umane în timp de criză, deși ar trebui să fie identice, indiferent de sistemul social și de construcția politică, la noi, în socialism, primesc o altă îmbrăcăminte.

Nu sunt economist nici politolog, n-am o pregătire specială în aceste domenii. Posed doar informații din cele care s-au vehiculat în lume, mai ales în ultimii 30 de ani. Rolul de Cronicar mă obligă să scriu aceste cuvinte, chiar dacă pot fi atacat zdravăn de critică. Dar ceea ce simt voi exprima în cuvintele mele. Perioada la care se referă domnul Prică, adică anii 1973 – 1978, au fost pline de necazuri pentru asigurarea liniștii ansamblului întreprinderii, adică a fiecărei colectivități (grup de șantier) în armonie unele cu altele. Soluțiile problemelor au fost găsite de oameni speciali, din cei care se pot defini cu sintagma „omul sfințește locul”. Identificarea acestor persoane a fost posibilă datorită unei politici de selecție a cadrelor pe niște principii din categoria meritocrației. Problemele grave din lumea occidentală cauzate de fluctuația cererii și ofertei pe piața muncii s-au resimțit și în țările socialiste deoarece existau interconexiuni economice, comerciale, schimburi culturale până la urmă. Am convingerea că aceste efecte, nu foarte accentuate, au fost rezolvate de niște persoane competente din unele microcolectivități, dar soluțiile lor nu au ajuns să cuprindă, treptat, mase mari de oameni. Păcat! Mare păcat! Însă cunoscut este că, în toate timpurile și în toate locurile, puțini aleși în fruntea noroadelor au avut har și dar de înțelepciune. Iar cei mai mulți

conducători, deosebiți de aceia aleși, au înnăbușit buna inițiativă și mărunta creație folositoare, ca nu cumva astfel ei să fie coborâți în întunericul nebăgării în seamă.

Eu, Cronicarul, afirm că un astfel de personaj eficient și prețios pentru societate a fost, în acei ani, domnul Prică Ștefan, printre constructori. Omonimul său, în zona producției siderurgice, a fost Corneliu Velincov. Numitorul lor comun s-a chemat „intuiție”. Au fost vizinari, au simțit mersul lumii și au găsit modalitatea de a ține ritmul, de a evita sincope. Iată, o explicație a acestui fenomen, transpus pe acțiunile întreprinse de acești doi oameni, în acești ani dificili, 1973 – 1978.

Ștefan Prică, director al Grupului de Șantiere Electrotehnice, vine în contact cu mediul ingineresc din secțiile productive. Adeseori participă la analize, comandamente, este angrenat în rezolvarea unor avarii, incidente tehnice mai mult sau mai puțin grave, din punct de vedere tehnic, dar care sunt comensurate în Combinat cu alte unități de măsură. Constructorul chemat să rezolve un incident tehnic grav care depășea posibilitățile Combinatului, evalua incidentul respectiv după mărimea pierderii totale concretizată în volumul de materiale, piese de schimb care trebuiau înlocuite. Se mai pune la socoteală durata intervenției și efectivele de oameni, de profesioniști care trebuiau să intervină cu vigoare. De partea cealaltă, în Combinat, orice asemenea eveniment era măsurat în ore de staționare, respectiv în sute sau mii de tone de produse finite care nu se puteau da beneficiarilor. Care erau nerealizări din plan. În toate întreprinderile producătoare de bunuri materiale se dădea o bătălie aprigă cu timpul. Fiecare sector de activitate avea timpi acordați pentru producție și, separat, pentru întreținere planificată. Și se mai acorda, cu mare zgârcenie, un timp pentru opriri accidentale. În Combinat, pierderile de producție se datorau, exclusiv, opririlor accidentale, cele mai multe de natură electrică. Acuzele și învinuirile aduse formațiunilor de electricieni erau miezul analizelor de producție. Iar acei electricieni se băteau cu morile de vânt, fără nici un succes. De parcă ar fi fost niște Don Quijote! Ei se luptau să-și dovedească nevinovăția în cazul multor incidente provocate de operatorii tehnologi, cu bună știință (adică din joacă) sau din neștiință (prostie). Electricienii spuneau că mai mult de jumătate din timpii ce li se imputau erau, de fapt, avarii tehnologice. Iar eu, Cronicarul, ca om pățit, le dau dreptate în totalitate.

A doua componentă a echipei „morile de vânt”, cu care se băteau electricienii, un fel de Sancho Panza, era calitatea aparatului electric, cu precădere cel furnizat de producătorii autohtoni. Sluga hidalgoului încă trecea aproape nebăgat în seamă, dar i-a venit rândul să apară mai des pe scenă în deceniul al nouălea, în anii 80. Atunci stocurile de piese de schimb din prima dotare a furniturii externe s-au epuizat și a fost nevoie să se treacă pe asimilări. Unele elemente rezultate din aceste programe au fost niște dezastre. Dar tot nu li s-a acordat atenția cuvenită.

Acum să facem legătura dintre aceste analize de producție și viziunile domnului Prică Ștefan. În fapt, atribuirea incorectă a timpilor de opriri accidentale, în pondere majoritară electricienilor, o bună parte ca abuz de dispecerat și restul ca defect de furnitură i-a trezit domnului Prică senzația că, mai devreme sau mai târziu se va ajunge la identificarea grupului de reglari ca vinovați principali pentru defecțiunile electrice. Pe motiv că reglajele n-ar fi fost ... Domnul Prică nu explică în clar o asemenea suspiciune, în paginile dosarelor cu File de Poveste. Dar trece la o acțiune preventivă,

luând complici pe inginerii reglari și omologii acestora din secțiile Combinatului. Prin înțelegeri tacite se efectuează analize inteligente asupra instalațiilor tehnologice. Se determină punctele slabe și se refac reglajele la buclele de automatizări. Lucrurile se ameliorează într-o bună măsură, fără să se facă nici un fel de tam tam pe seama inițiativei electricienilor din ambele întreprinderi. Acțiunea a fost coordonată de inginerul șef responsabil cu grupul de reglari, Iuliu Chebac. În mod normal, un asemenea serviciu de inspecție și diagnoză ar fi trebuit să existe într-o unitate economică de mărimea Combinatului, ca un compartiment precis structurat și cu activități clar definite. Sau dacă acest compartiment nu se putea înființa din cauza schemei de organizare a întreprinderii, atunci această activitate ar fi trebuit să fie externalizată. Deci, ceea ce a făcut Iuliu Chebac de comun acord cu șefii secțiilor de întreținere din uzinele tehnologice, a fost o formă mascată de externalizare a acestui gen de prestații!

Al doilea capitol de probleme, cel legat de fiabilitatea aparaturii electrice din surse interne a intrat în discuție ca un subiect marginal în marele program de asimilări de piese și subansamble de schimb. De ce marginal? Pur și simplu pentru că nu existau soluții interne de transpunere în viață a unor proiecte excelente din punct de vedere teoretic. Economia națională nu avea posibilitatea de a asigura, din surse interne, materiale de calitate specială care să fie folosite la fabricarea aparaturii apte să lucreze în condiții grele, specifice siderurgiei. Doar motoarele electrice de curent alternativ de puteri mijlocii au fost cuprinse în această categorie, fiind fabricate cu o clasă specială de izolație electrică.

În paginile volumului al doilea al Cronicilor s-a făcut afirmația, la un moment dat, că după plata datoriilor externe țara ar fi trebuit să aloce valută pentru perfecționarea produselor industriei naționale, din toate domeniile de activitate. Asta însemna materiale selectate, utilaje de înaltă prelucrare, achiziții de licențe și de know-how. Din martie 1989 (luna în care s-a anunțat că datoria externă a fost plătită!) până în decembrie același an timpul s-a scurs mult prea repede, fără să se fi nominalizat un program național de perfecționare specială a întregii economii. Generația noastră, a celor care am fost implicați în construcții industriale de amploare în perioada de industrializare forțată, nu avem convingerea că la acel ceas, al doisprezecelea, la conducerea și administrarea țării am fi avut oameni cu pregătire tehnică și economică corespunzătoare, care ar fi fost apti să deschidă un front special, al saltului calitativ necesar pentru a deveni o țară performantă. Care ar fi trebuit să fie trăsăturile unui asemenea om, atât de necesar într-o bătălie specială? Noi l-am avut sub ochi, trei ani, aici la Galați! Datorită priceperii în multe discipline politehnice, având studii economice și de conducere aplicate într-o funcție înaltă de manager industrial, o bună percepere a realității și capacitate indiscutabilă de a stabili priorități, cei ce l-au cunoscut i-au atribuit porecla, pe bună dreptate, de „Meseriaș”!

Capitolul 2

Pentru 10 milioane de tone de oțel

Am căutat în dosarele domnului Prică paginile dedicate perioadei 1978 – 1982, corespunzătoare celei de a treia etape de dezvoltarea a Combinatului. Sunt anii în care s-au finalizat lucrările de construcții și montaje la capacități de producție însumând alte 3 milioane tone de oțel brut. Cu aportul acestei etape decisive s-ar fi putut vorbi, la final, de împlinirea dezideratului de a avea la Galați un combinat de 10 milioane de tone de oțel pe an. Acum narațiunea evenimentelor devine ceva mai complicată. De ce? Pentru că avem de a face cu două fluxuri de fapte grozave ce merită să fie relatate. Pe un drum întâlnim vechile cunoștințe ale noastre care duc mai departe bătălia pământului ce trebuie populat cu construcții fel de fel. Sunt aceiași oameni, în marea lor majoritate, pe care i-am cunoscut de tineri în cele două etape anterioare, dar care acum sunt bărbați maturi, împliniți profesional, viguroși și îndemânatici. Mai mult mă refer la muncitori decât la funcțiile mijlocii și înalte. Lucrează repede și bine, din mâinile lor iese lucrul trainic. Dacă îi vezi muncind pe vreun șantier oarecare în țară sau chiar acasă, la Galați, îi recunoști de icemeseghiști repede, pentru că au un fel de a se mișca, în muncă, cu totul demn de admirat. Spre exemplu, pe scara blocului unde locuiesc eu, o familie a emigrat, acu-s vreo doi ani în urmă. Apartamentul lor a stat încuiat în tot această perioadă. Apoi, când în noua țară unde și-au găsit rostul lucrurile s-au așezat definitiv,

capul familiei a venit acasă și în două – trei zile a reușit să vândă apartamentul. Noul locatar a trecut rapid la treabă: casa trebuia transformată după un gust aparte, cu ziduri sparte sau mutate, tâmplării înlocuite, modernizări pentru un spor de confort și estetică. Iar cei doi lucrători care și-au făcut apariția începând treaba de dimineață și până seara târziu s-au mișcat în acest mod, evident ca stil inconfundabil, de icemeseghiști!

Al doilea flux de fapte care trebuie narate se referă la oamenii cărora le-au fost încredințate toate aceste mașini, utilaje și instalații pe care le-au montat și le-au pus în funcțiune constructorii. Sunt două tipuri de oameni reuniți sub un titlu comun, acela de beneficiari. Unii sunt mândri, poate puțin înfumurați pentru că roadele mâinilor lor au mare căutare, în țară dar și peste mări și țări. Lumea vorbește despre ei, îi laudă și le cântă osanale. Ceilalți beneficiari sunt mai modești în comportament, sunt așa cum se spune din vechime „oameni așezați la rostul lor”. Aceștia sunt cei de la întreținere, sunt mecanici, hidrauliciști și electricieni. Ei veghează asupra feroaicelor care plimbă focul de colo-colo, le îngrijesc și le repară dacă ceva nu merge cum trebuie. Dar dacă apare boala sau bătrânețea, atunci acești specialiști de la întreținere cheamă medicii, chirurghi și esteticieni. Aceștia amputează bucăți din instalații, după ce au descoperit că din cauza acestor bucăți lucrurile șchioapătă. Lor, acestor doctori-chirurghi, le este recunoscut dreptul de a fi mai mândri decât poporul de la întreținere, ba chiar și decât beneficiarii tehnologi, adică cei ce plămădesc oțelul. Ei sunt reparatorii, unii sunt ca medicii diagnosticieni, adică pricepuți în a cerceta starea utilajului și a zice ce fel de intervenții trebuie făcute. Alții sunt cei care taie fără milă, precum chirurgii, aruncă tot ce-i putred sau găunos și pun în loc alte bucăți de instalații, le sudează cu artă și apoi le dau un luciu de vopsea ca să arate bine, frumoase, ca orice lucru nou. Acuma se cuvine să zicem multe lucruri noi despre aceste feluri de oameni vrednici, de la beneficiar și dintre reparatori.

În acești ani de iureș s-a muncit în draci, cum se spune în popor, la capătul de nord al platformei, dar și în sud și mai la vest. Cam pe acolo unde mai rămăseseră petice din pământul original al Dealului Făloaie. Șefii cei mari care conduceau pe beneficiari și pe constructori învățaseră din anii ce au trecut cum anume trebuie pornite noile investiții. Vreți mai mult oțel? Păi atunci trebuie mai întâi să scurmați pământul, să pregătiți fundațiile temeinice pentru case bune. Apoi faceți toate amenajările pentru a primi mai multe materii prime, faceți drumuri de pământ pe care să le betonați și să le asfaltați, săpați tunele și canale subterane în care trageți conducte pentru apă, gaze, conductori electrici. Mai întâi ridicați, în sud, furnalul numărul șase, cel mai mândru Vertical dintre toate. El adăpostește 3.500 metri cubi de încărcătură din care va scoate, din oră-n oră, fonta cea bună din care următorii lucrători plămădesc, cu meșteșug ales, oțelul bun pentru plug dar bun, la o adică, și pentru paloș. Ridicați alături de acest F6 o construcție gigant, faimoasele baterii de cocsificare numărul 7 și 8, tot niște uriași pe măsura furnalului care le-a stârnit, ca să-i producă cocsul necesar arderilor interne. Și pentru ca aerul înconjurător să nu fie otrăvit de scăpări urât mirositoare, mai puneți și de o uzină de prelucrare a tot felul de chimicale ce se pot extrage din acest gaz, de cocs, care rezultă din baterii alături de cocsul incandescent. Acest al șaselea furnal a încăput pe terenul rămas liber, lângă surata ei, furnalul numărul 5. Oleacă mai spre apus s-au pus

temeliile bateriilor de cocsificare numărul 7 și 8. Dar pentru a treia oțelărie nu s-a mai găsit loc în sudul și centrul platformei.

Acum să ne mutăm în extrema de nord a platformei unde se ridică complexul OLD 3, adică oțelăria numărul 3. Tot trei convertizoare de tip Linz Donawitz cu insuflare de oxigen, plus o turnare continuă a oțelului, însă de data aceasta în blumuri, adică produse cu secțiune pătrată. La capacitatea celor trei convertizoare în funcțiune, pentru a turna întreaga cantitate de oțel elaborat sunt necesare cinci mașini de turnare, fiecare cu câte cinci fire curbe. I se pregătește conducătorului țării un spectacol superb, cu această investiție etalându-și uriașa forță, cu toate cele 25 de fire de foc în funcțiune concomitentă. (*Coperta volumului 2 al Cronicilor are o poză cu aceste mașini de turnare continuă, de blumuri!*). Blumurile rezultate trebuie valorificate imediat, țara este un imens șantier de construcții, se construiește peste tot deci avem nevoie de mult oțel beton. Proiectanții au primit ordin de la Consiliul de Stat al Planificării să amplaseze un laminor de semifabricate în continuarea halei de turnare a blumurilor. Foamea de oțel beton fiind imensă, acest laminor special va fi dimensionat să prelucraze 2,5 milioane tone țagle¹ anual, produse finite. Marfă bună această țagă, imediat se pune în mișcare procesarea de sârme de tot felul de dimensiuni pentru a fi folosită ca oțel beton pe șantierele țării. Dar și la export există cerere, prețul este bun, lumea toată este într-o dezvoltare intensă, iar noi tocmai am descoperit că trebuie să diminuăm din datoriile externe.

Ar fi suficiente aceste construcții pentru profilul final al Combinatului, de zece milioane de tone? Nu, stimați tovarăși, mai rămâne destul oțel care nu are loc de procesare, deci vom face stocuri de lingouri. Cum așa? Nu-i posibil, nu-i logic, nu-i economic! Deci hai să răspundem cererii mai vechi, încă de la punerea în funcțiune a primului laminor de tablă groasă, de a da țării mai multe astfel de table groase decât cele 1,2 milioane de tone de produse finite anual pe care le facem acum. Deci mai construim un laminor de tablă groasă. Însă vedeți, dragi proiectanți, că în lume au apărut multe îmbunătățiri față de structura simplă a acelui laminor de la nivelul anilor 60. Deci să-l facem pentru table extralate, din care să putem face chiar și țevi de mare diametru, sudate longitudinal. Aveți grijă, nu omiteți instalațiile de control a grosimii tablei în flux, ca să obțineți produse de aceeași grosime de la cap la coadă și de la o margine la alta. De asemenea, eliminați neajunsul ondulației tablelor de grosimi mai mici, deci puneți pe flux și o mașină de planare la cald. Și să mai facem și niște cuptoare de tratamente termice pentru a conferi produselor caracteristici mecanice mult mai performante. Doamne, ce bijuterie grozavă a ieșit! Și poate produce chiar un milion și jumătate de tone de astfel de table speciale pe an.

Socotelile finale ale Consiliului de Stat al Planificării arată că ar mai trebui găsită o capacitate de prelucrare pentru un milion de tone de oțel lichid. Că nu se încheie bilanțul oțelului cu dotările asigurate până în prezent. Și tocmai bine, uite Fratele Sovietic ne oferă un laminor de benzi la rece, la un preț convenabil și care va scoate produse finite de calitate mai bună decât ceea ce obțineți acum pe laminorul care se apropie de aniversarea vârstei de zece ani. Și ce dacă s-a cam plimbat

¹ țagă = semifabricat din oțel cu secțiune pătrată sau rotundă, care poate fi prelucrat ulterior în sârme, bare, sau țevi.

acest LBR sovietic prin lume, fiind refuzat în vreo trei locuri? Este foarte bun pentru noi! Și este la un preț comparabil cu cel al laminoarelor similare oferite de vestul capitalist. Să-i dăm drumul, vom face 750 de mii de tone de produse finite iar până la milion mai ridicăm o cajă specială, cuarto, pentru benzi mult mai subțiri decât se obțin pe cele două tandemuri de sub același acoperiș.

Gata! Am ajuns la capăt cu construcțiile! Tovarăși, aveți nava amiral la capacitatea finală, de zece milioane de tone anual. Dați zor, scoateți toate cele zece milioane de tone că avem nevoie în țară și chiar și la export, că-i preț bun pentru a face plăți din datoria externă.

Dar lucrurile nu stau chiar bine. Sunt probleme la Galați, oamenii nu se descurcă, trebuie ajutați să-și facă planul. Uite, suntem la nivel de 6 milioane de tone anual cu capacitățile în funcțiune și nu ies decât cinci milioane, și chiar și acelea cam trase de pâr.

-Domnilor colegi și prieteni, intervine Ștefi Prică, stați puțin și nu vă alertați. Avem capacități puse în funcțiune, avem unele probleme care se pun în calea îndeplinirii sarcinilor de plan. Este un fapt nemaîntâlnit în istoria noastră să avem probleme? Ne speriem de ele? Aduceți-vă aminte, oameni buni, că de la primul foraj făcut în stratul acesta de loess macroporic am avut probleme! Ne-am speriat, dar foarte repede am găsit soluții. Ce ne speria atunci, la primele săpături? Că nu aveam la dispoziție nici o tehnologie de înlănțuit acest teren potrivit. Că pentru fiecare pas făcut înainte, adică pentru fiecare soluție propusă și convenită în unanimitate sau doar cu majoritate, noi toți, cei implicați ne asumam răspunderea și semnam documentele. Pe toate, adică pe cele de etape sau faze, cum vreți să le numim, dar și pe cele finale. Puteți umbla la arhive, veți găsi toate dosarele obiectivelor care acoperă acest imens teren. Și între copertile acestor dosare veți găsi semnături, puse sub numele tuturor responsabililor. Numele acestor oameni și semnăturile lor sunt garanții făcute în nume colectiv, al tuturor lucrătorilor ale căror nume le găsiți citind statele de salarii lunare, aflate și ele în arhive. S-a tremurat de emoții din belșug, toți au traversat nopți nedormite, îndoiala i-a încercat pe toți acești semnatari. Le-a fost ușor? Le-a fost greu? Toți cei care am făcut acest drum suntem aici, am ajuns la liman. De ce credeți că acum este altfel decât în acele multe etape intermediare pe care le-am parcurs toți, constructori, montori, electricieni, hidrauliciști, mecanici, economiști, proiectanți, muncitori simpli, specialiști, tehnicieni, maiștrii, ingineri? Bărbați maturi, flăcăi abia însurați, tineret scăpat de pe băncile școlilor, femei care au timp să facă și mâncare pentru toată familia, să spele, să meargă la servicii, fete tinere, colege cu băieții care încă fac școală?

-Bune cuvintele domnului Prică, încurajatoare, zice Mihai Ursu. Însă mulți dintre cei ce pot fi citați din aceste dosare au plecat în călătorii. Unii fără cale de întoarcere. Alții, cine știe pe unde se află? Iar alții, care pot fi considerați autori ai acestor mașini, utilaje și instalații deoarece ei le-au lucrat, de jos până sus, ei le-au dat suflare, aceștia și-au terminat misiunea și au făcut un pas în lateral. Au ieșit din scenă! Nu-i mai interesează. Să fie clar, mă refer la anii despre care vorbim, 1978 – 1982. Am văzut cum crește gradul de integrare a economiei românești cu fiecare investiție. Credeți că numai echipamentele și aparatele electrice au pornit cu o calitate nu totdeauna corespunzătoare pe această cale a integrării? Nu, domnilor, mecanicii au pățit la fel, ei au cerut furnizorilor interni să le dea produse cu fiabilitate, mentenanță, interschimbabilitate, materiale

speciale înlocuite cu altele, la îndemâna țării, din surse locale. Tribologie. Știți ce este tribologia, adică ce semnificație a avut acest termen în Combinat? Poate să spună domnul Chiculiță cel mai bine, că a lucrat foarte aproape de Georgescu Alexandru, directorul general adjunct mecano-energetic al Combinatului. Este studiul frecării dintre suprafețe aflate în contact, în mișcare. Cum s-a ajuns la acest domeniu atât de vast, al uleiurilor și unsorilor?

-Întrebarea nu este „cum?” Ci „când?” Sau cât de repede după intrarea în funcțiune a obiectivelor. Mă bag eu, Cronicarul, să deslușesc aceste întrebări și răspunsuri deoarece în anii 1974 – 1977 la LBC s-au purtat dezbateri lungi și pretențioase pe această temă, în care am fost implicați și noi, electricienii. Adică ce legătură să fi avut noi cu tribologia?! Aveam, că se punea problema ajustării protecțiilor prin aparatele noastre, incluse în schemele de acționări. Pentru că furnizorii externi ne-au lăsat toate instrucțiunile de întreținere, inclusiv lista consumabilelor, cu denumirile lor și furnizorii potențiali. Iar noi am descoperit foarte repede că aceste consumabile sunt foarte departe, la mii de kilometri, și greu accesibile. Că dacă o linie complexă, cum este laminorul de benzi la rece, s-a cumpărat la preț de tonă-utilaj, adică foarte ieftin, apoi nu la fel de ieftin se pot procura consumabilele care garantează viața lungă, sănătoasă a fiecărei mașini. Iar statul zice că gata, aici ne oprim, puneți mâna băieți și folosiți uleiurile și unsorile autohtone. Iar această rocadă a generat un munte de probleme. Și nu dintre cele simple. Ni s-a deschis în față un domeniu vast, de studii și cercetări care trebuiau să ducă foarte repede la rezultate. Unsurile și uleiurile nepotrivite au avut ca rezultat gripaje, adică uzuri ale părților metalice în frecare. De aici s-au născut alte multe și complicate probleme. Că acele piese în frecare directă aveau fiecare uzinajul propriu, unele erau turnate din compoziții greu de identificat. Altele erau obținute prin prelucrări cu scule așchietoare, unele au trecut prin tratamente termice sau chimice. Uite, vă dau un exemplu dintre cele mai la îndemână. La LBC și la LBR produsele finale se numeau rulouri, adică bobine de table înfășurate spiră peste spiră, cu o anumită strângere astfel ca bobina să nu se desfacă în timpul transportului, de pildă. Iar mecanismul pe care se înfășura tabla ca să devină bobină, numit înfășurător, avea o soartă foarte grea la LBC față de LBR. Că dacă bobina fierbinte, de 650 sau mai mult ori mai puțin de atâtea grade Celsius staționa prea mult timp pe acest dorn se producea dezastrul. Dornul avea o construcție specială, putea să se expandeze pe trei diametre distincte. La primirea benzii și înfășurarea primelor 4 – 5 spire, dornul avea un diametru mediu. După înfășurarea acestor prime spire, dornul se expanda, ajungând la un diametru maxim, astfel încât spirele nu puteau să alunece pe dorn. Doamne ferește! Iar după ce se termina înfășurarea, dornul se strângea la un diametru minim, astfel încât să fie posibilă extragerea rapidă a bobinei fierbinți de pe acest dorn. Dacă se întârzia evacuarea, mecanismul intern al dornului lua foc. Acolo, înăuntru, existau o sumedenie de clicheti care se desfăceau și se strângeau, zăvorându-se, ca să asigure realizarea celor trei diametre stabile. Iar clichetii erau mobili, făceau câteva mișcări scurte, dar în forță, adică cu frecări mari între suprafețe. Acolo mediul era îmbibat cu vaselină specială, rezistentă la temperaturi mari. Dar pentru perioade limitate de timp. Iar când s-a produs prima avarie de dorn, acolo însuși vestitul Costică Popescu Macara și-a pus mâinile în cap! Acei clicheti erau deformați termic, alții erau rușiți,

alții aveau uzuri foarte mari. Iar oțelul din care erau fabricați era unul special. Pe seama acestui dorn s-au luat multe doctorate, la Facultatea de Mecanică din Galați.

-Vedeți, domnu' Prică, dumneavoastră constructorii, montorii, reglorii v-ați făcut treaba până la final, ați făcut predarea la cheie, în bună regulă, zise Mihai Chiculiță. Dar ați pus în brațele beneficiarului un flux de utilaje complexe, care urma să facă cocs, fontă, oțel, laminate, la niște volume de producție nemaîntâlnite în metalurgia românească. E drept că o parte din cei care manevrau utilajele (tehnologii), fuseseră scoiți doar o perioadă scurtă de timp în străinătate, la furnizorii de tehnologii și agregate, dar personalul de alte specialități, ca electrician, mecanic, hidraulician, ungător, automatist și alte meserii, făceau cunoștință și învățau instalațiile din mers. Procesele de fabricație se desfășurau cu mare viteză, iar intervențiile personalului de exploatare și de întreținere, ca să se facă în timp real, necesitau cunoașterea detaliată a agregatului, a echipamentelor de câmp, adică adiacente sau a celor aparținând mecanismelor auxiliare, identificarea rapidă a dulapurilor cu aparatajul de acționare – automatizare. Se funcționa în trei ture continuu, fără duminici sau sărbători legale, cu patru schimburi de muncitori și ingineri, care trebuiau să cunoască îndeaproape instalația pe care o preluau din mers, de la tură la tură. Da, domnule Prică, datul „la cheie” care vă speriasse în anii 64 – 68, nu mai era suficient, ar fi fost util ca o perioadă de timp specialiștii în utilaje și automatizări, faimoșii reglori, în număr limitat, să fie alături de beneficiar în primele săptămâni, pentru intervenții operative și pentru a verifica și a definitiva reglajele pe variante optime de proces. Aceasta a fost o lacună în colaborare, dar așa erau timpurile, nu erau posibilități de plată, dat era și o mare presiune de a pleca la alte lucrări urgente.

- Cei mai mulți ingineri am învățat tainele meseriilor rezolvând asemenea probleme extrem de complicate, din mers și sub presiuni mari, reluă Cronicarul Nu singuri, desigur. În colaborare cu proiectanții, cu cadrele universitare, cu institutele de cercetări. Și cel mai important, între noi, colegii. Că nimeni n-a făcut din meserie o taină! Dacă nu ne-am fi ajutat unii pe alții ...

-Și ne-a mai fost de mare ajutor Singurătatea, zice tot el, Cronicarul. Da, da, noi cei care munceam pe schimburi eram niște solitari, care trebuia să facem față la toate provocările ce apăreau mereu, de cele mai multe ori când nici nu te așteptai. Nu mă plâng, dar ca fost șef de schimb în laminorul de benzi la cald, la sectorul electric, mi s-a cerut să cunosc toată instalația aceasta, de la cap la coadă, care a fost pusă în funcțiune după un reglaj în galop, de circa 180 de specialiști de înaltă clasă. Eu, de unul singur, trebuia să știu tot! Iar dacă nu mă descurcam aveam permisiunea să cer sfat și îndrumare colegilor care munceau numai de zi, prin telefon, chiar dacă era miez de noapte. Dar a doua zi ...

-Aveți dreptate, zice Ștefi Prică, confirm cele pe care mi le relatați și abia acum realizez că la marile avarii din Combinat unde am fost chemați să dăm o mână substanțială de ajutor, nu noi icemeseghiștii am fost eroii evenimentului. Mă uitam către acești ingineri și maiștri care răspundeau de instalații, pe schimburi. Îi spuneam, de exemplu, lui Titi Grigoriu, șeful atelierului electric de la LBC, că de unde a găsit acești băieți grozavi, înlocuitori de 180 de reglori cu mare experiență? Iar alți eroi se aflau printre noi, constructorii. Spre exemplu, când a apărut o problemă la aparatul Paul

Wurth, mecanismul acela complex de la gâtul furnalului 6, lumea ne-a aplaudat la scenă deschisă pentru succesiunea operațiunilor de demontare la cota plus 71 de metri, sub vânt puternic, a acestui aparat care cântărea câteva zeci de tone bune. La fel ne-au privit cu inima strânsă când am pus la loc aparatul, după revenirea lui din uzina celui Popescu Macara unde a fost demontat, diagnosticat, operat, tratat și montat la loc, bun de repus în funcțiune. Acum îmi dau seama că acolo, în uzină, s-a dat bătălia cea grea. Că meritele uriașe erau ale acelor meseriași, nu nouă ni se cuveneau aplauzele cele mai fierbinți.

-Dragi colegi, ați atins un subiect de dimensiuni importante. Este vast, pentru că are multe fațete tehnice speciale. Este uriaș prin diversitate. Este un domeniu multidisciplinar dar, peste toate, este vital, urgent, restrictiv și încă multe alte epitete. Zic eu, Cronicarul, să vedem dacă ghiciți despre ce este vorba?!

-Da, este vorba de ansamblul problemelor de întreținere și de asigurare de piese și subansamble de schimb. De la furnizorii inițiali din țară, iar de la furnizorii inițiali externi, prin asimilare în țară. Așa s-a definit, treptat, funcția de director mecano-energetic. Departamentul pe care îl conduce acest director general adjunct devine cel mai important în perioada de restricții valutare. Însă până atunci, adică în anii 80, este bine să facem câteva mențiuni despre evoluția întreținerii și reparațiilor în Combinatul nostru, zice domnul Mihai Chiculiță. Astfel, primele informații despre sistemele de întreținere – reparații la combinatele siderurgice integrate, similare Combinatului nostru, sunt aduse de inginerii noștri care, în perioada 1964-66 au vizitat unități similare din Franța (Dunkerque), Marea Britanie (British Steel), Polonia (Nowa Huta). Sistemele moderne utilizate în aceste unități cu tradiție foloseau modele diferite. Unele mergeau pe principiul înlocuirii unor componente la intervale de timp strict determinate și corectate permanent statistic, alte modele foloseau principiul inspecției utilajelor și instalațiilor pentru a furniza cât mai multe informații despre uzuri, defecțiuni, etc. Modul de funcționare a unui utilaj și durata lui de utilizare depind nu numai de calitatea lucrărilor de întreținere-reparații, ci și de modul de folosire a utilajului, de calitatea comenzilor efectuate de operatorul tehnolog, de încărcarea cu sarcină. Acest sistem de întreținere, denumit TOPOMENTENANȚĂ implică aportul direct și responsabilitatea tehnologului, a operatorului în funcționare. El trebuie să cunoască modul de alcătuire a utilajului, părțile care suportă uzurile și astfel este atent la zgomotele sau vibrațiile ce apar, urmărește indicațiile unor senzori aflați în câmpul utilajului. Operatorul asigură ungerea și cunoașterea utilajului și consemnează zilnic orice informații privind anomaliile în funcționare. Această nouă orientare în buna exploatare și funcționare a utilajelor a dezvoltat o nouă ramură de cercetare, numită TEROTEHNICĂ. Specialiștii din Combinat, sub îndrumarea directorului mecano-energetic Alexandru Georgescu s-au apropiat de tainele acestui concept. Au fost inițiate lucrări comune de cercetare cu Universitatea din Galați (rector Ion Crudu), cu Laboratorul de cercetare mecanotehnologie de la ICPPAM Galați (inginer Levcovici Dan). În acest context, al creșterii eficienței utilajelor și echipamentelor, nu mai este suficient a calcula *randamentul* respectivului utilaj numai pe baza *duratei de funcționare extensivă* (indicator afectat de opririle accidentale și de cele planificate în

reparații și revizii) și *intensivă* (indicator calculat ca o pondere a funcționării din capacitatea nominală la care a fost proiectat acel utilaj și consemnat în documentele de cumpărare), deoarece trebuie luat în calcul și *calitatea produselor* care se realizează cu acel utilaj. Nu este de nici un folos un utilaj care funcționează 20 de ore din 24 iar în intervalul de timp productiv el realizează 10 la sută produse de calitate proastă. Se deduce imediat că timp de 2 ore din 20 lucrate, utilajul a produs piese proaste (de calitate inferioară sau rebut), însă a consumat energie de tot felul și a crescut uzura fără rost. Păcat însă, că acest concept eficient de exploatare a utilajelor și agregatelor nu a fost aplicat și în Combinatul nostru.

-Și cine a fost vinovatul? întreabă George. Nu tot voi, cei de la Direcția mecano-energetică?

-E firească întrebarea, răspunde domnul Chiculiță. Căci noi, personalul din Direcția Mecano-Energetică ne-am pus-o adeseori și am oftat că nu se poate aplica o soluție eficientă. Conceptul în domeniul reparațiilor era centralizat după model sovietic. Era luat în considerare un ciclu de viață al utilajului la care se intervenea, la date fixe, cu diferite categorii de reparații, iar prin acte normative se limita și valoarea reparației. De multe ori reparația se făcea parțială, uneori superficială deoarece nu se aprobau banii necesari, impuși de uzurile reale. Pentru Topomentenanță și Terotehnică, stimate George, timpurile acelea nu erau prielnice. Ar fi trebuit să se facă schimbări majore în Organizarea muncii, în învățământul profesional, inclusiv în cel politehnic.

-În primii ani ai Combinatului, continuă intervenția sa domnul Chiculiță Mihai, întreținerea a avut un caracter preponderent centralizat, iar după 1972 s-au creat, în uzinele tehnologice, formații pentru lucrări de întreținere și mici reparații. Aici au apărut inginerii șefi mecanoenergetici, iar în secții au fost create baze locale și formații de întreținere pe schimburi. La nivelul central, s-au consolidat secțiile de reparații mecanice și electrice, cu formații specializate pe categorii de agregate siderurgice sau de echipamente energetice. Lucrările de reparații mari, cele anuale, cele capitale și cele de la avariile grave, au fost executate cu toate forțele Combinatului și, în completare, s-a apelat inclusiv la sprijinul IACMRSG. Lucrările de întreținere și de reparații impun înlocuiri de piese, echipamente uzate, cu altele noi, care trebuie asigurate din timp. În anii 1980 în Combinat se aflau montate și în funcțiune peste două milioane de tone de utilaje, echipamente și construcții metalice. Aferent acestei avuții era necesar să se asigure cantități mari de piese de schimb și materiale, diverse ca structură, sortimente, tipuri și dimensiuni. S-a depus o muncă uriașă, peste 25 de ani, de un colectiv specializat la ICCPAM, susținut și de specialiștii din toate secțiile Combinatului, pentru catalogarea celor circa 3 milioane de repere (părți componente distincte) care proveneau de la mai mult de 40 de mari furnizori externi și cel puțin 25 de întreprinderi din țară. Voi detalia mai jos ce a însemnat această muncă de catalogare a reperelor utilajelor, instalațiilor, agregatelor, subansamblelor mecanice, echipamentelor energetice și hidraulice, pompe, motoare electrice, echipamente de automatizare, aparate de măsură, control și de reglaj:

-în primul rând procurarea de documentații complete de la furnizorii externi și interni;

-relevarea pieselor și utilajelor la care nu s-au putut procura documentații;

- stabilirea unui sistem de codificare a fiecărui reper distinct, astfel încât codul să conțină informații despre secția, utilajul și reperul propriu zis, cod înscris pe documentații și signat pe fiecare reper în parte;
- întocmirea de nomenclatoare de piese componente pe fiecare agregat;
- identificarea surselor de aprovizionare.

De altfel, acest subiect l-am detaliat în volumul 2 al Cronicilor, în capitolul 16. Însă vreau să precizez că încă din anul 1967 a început asigurarea de piese de schimb, a celor de natură mecanică la UPSRS, iar a celor electrice la Secția de Reparații Energetice. Din cauza fondurilor valutare extrem de reduse, am întâmpinat mari greutăți în menținerea în funcțiune a fluxurilor de fabricație. Opririle accidentale și avariile, inclusiv cele grave, au fost rezultatul însumat al tuturor deficiențelor de organizare, de cooperare și chiar de competență managerială în unele sectoare. Nemulțumirile conducerii Combinatului pentru scăderea progresivă a timpului efectiv de producție erau determinate de creșterea duratei avariilor, a staționărilor accidentale. Dar măsuri radicale nu se puteau lua! În situațiile mai grave se dispunea numirea unor comisii de anchetă. Concluziile acestora conțineau, în principiu, două aspecte materiale care se repetau aproape identic, în majoritatea cazurilor: daunele materiale cauzate de avarii erau relativ mici, însă pierderile de producție datorită staționărilor neproductive erau mari! Să ne aducem aminte de spectacolele care se repetau identic, la toate avariile: lume multă, toți responsabilii pe treptele ierarhice se adunau la fața locului, să afle cum s-a întâmplat, de ce s-a întâmplat, cine este vinovatul și, foarte important, cât durează oprirea. Devenise o tradiție ca toți responsabilii, până la un anumit rang, în funcție de gravitatea incidentului, să fie prezenți la fața locului și să stea – de regulă degeaba! – până se repornea fluxul productiv.

Domnul Chiculiță se oprește câteva secunde, zâmbește în sinea lui, apoi zice:

-Îmi aduc aminte de un caz, pot să-l dau de exemplu, deoarece este concludent, deși astfel de situații s-au repetat cu zecile dacă nu chiar mai mult, întâmplându-se cred că fiecăruia dintre noi. Era la un an după pornirea laminorului de tablă groasă, deci în 1967. Producția începuse să crească, de la Reșița primeam din ce în ce mai multe lingouri de oțel deoarece noi, la Galați, încă nu pusesem în funcțiune nici furnalul, nici oțelăria și nici slebingul. Se arăta o zi bună de producție, cuptoarele adânci asigurau temperatura necesară lingourilor pentru a fi laminate fără incidente. Dar, pe la ora 8,30 dimineața, primesc un telefon că în zona rece din laminor a izbucnit un incendiu. Eram șef de secție la Reparații Energetice, noi eram singura formație care făcea intervenții în asemenea situații. L-am luat cu mine pe maestrul Pârlog și pe șeful de echipă Pricop și ne-am deplasat la locul avariei. Acolo era adunată destul de multă lume, însă numai mărimile secției LTG, adică șefii de secție adjuncți: George Mârzac, adjunctul tehnolog, Pecheanu Gheorghe adjunctul electric, Simionescu, adjunctul mecanic. Deja se constatase filmul incidentului: fusese folosită tăierea cu flacăra a unui capăt de tablă, șutajul (așa se numește acest capăt înlăturat) a căzut printre grilele patului, în cădere a basculat o dală de beton ce acoperea un canivou (canal) de cable și, căzând peste ele, a declanșat incendiul. Am coborât în canivou, acolo l-am găsit pe tânărul inginer Vornicel, șeful sălii de mașini SM5, cu doi electricieni din subordine. Mănunchiul de cabluri din canivou arsese

pe o porțiune de 5 metri. În mănunchi erau cabluri de forță – numai de 0,4 Kv – și cabluri de comandă. Practic, incendiul paralizase întreaga zonă rece, laminarea s-a oprit deoarece nu se puteau primi tablele de pe linia de laminare, mecanismele fiind paralizate. Soluția a fost simplă: trebuia tăiat mănunchiul și înădit, fir cu fir. Dificultatea consta în faptul că acel canivou era foarte strâmt: avea doar o jumătate de metru lărgime și 70 de centimetri adâncime. Remedierea mănunchiului nu putea fi făcută decât de doi oameni. Ei trebuiau să identifice firele, adică să sune luând mănunchiul la mână, fir cu fir, până găsea perechea celui ales pentru înădire. Deci viteza de lucru era mică, înlăturarea avariei avea să fie de durată. Am adus cablurile necesare pentru conexiuni și am dat drumul la muncă. După acest moment, șeful secției a plecat la anexa turn pentru a da raportul despre avarie și măsurile luate la fața locului. Noi am estimat că avaria va fi înlăturată în noaptea ce vine. Eu am rămas pe loc, din când în când coboram sub patul de răcire, vedeam cum se mișcă băieții, îi întrebam dacă au nevoie de ceva, apoi ieșeam la suprafață. S-a terminat programul, noi am rămas pe loc. La ora 20,00 ne trezim lângă noi cu directorul general, Gheorghe Eduard. Era un tip arogant, vorbea dur cu toți cei de sub el. M-a luat la zor, că de ce nu sunt mai mulți electricieni în canivou, că lucrul merge foarte încet. I-am explicat că geometria locului nu ne permite o desfășurare mai mare de forțe. Directorul general ne spune, pe un ton aspru, să luăm *„cele mai bune măsuri astfel ca să se finalizeze reparația și laminorul să porneasă în această noapte!”*. Mai stă și el ce mai stă, apoi pleacă. La 12 noaptea am plecat și eu acasă, după ce m-am asigurat că cei doi electricieni care începuseră treaba o vor termina. Alții nu puteau prelua lucrarea, că era posibil să se facă erori, deci au rămas doar ei pe lucrare, deși erau obosiți și transpirați. M-am trezit devreme și am venit repede la servici. Tocmai îmi puneam halatul să merg în laminor, aflatam că reparația nu se terminase. Ușa se deschide brusc și în prag apare directorul general Eduard care, cu o față speriată îmi spune: *„Tov. Chiculiță, hai domnule, repede, în laminor!”*. În spatele lui, pe holul de la parterul anexei turn îl văd pe ministrul adjunct Cheșa tunând și fulgerând: *„Ați lăsat laminorul și ați plecat acasă, nenorociților ...”* Am ieșit din anexă și am intrat în tunelul de persoane ce duce spre zona caldă a laminorului. Mergeam în șir, în față ministrul, la mijloc directorul general și eu, ultimul. Tov. Cheșa spumega de mânie. Își întorcea din când în când capul spre spate și ne adresa înjurăturile cele mai vulgare, oribile. Momentul era critic, totuși simțeam o satisfacție răutăcioasă, de om răzbunat. Cred că zâmbeam, căci apreciam faptul că toate vorbele grele le primea Eduard, care era imediat în spatele ministrului. Cu câteva zile înainte, directorul general Eduard mă făcuse de râs în ședința operativă, repetând de mai multe ori că e murdar în secție. Era firesc să fie moloz și săpături deoarece ne montam singuri utilajele în secție, la Reparații Energetice. Constructorii, printre care și oamenii lui tov. Prică se ocupau de furnal și oțelărie, doi bani nu dădeau pe amenajările din Atelierul de Întreținere mecanică și electrică. Iar eu, l-am contrazis, spunând că *„nu este curat, dar nu murdar”*, așa că m-a poftit afară din ședință. Acum primea și el o beșteală fără vină. În mod cert, dacă am fi rămas peste noapte și noi doi acolo, moțâind, lucrarea nu se finaliza mai repede. Dar așa erau timpurile, șeful, conducerea, trebuia să stea cu orele, cu zilele lângă un flux oprit. Când a fost nevoie și eram util, am stat și trei zile

continuu, cum a fost cazul la avaria de la fabrica de oxigen. Ajunși la fața locului, am rămas acolo încă vreo două ore, ministrul în cabina de comandă, Eduard pe paturile de răcire, iar subsemnatul sub paturi, aplecat lângă canivou. La ora 10,00 s-a repornit laminorul. Situații ca acestea au fost cu zecile, implicați fiind și oamenii noștri de la întreținerea și reparațiile centralizate. Vreau să spun că nu numai formațiile ICMSG-ului făceau eforturi eroice pentru a se produce oțel la Galați! Recunosc, la avariile mari formațiunile ICMSG au sărit imediat pentru a ne ajuta la remedieri. Personal îi mulțumesc încă o dată lui Ștefi Prică pentru acest ajutor!

-La sfârșitul anilor 70 și apoi în deceniul al nouălea se produce o criză puternică în procurarea din import a pieselor de schimb, intervine Nicu Șerbănescu, continuând ideea. Deși planul crescuse la cifre uriașe, de 7,5 – 8 milioane tone de oțel brut, alocările valutare pentru piesele de schimb necesare au scăzut drastic. În compensare, conducerea de partid, guvernul trasează sarcini ferme ca în toată economia să se acționeze cu maximă răspundere pentru asimilarea și fabricarea în țară a pieselor de schimb și materialelor necesare, care se aduceau din import.

-Eram consilier al directorului general adjunct mecano-energetic Georgescu Alexandru, fusesem oprit la această direcție imediat după incendiul cel mare de la slebing, zice domnul Chiculiță. Se formează un colectiv de tehnicieni sub conducerea lui Georgescu Alexandru și coordonarea mea, directă. Colectivul cuprinde ingineri din toate secțiile Combinatului, de diverse specialități, lucrează câteva luni începând din 1980, inventariind cu multă migală atât documentația elaborată de ICPPAM, cât și documentația originală a furnizorilor din afara țării, constând din desene, descrieri de agregate și de scheme, cataloage și prospecte livrate împreună cu utilajele sau, ulterior, cu importurile de piese. Colectivul acesta include o lungă listă de ingineri, începând din capul fluxului tehnologic, trecând apoi prin toate secțiile uzinelor tehnologice, ale celor de întreținere și reparații, uzina de transporturi uzinale, centrul de calcul, etc. Iată doar câteva nume: Răchitn Constantin, Dumitru Vasile, fizician Salanți de la uzina cocsochimică, Bordei Mihai, Ungureanu Ion, Mantea de la furnale, tehnicianul Manea, inginerul Iacob tot de la furnale, Cozinschi, Filipescu, Patko, Niță, Macarie de la oțelării, Șerbănescu Nicolae, Zagăr Arlo, Vornicel și inginer Hanta de la LTG1, Ostache Stan, Grigoriu C-tin, Sârghie Franț, Pleșca, Vintilă Horia, Gheorghită Constantin, Vâlcu Gheorghe, Captalan Cornel, Cucu Teodor, Lăcătuș, Bordei Tudor, Diaconu Nicolae, Dan Ionel, Enciu Nicolae, Zăvoiu, Șerban, Pop, subinginer Merlan, Cristescu Mihail și Preda de la Centrul de Calcul, Covalschi, Adam Ionel, Moraru, Tănase și alți mulți ingineri, maiștri, tehnicieni și subingineri de la UPDES, inginerii Severineanu, Petrea, Zamfir și alții, de la UPSRS. Munca acestui colectiv este valorificată în august 1980 când, la vizita secretarului general al partidului se face o prezentare a pieselor și subansamblelor mecanice și electrice care au fost deja asimilate în uzinele Combinatului, la UPSRS și UPDES, precum și un catalog conținând 10.000 de poziții de ansamble, subansamble și piese care se solicită a fi asimilate în țară, pe fondul reducerii cheltuielilor valutare. Tot la acest stand sunt prezentate o serie de piese speciale, hidraulice și garnituri de etanșare provenind din import, pentru care nu s-au găsit soluții de asimilare în țară. Nicolae Ceaușescu îi trasează sarcină primului ministru Constantin Dăscălescu și îl nominalizează direct pe vicepremierul

Gheorghe Oprea să se ocupe de această acțiune. În zilele următoare sarcina trasată de șeful statului este abordată operativ, fiind convocați la Galați Gheorghe Avram, ministrul Ministerului Construcțiilor de Mașini, ministrul Necula, ministrul Ministerului Industriei Electrotehnice, ministrul industriei chimice și petrochimice precum și ministrul nostru, Agachi. Se stabilesc colective de lucru, pe ministere, conduse de miniștri adjuncți, cu obligația de a analiza necesarul de piese de asimilat și de a le prelua spre analiză și execuție în întreprinderile subordonate. Din partea Combinatului responsabili au fost nominalizați directorul general adjunct mecano-energetic, Alexandru Georgescu și subsemnatul, Chiculiță Mihai.

-Nu multă lume a fost pus în temă în legătură cu această acțiune de mare anvergură, zice Cronicarul. În acești ani, de început de deceniu 9, am mai trecut prin secție, la colegii din LBC, dar nu mi-au pomenit de aceste acțiuni. Probabil că sarcina completării capitolului privind componentele echipamentelor electrice și de automatizări a fost dată biroului tehnic, coordonat de Iulian Zaharia.

-Exact, confirmă domnul Chiculiță. De altfel, acțiunea s-a desfășurat în cea mai mare parte în exteriorul Combinatului, dat fiind numărul mare de unități din țară care au fost antrenate în asimilări. Au fost 46 de unități industriale unde specialiștii noștri din Combinat au colaborat pe baza unor grafice de execuție riguros întocmite. Separat de aceste produse care au intrat în nomenclatoarele de fabricație ale acestor întreprinderi, a continuat munca de asimilare în uzinele noastre, UPSRS și UPDES, unde au fost create ateliere speciale de asimilări. Prima etapă de lucrări din acest amplu program național care a durat până la finele anului 1982, a fost o etapă dedicată organizării acțiunii. Colaborarea noastră cu ministerele nominalizate a fost rodnică, fiind obținute soluții fezabile la circa 3.000 de poziții din marele nostru catalog, cel cu 10.000 de componente care a fost prezentat conducerii superioare la vizita din 1980. Deci putem spune concret că țara a avut capacitate de rezolvare a acestei sarcini de mare răspundere, dar și de mare eficiență pentru economia națională.

-Trebuie să apreciem acest efort uriaș, zice și domnul Prică, prea puțin scos în evidență în perioada respectivă. Eu am menționat în paginile anterioare doar un aspect al acestei munci complexe, de perfecționare a întreținerii curente a marilor agregate siderurgice. Munca noastră era foarte concretă, de aceea acum pot spune că circa 3000 – 3500 de icemeseghiști au stat în permanență în secțiile Combinatului, contribuind direct la rezolvarea, din mers, a multor situații de toate felurile.

-Faptul că au existat aceste 46 de colective, constituite pe tot atâtea unități din alte ministere decât MIM-ul nostru, a contribuit din plin la fundamentarea cererilor noastre de alocări valutare, continuă explicațiile domnul Chiculiță. Astfel s-au adus dovezi concrete despre unele poziții din marele catalog, aflate în programe descrise foarte precis în grafice de lucrări, că pentru bunul mers al Combinatului mai trebuie apelat la unele importuri. Iar munca noastră pe care am dus-o cu rezultate demne de apreciat, în perioada 1982 – 1989, s-a concretizat într-un număr de circa 5.000 de poziții aflate în asimilare. Conducerea Combinatului a sprijinit munca noastră, punându-ne la dispoziție ceea ce era necesar pentru coordonarea acestui amplu program, dar și pentru urmărirea rezultatelor. Atelierul de asimilări pe care l-am constituit avea 18 salariați, specialiști foarte buni,

aduși din secțiile de pe fluxul integrat, care s-au dedicat (în primul rând!) muncii în folosul secțiilor de unde au promovat apoi, pe măsură ce lucrările au avansat, ei și-au dovedit utilitatea prin competența profesională dovedită și experiența câștigată. Pot spune că cei 18 colegi au fost o veritabilă elită tehnică a Combinatului!

-Și după 1989, care a fost soarta acestor programe speciale? Întreb, zice domnul George Mârzac, deoarece îmi imaginez că și la voi, în Combinat, s-a dat startul la importuri imediat ce acest lucru a fost posibil.

-Da, așa este, spune domnul Chiculiță. Unele din pozițiile asimilate nu au fost de mare reușită, din cauza unor lipsuri materiale care ne-au obligat să ne orientăm spre alte variante de soluții. S-au făcut și atunci cheltuieli, confecționându-se mai multe prototipuri de produse care să dea același răspuns tehnic în instalație. Acolo unde soluțiile noastre nu au fost suficient de bune sau costurile erau ridicate, s-a apelat la importuri. Dar multe piese asimilate în țară au intrat în listele permanente de aprovizionare a secțiilor productive. Eu zic că nu a fost o muncă în zadar. Dacă evenimentele ar fi fost altele decât cele pe care le-am trăit, am convingerea că industria noastră ar fi rezolvat cu succes multe din aceste probleme complexe.

Capitolul 3

Umilința neputinței

În capitolul precedent am trecut în revistă, succint, o serie de lucrări executate sub presiuni multiple, pornind de la forurile superioare de partid și de stat și continuând, cu insistența zilnică, așa putea spune ceas de ceas, a factorilor locali. Sigur că este un capitol anemic, nu așa se poate parcurge un interval de 4 – 5 ani. Însă gândiți-vă, oameni buni: ne repetăm a treia oară, prezentăm construirea și punerea în funcțiune a unui alt flux integrat – depozite de materii prime, baterii de cocsificare, fabrică de aglomerare, furnal, oțelărie cu toate anexele sale, fabrică de var, turnare continuă, un laminor cel puțin. Tot acest lanț de secții cu mașini, utilaje și instalații au fost tratate cu mai multă atenție în prima parte a Cronicilor, acolo unde am insistat să descriem victoria uriașă repurtată pentru întregirea primului Flux Integrat. Acum, adăugând acest ultim flux obținem întregul, asamblăm totul în FLUXUL INTEGRAL! Acum începem să vorbim despre o nouă terminologie, intrăm în intimitatea proceselor, ne vom ocupa de costuri de fabricație, vom investiga piața produselor siderurgice, cea internă dar mai ales cea externă, vom vorbi câte puțin despre concurență, crize ale capitalismului, jocuri politice în plină tensiune a războiului rece ... Vi se pare că ne plasăm, singuri, pe o poziție prea importantă? Nu cumva ne copleșește infatuarea? Chiar așa de important este acest Combinat încât se consideră a fi o rotiță, în întregul lui, din complexul internațional economic și cel puțin comercial al regiunii în care suntem plasați?

-Cronicarule, împingi narațiunea spre locuri intens luminate pe scenă. Implicarea noastră internațională este un fenomen sensibil, care trebuie tratat cu foarte mare grijă, spune George Mârzac. Avem noi suficient fler diplomatic să prezentăm contextul acesta frământat, al epocii dar și al regiunii geografice, astfel încât să nu gafăm într-un mod ... ?

-Nu, domnilor, nu voi intra pe teren minat, vă asigur! Dar avem mărturii despre acte comerciale care au fost rezolvate cu competență și cu asumare de responsabilități de către oamenii

noștri, din Combinat, la masa tratativelor cu parteneri comerciali niciodată extrem de amabili. Că așa-i piața, așa e concurența!

- Cred că te-ai plictisit să stai pe același portativ, cântând același imn de slavă pe care l-ai cântat descriind douăzeci de ani de „Hei rup!”. Nu-i așa? zise Mihai Ursu.

- Parțial este așa, monotonia mă deranjează. Până și cronicarii cei mai vechi s-au îngrijit să prezinte oameni și fapte, nu să repete niște șabloane. Sigur, chiar dacă am afirmat că în jurul fiecărei oțelării din Combinat – și au fost trei la număr! – s-au construit obiective care sunt componente de „flux integrat”, asta nu înseamnă că ele sunt identice. Nu, deloc, sunt diferențe mari de la una la alta. Dar asta interesează și impresionează mult prea puțin pe cititorul neutru, cel care este străin de zona industriei siderurgice. *Cronica* noastră este o lucrare literară, nu este nici un documentar statistic și nici un raport politic. Trebuie să rămânem fideli ideii înscrisă în titlu: „*Oameni și fapte!*”

-Corect tot ce ai spus, Cronicarule, zise și Nicu Șerbănescu. Dar nu ai suficiente povestiri, relatări despre unii și alții. Cum vei face ca această carte, ajunsă la al treilea volum, să-și respecte ideea de fond?

-Sigur că este dificil să respecti chiar și niște șabloane ale genului literar. N-am mizat pe acest mod de lucru. Pentru mine important este să plasez faptele și oamenii implicați în această scenă imensă, vie, fierbinte și periculoasă care este Combinatul și care, chiar ca simplă recuzită, trebuie să fie explicată cu atenție. Cât despre abundența de fapte și de oameni, eroi sau simple personaje, iarăși sunt limitat de realitate. Cronicile nu sunt un produs literar de ficțiune, deci nu pot inventa scene de mare spectacol, de conflicte care în derularea lor să-l țină pe cititor încordat, nelăsând cartea din mână. Dar pot să folosesc un personaj colectiv despre care să adâncesc analiza, să țin lupa pe fapte, pe oameni, pe toți sau doar pe unii.

-Dă-mi un exemplu, Cronicarule, zice domnul Prică.

-Când am spus cele de mai înainte, să știți că m-am referit la cazul dumneavoastră, iar eroul colectiv sunt cei peste o mie de salariați ai ICMSG care mai bine de doi ani au luat salariile, lunar, între 35 și 55 la sută din salariul de încadrare. Voiam să redau faptele despre acest personaj colectiv mai încolo, când ajung aproape de anul 1986, exact perioada când între salariații văduviți de drepturile lor firești și o echipă managerială cu multe carențe la îndeplinirea obligațiilor firești, conflictul a ajuns la vârf și doar rezolvarea cu succes a acestei probleme spinoase a împiedicat declanșarea unei manifestări mai intense decât cea de la mina Lupeni, în 1968.

-Domnilor, stați puțin și îngăduiți-mi și mie, un personaj care mă simt combinist veritabil, deși în ultima parte a carierei mele tehnice am îndeplinit funcția de director al fabricii de elici navale din Galați, zice domnul Laurențiu Harbuz. Să vă povestesc o pățanie personală, de pe vremea când eram șef de secție la turnarea continuă nr. 1. Erau anii când la conducerea Combinatului se afla ministrul adjunct Cheșa Ion, un om destul de impulsiv așa cum a fost descris în paginile anterioare, dar care avea o inimă bună, pe fond. Domnia sa a fost adeptul analizelor zilnice a faptelor de producție, bunele și relele erau trecute în revistă zilnic la orele 18,00 în operative la care erau

convocați șefi de secții de pe acest flux integral, cum precizează Cronicarul. Eu mă plictiseam, de cele mai multe ori valul de probleme nu ajungeau și la mine, vreau să zic secția TC1 a fost subiect de discuții în aceste operative de foarte puține ori. Deci, mă cam plictiseam, căscam, mă foiam. Rareori aveam obiceiul ca, după masa de prânz servită acasă, pe la orele 16,00 – 16,30 să mă lungesc pentru o jumătate de oră de somn de revigorare. Și mi s-a întâmplat odată să nu mă trezesc la timp. Când am deschis ochii, ceasul arăta 19,00. Deci ratasem prezența la ședință! Ce era să mai fac? Puteam să mă duc în Combinat și să mă scuz că uite, un om obosit ca mine a adormit în patul lui, nu în sala de ședințe de la anexa turn? Sigur că nu puteam, așa că am decis să-mi văd de treabă, poate că nu se simțise absența mea, poate că am avut noroc. Dar n-a fost așa! A doua zi dimineața, la ora 8,00 sună telefonul și simpatica doamnă Vasile, secretara directorului general mă convoacă urgent la fața domnului ministru Cheșa. Știam că voi avea parte de o muștruluială, mă gândeam că pot să primesc chiar și o sancțiune. Totul depinde de starea de echilibru a domnului ministru. Dacă-i în toane bune, scap doar cu o urecheală. În caz contrar ... Deci, ajung repede la anexa turn, intru la secretariat și doamna Vasile mă invită să am răbdare că domnul ministru vorbește la telefonul acela, special. Profit de această pauză și o întreb de doamna Vasile:

„În ce toane este șeful, doamnă?”

„Este cam agitat, s-a plâns că n-a dormit tată noaptea din cauza unor cireșe pe care le-a mâncat aseară. Crede că acele cireșe i-au căzut greu, că n-a mâncat nimic altceva. Deci fiți atent, că este țâfnos!” Mulțumesc pentru informație și imediat sunt invitat înăuntru.

„Măi, Harbuz, de ce ai lipsit aseară de la operativă? Ce motiv ai avut? zice șeful, pe un ton arțagos. E de rău, îmi zic în gând. Dar îmi vine așa, o inspirație de moment și îi zic:

„Tovarășe ministru, îmi cer iertare dar am servit la masa de prânz niște cireșe, nimic altceva. Erau frumoase, din acelea pietroase, frumos colorate. Le-am mâncat cu plăcere dar nu știu ce au avut că în scurt timp m-au apucat niște dureri că am stat vreo trei ore aproape continuu, numai pe WC, nu puteam pleca din casă. Vă rog să mă credeți, acesta a fost motivul, mi-este rușine, dar trebuie să credeți că a fost un accident stupid. Îmi cer iertare!”

„Măi te cred, că exact la fel am pățit și eu! Tot de la cireșe, azi noapte n-am dormit mai de loc, așa m-au deranjat ca și pe tine! De data asta te iert, dar să ai grijă la cireșe, să-ți fie de învățătură să nu mai mănânci fructe acide pe stomacul gol!” Uite așa am scăpat de muștru și de sancțiune! E bună și diareea la ceva, uneori!

Momentul de destindere creat de domnul Harbuz a venit la timpul potrivit. Dar, noi suntem oameni serioși, suntem prinși într-o discuție importantă.

-Să revenim la subiectul anterior, zice domnul Prică. Eu nu vreau să trecem peste cele începute, deci zic că ai pomenit ceva din acest conflict, Cronicarele, în volumul 2, la capitolul sugestiv intitulat „Sărăcia din birouri”. Chiar voiam să te întreb de ce nu ai dezvoltat subiectul?

-V-am spus, îl amânam pentru anul 1986, un an cu multă încărcătură, după câte îmi amintesc eu. Dar dacă vreți, pot să continui povestea, folosind citate din ceea ce ați consemnat dumneavoastră în „File de poveste”

-De acord, începeți dumneavoastră, domnule Cronicar. Eu vă secondez, așa am să văd cum sunt interpretate niște fapte reale, trăite cu mare intensitate de mine. Cum sunt fișate și introduse în culetele timpului, în ceea ce se numește „istorie”.

-Bine, va fi un exercițiu interesant, zic eu. Pentru restul asistenței, inclusiv pentru cititori, aş vrea să definesc istoria umilinței unui număr relativ mare de persoane, obligate printr-o lege specială – totuși flexibilă pe fond – să accepte, fără crâcnire, un tratament aberant din partea unei persoane împuternicită să decidă asupra vieții lor, deși prin definiția sistemului ar fi trebuit să-i trateze ca pe adevărate valori, de cel mai înalt rang. Da, sistemul spunea că omul este cea mai mare valoare, că omului trebuie să i se acorde cea mai mare atenție. Aceasta era legea, stimulativă prin clauzele definite în articolele sale. Ea s-a întărit printr-o excepție – cea despre care facem acum vorbire – ca să se confirme zicala simplă, din popor, precum că „excepția întărește regula!”

- Până aici este corectă introducerea sau prologul, cum vreți să spuneți, zise George.

- Eu voi face legătura cu persoana care, prin comportamentul său a favorizat generarea acestui caz, apoi s-a opus oricărei inițiative de soluționare, de îndreptare a unei uriașe nedreptăți, preluă Ștefi Prică. Persoana respectivă ocupa funcția cea mai înaltă în ierarhia întreprinderii noastre. Veți vedea, în cele ce urmează, cum nu trebuie să se comporte un om căruia i se încredințează multă putere decizională, fără să fie cercetat, verificat, măcar din când în când, dacă folosește în mod corect această putere sau abuzează, în mod discreționar, de ea.

-Bine, Ștefi, ai mai pomenit de acest om care ți-a făcut viața grea în mai multe rânduri. Dacă ar fi fost așa cum spui, ar fi trebuit să te elimine din scenă cu mult timp în urmă. Dar n-a făcut-o, deci nu era un tiran până la urmă, zise George, atent la acest exercițiu de caracterizare, printr-un exemplu concret, a funcției de director general al unei mari întreprinderi, rol pe care l-a avut și dânsul, în mai multe perioade ale vieții.

-Doar nu suntem în vestul sălbatic și nici nu jucăm roluri într-un film cu mafioți, răspunse Ștefi. Bănuiesc la ce vrei să te referi. Știu că în viața de conducător de întreprindere trebuie să decizi, de multe ori, împotriva voinței tale, că uneori ... mă rog, așa este cum spui tu, în cazuri particulare. Dar lucrurile se schimbă atunci când este vorba de o masă de oameni, peste o mie de indivizi, ceva peste 20 de procente din numărul total al angajaților. Iar timpul de expunere al acestei mase de oameni a fost de peste doi ani! Iar între mine și el n-a existat un conflict declarat. Nu am avut ciocniri nici în public și nici între patru ochi. La fel s-a comportat și cu alți mulți oameni din ICMSG. Doar că pe mine avea o anumită pricină, parcă ar fi fost un cocoș dintre cei dresați pentru lupte. Cum mă vedea, cum se zburlea iar limbajul îi devenea arțăgos, spre extrem. Dar hai să o iau de la început, nu vrei?

Deci, Legea nr. 2 din 9 iulie 1983 detalia acordul global ca principiu de salarizare în toate unitățile economice productive. Publicarea legii s-a făcut în Buletinul Oficial (așa se numea pe atunci Monitorul Oficial!) la 10 iulie 1983, iar aplicarea prevederilor era stabilită de la 1 octombrie 1983. Citind-o de la cap la coadă am observat, încă de la prima lectură, că are un conținut dur la anumite articole. Criteriile de acordare a salariului lunar erau aceleași, apăreau doar câteva criterii de

performanță care puteau fi considerate ca fiind ceva mai „mobilizatoare”. În rest, legea era o expresie a „*principiului socialist de repartitie după cantitatea, calitatea și importanța socială a muncii, iar veniturile să fie nemijlocit determinate de muncă depusă și de rezultatele muncii. Oamenii muncii, în calitate de proprietari, producători și beneficiari, poartă întreaga răspundere pentru buna gospodărire a proprietății socialiste a întregului popor, veniturile lor fiind strâns legate de realizarea producției, creșterea productivității muncii și a eficienței economice a întregii activități. Munca reprezintă o îndatorire de onoare pentru toți membrii societății.*” Am citat din Lege. Mai departe, Legea prevede că acordul global se extinde și se generalizează în toate întreprinderile țării, la toți salariații. Salarizarea se face adăugând salariului tarifar individual suma rezultată din acordul global. Oamenii mai participă la beneficiul realizat de întreprindere, se pot acorda premii, stimulente, indemnizații și compensații. Iar în cazul nerealizării obligațiilor de muncă, retribuțiile scad corespunzător, neacordându-se venit garantat. Mie această prevedere din articolul 5 mi-a căzut greu la stomac. Dintr-odată am priceput că salarizarea în regie dispare! Înseamnă că acea masă de oameni asupra căreia atrăsesem atenția că va fi defavorizată dacă salariul se va acorda tuturor în funcție de performanțele globale ale întreprinderii, deci această masă denumită **personal TESA** va intra la grea suferință. Și chiar așa a fost. Apoi am realizat că pentru noi, constructorii cu plan de C+M, adică de construcții (valorice) și manoperă, pot apare probleme grele la cel de al doilea indicator de acord global, realizarea productivității muncii. Că manopera fiind prevăzută în proiecte, numărul de salariați a rezultat în anii anteriori și fiecare întreprindere de C+M și-a stabilit numărul optim de salariați.

-Tu singur ai făcut aceste descoperiri? La voi la ICMSG nu aveți compartiment de plan? Ei cum au reacționat la noutățile legii? Întrebă George, pe un ton destul de critic.

-Ei nu s-au agitat. Logica să nu-și facă probleme se baza pe faptul că la noi principiul defalcării cifrelor de plan era cel liniar. Adică dacă planul a crescut față de anul trecut cu 5% pe total ICMSG, apoi acest coeficient de creștere se aplică în mod egal la toată lumea. Iar personalul TESA de la nivelul centrului întreprinderii și de la nivelul grupurilor și șantiierelor va fi salariat, în acord global, cu indicele de realizare calculat la total întreprindere. Făcându-se exercițiul de calcul pentru lunile august și septembrie – legea intra în vigoare de la 1 octombrie! – pentru acei amărâți coeficientul de acord global a ieșit 0,35 – 0,55. Adică luau salariul 35 până la 55 de procente din încadrarea tarifară. Jalea a fost mare. S-a dus șeful serviciului plan la directorul general. I-a prezentat rezultatul calculelor. „Și? Ce-i cu asta?” „Păi nu-i bine! Că unele șantiere iau 180% salariu, altele 101, altele 95, iar noi TESA luăm sub jumătate!” Iar el a răspuns: „Și ce-i cu asta? Nu înțeleg de ce sunteți îngrijorați? A, nu vă place! Ghinion! Noi am aplicat un model de distribuție a planului care a mers bine, de la centru la grupuri de șantiere și de aici la fiecare șantier. Eu n-am să schimb nimic. Asta este!”

-De data asta nu v-a promis că rezolvă el cu ministrul Agachi? întrebă Mihai Ursu. Și, iată ceva splendid! Zici că directorul general Ștefan Rădvan a folosit cuvântul „ghinion” Deci de pe atunci, din 1983 s-a introdus în limbajul unor personaje de „sus” acest adjectiv!

-Cred că da, o fi repetat placa, dar nu are nici o relevanță. Până în preajma lunii octombrie lumea doar șușotea pe la colțuri. Mulți ochi erau ațintiți asupra mea. Dar eu, ca director adjunct cu probleme de reparații capitale, ce să caut peste sectorul plan și organizarea muncii? Stai, domnule, în banca ta! Dar credeți că am putut? Nu m-a răbdat inima, simțeam că trebuie să fac acest demers, este de datoria mea față de cei care mă priveau cu ochii întrebători: „Ne-ai promis că ne vei apăra!”

-Și te-ai băgat, nu-i așa? Și ai încasat-o, nu-i așa? întrebă George.

-Exact așa a fost! M-am dus la el cu toate argumentele pregătite. I-am descris cum ar fi posibil să se rezolve problema, pe unde este de făcut intervenții, etc. M-a ascultat cu atenție, i-am trezit interesul! Dar nu-l puteai întoarce pe el de la șablonul pe care și-l croise. M-a expediat la plimbare, nu-i treaba ta!

-Cât a durat acest chin al salariului pe jumătate? întrebă George.

-Deci de la 1 octombrie 1983 până 31 octombrie 1985 media realizărilor salariale ale acestor oameni, printre care mă număram și eu, bineînțeles, nu a depășit 55% din salariul de încadrare.

-Dar ceilalți salariați? Antreprizele, șantierele, loturile, cum s-au descurcat? întrebă Nicu Șerbănescu. Că băieții de la reglaj, cu care țineam aproape că ne ajutam reciproc, ei nu s-au plâns de salarii niciodată.

-Sigur că nu s-au plâns! De la constructorii din Ministerul Industriei Construcțiilor am aflat soluția pe care au găsit-o ei și au adaptat-o aproape toți constructorii din România, inclusiv noi, la ICMSG. Am adoptat forma de organizare în brigăzi. Lotul tradițional s-a transformat în brigadă. Șeful de lot, șeful de șantier s-au transformat în brigadieri șefi. Ca simpli brigadieri pentru ei acordul global se aplica doar cu criteriile de bază, fără criterii de performanță. Acelea erau de apanajul celor din conducere. Și a fost bine!

-Dar, ia spune eroule, zice George, cum ați ieșit din toată această situație? Cum ai ajuns tu, Ștefi, director general? Pe cine ai săpat și cu ce fel de sapă? Lopată? Hârleț? Pickamer?

-N-am umblat niciodată după funcții, n-am cerut nimănui să mă ridice pe un scaun sau pe altul. De altfel, am mai avut, George, această discuție de principiu, atunci când am fost numit director de grup electrotehnic. Cu acest gen de comportament nu mă împac și nici nu vreau ca numele meu să fie asociat cu asemenea apucături urâte. Nu-s de mine!

-Bine, bine, bosumflatule! Gata, nu te supăra că ... Hai, spune mai departe, te rog! zice George căutând împăcarea.

-Dacă vă aduceți aminte, în 1985 prim secretar la Galați era tovarășul Marin Enache. În primăvara aceluia an, să fi fost în februarie, martie sau aprilie, se organiza o partidă de vânatoare, de iepuri și fazani, mi se pare. Eu n-am participat niciodată la aceste sporturi, îmi repugna să omor animale doar așa, de distracție. Dar la unii oameni din protipendadă acest sport era un titlu de departajare de marea masă anonimă. Ei, în acea primăvară din 1985 s-a organizat această

vânătoare, după care s-a încins o agapă vânătorească la căsuța CSG-ului din Pădurea Gârboavele. Acolo a avut loc un incident între primul secretar Marin Enache și directorul nostru general. Ce s-a întâmplat? Ce discuții au avut loc? Nu știu și nici nu am dorit vreodată să aflu. Cert este că după acel incident tovarășul Merin Enache i-a cerut ministrului Agachi să-l înlocuiască pe Ștefan Rădvan de la conducerea ICMSG. Mult timp tovarășul Agachi s-a opus acestei cereri. Atunci tovarășul Marin Enache a aplicat o stratagemă inedită: ori de câte ori avea nevoie de informații de la ICMSG i le cerea direct tovarășului Agachi. Treaba a mers o vreme, până când ministrul a refuzat să îl suplinească pe Ștefan Rădvan în fața organului local de partid. Și ca finalul să fie calm, i-a cerut celui căzut în dizgrație să iasă la pensie. Tot împlinise 60 de ani! Așadar, în iulie 1985 se produce ieșirea la pensie și până la rezolvarea tuturor formalităților de numire a unui nou director general, colegul meu Ovidiu Velehorsi este numit director general interimar. L-am felicitat, era absolut normal să vină pe această funcție, nu numai de interimar ci și final, deoarece fiind adjunctul responsabil cu producția, el cunoștea foarte bine toate treburile din întreprindere. Ei, în acest moment îi cer să fie de acord să pornesc niște demersuri pentru rectificarea necorelărilor structurale defavorabile, survenite încă din anul 1982 în documentații. Eu aveam procese de conștiință, acum eram pe poziție secundă în conducerea ICMSG-ului, îmi dispăruseră din cale niște bariere grele, trebuia să întreprind ceva.

-Stop! Vă cer permisiunea ca de aici încolo să folosesc, adică să transcriu narațiunea dumneavoastră, domnule Prică. Nu încapă nici o deformare a realității, oamenii trebuie să afle direct, de la sursă, cum s-au derulat evenimentele. De acord?

-Sigur, zice domnul Ștefi. Și îi dau drumul la text – aveam multe dosare cu „File de poveste”, în fapt povestiri din viața proprie, descrieri de evenimente la care domnul Prică a participat direct, apoi multe comentarii și filozofeli, savuroase în general, pe care toți cei care îl cunosc trebuie să le citească „în original!” cum se spune!

„Eram foarte apropiați Wili și cu mine. Așa că îl atac direct (pe subiect, adică! n.a.). Se uită la mine și îmi zice:

„-Dă-i drumul, rânjitule!” Și îi zic, în continuare:

„Îmi dai voie să mă ocup eu de problema aceasta spinoasă a reșezării corecte a criteriilor ce condiționează „nivelul de întreprindere” în încadrarea Legii nr. 2 din 1983? Și poate, dacă dă Domnul să avem un pic de șansă să începem să ne apropiem și noi de salariile de încadrare.” El îmi răspunde:

„-Nu este vorba de a-ți permite, în fond acum este chiar o obligație pentru că eu nu mă simt în stare să mă lupt cu armata de indiferenți din Direcția de Investiții a MIM (care nu au fost afectați de prevederile Legii nr. 2/1983), în fapt având oarecare dreptate cu indiferența lor, (ca o replică – n.a.) pentru modul cum au fost tratați pe parcurs, prin aroganța anumitor persoane de la ICMSG, care nu știau să discute decât cu persoane care aveau minim funcția de ministru adjunct.”

„-Wili, zic, șansele sunt minime, dar nu ne va ierta nimeni dacă nu ne ocupăm în vreun fel de o soluționare!”

„-Ocupă-te!” zice el.

Cum și de unde să încep? Eram tentat să solicit ajutorul beneficiarului (CSG). (Pentru mine) realitatea acum la CSG se schimbase. Dacă cel puțin înainte de 1980 aveam un acces, nu facil, dar îl aveam la directorul general, acum conducerea fiind preluată de un ministru adjunct, nu dânsul ci cum se întâmplă peste tot, cei din jurul dânsului îți îngreunează accesul. Vorbeam cu mine însumi: „Probabil că în final voi fi primit la tov. Ministru Trotuș – va înțelege oare că la noi, la ICMSG, pe real, pe documentațiile care ni le-au transmis spre execuție, marele W (productivitatea muncii) nu poate fi mai mare decât $\frac{1}{2}$ din cea a anului anterior? Sigur îndrăzneam să spun o adevărată blasfemie, pentru zona criteriilor și mai ales pentru regimul de rutină în care eram obișnuiți, în special persoanele aflate în funcții de conducere (de la înalte spre mai înalte!). Asociind la aceste gânduri ale mele și faptul că însuși tov. Ministru Trotuș probabil că avea sute de probleme proprii de rezolvat plecând de la necesitatea creșterii cantitative și mai ales calitative a tuturor uzinelor ce alcătuiau Combinatul și dacă la aceste mari răspunderi mai atașăm și laudabilele preocupări intense pentru restaurarea vechiului palat de la Țigănești, m-am autoconvins că drumul prin CSG avea puține șanse de reușită. Ce-mi rămânea? Desigur, ca de obicei, drumurile spre capitală, spre București. Acolo se aflau de fapt și instituțiile care, dacă erau dispuse să mă primească și să mă asculte, ar fi putut ieși ceva!

Așa am făcut. Mi-am anunțat soția că probabil în perioada următoare o să fiu mai mult pe la București și ... dus am fost! Pe cine să abordez? Pe drumul către București probabil că la o hurducătură a mașinii mi-am „trezit” spiritele ce adormiseră de mult în subconștientul meu. Mi-au zis (aceste spirite trezite ...):

„-la-o de la cel mai mic pe scara ierarhică, din Serviciul de Planificare al Direcției de Investiții din MIM.” Așa am făcut. L-am contactat pe cel ce avea să-mi fie colaborator (nu știam în acel moment acest lucru!), pe cel mai repudiat salariat din Serviciul de Planificare, Marin Olteanu, fost șef de serviciu de planificare timp de mulți ani, dar debarcat din motive necunoscute mie, și marginalizat total. Am stat de vorbă sub privirile suspicioase ale celui care era acum șef de serviciu planificare (ing. Mândruță, care din întâmplare era la origine sibiuan!) și care nu a intervenit în discuția noastră, văzând cu ce problemă, să-i zic „mocerloasă” venisem pentru soluționare. Pentru Mândruță era mai simplu și mai convenabil să aibă o atitudine neutră. Adică dacă credeți că mai puteți reuși ceva, acum după toate schimbările ce au urmat aplicării Legii nr. 2/1983, din punctul lui de vedere nu avea nimic împotrivă, dar și că era bine să-l informăm pe directorul general, adică pe tov. inginer Kuglai Emeric. Cu Kuglai ne cunoșteam bine, a luat la cunoștință, ne-a urat succes și ne-a recomandat să-l informăm dacă vom putea obține vreun rezultat pozitiv. Deci toată lumea pe scara ierarhică este amabilă, dar ... ocupați-vă voi (probabil adăugând în gând „deșteptilor”).

Noi, ICMSG-ul, aveam la București o așa numită reprezentanță, cu 4-5 salariați, care rezolvau problemele de urgență din zona Bucureștiului (în general problemele de aprovizionare). Era amplasată în zona Filaret, gard în gard cu Monetăria Statului. Mi-am fixat acolo cartierul general, într-unul din birourile reprezentanței și, bot în bot cu economistul Marin Olteanu, am schițat

un plan de bătaie. A reieșit foarte clar că ceea ce voiam noi să facem, nu se putea face decât la nivelul CSP –ului, Consiliul de Stat al Planificării. Toate speranțele noastre nu aveau sorți de izbândă decât dacă vom găsi căi de înțelegere la Direcția de Investiții din interiorul CSP, al cărui director general era un inginer Gavrilă. Cum ajungem la acest domn inginer Gavrilă? La întrebarea pe care am scăpat-o în gura mare a răspuns interlocutorul-salvator Marin Olteanu: „îl cunosc eu, din activitatea mea anterioară, când eram pe funcție!” Și așa am ajuns față în față cu domnul Gavrilă!!!

Acum vine momentul extraordinar: Bunul Dumnezeu mi-a dat un dar, acela de a citi, dintr-o privire, interiorul (sufletul!) unui om a cărui față o văd pentru prima dată. Am răsuflat ușurat când m-am aflat la acest moment unic, cel al primului contact. I-am urmărit fața, chipul, pe tot parcursul explicațiilor pe care i le-am dat în legătură cu problema noastră. A făcut ochii mari și a exclamat: „**Și ați stat și stați și acum, după doi ani și un sfert de la aplicarea Legii nr. 2/1983, atâția oameni cu un salariu echivalent între 0,35 – 0,55 indice din salariul de încadrare?**”

Îi răspund cu vocea stinsă:

„-Din păcate, da! Persoanele care aveau obligația, în urmă cu cel puțin 2 ani și jumătate, trei ani să facă reglementările de rigoare – și ar fi fost simplu atunci! – nu au considerat problema o prioritate. Și prin curgerea anilor și a evenimentelor am ajuns în acest punct.”

„-Există o soluție? îl întreabă pe Marin Oltean.”

„-Da, dar trebuie lucrat puțin în scripte la nivel de județe, răspunde cel întrebat.”

„-Uite cum facem. Vă repartizez doi oameni, faceți cu ei un colectiv de lucru, studiați documentele și vedeți dacă găsiți căi legale de rezolvare.”

Nu-mi venea să cred: i-a ieșit un porumbel din gură! Cu acest mic colectiv de lucru au urmat 6 – 8 săptămâni de muncă intensă. Am avut și noroc deoarece am găsit în alte județe din țară sarcini de plan care trebuiau să fie rectificate în jos, astfel diferențele s-au echilibrat, treptat, în favoarea noastră. Au fost destul de multe momente de suspans, astfel că trăirile mele au fost intense mai tot timpul. În final a ieșit o documentație care conținea o serie de reglementări la nivel de plan valoric și de productivitate între mai multe județe, dar nimeni nu a avut de suferit. Pentru noi, cei obidiți, deznădăjduiți și umiliți s-au restabilit, în sfârșit, niște drepturi. Rodul muncii micului nostru colectiv a fost transmis la Galați, la ICMSG, pe cale oficială.

Începe trimestrul IV din 1985 cu criteriile de bază – plan valoric, productivitate, preț de cost – stabilite corect și corelate cu documentația de execuție aflată în lucru. Se apropia deznodământul fericit, care încununa munca noastră de mai mult de șase săptămâni. Nimeni nu putea nici măcar să bănuiască ce conținut de emoții, de suspans, de stres au avut toate zilele acestor săptămâni. Fondul acestui efort a fost muncă rutinieră, însă marcată din loc în loc de răsuflări de ușurare. Cât de fericite au fost aceste clipe când mai dădeam jos din balastul necorelărilor. Ne apropiam pas cu pas de echilibrarea balanței noastre, nerăbdarea creștea și, la final, am găsit inclusiv cele câteva zecimale de după virgulă care ne-au făcut să explodăm de bucurie. Curios lucru, nici o clipă în cele 6 – 8 săptămâni de muncă tensionată nimeni nu și-a ieșit din fire. Totul s-a derulat în deplină armonie! Cred că întregul colectiv de „obidiți”, adică cei aproape 1200 de salariați cu leafa ciuntită

timp de doi ani, trebuie să mulțumească domnului Olteanu Marin și celor două ajutoare de la CSP care au dus, cu răbdare, consecvență și profesionalism, o muncă grea până la capăt. În paranteză fie spus, nu numai ICMSG-ul a avut de câștigat ci multe alte întreprinderi din țară au beneficiat de rectificări de plan de la Comitetul de Stat al Planificării, la care cred că renunțaseră să mai spere.

-Era cât pe ce să uit! Norocul nostru a fost deplin, am găsit un sprijin nesperat însăși la ușa directorului general Gavrilă: secretara dânsului era gălățeană și, impresionată de soarta acestor „obidiți”, se ruga zilnic de șeful ei când îi ducea cafeaua de dimineață, cam așa: „Vă rog, domnule director general să rezolvați problema acestor gălățeni năpăstuiți!”

-Îmi închipui cum arăta Cezar după ce, trecând Rubiconul a strigat de s-a auzit până în Senatul roman: „Alea jacta est!” Aveai, cumva, aceeași strălucire ca Cezarul, când ai apărut cu cifrele la semnat după eradicarea perioadei de mai bine de doi ani când vi s-a luat cu „japca”? Cred că trebuia să fii tare înfoiat, doar ai pus totul la loc cu „jacta”, nu? zise George, dând glas aprecierii colectivului nostru, cel adunat (virtual!) în jurul sticlulelor de rozé.

-Stai să vezi că abia acum începe circul! Cu noile elemente de calcul facem socotelile finale pentru luna octombrie 1985. Și, minune-minunată! Fără acele lanțuri grele și cătușe pe care le-am suportat mai bine de doi ani, cifrele zboară, ușurate, spre sus. Ne iese un coeficient de îndeplinire a tuturor criteriilor conform Legii nr. 2/1983 de 1,74! Incredibil! Oropsiții vor lua un salariu întreg și încă trei sferturi pe deasupra. Nu se poate! și-au zis amărății. E posibil așa ceva? Nu, nu este posibil, au sărit în sus și forțele coercitive locale, cele care au menirea să-ți dea îndrumare și control, ca să fii în deplină legalitate. Cele două foarte importante instituții de „îndrumare și control” erau Banca de Investiții, care-l avea ca director pe tovarășul Zisu Elias, iar a doua era Casa de Pensii. Știind că nimeni nu scapă de verdictul final al directorului Zisu, organele mai mititele au trecut la un control foarte amănunțit, cu lupa, căutând să se lege de cele mai mărunte chițibușuri. Dar n-au găsit nimic! Au fost nevoiți să admită că este corect întocmită documentația ICMSG-ului pentru eliberarea fondului de salarii pe această lună octombrie 1985. Și au semnat! Acum era rândul lui Zisu! Ia să vedem ce față va face?! Și m-au îndemnat să intru eu, Ștefan Prică, director general adjunct la directorul Băncii de Investiții Galați pentru avizul final. Ziua de plată a salariilor trecuse de câteva zile, din cauza personalului de control, care s-a bâlbâit cu multă teamă să finalizeze controlul, lungind-o, în speranța că vor găsi cel puțin o hibă! Ca lumea să nu rămână fără bani, le-am dat un fel de avans de 0,55 din tot ce aveau de ridicat, fiecare salariat.

Deci mă prezint cu dosarul de salarizare pe luna octombrie 1985 la domnul Zisu. Se pare că cineva dintre subalterni avusese grijă să-i semnaleze întorsătura revoluționară întâmplată la noi.

„-Domnule Director Zisu, vă rog să aveți amabilitatea să dați avizul pentru plata salariilor celor 1200 de salariați așa cum a rezultat în urma verificărilor făcute și semnate de inspectorii Băncii de Investiții și contrasemnate de cei ai Casei de Pensii.”

El își ia o mină afectată, era obișnuit să i se facă multe ploconeli, doar era favoritul fostului prim secretar Constantin Dăscălescu, acum prim ministru. Îmi răspunde:

„-După 50 de ani de activitate în finanțe, nu am să semnez o astfel de stupizenie!” Eu mă pregătisem pentru această replică, așa că eram înarmat cu mult calm.

„-Considerați că aplicarea corectă a prevederilor Legii nr. 2/1983 este o stupizenie? Nu se poate să nu știți, continui eu, doar dacă nu ați citit complet Legea nr. 2/1983, că această lege prevede că remunerarea, în cazuri reale și bine verificate poate ajunge, teoretic, chiar până la infinit de înmulțit cu salariul tarifar lunar.”

Sigur că s-a simțit jignit și, probabil ironizat de modul meu de exprimare, adică de imputare. A ripostat pe loc:

„-Fără un aviz din partea unui director (i-a precizat numele, eu nu l-am reținut!) din DIRECȚIA CENTRALĂ DE INVESTIȚII de la București nu voi elibera niciodată aceste salarii.”

„-Știți, eu nu sunt obișnuit cu Bucureștiul, nu am idee pe unde ar fi sediul acestei instituții. Unde trebuie să ajung, vă rog?”

„-Va trebui să ajungeți!” zice el cu un aer victorios, că în sfârșit, a reușit să-mi dea o replică încuietoare.

Am plecat de la domnul Zisu puțin neliniștit. Mă întrebam dacă voi găsi acolo, la sediul acestei Direcții Centrale de Investiții, oameni cu suflet precum domnul director Gavrilă de la CSP. Am cerut ajutor colegilor noștri de la Ministerul Industriei Metalurgice. Nimic, nimeni nu avea realții cu această bancă de investiții! Am apelat la prietenul Marin Olteanu, dar fără succes. Nici el nu bătuse drumurile până la această bancă! Mă obseda această neputință, mă bântuia o vorbă „Ce, Doamne iartă-mă, o să mă înec ca țiganul la mal?” Trec câteva zile și noaptea, pe la ora 2,00 mă trezesc și mă ridic în capul oaselor, cum se spune. Se trezește și nevastă-mea și zice:

„-Ce ai? Ce s-a întâmplat?”

„-Unde este telefonul?” întreb eu, trezindu-mă de-a binelea

„-Pe hol, la locul lui. Doar nu vrei să dai telefoane la ora asta?!”

„-Ba da, vreau să-l sun pe fratele meu la Sibiu!”

„-Nu mai poți aștepta, omule, câteva ceasuri, să se facă ziuă? Este ora 2 din noapte!”

„-Nu, zic eu, pentru că simt că înnebunesc de neliniște!” Și sun la Sibiu, la ora 2 și câteva minute din noapte. Răspunde destul de repede fratele meu:

„-Nebunule! La ora asta mă suni? S-a întâmplat ceva?”

„-Nu, zic, să nu te gândești la rele! Dar vreau o informație de la tine.”

„-Și pentru asta mă suni la ora 2 și o sperii și pe nevastă-mea?!”

„-Roag-o să mă ierte! Dar, spune-mi, prietenul tău cel mai bun, fost coleg la Academia Comercială, respectiv Tică Popescu, mai lucrează cumva la Banca Centrală de Investiții, că îmi spuneai despre el acum vreo 10 sau 15 ani!”

„-Da, mă, mai lucrează și mi se pare că este șef la unul din serviciile din Centrala de Investiții!”

„-Ai numărul lui de telefon?” zic eu, surescitat.

„-Da! zice el.”

„-Poți să mi-l dai acuma? zic eu”

„-Nu poți aștepta până dimineață?”

„-Nu!”

Cred că încerca să mă amâne, că a căutat cam mult în agenda lui de telefoane. Apoi mi-a dictat numărul.

„-Sper că nu te apuci să-l suni cu telefonul la ora asta?!”

„-Nu, nu-mi pot permite să fac cu el ce am făcut cu tine!”

„-Nebunule! zice el și închide.”

Dimineața aceea mi s-a părut a fi cea mai lungă din viața mea. Am stat cu ochii pe ceas până când limbile au ajuns să arate ora 9,00. Atunci am ridicat telefonul din biroul meu și l-am sunat pe Tică Popescu. Mi-a răspuns repede, cu bucurie și afecțiune, de parcă ne-am fi văzut doar ieri, nu în urmă cu 10 – 15 ani. Îi spun lui Tică tot oful meu. El îmi răspunde:

„-Cu Zisu al vostru de la Galați nici nu mă mir că ai avut aceste contre. Nu-ți fă probleme. Persoana la care te-a trimis, adică acel director cu nume de ungur cum spui tu, are secretariatul comun cu mine. Așa că trimite mâine un delegat cu documentele și se va întoarce seara cu avizul necesar.” Și a mai menționat că să nu uit când mai ajung prin București să îl vizitez acasă, că i-a împuiat nevastă-sa capul cu laude la adresa mea, că ce coleg bun am fost doi ani în aceeași clasă la gimnaziu, în Săliștea Sibiului.

Peste două zile m-am prezentat neanunțat la tovarășul Zisu cu documentația semnată, avizată și ștampilată, așa cum voia el. Nu a mai avut obiecții. Nu pot să vă descriu ce mare bucurie au avut colegii când au luat completarea la leafa pe octombrie 1985, ceva mai mult decât un salariu tarifar întreg. Am continuat în același ritm, noiembrie s-a încheiat cu un indice de acord global de 1,85 iar decembrie cu 1,98. Pe total an indicele acordului global a fost 1,03, însă conform legii nu s-a acordat decât 0,999 deoarece în primele 9 luni nu am realizat indicatorii de performanță.

-Fraților, vă puteți imagina câtă bucurie au avut „umiliții” după ce lucrurile s-au așezat pe făgașul normal?! Am simțit nevoia să împărtășesc bucuria mea pentru această reușită, cu voi, cei care știți să apreciați cum se așează satisfacția peste omul care știe că a făcut totul bine și, în consecință, în mod normal, primește răsplata meritată. Sigur, perioada 1983 – 1985 a avut și alte probleme, destule, complicate și care au adus multă amărăciune, pe ici, pe colo. Noi am stat alături de „copilul” pe care l-am moșit, l-am văzut crescând, l-am ajutat să calce drept, intervenind cu sprijin ori de câte ori a fost nevoie. Este vorba de CSG. Și, dintr-o dată, l-am văzut desprinzându-se spre performanță, chiar performanță internațională.

-Uite, Ștefi, asta apreciez eu la tine în mod deosebit, îi preluă cuvântul George, obligându-l astfel să tragă pe dreapta, la odihnă. Acum mi-ai plăcut în mod deosebit, continuă George, că ai ajuns să recunoști că acest „copil” pe care ți-l asumi, Combinatul, creat de voi, Proiectanții și Constructorii, moșit de voi Reglorii, a reușit să crească mare, ba chiar acum, pe cont propriu, trece în salturi spre performanță. Eu nu am cum să depăn povești de mare amploare epică, așa cum ai avut tu norocul, în viața ta, de vreo 3 sau 4 ori să fii erou prin talentele proprii și tenacitatea pe care

ai luat-o de la oțelul pe lângă care ai stat și ți-ai trăit maturitatea. Îmi pare bine că ai observat transformările pe care le-a avut Combinatul pe măsură ce își completa mărimea. Că aceste transformări s-au măsurat în reușite pe piața externă, acolo unde fără să ai vigoare – adică să știi să răspunzi la comenzi și contracte cu calitate cerută și livrări făcute la termenele angajate – nu poți să rezisti prea mult. Produsul de bază al Combinatului, tabla groasă iar aici sortimentele cele mai pretențioase, cele navale, au ocupat locuri bune în lume deoarece noi, inginerii metalurghi ne-am aliniat pretențiilor de tot soiul.

-Da, am asimilat sortimentăția conform performanțelor definite de majoritatea registrelor navale, zise Iuliu Ovesea. Asta înseamnă acuratețea compoziției, încadrarea în caracteristicile fizico – chimice și mecanice și, nu-i de colea, acordarea de garanții comerciale. Vezi, domnule Prică, acestea au fost preocupările noastre în creația zilnică. De celelalte probleme, cele legate de avarii și incidente datorită fiabilității reduse, etc. nerealizarea planului și altele care au umplut scena politică a sfârșitului de epocă socialistă, s-au ocupat toți cei care făceau parte din alergările de tip maraton spre un scaun de șef, cu secretară și mașină la scară. Noi am înghițit cărțile cu teoria elaborării oțelului, a celui obișnuit, astea erau capitol închis o dată cu dărâmarea ultimului cuptor Siemens Martin, noi ne-am ocupat de specialități, de oțelurile pentru recipienți sub presiune, de oțelurile anticorozive, de cele pentru componente din instalațiile complexe din centralele nucleare, de alte multe sortimente cerute de Ministerul Construcțiilor de Mașini deoarece nu exista valută pentru importuri.

-Am dat rateuri de câteva ori cu oțelurile electrotehnice, dar am reușit să le facem din ce în ce mai bune, zice George preluând ștafeta de la Iuliu Ovesea. Tu, Ștefi, te-ai lovit de lipsa dotărilor pentru un centru de calcul minimal și n-ai putut mișca un deget. În acest timp Mihail Cristescu al nostru dezvoltă un Centru de Calcul cel mai performant din metalurgie, care făcea concurență celui teritorial, chipurile cel mai tare din zonă. Când Meseriașul vostru vă cerea tot felul de analize și disecții pentru a afla cauze cât mai repede, programatorii noștri ai lui Cristescu ascultau comenzile lui Pădure Constantin, șeful serviciului financiar și ale lui Mihail, șeful serviciului contabilitate, realizând programe cu care se puteau obține titluri de doctori în științe economice, în managementul complexului gigant de mărimea Combinatului nostru.

-Voi ați vorbit despre Combinat ca un mare producător de table și benzi, în 89 realiza chiar peste 8 milioane tone de oțel lichid, dar asta însemna și un consum mare de piese, zice și Mihai Chiculiță. Eu vă pot da date despre campania declanșată din 1980 pentru asigurarea de subansamble și piese de schimb, pentru utilaje din import, prin asimilare în țară. Fie, Combinatul avea câteva locuri cu probleme grele, mai mult din cauza unor ordine politice venite de la indivizi care nu erau cei mai potriviți să ocupe acele posturi de decizie. Dar în țară sumedenie de fabrici și fabricuțe asimilau din greu produse după desen, cu grad ridicat de complexitate care rezolvau, din aproape în aproape, spinoasele probleme de fiabilitate și de mentenanță.

-Din cele spuse de voi imediat după povestea rectificării gravelor erori de planificare de la ICMSG rezultă că avem un parcurs pozitiv pentru Combinat. Că în cei trei ani descriși acum,

perioada 1982 – 1985, oamenii și-au făcut datoria în ambele întreprinderi principale de pe platformă. ICMSG a avut, în acești ani, între 5.500 – 6.000 de salariați. Toți aceștia au muncit pentru Combinat. Circa o treime din efectiv a fost mereu afectat executării reparațiilor capitale și a reviziilor anuale din Combinat. În general, viața acestor reparatori a fost grea, deoarece era uriaș pressingul beneficiarului pentru a termina cât mai din scurt intervențiile la aceste mașini și utilaje și a le preda înapoi producției. „Avem plan mare de făcut, urgentați reparațiile și dați-ne mașinile să muncim!” A doua treime, în care erau incluse grupele noastre de reglari, alături de mecanici, hidraulici, instalatori și alte specialități, au avut ca sarcină completarea marilor obiective cu tot soiul de codițe, fie apărute ca proiecte suplimentare fie ca puncte neterminate sau deficiențe constatate la preluarea obiectivelor. Și în final, ultima treime o constituiau efectivele Uzinei de Reparații Siderurgice, un hibrid nu prea reușit din multe motive, obiective și subiective. Cele trei mari grupări, făcându-și treburile în Combinat, au contribuit la menținerea permanentă a unei simbioze funcționale între aceste două mari unități, atât de puternic legate una de alta. Simbioza, acesta este cuvântul care a asigurat bunele relații de vecinătate dar și de ajutor reciproc, pe termen lung.

Capitolul 4

Necazuri zilnice

Ziua nu s-a încheiat doar cu recunoașterea că da, Combinatul ridicat spre cele 10 milioane de tone de oțel a început să se maturizeze treptat, obiectiv după obiectiv fiind inclus în acest proces. Caracterizarea anilor 1982 – 1985, ca anii maturizării este insuficientă ca terminologie, deoarece este nevoie de multe explicații pentru a înțelege complexul de fenomene care există pe această platformă industrială și se manifestă, zi de zi, într-o dinamică formidabilă, iar efectele sunt percepute nu numai de cei 35,5 mii de salariați ai Combinatului Siderurgic ci de o țară întreagă.

-Vreau să te verific, Cronicarule, în ceea ce ai afirmat mai sus, zice Nicu Șerbănescu. Ce înțeles dai acestui cuvânt „maturizare” și cum percepi fenomenul, dat fiind faptul că organele de partid – de la nivelul județului și al platformei siderurgice – își trimiteau activiștii în secții, chiar și pe schimburi, destul de des, în campanii de sprijin pentru rezolvarea probelelor care împiedicau realizarea planului.

-Întrebi asta, Nicule, deoarece ai văzut destul de des activiștii partidului stând de vorbă cu muncitorii, cu șefii de ateliere și de secții despre problemele producției, nu-i așa? Am fost interpelat și eu o dată, activistul de partid de la județ, de un muncitor simplu care s-a exprimat corect, politicos și perfect îndreptățit. El voia să știe ce anume am aflat noi că ar exista, ca probleme deosebite, care împiedică realizarea planului, cum le-am raportat mai sus și de ce nu am venit să spunem muncitorilor ce concluzii finale am tras din acțiunea noastră. Întrebarea a fost ca o săgeată trasă la țintă, cu maximă precizie. Avea dreptate omul să primească un răspuns deoarece noi am venit, am pus întrebări, ne-am luat notițe, apoi am plecat și în urma noastră s-a așternut tăcerea. Uite, Nicule, am să-ți dau un exemplu. La nici trei luni de când am devenit activist de partid am fost prins într-o asemenea acțiune definită pompos „de control, îndrumare și sprijin”. Care a durat două săptămâni. După acest termen a venit momentul raportărilor. Toți participanții la această acțiune, de control, îndrumare și sprijin, a trebuit să vorbim în fața primului secretar al județului și al celorlalți secretari ai comitetului județean. Fiind mai tânăr și neexperimentat în această muncă cu totul nouă pentru mine, am avut emoții și am ascultat cu mare atenție ce raportau cei mai bătrâni, cu vechime și experiență în munca de partid. Am rămas perplex! Toți aduceau acuzații, destul de nuanțate, dar care sugerau în final că nu există mobilizare suficientă pentru un plus de efort care să ducă la realizarea planului. Mi-a venit și mie rândul, mai la sfârșit. Primul secretar, Paraschiv Benescu era numele lui, s-a uitat cu interes spre mine, așteptând să vadă ce va spune un tânăr combinist, de foarte puțin timp plecat

de acolo. Pe măsură ce vorbeam mi-am dat seama că mă apropiam, pas cu pas, de o excludere din rândul activiștilor. O luasem pe o cale greșită! Mă apucasem să-i apăr pe oțelari – că acolo fusesem repartizat. Despre ce fel de mobilizare voluntară poate fi vorba pentru a realiza planul cu un efort suplimentar, atâta timp cât legea acordă muncitorului din acest sector fierbinte și periculos, dreptul de a ieși la pensie la 50 de ani, cu zece ani mai repede decât cei ce lucrează în condiții mult mai bune de muncă? Planul lunar este mult prea mare. Limita maximă de plan riscă să depășească parametri nominali ai utilajelor. Ne apropiem de zona în care planul poate fi realizat doar suplimentând dotările existente. Este o anomalie! Trebuie raportat la Consiliul de Stat al Planificării această situație! Sigur că am fost chemat la ordine, pe loc. Dar cu duhul blândeții, deoarece Primul secretar era un om blând. El a pus revoluționarismul meu pe faptul că am luat apărarea foștilor mei colegi de care mă despărțisem de foarte puțin timp, dintr-un spirit de loialitate deformat. Că prietenului trebuie să-i spui greșelile pe față, nu să-l acoperi. Și a mai spus și altele, din categoria „bla, bla, bla!”

-Și tu, în final, te-ai angajat să-ți întărești spiritul revoluționar, luând exemplul de la colegii mai experimentați! Nu-i așa? Întrebă nenea Georgică, malițios.

-Sigur, așa am făcut! Dar de unde știți? Iar lumea toată râse copios.

-Ei bine, maturizarea obiectivelor puse în funcțiune în ultima etapă investițională însemna, nimic altceva, decât acceptarea pe piața externă a produselor respective. Mai precis, ar fi vorba de tabla groasă extralată de la LTG2, de țagăle laminorului de semifabricate care se livrau ca atare direct la export ori ca sârme și bare de oțel beton prelucrate de alte laminoare din țară folosind semifabricatele Galațiului. Și ar mai fi vorba și de tablele și benzile noastre laminate la cald și la rece care erau expuse, în permanență, la noi și susținute „asalturi” pe piețele pe care reușiseră să se impună. Examenul de maturitate acolo se dădea, pe piața externă, iar certificatul de maturitate era reprezentat de prețul convenit la plată pe această piață, cu cumpărătorii.

-Bine, este o definiție acceptabilă dar incompletă, zice George Mârzac. Doar ai spus că această maturizare era un fenomen complex, ce cuprindea întregul flux, de data asta cel complet. Așa este, deoarece oțelurile elaborate de cele trei oțelării, cu nouă convertizoare în total, erau prelucrate de laminoare în produse finite a căror gamă se lărgea dinamic, ca o consecință a cercetărilor științifice sub presiunea cererii de calitate din ce în ce mai speciale. Însă atenție! Examenul se dădea în fața cererii interne! Vorbim, de exemplu, despre oțelurile rezistente la coroziune care se diversificau prin diversitatea mediilor agresive în care urmau să fie folosite. Ultimul oțel anticoroziv realizat la Galați sub formă de tablă extralată trebuia să facă față unor temperaturi negative înalte, de minus 50 de grade Celsius și unor presiuni de până la 60 de atmosfere. Produsul finit se numea *țevă de mare diametru pentru gazoducte*.

-Completez, fără să pot intra în amănunte, zice Cronicarul, cu oțelurile speciale ce se obțineau prin tratamente și combinații cu elemente adăugate în afara convertizorului, în oala cu oțel lichid chiar acolo, pe loc, în oțelării, respectiv prin tratamente termice în cuptoarele de călire, revenire, normalizare de la laminoarele de tablă groasă. Iar cererea de specialități era un fenomen

de amploare, rezultat al sistemului economic centralizat, dirijist. Știu asta deoarece la Academia Ștefan Gheorghiu se bătea multă monedă pe interconexiunea dintre ramuri, un procedeu prin care cererea se lega de ofertă strict științific, determinând soluționarea desfacerii mărfurilor până la ultimul gram spre beneficiari din toată economia națională prin repartiții definite în planul alocat fiecărei unități economice. Combinatul nostru trebuia să semneze câteva sute de contracte de livrări cu parteneri din toată țara, din toate ramurile economice.

-Da, prin Comitetul de Stat al Planificării, faimosul CSP, se controla întreaga economie națională, de sus, din câteva birouri care dirijau în jos, comenzile fiind remise prin faimoasele telefoane operative, TO-ul fără disc, dar care dădea fiori posesorului ori de câte ori suna, de regulă pe nepusă masă, aducând ordine imperative, rostite de mărimi ierarhice care nu admiteau refuzuri sau comentarii. Zise George Mârzac și se scutură ca de piază rea. Și continuă: în 1979 când am cerut ministrului adjunct Ion Cheșa să mă scoată din funcția de director general al Combinatului, am scăpat de coșmarul cifrelor de plan și de clinchetul soneriei TO-ului. Și ce liniște s-a așternut peste mine!

-Toate clare și complexe, dar tabloul maturizării mai cuprinde și sectorul mecano-energetic, al fabricării și procurării pieselor de schimb necesare întreținerii curente și reparațiilor în timpul alocat reviziilor planificate, zice domnul Chiculiță. Este o zonă de activități ce se lărgeste de la o clipă la alta, prin diversificarea problemelor de rezolvat, absolut toate în regim de urgență. Ca să poată funcționa bine, să realizeze producția de oțel planificată, Combinatul trebuia să dispună de stocuri de piese de schimb pentru toate instalațiile din compunerea sa. Acele stocuri se completau fie din importuri directe, de la furnizorii externi ai primei dotări, fie printr-o intervenție specială în contextul unui program național de asimilări de produse și tehnologii care trebuiau să reducă presiunea cererii de finanțare cu valută. Dacă cercetarea tehnologică era clar definită în programul de dezvoltare planificată, întreținerea și reparațiile utilajelor, mașinilor și instalațiilor era un domeniu care antrena, pe zi ce trece, din ce în ce mai multe forțe umane și cheltuieli materiale pentru asimilări de piese și subansamble pentru care nu existau alocări valutare. Însă aș completa cu o apreciere personală, ca inginer care am fost desemnat să conduc programul de asimilări, că am întâlnit nu puțini oameni minunați, atât în Combinat cât și în cele 46 de întreprinderi din țară care erau nominalizate cu sarcini concrete, oameni care s-au dedicat rezolvării acestor probleme tehnice cu grade ridicate de dificultate. Cu toate acestea, anumite acțiuni nu au dus la rezultate, nici măcar modeste. Iată, pot să dau câteva exemple. Se organizează o analiză cu toți factorii de răspundere din laminoarele de benzi la cald și la rece privind nerealizările lunare ale sarcinilor de plan. Ședința este condusă de primul secretar Carol Dina. Era sfârșit de lună noiembrie 1989. Pe măsură ce se enumerau cifrele de plan și realizările la zi, primul secretar dădea semne evidente de nemulțumire, apoi chiar de nervozitate. Calul de bătaie îl constituia, ca de obicei, numărul mare de ore de staționare neproductivă, mai ales în LBC. Primul secretar citește, din raportul prezentat în scris de directorul ULP, inginerul Ion Aurel Moldovan, câteva cazuri de staționări cu durate de ordinul orelor.

Un caz care l-a contrariat și pe care îl comentează este oprirea laminării din cauza pierderilor mari de ulei la cilindri de laminare de la trenul finisor din cauza garniturilor de etanșare de tip Morgoil.

„Cum e posibil să nu puteți rezolva niște garnituri de etanșare?! Tovarășe director Popescu (directorul UPSRS), de ce nu vă ocupați ... ”

„-Tovarășe prim secretar, noi avem doar un mic atelier de vulcanizare care nu dispune de utilaje adecvate pentru acest tip de garnituri ...”

„-Tovarășe prim secretar, intervine Dan Ionel, inginerul șef mecano-energetic al uzinei, aceste garnituri speciale se aduc din import, dar în ultimii ani nefiind valută s-au adus din ce în ce mai puține!”

„-Ele sunt prinse în programul de asimilări, completează inginerul Sârghie Franț, șeful secției de întreținere mecanică din LBC.”

„-Tovarășe Stavăr (directorul general adjunct mecano-energetic al Combinatului), cine se ocupă de această problemă?”

Tov. Stavăr mă caută cu privirea în sala de ședințe și eu, Chiculiță Mihai, simțindu-mă vizat, mă ridic în picioare și, cu o voce temătoare, spun:

„-Sunt ele prinse în programul de asimilare, dar de ani buni nu se reușește asimilarea, deoarece ...”

„-Tovarășe, lasă vorba, ce înseamnă că nu se pot face în țară niște garnituri de etanșare?!” Imi îngroș vocea, și îndrăznesc să continui, cu curaj:

„-Această garnitură este specială, are un diametru de 700 milimetri și mai multe aripioare ... Nu mai continui explicația, că îl văd cum se foiește pe scaun și mișcă mâna stângă a nemulțumire ...

„-Am aici desenul, dacă doriți să-l vedeți ...” Mă apropiu de masa prezidiului cu desenul, îl ia, se uită la el, se încruntă (a priceput, după desen, că nu este vorba de o garnitură oarecare!) și mă întreabă:

„-Cine se ocupă de asimilarea acestei piese?”

„-CATC Pitești, uzina care face garnituri din cauciuc. În ultimii 2-3 ani a încercat mai multe variante, pe care le-am probat în instalație, dar nu au dat rezultate ...” Dina Carol a stat puțin pe gânduri, apoi a ridicat receptorul telefonului operativ și a cerut operatorului să i se facă legătura cu secretarul cu problemele economice de la Argeș. După câteva secunde de așteptare începe să vorbească:

„-Tovarășe secretar Radu, mâine va fi la dumneata un delegat de la SIDEX Galați. Este vorba de niște garnituri din cauciuc, te rog presează conducerea CATC Pitești să se ocupe urgent de ele!”

Am plecat de la Galați cu noaptea în cap, cu o mașină de la Combinat. La ora 8,00 dimineața eram în sediul județenei de partid Argeș. M-a primit imediat secretarul Radu. Avea un birou somptuos. Era un bărbat spre 50 de ani, puțin mai înalt decât media obișnuită, dar avea o voce blajină. M-a invitat să iau loc și să-i explic despre ce este vorba. După ce termin de explicat, dă din cap în semn că a înțeles despre ce este vorba și zice:

„-Eu am fost numit aici de câteva zile, nu cunosc fabrica, dar o să vorbesc cu directorul general”. Într-adevăr, îl sună pe TO și îi explică în ce constă urgența problemei, îl roagă să mă primească imediat și să dispună să se rezolve cumva problema. La CATC, unde am fost primit de directorul general Câmpeanu, mi s-au dat asigurări că în câteva zile vom primi noi garnituri, care vor fi executate, ca prototip, cu mai multă acuratețe. Le-am primit, destul de repede, însă montate pe cilindri în cauză s-au dovedit tot nesatisfăcătoare, producându-se pierderi mari de ulei. Aceasta este povestea asimilării unui reper din cartea cu coperti roșii, conținând Programul de Asimilări de Piese de Schimb din import pentru SIDEX Galați, în număr de 10.000 de poziții!

-A intervenit operativ, Dina Carol, zice George Mârzac. Că acel TO, telefonul operativ, putea să facă minuni. Dar problema s-a rezolvat așa cum știm că s-a întâmplat în alte cazuri similare, când nu știi precis despre ce este vorba, ce caracteristici speciale trebuie să aibă compoziția de materiale sintetice din care se va prelucra produsul, unde anume găsești acele componente și alte, multe probleme cu semne grele de întrebări. Și ce ați făcut, în continuare, domnule Chiculiță?

-Păi, am aflat că la scurt timp după revoluție s-au adus din import câteva seturi de garnituri și s-a rezolvat problema!

-Ce să mai comentez și eu?! zise Cronicarul. Am aflat de multe cazuri similare și mi-am făcut o părere proprie. Anume, că acolo unde dai peste un colectiv de oameni capabili, cu bun renume, dar care stau bine protejați sub acoperământul unui personaj important, lucrurile se rezolvă cu multă amabilitate dar rezultatele nu sunt cele sperate. Ți se dă de înțeles că ar fi bine să-ți vezi de treabă, caută în altă parte, că noi avem treburile noastre. Și ți se dă de înțeles că nu trebuie să insiști prea mult, că Tovul Protector s-ar putea să se supere și, nu-i bine de loc! În cazul acestor garnituri rusești, speciale, zona de execuție era Ministerul Industriei Chimice. Iar unitatea productivă în cauză se afla pe teritoriul geografic al unui minister care era organic legat de Ilustra Savantă de talie internațională, despre care știm că ... Deci aici trebuie umblat cu multă atenție. Cred că de aceea tovarășul nostru Prim secretar nu l-a deranjat pe omologul său ... Dar am aflat de la oameni din secții că au existat și destul de multe cazuri de reușite, de piese care au fost asimilate cu succes. Și am întrebat dacă există o explicație a diferenței dintre cazurile cu final fericit și cele fără final. Sigur, simplu și evident, mi s-a explicat! Reușitele au ieșit din mâini de oameni dotați cu mult entuziasm tehnic și cu un patriotism revoluționar deosebit. Aceste sentimente, împreună, asigură progresul societății noastre.

-Ha, ha, ha! Bine zis, comentă Ursu Mihai. Fără acest entuziasm special, patriotic și revoluționar, nimic nu s-ar fi făcut iar progresul societății s-ar fi transformat în regres cras, generalizat, pe fondul efortului național de plată a datoriei externe. Așa s-a născut în Combinat, după epopeea Slebing, așa numita Direcție Mecano – Energetică, patroană a uzinelor netehnologice și al unor servicii speciale.

-Georgescu Alexandru a fost primul conducător al acestui sector care dădea în schema de conducere a Combinatului un post de director general adjunct mecano-energetic, preluă explicația domnul Chiculiță. Faptul s-a consemnat la data de 25 iunie 1976 și a durat doar până la 1 noiembrie

1976, când funcția s-a transformat din „director general adjunct mecano-energetic” în „director tehnic dezvoltare mecano-energetică la Centrala Industrială Siderurgică Galați”. Directorul tehnic de dezvoltare mecano-energetică avea ca atribuțiuni principale coordonarea resurselor proprii ale Combinatului, oameni și utilaje, pentru a face ca fiecare loc de muncă să fie sigur, fiecare salariat să facă ce este prevăzut în fișa postului și toți, împreună, toate profesiile din sectoarele acestea, mecanoenergetice, să punem umărul ca să realizăm cât mai mult oțel, de bună calitate, fără avarii și alte incidente tehnice.

-Scurt și simplu! Eliminând bulele lozincarde, frazele de mai sus sunt anoste, seci și definesc un loc unde oamenii muncesc – bine sau rău – timp de opt ore, zilnic – în care își fac datoria fiecare în felul lui – dar pretind să primească salariul întreg, neciuit și nici acordat ca și cum asta ar fi un mare favor pentru care trebuie să mulțumească unui om, sau mai multor oameni, care în esență nu diferă cu nimic de el, individul. Zisam eu, George Mârzac. Vorbim despre cele două aspecte ale omului muncitor în cadrul Combinatului, cu entuziasm patriotic revoluționar sau fără acest sentiment mobilizator, doar parte simplă într-un contract de muncă în care el vinde ceva (forța fizică brută plus bruma de inteligență și dexteritate profesională) iar partea cealaltă îi plătește un salariu care este echivalentul

-Haideți, fraților, că intrăm în politică și deviem de la scopul nostru declarat, cu amănuntul, se văzu obligat Cronicarul să solicite, politicos, revenirea colectivului de autori pe terenul propriu de muncă. După cum a evoluat viața în perioada 1982 – 1989, acest sector aparte al Combinatului, adică Direcția mecano-energetică ar fi trebuit să fie responsabilă pentru toate nerealizările ce s-au înregistrat aici. Din cauza DME mai mult stăm să depanăm pentru a identifica o cauză a incidentului neplăcut, acțiune care se notează ca timp de oprire de avarie, ore sau minute, în care unii (tehnologii, de regulă) stau degeaba în timp ce alții dreg stricăciunile și încearcă să repornească linia ca să iasă planul și să ne luăm salariile. Zise Ursu și continuă.

-Toate uzinele, secțiile și serviciile componente ale Direcției mecano-energetice trebuiau să facă tot posibilul, zise Ursu, ca aceste utilaje și instalații, care au fost aduse din import pe bani grei, să fie menținute frumoase, ca noi. Dar pentru repararea lor nu s-au mai găsit alți bani grei, pentru piese de schimb sau materiale speciale, că oricât de admirate au fost aceste dotări din importuri au ajuns și ele, la un moment dat, să se defecteze, să se uzeze, să îmbătrânească. Lipsa aceasta crasă de valută, multă valută, trebuia să o suplinim noi, cu mințile noastre. Zilnic ni se puneau în față asemenea probleme. Complexe, pentru că toate erau urgente, iar modul de rezolvare era absolut diferit, de la caz la caz. Am fost prinși, mulți dintre inginerii și tehnicienii noștri, într-un creuzot al scorniciștilor. Eu am inventat acest termen, scorniciști, definind astfel mințile care trebuiau să scornească ceva care să aducă lumină, nădejde, ceva care se numește „soluție” și, de regulă, se poate realiza cu ceea ce ai la îndemână, într-un timp scurt, fără să ceri recompensă specială sau măcar, aplauze.

Ștefi Prică prinse iară prilejul de a ne îndruma să revenim pe vechiul făgaș, renunțând la filozofeli ieftine.

- Chiar dacă suntem mărunți comparativ cu Combinatul, efectivul întreprinderii noastre a stat permanent alături de Combinat, implicându-se, cu cei 5.500 – 6.000 de salariați în mersul producției, pe trei eșaloane principale, cu câte o treime din efectiv, astfel:

- o treime pentru programul de investiții, adică planul de C+M
- o treime pentru executarea lucrărilor de reparații capitale la furnale, oțelării și de reparații anuale în laminoare

- o treime cuprinde Uzina de Reparații Siderurgice, URS-ul, aflat în organizare și expansiune din 1980, de când a luat ființă. Noi plecam, adeseori, la luptă înarmați doar cu ciomege, în timp ce inamicul avea arme sofisticate. Să mă explic, spune Ștefi. Primeam programul de lucrări la un obiectiv care intra în reparație capitală. Timpul alocat reparației respective era strict. De regulă ni se cerea să terminăm mai repede și să dăm utilajele să producă, fără a da calitatea peste cap. Nu rareori dădeam peste surprize neplăcute în timp ce demontam utilajul care, conform definiției, trebuia să se înnoiască minim 80 de procente. Iar aceste surprize neplăcute nășteau dureri de cap, insomnii, înfrâncenări, ambiții zgândărite și alte porniri dintre cele mai teribile. E drept, noi descoperim multe hibe la demolări sau demontări, dar le punem în brațele beneficiarului. Care trebuie să găsească soluții. Și el, săracul, prima dată ne consultă pe noi! Dar de multe ori nici noi nu avem soluții la îndemână, imediat.

-Numai bine ce ați sosit pe strada mea, intervine Ursul Mihai. Am eu un exemplu care se potrivește mănușă cu situațiile descrise de domnul Prică. Eram încă la Oțelăria 1, șeful secției cazane recuperatoare. Averea noastră imobilă era amplasată, toată, la cota plus 45 de metri. Componente grele, tone multe, iar când eram în plină desfășurarea a procesului de elaborare a oțelului în convertizor, simțeam uneori că apar vibrații, după un timp ele se accentuau și deveneau periculoase. Sursa principală era exhaustorul, ventilatorul uriaș care absorbea gazele arse emanate de convertizor la insuflarea oxigenului. Eu am cerut conducerii uzinei, a combinatului, să lanseze comandă la proiectanți să gândească o soluție pentru re poziționarea acestui exhaustor la cota zero, deci la sol. Că dacă apar vibrații, acestea afectează suportul, stâlpii de rezistență ai construcției și, în timp, fenomenul fizic denumit „oboseală” se poate manifesta cu un dezastru, când nici nu te aștepti, ferească Sfântul! Și, se apropia mometul reparației capitale a convertizorului. Printre alte lucrări grele era prins în grafic coborârea exhaustorului pe noua poziție. Nu-mi făceam griji, era treaba unei echipe de montori din trupa domnului Cașcaval, Dumnezeu să-L odihnească în ceruri, că bun meseriaș și de mare încredere a fost! Băieții aceia erau foarte siguri pe meserie, deci nu-mi făcusem griji dinainte de începerea lucrărilor.

-Bunicule, spune mai repede, de ce ne ții cu sufletul la gură? Zise Cronicarul, mimând o scenă tipică de casă, cu bunelul care a fost la război, s-a bătut cu șapte zmei și le-a tăiat toate capetele

-Toate cele șase capete? Întrebă malițios Nicu Șerbănescu, cel care avea o fată frumoasă, deșteaptă, emigrată dar și cu doi copilași drăgălași, bucuria și mândria lui, de bunic.

-Gata, oameni buni, gata! Trebuie să mă lăsați să termin, nu avem prea mult timp la dispoziție, că știți că acest Covid nu ne lasă ... Deci, încep montorii treaba și, la sol, descoperim că doi paleți din cei 12 de pe coroana turbinei sunt slăbiți din șuruburi. De fapt din nituri, că erau nituiți. Arborele, axul turbinei era dintr-un oțel nesudabil, cred că germanii știau ei de ce foloseau acel aliaj rezistent la multiple cerințe: viteză mare, forțe centrifuge impresionante, mediu coroziv, temperatură ridicată, poate și alte fenomene nocive. Cred că acei doi paleți ar fi zburat foarte curând, poate să fi fost chiar o problemă de minute! Deci oprirea în reparație a fost extrem de oportună. Dar deschizând carcasa exhaustorului și descoperind această bubă rea, sigur că constructorii m-au chemat și mi-au pus problema în brațe. Eu ce era să fac? Neputincios, apelez la tovarășul director general adjunct mecano-energetic, Alexandru Georgescu. Imediat, operativ adică, domnia sa numește o comisie de mare competență, cu specialiști de la UPSRS-ul lui Costică Popescu Macara, de la ICPPAM, de la ICMSG, ne prinde și pe noi, cei din secție și începem să dezbatem și să ne combatem. Că orice soluție se emitea de cineva, prima reacție era căutatul nodurilor în papură. Adică toată lumea pune umărul să găsească punctele slabe ale soluției propuse. Aici, în cazul exhaustorului meu, lucrurile erau clare: butucul turbinei era din oțel nesudabil, paleții erau prinși pe coroană prin nituire. Spațiul disponibil era extrem de mic, nu puteam elimina paleții defecti și nu-i puteam remonta tot prin nituire, n-ar fi fost o treabă sigură. Trece o zi, trece o noapte. Am avut un somn agitat, soția mi-a aplicat vreo două ghionturi în coaste „Trezește-te, nu mai umbra pe coclauri!” îmi zice ea, explicându-mi că agitația mea fusese prea mare, în somn. Dar dimineața m-am ales cu o soluție pe care mi-a dat-o ea, soția, simplu și elementar. Avea o piesă de decor, ca o semicoroniță, din plastic, flexibil, cu care-și prindea părul, pe frunte. Îmi arată coronița și zice: „Fă o coroniță din oțel sudabil, prinde-o pe butuc cu nituri, apoi sudează de jur împrejur paleții! Ce mare filozofeală?! Pentru asta nu m-ai lăsat să dorm, noaptea?” Bineînțeles, soluția am dat-o ca de la mine, nu era să-mi trădez sursa!

-Credibil, poate n-a fost chiar așa de simplu cum zice Mihai, dar cred că acesta a fost finalul, zice domnul Chiculiță, întărind și domnia sa că astfel de situații au fost destul de multe în istoria Combinatului. Trebuie subliniat însă, că partea remarcabilă în toate aceste situații tensionate a constat în capacitatea de constituire de echipe interdisciplinare alcătuite din specialiști deosebiți care au colaborat foarte bine, totdeauna, cu rezultate excelente.

-Și dacă tot am ieșit azi, în evidență, spuse Mihai Ursu, hai să vă mai povestesc un caz, spectaculos pe vremea aceea, dar care mi se pare acum că a fost ceva cu totul banal. Este vorba tot de cazanele recuperatoare de la Oțelăria 1. Mereu aveam probleme de încadrare în termenele de revizie acordate. Problemele de plan – care erau îngrijorătoare, totdeauna, la uzina de oțelării – nu permiteau să ne întindem cu intervențiile la utilaje și echipamente pe cât ne-am fi dorit. De exemplu, dacă se acorda o oprire de 16 ore, sarcina trebuia dusă la capăt în zece, maxim douăsprezece ore, ca să mai câștigăm ceva la plan. Iar întârzierile frecvente erau localizate la hota cazanului recuperator. Aici trebuia să înlocuim, din când în când, întreaga hotă. Hota – știți ce înseamnă, nu? Este o piesă masivă asemănătoare cu cea pe care o montezi acasă, deasupra aragazului și îi dai drumul să funcționeze când pui pe plită rețete care se lasă cu fum, mirosuri, gaze

arse, etc. Hota de la convertizor era ceva asemănător, dar uriașă ca dimensiuni, ca un burlan cu diametrul de 5 metri și lungimea de 30 de metri, format din panouri de țevi de cazan prin care curge apa pentru răcirea gazelor ce se evacua din convertizor. Operațiunea era nu numai meticuloasă ci și periculoasă. Pentru că hota venea din import descompusă în trei bucăți, care se puteau asambla pe poziție, evident cu mare grijă și atenție, fiind vorba de lucru la cota plus 45 de metri. Așa s-a făcut la primul montaj, în anul 1966 – 1967. Și soluția care ne-ar fi condus la mari economii de timp ar fi fost să asamblăm cele trei părți la sol, undeva pe aproape, apoi să ridicăm hota completă și să o fixăm, apoi să refacem toate conexiunile cu restul instalației. Prima problemă de rezolvat era să găsim un loc apt pentru asamblare, undeva la o întreprindere specializată în astfel de ansamble de mari dimensiuni. Am găsit, până la urmă întreprinderea Vulcan București, care îndeplinea toate condițiile noastre. Am făcut comanda, am dirijat cele trei componente de mari dimensiuni spre locul de montaj, am ținut sub observație întregul lanț de operațiuni, totul a decurs fără greșală. Acum se pune problema să aducem hota noastră, de 15 tone, agabaritică, de la București la Galați. Nu eram specialiști în astfel de transporturi grele, așa că am apelat la un institut de profil. După ce și-au făcut studiile și verificările în multe puncte-problemă, aceia ne-au comunicat traseul și au făcut precizări pentru proceduri pe care trebuia să le respectăm cu maximă strictețe, în câteva astfel de locuri critice. Iată, aveam o trecere de nivel, pe sub un pod, unde trebuia să dezumflăm pe jumătate roțile trailerului special care era platforma purtătoare a obiectului. Astfel puteam să asigurăm garda de 20 de centimetri, obligatorie, pentru trecerea în acel loc. A trebuit să aducem la fața locului un compresor mobil ca să umflăm cauciucurile la loc. Am avut și neprevăzute, incidente care puteau să se încheie mai rău. De exemplu, treceam la un moment dat pe sub o linie de 110 kilovolți, pe șoseaua de pe digul dintre Brăila și Galați. Am ales acest drum deoarece scurtam traseul cu 20 de kilometri. Linia de înaltă tensiune ar fi fost singura problemă, pe acest traseu. Dar calculele energeticienilor noștri arătau că nu va avea loc o punere la pământ a circuitului, extrem de periculos, de 110 kilovolți. Dar cablul de înaltă tensiune coborâse spre sol cu câțiva centimetri buni, din cauza dilatației sub acțiunea căldurilor mari care durau de câteva săptămâni în acea vară secetoasă. În jurul conductorilor liniei exista un câmp electric puternic, dar noi am crezut că nu vom fi în pericol. Însă ne-am înșelat. Intrând sub linia de înaltă tensiune a apărut o descărcare electrică, manifestată cu fulger și zgomot. Șoferul transportorului mai întâi s-a speriat, apoi a accelerat brusc și a ieșit din zona periculoasă. Dar transportorul se așezase pe pământ! Toate cauciucurile trailerului s-au sparte sub acțiunea fulgerelor electrice create. A trebuit să aducem cauciucuri, de fapt roți complet echipate, de la IUGCG, Atlas-ul de azi, ca să ne punem din nou pe ... roți, de data asta! În fine, cu mare băgare de seamă am încheiat parcursul și am parcat hota în curtea depozitului Direcției de Investiții. Acolo a stat hota, pe platformă, sub husa protectoare, până în săptămâna când urma să se facă montajul pe poziție. Timpul de ridicare și montaj, în această variantă a premontajului de la sol, se reducea la o treime față de situațiile precedente. Dar acum a apărut o altă belea: cum aducem hota în hală, cât mai aproape de verticala locului?. Forma asimetrică a hotei, ca o pâlnie cu gura în jos și o coadă lungă, răsucită, nu permitea decât un traseu sinuos. Trebuia să strecurăm trailerul

printre stâlpi și grinzi în hala oțelăriei. Era complicat, puteam să ne blocăm pe undeva, fără putință de manevră salvatoare. Ce-i de făcut?

-Ați apelat la sprijinul ICPPAM-ului. Vi l-am dat, acolo, pe vrăjitorul Porfiriu, omul lui lessenski. Îl aveți și pe Oane Traian, inginer care era angajatul ICMSG, lucra la domnul Cașcaval, la Antrepriza Oțelării. Aceștia cunoșteau construcția oțelăriei numărul 1, cu întregul labirint de stâlpi, șine de cale ferată, barăci și bărcuțe împrăștiate peste tot, zise domnul Ovesea.

-Da, ei ne-au rezolvat dilema, altfel ne înneecam precum coloratul la mal! continuă Mihai Ursu. Ne-au cerut un timp de studiu. Apoi, cei doi, adică Porfiriu și Oane ne-au arătat o machetă din carton, a hotei mele, făcută la scară. Sucind și răsucind macheta, schimbându-i poziția pe trailer de câteva ori ca să putem strecura ansamblul fără să ne blocăm la dreapta sau la stânga ori pe sus, ne-au prezentat un traseu care se termina cu un blocaj definitiv, la doar câțiva pași de destinație. „Aici e finalul! Grinda asta, de fapt sunt două grinzi, spun specialiștii noștri, sunt ultima barieră, ne spune domnul lessenski. Din păcate este o barieră lăsată jos! Iar paznic aici nu-i, a fost dat afară! Încheie dânsul, glumind amar. Există doar o singură soluție pentru a ne debloca: să tăiem aceste grinzi, sau să le demontăm pentru câteva ore! Calculele mele de rezistență îmi arată că șandramaua nu se dărâmă, condiția este ca nici un pod rulant să nu se miște prin apropiere cât timp grinzile-barieră vor fi îndepărtate.” Evident, trebuia să acceptăm soluția ultimă. Demontarea acestor două grinzi buclucașe nu se putea face decât cu podul rulant de 250 tone, care opera în zonă. Cu acest pod, înțepenit pe poziție, se puteau face doar operațiuni pe verticală, sus-jos, adică coborârea grinzilor și ridicarea hotei. Altfel, trebuia să ne întoarcem de unde am plecat, adică la Vulcan București, să demontăm hota în părțile componente și să urmărim tehnologia veche. Am apelat la Uzina de Piese de Schimb, a lui Costică Popescu Macara. Trebuia să execute, la regim de mare urgență, două grinzi înlocuitoare, deoarece buclucașele erau deformate, poate și obosite, aproape de limita admisă de ISCIR și era mai bine pentru ansamblul construcției să punem acolo piese noi, rezistente. Acesta a fost finalul. Am câștigat două zile din cele trei pe care le alocasem în anii anteriori, de două ori, pentru demontarea și asamblarea la loc a hotei. Acum am ridicat-o de jos, am fixat buloanele de prindere pe postament și apoi ne-am făcut toate conexiunile, de țevi, de cable, etc.

Acesta a fost recitalul Ursului Mihai. Scurt dar consistent, cât să te delectezi cu un știubei de stup cu miere proaspătă, polifloră! Și respectivul Urs(u) Mihai, deducându-se la miere, a repetat procedeul la toate cele nouă convertizoare din Uzina Oțelării. Credeți că s-a săturat de miere? Nici vorbă!

Capitolul 5

Un altfel de început

Deceniul al nouălea al secolului 20 a fost unul dificil pentru România. Sub toate toate aspectele. Rezumându-ne la această bucată de țară – județul Galați – putem spune că greutățile

ce au existat în viața economică și cea socială au fost, nici mai mult și nici mai puțin, la fel ca peste tot în țară. Unii ar putea afirma că aici ar fi funcționat câteva excepții, dat fiind faptul că exista un puternic detașament de oameni ai muncii care și-au desfășurat activitatea în condiții grele și, ca atare, pentru aceștia alocațiile de hrană ar fi fost mai mari decât media pe țară. Eronat! Nu s-a făcut rabat de la regula tratamentului uniform pentru tot poporul, regulă guvernată de ordinul de a strânge cureaua pentru ca să plătim datoria externă, să devenim cu adevărat „liberi și independenți, stăpâni pe soarta noastră!”

Necazurile mari prin care a trecut Combinatul, începând cu acea probă de foc de la slebing, apoi cutremurul din 1977, apoi ordinul de a grăbi punerile în funcțiune pentru capacitatea de 5-6 milioane de tone de oțel pe an au obligat luarea unor măsuri speciale pentru a găsi oamenii cei mai potriviți pe posturile cheie, de conducere a siderurgiei naționale, a Combinatului de la Galați, a județului care aducea un aport important la venitul național. Nivelul de competență pentru conducerea Combinatului a fost definitiv stabilit în perioada 1976 – 1980, prin numirea la cârma acestui uriaș Combinat a unui ministru adjunct al Ministerului Industriei Metalurgice. Dar, mai presus de acest nivel de competență, pentru viața de toate zilele contează foarte mult să pui omul potrivit la locul potrivit. Și după ce ai considerat că ai făcut alegerea cea mai bună, mai trebuie să-i acorzi acelei persoane deplina libertate de a sfinți locul, adică de a ridica viața la nivelele superioare sub toate aspectele.

Cheșa Ion ca ministru adjunct al metalurgiei n-a confirmat că ar fi soluția cea mai bună pentru un rol atât de complex. Și atunci s-a făcut înlocuirea acestuia cu Costache Troțuș, ministru adjunct al metalurgiei dar, atenție, cunoscut ca un director general cu foarte bune rezultate la conducerea Combinatului Siderurgic de la Hunedoara. Într-adevăr, s-a dovedit că alegerea a fost bună. Dar cum necazurile și greutățile aveau dimensionarea de sus, de la conducerea statului, după un timp nici Costache Troțuș n-a mai făcut față ca la început. Și a fost înlocuit de la conducerea Combinatului în anul 1986. Fie primit, a tras la edec această navă amiral timp de 6 ani, din 7 mai 1980 până la 5 septembrie 1986. Plecarea lui Costache Troțuș a trezit neliniști locale. Și îngrijorare. Dacă un om atât de puternic, cu un cuvânt greu în ierarhia Ministerului Metalurgiei a fost retras de aici, oare ce va urma? Cine va veni la conducere și ce împuterniciri va avea? La nivelul intelectualității tehnice din Combinat – o masă de specialiști de foarte bună calitate – au existat diverse interpretări privind aprecierea competenței noii echipe de conducere, constând din Dan Dulamă, director general și Ion Florentin Sandu, director general adjunct. Doi ingineri oțelari cu rezultate bune și foarte bune pe funcții executive în Uzina de Oțelării Refractare. Dar îngrijorarea nu era generată de competența profesională ci de talentele și aptitudinile manageriale ale acestei echipe.

Prima decadă a lunii septembrie 1986 a adus un cumul de surprize. La instalarea inginerului Dan Dulamă pe scaunul de director general a participat noul ministru al metalurgiei, Marin Enache, fost prim secretar al comitetului județean de partid Galați până în noiembrie 1985, când a fost înlocuit cu Dina Carol. Primul om din fruntea județului a venit cu o surpriză la momentul instalării lui Dan Dulamă:

„-Tovarăși, conducerea partidului m-a însărcinat să îl ajut pe tovarășul Dulamă Dan să ducă la îndeplinire sarcina de mare responsabilitate de a aduce Combinatul la parametri proiectați. Trebuie să realizăm, aici la Galați, zece milioane de tone de oțel anual. Avem capacități de producție, avem un corp tehnico-ingineresc puternic, o clasă muncitoare experimentată care a crescut și s-a întărit participând la construcția tuturor obiectivelor, etapă cu etapă. Trebuie să dăm dovadă de responsabilitate și, împreună, să ne facem datoria!”

- Cuvintele acestea au fost rostite la ședința extraordinară a Comitetului Oamenilor Muncii din Combinat, la care am participat și eu, Cronicarul, având calitatea de proaspăt secretar cu probleme economice la comitetul de partid al platformei siderurgice. Am fost și eu promovat la această dată importantă, fusesem timp de 6 ani și 9 luni activist la secția economică a comitetului județean, dar eu eram doar o mică roțiță în angrenajul de forță ce avea să se manifeste chiar de a doua zi.

-Eu nu am participat la această ședință istorică, după cum afirmă Cronicarul nostru, zise Ștefi Prică. Fusesem promovat director general al ICMSG -ului la 19 aprilie 1986, dar deja dădusem ochi cu tovarășul Carol Dina pe problemele din agricultură, îmbunătățiri funciare și din municipiu. Peste aceste preocupări intense, grija mea de bază care îmi crea un stres puternic era soarta fratelui meu, cel care stătea închis la Securitate pe o învinuire stupidă, care până la urmă nu s-a confirmat. Dar când a venit Carol Dina la Galați? Cum s-a manifestat până la această zi care marchează, după spusa martorului nostru ocular, faimoasa „Epocă a Meseriașului”?

-Tot eu trebuie să preiau microfonul și să dau drumul la reportofon, zise Cronicarul. Deci, Dina Carol i-a succedat lui Marin Enache în noiembrie 1985. Venea de la Cancelaria CC-ului. Până atunci avusese un traseu politic destul de obișnuit: inginer șef la faimoasele uzine 23 August, director la întreprinderea de pompe Timpuri Noi, activist simplu la comitetul municipal de partid al capitalei. De aici a fost promovat la Cancelarie. Acolo mare șef era Silviu Curticeanu, omul care păzea ușa celor două cabinete principale ale țării, al tovarășului (atenție! I-am scris cu literă mică!), numărul 1 și al Tovarășei, cabinetul numărul 2. Curând după instalarea sa la Galați, tovarășul Prim a dispus o întâlnire cu activul de partid, adică cu noi, cei ce munceam în clădirea județenei de partid. Acolo și-a expus principiile programului său de conducere: analize aprofundate peste tot, baza fiind industria Galațiului, urmată de agricultură și zootehnie și, atenție! un loc foarte important sub lupa sa va acorda analizei situației financiare a întreprinderilor din județ. Însă limbajul folosit a fost surprinzător: omul încerca să folosească cuvinte alese, neologisme puțin circulate iar construcția frazei era destul de greoaie, în loc să simplifice și să clarifice mesajul, mai mult îl complica. Noi, cei de la Economic, am comentat discursul, încercând să ne limpezim, să ajungem la miezul mesajului. Și cum părerile erau împărțite, până la urmă am tras singura concluzie unanim acceptată: „am dat de dracu, fraților!”

-Plastic, foarte plastic! Deci omul s-a arătat cu un discurs anti „limbaj de lemn”, după cum spui, Cronicarule! zise George Mârzac.

-Așa este, însă eu am avut șansa să fiu primul dintre colegii mei care i-am priceput mesajul, despuat de cuvinte grele și inutile, răspunse Cronicarul.

-Cum asta?! se mirară ceilalți. Acum ar fi greu de verificat, după atâta timp nu cumva faci parte din echipa „celor mulți viteji care după război se arată!”, zise Ursu Mihai.

-Simplu și la obiect! Venise iarna, frigul s-a instalat în natură, de acolo a intrat în oraș și de pe străzi, a prins momentul prielnic și a invadat casele și apartamentele oamenilor. O dată cu frigul, a venit și întunericul! Viața noastră era cea obișnuită, cunoscută tuturor de vreo 3-4 ani. Noutatea însoțitoare la această stare de lucruri era o solicitare suplimentară a sistemului energetic național (SEN), unde frecvența curentului electric cobora, adeseori, de la 50 până la 47 de hertzi. Scandalul național era foarte mare, zilnic, și era generat de depășirea consumului la orele serii. Remediu imediat era ordonat de dispeceratele teritoriale ale SEN: „stingeți luminile, fraților!” Adică lăsați populația în beznă, în case și pe străzi. În aceste condiții, tovarășul Prim dispune o întâlnire cu Comisia Energetică a județului. M-a chemat, într-o astfel de zi rece șeful meu, Vasile Cojocare, secretarul cu problemele economice de la județ.

-Măi băiete, tu care te ocupi cu problemele energetice, convoacă Comisia Energetică a județului în ședință cu tovarășul Prim diseară la ora 18,00. Să fie toți prezenți, ai înțeles?

-Am înțeles, dar cine este Comisia Energetică? Există așa ceva? Că eu sunt aici de 5 ani și n-am auzit ...

-Taci dracu din gură, să nu mai spui așa ceva! Sigur că există! Directorii de la întreprinderile energetice: IRE-ul, Gazele, Combinatul cu energeticul șef, Gospodăria Comunală cu apele și tu ești secretarul Comisiei. Eu sunt președintele Comisiei. Ce, nu știai?

-Ba da, ba da, am avut un lapsus de moment, scuzați!

Și am trecut la convocare. Toată ziua nu am reușit să dau de Costăchel Petre, directorul Uzinei de Producere și Distribuie a Energiei în Siderurgie, UPDES. Pe la ora 15,00 am dat sarcină secretarei lui să-l caute acasă, la familie, pe unde știe și să-l anunțe pentru ședință. De la mine putere, în Comisie l-am trecut și pe șeful Inspecției Energetice Teritoriale, Ciobanu Petre. Am dat la dactilografiat, la mașina cu caractere mari, unica din sediu, lista cu membrii Comisiei Energetice Județene: Președinte: Cojocar Vasile, secretar cu ... (bla, bla, bla), Vicepreședinte: Badiu Constantin, director IRE Galați, membri: Costăchel Petre, director UPDES Galați, Constantin George, director Electrocentrale Galați, Mociulschi Victor, director Regionala de Gaze Galați, Picioruș Constantin, director Intreprinderea Județeană de Gospodărire Comunală și Locativă Galați, Ciobanu Petre, inspector șef Inspectoratul regional energetic și secretar, Todoran Petru activist Consiliul Județean de Control Muncitoresc. De fapt, în structura aceasta mai fuseserăm convocați cu un an în urmă de tovarășul Marin Enache, Prim secretarul nostru drag, de atunci. La vremea aceea, conform dispoziției acestui Prim Marin Enache, construisem o planșă cu dreptunghiuri reprezentând puterea medie absorbită de principalii consumatori de energie din județ. Cifrele erau de la IRE Galați. L-am consultat pe directorul Badiu dacă s-a schimbat ceva din acel grafic. Nu, totul este la fel. Doar hai să marcăm, cu o linie roșie, puterea admisă la nivel de municipiu, ca vârf de seară. Era cam 60 de procente din medie. Combinatul era, evident, principalul consumator. Puterea medie absorbită era de 360 – 370 Mw, iar la vârful de seară se înregistrau, frecvent, puteri de 400 – 420

Mw. Aceste cifre contrare ordinelor SEN constituiau subiectul veșnic de scandal. Îl căutasem pe Costăchel Petre, directorul UPDES din Combinat, să-l atenționez asupra acestui aspect, al puterii absorbite la vârful de seară. O altă cifră care era, pentru noi și pentru directorul adjunct al IRE Galați, de fapt inginerul șef Dumitru Gheorghiu, un subiect de permanentă tensiune în confruntarea cu oamenii simpli, de pe stradă, era ponderea consumului casnic inclusiv al iluminatului public, în consumul total al municipiului. Doar 0,18 procente! Stingerea iluminatului public și deconectarea alimentării cartierelor de locuit mai ales în intervalul 16 – 22, adică la vârful de seară, nu se justifica nicidecum, ba din contră, consideram că este o provocare pentru a stârni nemulțumirea oamenilor. Eu îi spuseseam lui Marin Enache acest aspect, îi spuseseam că este punctul meu de vedere ca specialist pe problema politicii energetice a județului. Dar el s-a burzuluiat la mine, întrebându-mă:

„Și care este politica energetică a țării? A partidului?”

Credea că mă înfundă! I-am răspuns, zâmbindu-i senin:

„-Creșterea bunăstării și fericirii oamenilor muncii, a întregului popor!”. Am încheiat citatul, din Cel Mai Iubit

Întâlnirea cu Carol Dina a avut loc în luna ianuarie, pe la mijlocul lunii. Fiind puțini, ne-a convocat în cabinetul său, unde avea o masă lungă, de consiliu, la care am încăput toți. Eu adusesem, fără să fiu solicitat de șeful meu, Cojocaru Vasile, acel grafic al consumului energetic al județului. Planșa era un format A1, adică 840 mm pe 594 mm. Un cearșaf mare! Pe care curba Combinatului, desenată cu albastru îngroșat, era dominantă, iar consumul casnic plus iluminatul public erau trasate cu maro roșcat, ca o dublare a axei absciselor, deci ceva exagerat de mult, ca grosime de linie, dar lipită de axă.

Fix la ora 18,00 Gică Andrei, șeful de cabinet, ne-a invitat în biroul șefului. Am intrat toți, dând binețele cuvenite – „Să trăiți!” de la mai toți, doar două timide și insolente „Bună seara”. Tovarășul Prim ședea pe scaun în capul mesei și ne invită să luăm loc. Pe dreapta lui se așează șeful meu, Vasile Cojocareu, apoi eu, iar pe stânga ceilalți civili, începând cu Constantin Badiu și în continuare. Primul secretar avea în fața lui o copertă de dosar cu câteva file albe, un stilou cred că valoros, cu peniță de aur. Întoarse dosarul cu coperta spre noi și ne arătă:

-Acest dosar se va umple cu informații începând din seara asta. Să luăm mai întâi energia electrică. Spuneți, tovarășe Badiu. Faceți o prezentare, apoi ne ridicați la fileu câteva probleme. Nici o minge nu va fi ratată, voi marca eu cele maimulte puncte. Deci, începeți.

Badiu, directorul Întreprinderii de Rețele Electrice era un om echilibrat. Prezintă două cifre de bază, precizând că județul nostru este cel mai mare consumator de energie electrică, după capitala București, având un singur producător energetic, cel de pe platforma siderurgică, despre care va vorbi tovarășul director Constantin George. Ca întreprindere nu avem probleme deosebite însă ca director sunt amenințat cu multiple sancțiuni pentru depășiri frecvente ale puterii maxime consumate la orele de vârf de seară. Evident, Combinatul este cel care nu se încadrează.

-De câte ori ați fost la tovarășul ministru Troțuș cu această problemă? întrebă Primul

-O singură dată. Mi-a spus că depășirea acestui nivel nu este problema lui ci a mea, mai precis a Ministerului Energiei Electrice. El, ca director general al Combinatului are o singură problemă, să dea țării oțel, din cel mai bun și cât mai mult. Să nu-l mai deranjez cu această problemă, care nu este a Combinatului.

-Local, nu ați găsit soluții? Să opriți alimentarea la alte unități, mai mici? zise Primul.

-Nu există o asemenea alternativă. Întregul județ consumă maxim 500 de Mw când Combinatul merge cu 350 – 360 de Mw. Deci diferența ar fi de 140 – 150 Mw. Dar la orele de seară ni se permite doar un consum de maxim 300 de Mw. Iar adeseori Combinatul merge cu 390 – 420 de Mw, în acest interval restricționat, când ambele cuptoare de la Oțelăria Electrică intră la topire simultan. Deci orice alt sacrificiu este inutil.

-Combinatul, tovarășe Costăchel, ce aveți de spus?

-Nu avem soluții, nu ne putem opune ordinelor tovarășului ministru Troțuș, răspunse directorul energetic, în timp ce pe față i se așternea o ușoară roșeață.

-Dar SEN, sistemul energetic național nu poate să vă ajute din exterior? Să vă limiteze consumul? Întrebă Primul secretar. Se vedea că omul se pricepe, ca director la Timpuri Noi și inginer șef la 23 August avusese și el aceste probleme.

-Cineva, la începuturile Combinatului, a gândit o alimentare sigură cu energie electrică. Noi avem alimentări la 110, la 220 și la 400 de kilovolți. Dar toate acestea trei sunt legate în inel, nu pot fi deconectate toate cele trei intrări, mai ales că Întreprinderea Electrocentrale produce între 400 și 600 Mw, descărcând energia pe barele Combinatului, acest inel care este de fapt și bară a SEN.

-Mi-ați marcat un punct greu. Cineva poate aduce o idee, există o soluție posibilă? Întrebă Primul ușor nemulțumit. Nu-i plăcea să stea în corzi, nu-i plăcea să înceapă un conflict cu MIM, cu Costache Troțuș.

-Poate se va găsi o soluție amiabilă, zise Badiu, directorul IRE. Cu instructorul de specialitate de la Comitetul județean de partid, tovarășul Todoran aci de față, am aflat că ciclul de topire la cele două cuptoare electrice poate dura 2 maxim 4 ore, în funcție de calitatea oțelului sau de încărcătura de fier vechi care se topește cu arc electric. Printr-o bunăvoință a tovarășului ministru Troțuș s-ar putea programa aceste ore de maximă solicitare în afara intervalului interzis, chiar evitându-se suprapunerea topirii simultan la ambele cuptoare. Numai așa vom scăpa de necaz. De exemplu, la Întreprinderea de Elici avem și acolo cuptoare electrice pentru topirea metalului destinat turnării elicilor foarte mari, pentru navele de 150 de mii de tone. Aici am găsit soluții ca topirea să aibă loc în afara orelor 16 – 22. La fel ar trebui să găsim soluții și la Combinat.

-Tovarășe Costăchel, vă rog să-l contactați pe directorul Uzinei de Oțelării și să găsiți o soluție optimă pentru programul de topire. În fond, această depășire de consum este problema dumneavoastră, a UPDES, nu-i nici a lui Troțuș și nici a lui Badiu. Sunteți pasibil de sancțiune!

De data asta tonul Primului secretar se schimbase radical. A aflat o ieșire din clinci, pentru el, desigur. A aflat cine este vinovatul și l-a admonestat foarte aspru. Eu, tânărul activist de specialitate am fost invitat să-i dau o mână de ajutor lui Costăchel, fiind considerat la fel de vinovat ca și acela.

-Dumneata, tovarășe inginer energetic, ai fost adus aici ca instructor de specialitate care să ducă la bun sfârșit politica energetică a partidului, a țării. Nu sunteți doar consilier, sunteți și responsabil pe problemă. Să vă luați răspunderile în serios, altfel găsim alt inginer pentru această sarcină.

A venit rândul meu să mă fac roșu ca racul. Iată cum pune problema un general de armată competent! Aici Primul secretar a revenit la masca de responsabil pentru sănătatea populației.

-Tovarășe Badiu, ce reprezintă consumul casnic și iluminatul public în procente, din consumul total?

-Doar 0,18 procente, nici măcar un sfert de procent! Și totuși, Dispeceratul Teritorial Bacău, față de care ne subordonăm ne cere, la ore fixe, să deconectăm cartiere întregi, sate și orașele, pentru ore întregi, din noapte. Avem probleme cu populația, îmi este teamă, sincer, că întărităm niște oameni care, la un moment dat nu vor mai răbda!

De la energie electrică am trecut mai departe, la asigurarea județului cu gaze naturale. Se spunea „gaze naturale”, nu gaz metan, deoarece pe magistrala națională curgea un amestec de gaze combustibile, amestec în care gazul metan, cu formula CH₄ avea o pondere de 60 – 65 de procente. Restul era gaz de sondă. Mociulschi Victor, șeful Regionalei de Gaze, era un spurcat la gură, avea un limbaj execrabil și foarte greu se abținea să nu înjure sau să folosească termeni suburbani. Stăteam cu inima strânsă ca să nu asistăm la scene penibile. Dar uite dialogul:

-Tovarășe Prim secretar, avem în județ ca bogății atât țiței cât și gaze naturale, dar ele sunt în exploatarea unor întreprinderi petoliere cu sediul în alte județe. Avem petrol în extracție la Schela iar întreprinderea este în județul Brăila, avem gaze la Matca – Țepu, iar întreprinderea este la Moinești, în județul Bacău. Cu toate acestea, noi în municipiul Galați avem cel mai prost gaz metan, pardon, avem gazele naturale de cea mai slabă calitate. Deoarece nenorocirii de la Tecuci, nu au fost în stare – fu...le muma-n c... – să aducă o instalație omologată de spălare a gazelor de sondă și de uscare a lor, astfel că noi avem aceste gaze cu picături de apă în suspensie. Iar acum, iarna, aceste picături îngheață și la presiunea din conducta națională ele acționează ca niște alice de oțel, erodează pereții conductei de transport. Ca să nu se întâmple o nenorocire, eu am cerut scăderea presiunii pe ramura care aduce gazul aici, în Galați. Din această cauză sunt reclamat de consumatorii de la capăt de rețea, Avicola și Stația de Sortare a Minereurilor, că nu au presiune la feștilă. Vă rog să-mi iertați indecența, dar sunt atât de revoltat că nu-mi pot înăbuși înjurăturile, băga-ia-și și ... lertați-mă!

-Păi dacă așa stau lucrurile, și eu sunt de acord să-i înjurăm pe acești ..., că doar suntem oameni de industrie și înjurătura ne descarcă nervii, ne face bine la sănătate! Nu-i așa, tovarășe Mociulschi? zise Primul, uimindu-ne cu această rapidă trecere de la un limbaj și o atitudine la altele, total opuse. Și ce demersuri ați făcut pentru o investiție nouă, performantă?

-Eu? Nici una! Nu-i treaba mea, e alt departament, altă administrație. Poate că cei de la Tecuci, primăria de acolo. Eu știu doar să mă plâng de distrugerea rețelelor mele, asta-i treaba mea! S-avem pardon!

-Sigur, treaba voastră este doar să v-o băgați și să-i reclamați, în timp ce stați cu căcatul la cur! Tot altul să vă schimbe pempărșii, voi nici să vă săltați cururile mai încolo nu sunteți în stare. Ei, află, domnule, că cu mine v-ați găsit beleaua. Să chemi la discuții cu mine pe mai mari tăi, să le spui că te-am prins dormind și vreau să te dau afară, cu întreprindere cu tot. Că-ți bag un control complex care o să răscolească tot rahatul vostru de puturoși, de aici, de la Tecuci, de la Matca-Țepu și până la București. Un control al Cancelariei CC-ului, nu al județului.

L-a lăsat mască pe Mociulschi. Sub dioptriile uriașe ochii i se bulbucaseră mai, mai să-i sară pe luciul mesei de consiliu. Când și-a venit în fire discuțiile se mutaseră în altă parte, iar Primul nu-i dădu voie să deschidă gura.

-Chiar așa dur a fost, de la prima întâlnire? întrebă Ursu. Am auzit că nu-i de glumit cu el, dar să vă sperie de cum ați dat ochii cu el, asta-i ceva ce rar îți este dat să auzi.

-Domnule, ieșirea lui în cazul Mociulschi a avut darul să ne trezească pe toți. Și s-a văzut cum șulfele bătrâne s-au priceput să vireze de la locul carambolului. Venise vorba despre căldura din calorifere. Acolo recitalul trebuia să-l dea Constantin de la Electrocentrale, iar poezia pe care o declama totdeauna avea, de la început, șirul celor patru ani în care luase locul întâi pe ramură și trăgea tare de tot să devină Erou al Muncii Socialiste. Dar s-a abținut de data asta. Risca să îl depășească pe Mociulschi la încasări.

-Tovarășe Prim, rezultatele întreprinderii Electrocentrale sunt excelente deoarece avem privilegiul să folosim combustibil ieftin, gaze recuperate de la furnale și cocserii. Însă în privința căldurii orașului ducem în spate o problemă tehnică pe care multe autorități nu reușesc să o înțeleagă și să o pună la locul cuvenit. Este vorba de energie termică, multă, rezultată tot din recuperări tehnologice, de la Oțelăria nr. 1, dar pe care noi nu avem cum să o valorificăm.

Și începuse să explice cum că la elaborarea oțelului rezultă gaze cu o putere calorică ridicată, care sunt arse la gura cazanelor recuperatoare montate acolo dar neterminate, ca investiție. Că la coada acelor cazane recuperatoare nemții, adică furnizorul german mai avea o instalație, de valorificare a acestei energii. Pe care România nu a achiziționat-o la timpul potrivit.

-Apa fierbinte, clocotindă, ce rezultă din aceste cazane, Combinatul mi-o trimite mie, să o folosesc în boielerele de preparare a agentului termic pentru încălzirea orașului. Dar eu nu o pot folosi, că n-am soluție tehnică. Și acest parametru, consumul energetic pentru prepararea apei calde pentru oraș eu nu-l realizez, ceea ce îmi scade din performanțe. Aici lucrurile stau înțepenite la mijloc, între MIM și MEE, două ministere care nu cad la înțelegere. Și orașul suferă!

-În ce sens suferă, tovarășe Cojocar? îl întrebă Primul secretar pe șeful meu, care a fost vreo două mandate primar al Galațiului și, în consecință, ar fi trebuit să cunoască problema în profunzime.

-Păi să vă spună tovarășul director Picioruș, de la IJGCL-ul local, că acolo-i problema! se eschivă omul care nu se prea potrivea pe funcția de secretar cu problemele economice ale unui județ atât de complex ca al nostru. De data asta Primul îl iertă, ascultându-l pe Picioruș cum dădea vina pe Electrocentrale.

-Noi ar trebui să primim agentul termic dela CET la parametri îmbunătățiți tocmai cu acest aport al Combinatului. Dar Electrocentrale nu ne dă cele 10 – 15 grade Celsius echivalente pe motiv că nu are cum să preia această căldură de la Oțelării. Și de aceea avem 90 – 85 de grade Celsius pe tur, în loc de 100 de grade. Și schimbătoarele noastre nu pot fi reglate, ele sunt de modele vechi. Și din această cauză nu avem suficientă căldură în caloriferele de apartament.

-Și nu v-ați pus de acord să găsiți o soluție comună? Că doar locuiți cu toții în acest oraș. Ori v-ați aranjat niște apartamente privilegiate din punct de vedere termic și de restul lumii nu vă pasă? Măi, tovarăși de la Inspekția Energetică, să le faceți măsurători acasă la aceștia, la cei doi Constantin (CET și IJGCL) și la Costăchel, să vedem de ce lasă orașul în frig!

-Tovarășe Prim, vă informez – porni să-și susțină punctul de vedere Ciobanu Petre de la Inspekția Energetică – că rețeaua termică a orașului are pierderi mari, circa 14 la sută din energie se risipește prin conducte neizolate, de multe ori cârpite cu bandaje cum s-ar spune simplu, petec peste petec. La IJGCL ar trebui făcute alocări mari pentru reparații capitale, dar acestea sunt fonduri pe care ar trebui să le aloce Primăria. Și bani nu sunt suficienți niciodată.

-Și ce fac împiricinații, atunci? Aruncă motanul unul la altul, nu-i așa? Că văd că aici, la Galați, merge bine de tot principiul pasării motanului.

-Exact, tovarășe Prim. Cearta este între IJGCL și Electrocentrale, privind delimitarea granițelor de proprietate pe rețelele de conducte. Noi le-am dat sancțiuni și la unii și la alții, am raportat la MAGF, ministerul nostru, dar lucrurile nu s-au mișcat nici aici.

-Există o soluție, tovarășe Prim, zice Constantin Electrocentrale. Combinatul ar trebui să ne dea gaz de cocs în plus, în echivalent caloric cu energia termică de la Oțelării pentru care nu ne plătește cheltuiala noastră, că noi răcim apa fierbinte ce vine de la ei și le-o livrăm în circuit închis, pentru cazane. Dacă Combinatul ne-ar da aceste suplimente de gaze recuperate, problema s-ar rezolva elegant! Încheie el triumfalist.

-Sigur! Ce simplu! exclamă și Primul secretar. Pe seama Combinatului am putea trăi bine, cu nesimțirea și comoditatea noastră cu tot! Să vă puneți de acord și să-mi prezentați un punct de vedere comun privind finalizarea utilizării acestei energii termice rezultate de la Oțelăria nr. 1 și pe care voi, Electrocentrale, o dați pe apa sâmbetei. Așa este, Inspectore? Sau și aici se dosește ceva pentru a crește punctajul în întrecerea socialistă pe ramură?!

-Domnilor, zice Cronicarul, periculos de tot acest Prim secretar. S-a manifestat ca un profesor de energetică, de talie universitară, nu alta! Ne-a uimit pe toți cu această pricepere tehnică, dar mai ales cu capacitatea de a sintetiza esențele problemelor. Să vedeți ce sarcini a împărțit la final!

-Tovarășe Cojocar, tot ceea ce am ascultat în această seară cade în responsabilitatea dumatăle. De acum încolo vei lua aceste probleme în brațe și le vei rezolva. Să-mi prezinți în cursul zilei de mâine cum te organizezi să conduci această Comisie Energetică și ce vei face ca să rezolvi aceste probeleme grele. Gata, ședința s-a terminat. Seara bună!

leșind din cabinet, șeful meu îmi spune să merg să discutăm. Ne luăm rămas bun de la directori și ne retragem în biroul secretarului cu probleme economice. Și acolo nea Vasile a explodat:

„-Extraordinar! Cum poate omul acesta să mă facă pe mine responsabil pentru aceste probleme imposibile?! Tu vezi vreo soluție? Crezi că poți să pui pe hârtie, până mâine la prânz, un program de lucru pentru Comisia asta?”

Sigur că am putut. Dar nu știam, la acel moment, cât de sterile vor fi demersurile noastre și ce sancțiuni vom primi pentru nereușitele noastre. Nea Vasile cred că era conștient că i se cam termina mandatul politic – adevărul era că se cocoțase pe trepte, nefiind dotat cu cele necesare acestui rol foarte important. Deci tot ce urma să fac eu, activistul de specialitate, i se va pune în cârcă lui nea Vasile, în caz de nereușită, sau tot lui în cazuri fericite, pe locul de afișat medalii. Dacă reușeam eu să mișc lucrurile, laudele erau ale lui. Dacă nu reușeam nimic, sancțiunile urma să le încasez eu!

-Ești culmea, Cronicarule! zise nenea George Mârzac. Nu știi că acesta este rolul asistentului? Ce vechime aveai în munca de partid, la acel moment? Când ziceai că se întâmplase acea ședință de pomină?

-Era în ianuarie 1986, pe la mijlocul lunii. Împlineam șase ani de muncă la Partid. Din aceștia, primii doi fuseseră frumoși deoarece am avut un șef de calitate aleasă. Ulmer Nichita, un specialist în metalurgie, muncise în cercetare, la Institutul de Cercetări Metalurgice, ICEM București. Apoi fusese luat în corpul de control muncitoresc, adică secția economică a CC-ului și, la un moment de criză la județeană Galați, a fost numit la noi secretar cu probleme economice. Omul era pe problemă, dar nu a fost primit cum se cuvine de ceilalți colegi secretari ai județenei. De multe ori era izolat în mod evident, lucru care nu-l deranja deoarece nu putea să se integreze acelor oameni. Se mai întâmplă în viață, oricui, să fie parte într-o asociere de incompatibilități. De exemplu, domnul Prică nu a fost compatibil cu domnul Ștefan Rădvan, lucru evident, nu? Și finanțul a fost cel știut.

-Sigur că ai dreptate, Cronicarule, zise domnul Prică. Rezultatele, victoriile unui conducător, indiferent cât este el de mare sau de mic, depind de echipa lui, de armonia din echipă. Orice intoleranțe trebuie operate radical, ca la chirurgie. Altfel totul se deteriorează.

Revenind la tema fierbinte ce-mi fusese plasată în brațe, sigur că noaptea aceea a fost foarte scurtă. Șeful m-a chemat la prima oră și m-a întrebat dacă am lucrat ceva peste noapte. I-am întins dosarul cu patru file, conținând cele mai grele probleme: încadrarea în limitele admise pentru puterea la vârful de seară (prima urgență); control din partea Inspectoratului energetic privind balanța gazelor secundare recuperate din Combinat – cu intervenție la MAGF pentru a li se ordona oamenilor lui Ciobanu Petre să facă acest control (a doua urgență); problema energiei termice transferate de Oțelărie CET-ului (a treia problemă) și, în final, situația reală a rețelei de termoficare a orașului. Iar ca program de lucru, urma ca prima acțiune să o întreprindem pe teren, chiar în această dimineață, la Uzina Oțelării Refractare, unde să încercăm să-l determinăm pe Ilie Stoica, directorul uzinei, să regândească programul de elaborare la Oțelăria Electrică astfel încât să evite intervalul de

timp fierbinte, zilnic. Apoi, mai pusesem acolo să intervină el, nea Vasile, la Primul secretar cu rugămintea să sune la MAGF pentru ca Ciobanu Petre și oamenii lui să pornească ancheta tehnică a gazelor recuperate din Combinat. Asta era tot, în primul rând.

-Ai uitat de Mociulschi! zice nea Vasile.

-N-am uitat, dar trebuie să vorbesc cu el ca să mă pun de acord, el știe cel mai bine pe unde trebuie să umblăm ca să avem cel puțin cu cine discuta, acolo pe sus.

Cred că era 11,30 poate mai aproape de 12 când mă sună nea Vasile și îmi zice, precipitat:

-Todorane, ia-ți mașina și vino urgent la Combinat, la tovarășul ministru Trotuș. Și închide telefonul. Știe el că eu nu am mașină? Sau am? Mai știe că eu merg cu 30 de litri o lună întreagă, pe bani mei? Nu știe? De fapt, nu-l interesează. Trebuia să zbor până acolo. Am plecat spre Combinat, ce era să fac?! De acolo îl voi suna pe Stancu, directorul de la PECO și am să-l rog să dea ordin la stația de benzină de la podul Șendreni, să-mi dea și mie 10 litri de benzină, evident contra cost. Ca să mă pot întoarce acasă.

Ajung la Turn, urc la etajul 1, intru la secretariat și Maria, secretara de zi îmi face semn să intru la săliță prin sala COM-ului. Deschid ușa, nea Vasile îmi face semn să intru. La masa ovală, pe axul est-vest, pe scaunul dublu stă ministrul, lângă el la un scaun pauză Dina Carol, primul secretar, pe axul nord-sud, partea de nord Cojocaru Vasile, secretarul cu economicul, șeful meu, apoi vis-a-vis de Trotuș stau Stavăr Sebastian, directorul general adjunct mecano-energetic și Costăchel, directorul UPDES. Nea Vasile îmi șoptește:

-Trebuie să vină Stoica, directorul Oțelărilor și Damaschin, șeful de secție de la Oțelăria Electrică. O să discutăm schema de topire de la această secție.

După 2 – 3 minute intră cei așteptați. În răstimpul acesta Trotuș a discutat în surdină cu Dina Carol. Acesta stătea întors un sfert spre ministrul care, corpulent, cu cele 150 de kilograme ale sale, îi domina pe toți cei din jur. Atotputernicul Prim secretar de seară, din cabinetul său, acum era net dominat de directorul general al Combinatului.

-Măi tovarășe Stoica, de ce nu te încadrezi în programul de consum de energie electrică la Oțelăria Electrică, așa cum ți-a transmis Costăchel? zice domnul ministru, pe un ton plat. Nici supărat, nici complice.

-Pentru că nu-mi iese schema de plan, tovarășe ministru. Dintre două, adică să mă încadrez în consum și să nu fac planul ori să fac planul și să depășesc consumul, am ales sarcina prioritară! răspunde directorul Stoica. Eu îl mai ascultasem pe acest om dând explicații, el totdeauna era calm, așezat și savant până la detalii.

-Ați auzit, tovarășe Prim secretar? Dumneavoastră ce părere aveți? Cum trebuie să ieșim din această dilemă? Că ambele sarcini sunt de la Partid, ambele sunt foarte importante.

-Talentul unui mare conducător este să dea soluția optimă, care să satisfacă ambele cerințe. După părerea mea, tovarășe ministru, tovarășul Stoica a ales corect. Cel care doar l-a ascultat pe directorul său și n-a contribuit cu nimic la soluționarea dilemei, a fost șeful secției. El are soluția optimă în cap și în mână. Dar i-a fost mai lejer să se pitească după directorul său. Să ne spună

tovarășul Costăchel dacă Damaschin poate să facă un program care să evite topirea între orele 16 – 20. Desigur, pot fi unele abateri, de plus sau minus o jumătate de oră, dar nu mai mult.

-Spune, Costăchel! Ai discutat cu tovarășul Damaschin? Stavăr, dumneata știi despre ce este vorba?

-Da, tovarășe ministru, cunosc problema. Cred că tovarășul Prim secretar are perfectă dreptate. Ne putem încadra într-un grafic optim, atâta timp cât o șarjă la OE durează șase – opt ore, de la cap la coadă.

-Stoica, la ora asta cum stai cu șarjele la Oțelăria Electrică? Întrebă ministrul.

-Suntem la încărcare, cu ambele cuptoare. Începem topirea la 15,00, cu schimbul de după masă, răspunse Damaschin, șeful secției.

-Vedeți, tovarășe Dina, secția are un program de producție echilibrat, fiecare schimb elaborează câte 2 șarje, zilnic. Dacă decalăm topirea putem să dăm tehnologia peste cap. Eu nu-mi asum răspunderea pentru consecințele negative ce pot apare. Stoica, ai altă soluție?

-Să spună Damaschin! La el este problema, acum să arate ce poate, cât este de mare specialist!

Asta era o răutate. Se vede clar că Stoica se răzbună, acum poate să-l îngroape definitiv pe adversarul său. Mă uitam la cel aflat în corzi. Un bărbat bine clădit, potrivit secției care era una grea, poate că cea mai grea din punct de vedere tehnologic dar și cea mai șicanată din toată uzina.

-De unde știi? mă întrebă George Mârzac.

-Am alergat zilnic, timp de șase luni dimineața la ora 5,00, adeseori și seara la 22,00 ca să preiau informațiile despre șarjele de G52, oțelul pentru apa grea de la centrala nucleară. Am auzit toate necazurile lor, dar și toate descrierile de specialități care ieșeau din mâinile acestor oameni. Pentru că aici se puteau face rețetele cele mai complexe, aici se putea face tratamentul în afara oalei de topire, în vid, etc. Aici se făcea meseria cea mai complicată, comparativ cu procedura prin convertizorul cu insuflare. Oțelul electric are elaborarea ca și oțelul Siemens Martin. Asta-i părerea mea, de nespecialist, zise Cronicarul în final.

-Dar hai să revenim! mă invită nenea Georgică. Să vedem ce a zis Damaschin.

Păi chestia este că Damaschin n-a apucat să zică nimic. În locul lui a vorbit Dina Carol.

-Tovarășe Ministru, dați-mi voie să fac eu niște socoteli. Doar am avut cuptoare electrice și la Timpuri Noi, dar și la 23 August. Fac următorul calcul: orele de vârf sunt între 16,00 – 22,00, oficial. Sunt șase ore critice. Pentru mine este prea mult. Voi lua în calcul doar patru ore. De la ora 14,00 până la ora 18,00 secția face pauză, ziua de 24 de ore devie zi de 20 de ore. Revine fiecărui schimb un timp tehnologic activ de șase ore și 40 de minute. Tovarășe Damaschin, poți face șarja de șase ore și 40 de minute?

-Pot, tovarășe Prim secretar. Pot, tovarășe ministru. Dar vreau să mi se asigure mijloacele de transport pentru oameni și cele tehnologice la orele pe care le voi comunica eu, la uzină și la Dispeceratul auto.

-De ce, ai probleme cu aceste servicii?

-Da, tovarășe Prim secretar, noi toți avem probleme cu IUGCG-ul, cu Durbacă directorul. El ne trimite mașinile pentru deplasări tehnologice cu 5 litri de motorină, ceea ce nu-i suficient pentru noi. Mereu suntem în conflict cu acest om.

-Tovarășe Cojocaru, cunoști problema? Despre ce-i vorba aici? Nu au cotă de carburanți, sau ce este deficitar acolo?

-Da, cotele de motorină sunt foarte strânse. Dar se poate discuta cu Durbacă să facă un program special pentru acest caz, răspunse nea Vasile, evitând să intre în detalii.

Dar Dina Carol știa ceva, probabil fusese informat cu multe detalii ale vieții din Galați, din instituții cheie. Se uită într-un anumit fel la secretarul cu probleme economice, iar eu am fost convins că îl va stoarce de toate informațiile pe nea Vasile care, fusese frecat bine de Marin Enache, un an întreg, pe disputa dintre agricultori și întreprinderile industriale, mai ales constructori. Iar la mijloc era IUGCG-ul, care avusese un regim special de protecție până în toamna lui 1984, când a plecat din funcția de prim secretar Paraschiv Benescu și a venit în locul lui Marin Enache.

-Tovarășe ministru, voi răspunde eu pentru două ore de consum intens de putere electrică în orele de seară, preluă finalul Primul secretar. Preferabil să fie după ora 20,00. Apoi, întorcându-se spre Cojocaru îmi dădu mie ordine directe:

-Tovarășe Cojocaru, să-l pui pe activistul de specialitate să finalizeze cele discutate aici, cu acordul tovarășului Ministru. Tovarășe Stoica, tovarășe Damaschin, să lucreze acest grafic pe comenzile pe care le aveți, de la Producție sau de la Direcția Comercială, dumneavoastră știți cel mai bine, eu doar intuiesc. Să fie gata acest program mâine, să-l aprobe tovarășul ministru și să-l aplicați la ordinele dumneavoastră interne. Eu, tovarășe ministru, voi informa pe Silviu Curticeanu, la Cancelaria Comitetului Central cu toate detaliile, imediat ce îmi veți trimite și mie un exemplar din acest program special.

-Sigur, tovarășe Prim, răspunse ministrul. Apreciez ajutorul dumneavoastră și vă asigur că vom trata cu toată seriozitatea sarcinile ce ne revin. Însă vă rog să ne dați tot sprijinul cu Durbacă ...

Iată, au trecut aproape 35 de ani de atunci. Memoria mea nu m-a trădat, lucrurile s-au derulat, în principiu, aproximativ astfel. Doar cuvintele din dialoguri le-am pus de la mine, însă m-am străduit să nu schimb esența și nici nuanțele. Pentru că, apreciez eu acum și am apreciat și atunci, din acea ședință de la anexa turn primul secretar Carol Dina a câștigat la puncte, cum se zice în sport. În primul rând s-a manifestat ca om de industrie, cunoscător al unor fenomene tehnice dar nu la modul superficial. Cazul cu folosirea cuptoarelor electrice a dovedit că știe despre ce este vorba, ca și cum el ar fi lucrat înainte în Combinat, ca inginer metalurg, cel puțin doi ani. Apoi a avut o stăpânire de sine și un autocontrol pe care eu, până atunci, nu le văzusem la nimeni. Acum am văzut cum arată un specialist care a lucrat în preajma birourilor nr. 1 și nr. 2. Chiar dacă rangul său era mai mic, puterea încredințată îl făcea să poată domina un ministru atunci când acela nu stăpânea problemele ca un meseriaș de soi ales.

Reîntors la sediu spre seară, adică la ora 18,00 i-am găsit pe colegii mei de la Economic așteptându-mă. Am stat și le-am povestit scena din Săliță – de acum înainte voi scrie cu literă mare

acest loc, este o scenă în care se vor derula multe episoade tehnice și manageriale foarte importante, în următorii patru ani. Atunci mi-a ieșit porumbelul din gură, cred că eu am spus primul că omul nostru, Dina Carol, este un Meseriaș. Titlu care trebuie rostit cu respect.!

-Uite, un început de perioadă prezentat ca un subiect demn de a fi jucat pe orice scenă de teatru, dacă ar mai merge așa ceva acum. Dar vremea a trecut, a plecat căruța cu vechituri, zise Ștefi Prică.

Capitolul 6

Despre cum sfințește omul locul

Zilele trec greu în această vară toridă în care pandemia stârnită de Covid 19 ne ține departe unii de alții. Mai vorbim la telefon, dar mare lucru nu prea avem ce ne spune. Îmi aduc aminte cum așteptam, anul trecut, să treacă zilele mai repede și să vină joia noastră de vin rozé, în care trăncăneam vrute și nevrute, comentând lejer câte o scenă din vremurile care fierbeau, suprapunând sau legând între ele evenimente care mai de care. Acum răsfoiesc dosarele domnului Prică și mă îndemn să reiau șirul povestirilor dar nu prea am curaj încă, poate că nu se așează lucrurile la locul lor, nu-s limpezi încă toate apele. Nu este durere, nu, sunt de mult conștient că spirala timpului s-a răsucit bine, trecutul apropiat – nu-s decât 30 de ani de când ... – se estompează rapid, alte evenimente se derulează acum, antrenându-ne în viforul actualității. E vară, e secetă, transpirăm repede, dar știrile orei 13,00 ne dau fiori: cifrele cresc, iată numărul contaminărilor cu Covidul nr. 19

a trecut de o mie pe zi, am sărit și peste sute de mii de la începuturile înregistrărilor, decese se consemnează cu zecile în timp ce la nivel global se vorbește de milioane. Spania bate recordurile în această lună iulie, la Madrid sunt 3.500 de noi cazuri zilnice, în Franța pe tot teritoriul cifra contaminărilor este de 13.400 zilnic. Și crește. Al doilea val a sosit, decretează specialiștii.

La noi bătaia de joc curge mai departe, nestingherită. Oficialitățile mint și nu se jenează de loc când sunt prinse cu minciuna. Hai, mai repede, să treacă alegerile locale, să vină cele parlamentare, să desăvârșim cât mai repede planul de a avea un „guvern al meu și un Parlament al meu!” Așa afirmă unii. Dar se pare că au din ce în ce mai multă dreptate. Iată, niște cifre au ieșit la lumină, sperându-ne pe cei ce am mai stat, turtiți, zece ani, cu puțin timp în urmă sub povara datoriei externe. Guvernul liberal a împrumutat peste 12 miliarde de Euro în șapte luni de guvernare. Generațiile de fii și nepoți care vin la rând, vor plăti 15 ani de acum încolo datoriile ce cresc, zi de zi adăugându-se noi împrumuturi despre care nu ni se spune nimic. Atmosfera apăsătoare aduce lehamitea, ca sentiment general. Pe terasa de la Ancora grupurile băutorilor de vin cu paharul, cu apa minerală adusă de acasă, nu se mai manifestă atât de zgomotos ca nu mai departe de luna ianuarie anul acesta. „Ai aflat? A mai murit cutare, s-a subțiat numărul gurilor mângătoare de pensie ...”

Mă sună într-o zi domnul Prică și caută un pretext de vorbă. Dar plutește în aer întrebarea ce-i stă pe buze: „Ce faci, domnule Cronicar? Timpul trece și n-ai început încă volumul trei? Ce aștepti?! Hai, la treabă!” Mă fac că pricep toate aluziile și îi promit că o să încep. Curând. Mi se face rușine, gândind că nu-mi fac datoria față de acești prieteni care au nevoie de amintiri ca de medicamentele cele mai bune, devenite vitale. În 1989 dâșii stăteau sus, pe răspunderi înalte, față de mine care eram doar pe aproape, așteptând comenzi ... Acum au șters enorma diferență, m-au apropiat de condiția lor de bază, esențială, cea umană. Mi s-au dezvăluit așa cum au fost născuți în familiile lor și îmi dau seama că sunt oameni deosebiți. Sunt senini, ca cei ce nu-și reproșează păcate copleșitoare deoarece, pur și simplu, n-au avut timp să le facă. Munca le-a dominat viața, n-au avut răgaz pentru a se lăsa ispitiți de rele. Simt că sunt onorat să mă aflu printre ei!

-Să începem, Cronicarule, să descriem șirul întâmplărilor din Epoca Meseriașului! Eu le-am consemnat în dosarele mele cu „File de poveste” dar vreau să le citești, să le sistematizezi și să le pui în ordine. Uite, recitind anumite pasaje abia acum îmi dau seama că lucrurile au avut o evoluție parcă programată să ne aducă la ceea ce s-a întâmplat, abrupt, schimbându-ne viața de la o zi la alta. Meseriașul, parcă ar fi avut scenariul scris și dat lui să ne împingă să ne jucăm rolurile. Revăd trecutul și constat că n-am avut simțul viitorului, n-am perceput că ne apropiem de o cotitură radicală. Spre exemplu, îmi sună în urechi întrebarea-reproș pe care acest Meseriaș i-a pus-o de multe ori lui Dan Dulamă, și de fapt nu numai lui ci nouă, tuturor celor care stăteam lângă el, acolo în Săliță: „*Și profitul? Domnilor, unde-i profitul? Puneți-vă în pielea unui patron și căutați profitul! Nu-l irosiți, profitul ne împinge înainte, oameni buni!*” Mă întrebam în minutele mele de memorare a zilei, stând pe marginea patului în prag de somn, oare de ce ne presează omul acesta cu termenul

ăsta depășit, anacronic, *profit*? O fi știind ceva ce noi, sărmani nepricepuți, nu înțelegem din punct de vedere al teoriei economice?

-Cred că aveți dreptate. Acum văd clar că omul nu putea să ne spună deschis că vin vremurile schimbărilor majore. Doar lăsa de înțeles că există secrete care se apropie de suprafață, în cazanul ce dă în clocot, pregătind să scrie adevărata Istorie. Credeam că face parte din echipa celor care îl vor însoți pe Nicușor la succesiune. Și așteptam ca lucrurile să se întâmple, mai ales că primisem o informație încă din primele zile ale lui septembrie 1989. Prietenul meu de la Întreprinderea de Vase Emailate din Sighișoara îmi atrăsese atenția că furtuna bântuie Europa comunistă, curând ne va veni rândul și nouă. „*Fugi, omule, pune-te la adăpost, cât mai ai timp!*” îmi zicea el argumentând cu știri ce se strecurau din ce în ce mai clare din emisiunile posturilor de radio interzise. S-ar putea ca la noi revoluția să fie sângeroasă pentru că nemulțumirea oamenilor este incomparabil mai mare decât la vecini, îmi spunea acest Vestitor. Iar eu nu-l luam în serios deoarece nici măcar nu concepeam să îmi expun familia unor riscuri care s-ar putea să fie gratuite, acum. Prevestirile lui nu le-am luat în serios deoarece nu credeam că este posibil să dai roata istoriei înapoi. Dar aveți dreptate, domnule Prică. Este cazul să începem. Eu v-am descris primul episod, cel de la începutul Epocii Meseriașului. Am povestit cum mi-a ieșit pe buze porumbelul purtător al poreclei ce se va consacra curând, Meseriașul. Este rândul dumneavoastră să ne relatați prima impresie.

-Eu nu l-am întâlnit pe Carol Dina până la 16 aprilie 1986, data când am primit decizia de avansare pe postul de director general al IACMRSG. Întreprinderea își modificase denumirea, a devenit „întreprindere-antrepriză”, deci s-a definit clar profilul de executant de lucrări complexe, industriale, de construcții, comerciale, etc. Trăisem până la acea zi din primăvara lui 1986 într-un cerc strâmt, fără prea multe cunoștințe exterioare cu omologi din diverse întreprinderi și instituții sociale din municipiu care, se știe, au un rol determinant pentru un manager care are în spatele lui peste 5.500 de salariați. Mi-am dat seama la scurt timp după ce aria atribuțiilor mele s-a lărgit, că din multe puncte de vedere sunt un om neajutorat, că am nevoie de mult sprijin pentru a putea răzbate prin noianul de probleme ce veneau fără nici o prealabilă semnalare. Cum ajungeau aceste teme de lucru în fața mea? Simplu! Prin mapa specială pe care scria „Corespondență”. Duceam cu mine obiceiul format încă din anii de șantier de la Hunedoara, să nu las nefinalizate audiențele pe care trebuia să le acord semenilor din subordine. Deseori mă prindeau orele mici ale nopții stând de vorbă cu ultimul înscris pe lista solicitanților. Curând aveam să-mi dau seama că problemele acestor oameni mă obligă să ies în lume, să cunosc oameni noi, să fac legături vital necesare pentru a avea, cât de cât, satisfacția datoriei împlinite.

-Nu ești nici primul și nici cel mai special caz din rândul conducătorilor marilor întreprinderi, zise George. Și eu m-am simțit la fel, la Combinat în prima etapă a funcției de conducere, dar mai intens din momentul sosirii la Călărași. Spune, Ștefi, cum ai ieșit din senzația că ești copleșit de sarcini care ți se păreau, unele din ele, imposibile de rezolvat?

-Cred că mi s-a întâmplat și mie la fel ca la toată lumea. După câteva săptămâni în exercițiul funcției de conducere aveam să constat, făcându-mi reproșuri de loc comode, că nu reușesc să golesc zilnic, mapa cu corespondențe. Că zăbovesc prea mult cu ochii pe unele hârtii și mintea îmi zboară căutând soluții care se lăsau greu accesibile. Și apoi a venit prima surpriză plăcută. A fost o cerere relativ ușoară de rezolvat. Dar hârtia stătuse prea mult în mapă, nevenindu-i rândul din cauza vitezei mele reduse în operarea tuturor cazurilor ce mi se puneau în față. Când am dat un telefon pentru a dirija solicitantul pe traseul de rezolvare a cererii lui, am avut plăcuta surpriză să aflu că omul respectiv fusese deja pe acolo, că problema lui s-a rezolvat. Adică puteam, liniștit, să pun rezoluția nemaifolosită de mine până atunci, de „Rezolvat!”. La primul caz nu înțelesesem că Timpul este cel care ne vine în ajutor, de foarte multe ori. Apoi mi-am amintit că de multe ori se folosisese, în jurul meu, expresia „Timpul le rezolvă pe toate!” Și așa am aplicat și eu metoda să las problemele complicate trei zile la dospit. Multe dintre ele le aflam soluționate, la altele îmi venea soluția salvatoare după aceste trei zile formidabile. Astfel mi s-a luat un uriaș pietroi de pe inimă!

-Ai făcut primul pas spre desăvârșirea ta ca director general, aprecie pe un ton didactic, George Mârzac. Acum treci la obiect, nu ne amâna și pe noi cu trei zile, vrem răspunsul acum! Deci, când l-ai întâlnit pe Primul secretar Dina Carol pe terenul muncii?

-Cred că am intrat în cercul intervievaților din momentul când CD-ul - că așa începuse lumea să-l apeleze în mod frecvent! – și-a definitivat programul analizelor săptămânale la Combinat, ca centru de greutate, dar și în tot județul. Asta înseamnă august - septembrie 1986. Din aprilie până în septembrie am avut un răgaz binemeritat ca să intru în rol. Așa am crezut eu! Și ca mine s-au păcălit și alții. Pentru că nimeni din județul Galați nu cunoscuse un stil de muncă atât de dinamic, antrenant și dur, putem spune așa, deoarece exigent era prea puțin spus. Analitic până la detaliu, profesionist, logic și cu privirea spre rezultate consolidate în cel mai scurt timp, Dina Carol se distanța de tipul de om politic cunoscut pe plaiurile noastre, până acum. Te uita la el și nu-ți venea să crezi: cum adică, măi frate, există așa ceva în partidul nostru?

-Deci ai reușit să te șochezi, chiar de la prima întâlnire? întrebă George. Și ai fost singurul sau ai mai avut confrăți?

-Nu, n-am fost singurul, dar când mi-a venit rândul să intru în scenă, cum s-ar zice, Meseriașul a pus toate luminile reflectoarelor pe mine. Asta a amplificat extrem de mult roșeața care s-a întins pe fața mea.

-Hai spune, așa cum ne-ai obișnuit, cu lux de amănunte, zice și Iuliu Ovesea. Noi, cei care suntem aci de față în cadrul clubului online, în afară de tine, Ștefi, și de Cronicar, nu avem pe nimeni să fi fost atât de aproape și atât de des pe lângă Primul secretar cel vestit, CD cum vă place vouă să-l americanizați.

-Cât a stat ministrul Trotuș la conducerea Combinatului, tovarășul Prim secretar nu a abordat frontal analiza sa, de tip diagnostic total, în acest loc. În schimb a intrat cu lupa în județ, în toate domeniile economice și sociale, în mod sistematic. A avut timp până la începutul lunii septembrie 1986, să parcurgă aproape tot județul, iar constatările lui – că avea un ochi iscoditor, ca un radar

cibernetice de film SF – le transpunea în sarcini, notate de secretarii pe domenii ale Comitetului județean de partid. Că avea ca prim adjunct pe Carp Vasile, cu munca organizatorică, pe Vasile Cojocaru cu munca economică, pe Savin Gheorghe la agricultură, pe Bantaș, un profesor de matematică, prieten cu Nicușor, la propagandă și pe Mărculescu Eleonora la social. Iar adjunctul pentru problemele administrative – teritoriale era Ioan Bejan, prim vicepreședinte al Consiliului Popular Județean. Doar secretarul cu problemele economice avea principalele atribuțiuni pe platforma siderurgică, fiind puțin implicat în județ, în rest fiecare din ceilalți cinci își avea propria felie. Iar sarcinile lor nu erau doar constatative, adică de a-l însoți pe tovarășul Prim în vizitele de pe teren și de a da din cap că ce dezastru există peste tot. O singură dată povestise tovarășul Prim o pildă, ca scoasă din Evanghelii, apoi cine a avut cap să priceapă mesajul, acela s-a pus pe treabă, cu nădejde. Cine a fost mai puțin receptiv, a încasat-o repede. Nu cu sancțiuni, ferește sfântul, este mare păcat să-l faci pe om să sufere, fizic și moral. CD-ul avea altă metodă: avansarea fie în ierarhia de partid, fie în cea de stat, direct în sus ori în lateral, pe așa-zisa „creangă a maimuțelor”.

-Spune pilda lui Carol Dina, că m-ai făcut curios, zice George.

-Păi spunea așa: în timpurile istorice și nu numai, rabinii evrei aveau obiceiul să țină alături și aproape un om de mare încredere, care era cunoscut cu titlul de „țuțăr”. Cică era ca un scrib din antichitate, adică știa să noteze cuvânt cu cuvânt tot ce ieșea pe gura stăpânului. Doar că mai avea un rol, acela de a clătina capul la stânga și la dreapta și să exclame tare, să audă toată lumea: „Țî, țî, țî! Ce deștept este Rabi al nostru!” Și adăugase, la final de poveste, că el nu avea nevoie de acest declamator iar tovarășii secretari sunt invitați să-și intre, corect și temeinic, în atribuțiuni. Adică să pună osul la treabă!

-Da, era o pildă care circula, probabil emanată de sus, de la Cancelaria CC-ului, că și la noi, la Călărași l-am auzit pe Primul de acolo spunând la fel. Nu contest mesajul, era foarte dur și foarte direct, zice George.

-Deci tovarășul Prim dispune o analiză lunară a principalilor indicatori economici la nivelul județului, indicatorii care defineau performanța unităților economice, dar și a județului, în ansamblu. Analiza producției industriale la fiecare unitate economică din județ. Desigur, la cele definite ca unități republicane, adică prinse în raportările statistice, cu rubrică proprie. Tovarășul dăduse un comunicat, transmis în teritoriu prin activul de partid, prin care dădea opisul documentelor care trebuiau să fie așezate în dosarul individual al unității economice respective, să fie actualizate la fiecare analiză ordonată a se ține la data de ... și, ca atare, exemplarul tovarășului Prim trebuia adus la sediul județenei cel puțin cu o zi mai devreme. Eu am primit de la șeful meu de cabinet dosarul cu toate informațiile actualizate dar, răsfoindu-l, am văzut că existau tabele cu evoluția indicatorilor pe care îi urmăream și eu, ca fiind importanți pentru criteriile de acordare a salariilor. Nu am insistat să cunosc exact conținutul dosarului și nici nu am băgat de seamă că prima pagină avea titlul „Opis”. Ei bine, analiza „Producției industriale” – prima la care am participat și eu, în calitate de director general proaspăt botezat cu acest titlu – s-a ținut în sala mare de ședințe, de la etajul 2 al Comitetului județean de partid. Ca de obicei, am avut ghinionul să ajung cu un minut după ora

exactă și nu am mai găsit un scaun liber lângă masa uriașă, ovală. Doar lângă tovarășul Prim mai erau două scaune libere. Am fost invitat să iau loc acolo, în coasta și sub ochiul șefului. Nu am luat scaunul de lângă marele șef, acolo celălalt întârziat, Durbacă Eugen, directorul IUGCG-ului, unitatea de transporturi a MIM-ului, care deservea Combinatul și pe noi, constructorii. Durbacă avea un statut special în județ, fiind cel mai căutat director pentru utilajele sale de transport și de teren și, ca atare, era cel mai răzgâiat deoarece el nu asculta decât de ordinele venite de la secretarii Comitetului județean. Analiza s-a derulat în ordinea descrescândă a cifrelor de plan la acest indicator, producție industrială, care la noi, la ICMȘG nu conta pentru acordarea avizelor de eliberare din Banca de Investiții a banilor pentru salarii. Ascultam cu gura căscată un spectacol total inedit pentru mine, de o calitate superioară. Unii directori, care aveau planul realizat la zi erau întrebați de CD doar dacă au de ridicat probleme de nivelul de competență al autorităților județene sau ministeriale. Dacă nu existau asemenea probleme se negocia procentul de realizare a planului la fine de perioadă, trimestru sau semestru sau chiar fine de an. Directorii cu realizări sub sută la sută, date transmise absolut exacte de Direcția județeană de statistică, aceia aveau probleme de dicție. Adică, mă refer la bâlbâială. Toți aveau fețele pictate cu roșu intens, iar cuvintele potrivite pentru a ieși din zona critică le lipseau cu desăvârșire. Prins de spectacol, nu am fost atent că urmez la rând. Când m-a invitat CD-ul să raportez am intrat direct în bâlbâială: nu găseam, în dosarul meu, fila cu datele despre „Producția Industrială”. Penibil, răsfoiam dosarul agitat, sub ochii Primului. Până la urmă am dat de pagina respectivă și am rămas surprins, văzând că la zi aveam doar 85 la sută realizări. Recunosc acum că până la data respectivă nu participasem la nici o analiză a acestui indicator, producție industrială și, zis în jargon, habar nu aveam cu ce se mănâncă acest indicator. Deci eram, personal, o dovadă de „superficialitate” pentru care venise scadența, chiar în această ședință. Eu pierdeam timpul răsfoind dosarul iar tovarășul Prim, de care mă despărțea doar Durbacă Eugen, îmi spune – puțin ironic, desigur – „Tovarășe Prică, nu analizăm activitatea de C+M, aceluia indicator îi rezervăm altă zi, specială!” Pauza lungindu-se, toți ochii din sală erau ațintiți asupra mea și a Primului secretar. Și asupra lui Durbacă, cel răzgâiat și care afișa o privire „galeșă și superioară” (am încheiat citatul din propriile mele „File de poveste”, zice Ștefi). În sfârșit găsesc fila păcătoasă și îmi dau seama că sunt nevoit să explic de ce avem atât de puține realizări. Dar până să-mi găsesc cuvântul potrivit, tovarășul Prim zice „Cum este posibil, tov. Prică, așa o întreprindere mare, cu 6.000 de salariați, să facă doar 85 de procente din sarcina de plan?! Uitați-vă la tovarășul Durbacă, el are doar 2.300 de salariați însă realizează 110 la sută!” N-am avut de ales, a trebuit să aleg calea sincerității: „Aveți dreptate, tovarășe Prim, dar recunosc cu sinceritate că nu am dat atenție acestui indicator deoarece el nu influențează cu nimic criteriile de acordare a salariilor. Însă am convingerea că, la o analiză mai atentă cu colegii mei voi descoperi că stăm mult mai bine decât apare în această raportare! Mă voi implica mai mult și în această latură de activitate.” Norocul meu a fost că n-am apucat să mai deschid gura cu lamentații, că Meseriașul mi-a tăiat-o scurt: „Așa să faceți!”

-Și cum ai dres busuiocul? întrebă Ursu. Eu nu l-am cunoscut pe acest CD deoarece eram prea mic în funcție, pe atunci, dar sunt curios să aflu cât mai multe și la amănunt, despre această legendă a epocii trecute, zice el.

- A doua zi i-am chemat în ședință pe toți cei ce contribuiseră la întocmirea dosarului respectiv. Le-am povestit ce am pățit și le-am cerut să refacă calculele. După puțin timp am primit rectificarea: 235 la sută!

„-Deci data viitoare trebuie să mă prezint cu acest rezultat, nu? i-am întrebat eu”

„-Sigur, doar sunt realizările noastre, nu? mi se răspunde cu nonșalanță” Mă decid pe loc. Prea o încasasem de la Durbacă! Zic:

„-Uite cum facem. Pentru data viitoare trebuie să aflați ce procent va raporta IUGCG-ul. Noi să avem câteva procente mai sus. Iar diferența o păstrăm pentru zile negre. Clar? Trebuie să aveți voi ceva relații la IUGCG, treaba voastră!”

-Acum, zice Ștefi după o scurtă pauză cam cât ar trage omul o sorbitură de rozé din pahar, dragii mei colegi de suferință din cauza măsurilor de izolare oficiale precum și a celor luate în mod voluntar, dați-mi voie să vă descriu cum și-a făcut Carol Dina simțită prezența în județ, între noiembrie 1985 și septembrie 1986. V-am povestit mai sus cum a pus secretariatul Comitetului județean de partid la treabă. Dar nu v-am explicat cine au devenit personajele cele mai importante în județ, urmare a demersurilor efectuate de membrii secretariatului sus pomenit. Evident, rezolvarea sarcinilor rezultate din vizitele la fața locului și din analizele periodice, executanții lucrărilor de investiții au fost asaltați cu cereri de contractare de noi lucrări.

În domeniul construcțiilor de locuințe, solist a fost mereu Trustul de Construcții, director Iorga. Dacă era vorba de sănătate, adică despre spitale, policlinici, dispensare, etc. același Trust de Construcții intra la obligații. Problemele din zootehnie, agricultura cu producția de cereale, legume, fructe și irigații, se aliniau la treabă – singure sau în cuplaje – Trustul de Construcții, ICOR și TCIF. În educație și cultură, comenzile erau exclusive ale Trustului de Construcții. Vedeți, așadar, că cel mai asaltat executant a fost Trustul de Construcții. Care la un moment dat a început să gâfâie. Și atunci s-a procedat la descărcări de sarcini. La preluat, noi IACMRSG-ul, am fost primii favorizați de soartă. Toți secretarii au dat asaltul la IACMRSG, fie direct la subsemnatul fie la directorii de antreprize, ba uneori chiar la șefii de șantiere. Cei care au cedat primii, aveam să aflu repede, au fost totdeauna rangurile cele mai mici. Flatați de mărimile locale care li se adresau, ei au cedat la argumente de genul „am aflat că dumneavoastră sunteți cotate ca cel mai bun șef de șantier din ICMSG” sau „numele dumneavoastră mi-a fost prezentat ca fiind echivalentul termenului Garanție, Seriozitate, Profesionalism, etc.” și alte tipuri de flatări. Pe măsură ce aflam despre aceste abordări și despre angajamentele asumate de colegii mei mai mici, nu aveam altă soluție decât să cedez. Și atunci mi-am zis că trebuie să o fac cu câștigul maxim pentru mine. O arătam pe supăratul și îi somam: „V-ați angajat, duceți treaba la capăt, dar de-o fi să mă implicați și pe mine la răspundere, să știți că veți ieși rău de tot din aceste faze. Dacă nu voi fi chemat la răspundere, eu nu vă voi imputa ceea ce ați făcut, nu am resentimente, trebuie să știți asta, de la mine.” Și așa am ajuns să

firm prezenți, mai înainte de toate în comuna Independența la două blocuri de locuințe și la lucrări la silozul de lângă gară, la Cavadinești (unde eram deputat județean) la un bloc de locuințe și la o brutărie, la Cudalbi o brutărie și la căminul cultural, terasamentul de cale ferată la Foltești, iar la Galați a trebuit să luăm câteva blocuri de locuințe unde punerile în funcțiune nu se realizau așa cum am fi dorit noi. Iar Ministerul Industriei Metalurgice mă ținea blocat cu două sute de muncitori la Combinatul de la Călărași.

Pentru Carol Dina perioada de acomodare de zece luni a fost benefică. El a apucat să colinde județul, să cunoască oamenii, conducătorii de unități economice, a văzut așezămintele sociale, a tras concluziile personale și și-a dat seama ce muncă titanică trebuie depusă pentru a stopa declinul general și a-i determina pe oameni să creadă într-un viitor pe care și-l pot crea singuri. Apoi s-a produs rocada, ministrul Troțuș s-a întors la Minister iar Dan Dulamă a plecat de acolo, din scaunul de ministru adjunct cu cercetarea, revenind la Galați, ca director general dar fără titlul ministerial, așa cum beneficiase predecesorul său. Dar Primul secretar Dina Carol a primit sarcina să se implice mai mult în mersul Combinatului, să pună umărul ca această unitate să atingă parametri proiectați.

-Bine, zice Ursu Mihai, martori ai perioadei 1985 – 1989 nu avem aici de față, decât pe domnul Prică și pe Cronicar. Acesta din urmă va povesti ce știe și a văzut personal, că nu peste tot a fost lăsat să vadă și să audă lucruri care nu erau de nasul unuia cu funcția doar de mic secretar cu probleme economice la Comitetul Platformei Siderurgice, chiar dacă acest comitet avea rang municipal. Deci, fraților, vrem nu vrem tot Ștefi trebuie să fie eroul principal al povestirilor noastre!

-Ai dreptate, Mihai, așa este, dar totul este pe merit, nu mă bag în față decât pentru că așa a fost conjunctura. Dar, înainte de a începe lungul șir de săptămâni arhiocupate cu analizele Combinatului, aș vrea să vă povestesc un episod din care veți vedea cam care erau relațiile dintre Combinat și ICMSG, dintre Dan Dulamă și persoana mea oficială, ambii fiind directori generali. Este drept, dacă am fi socotiți după armate, eu eram un „general” de șase ori mai mic! Aveam doar 6.000 de salariați, în timp ce Combinatul se apropia de 39.000! Episodul este legat de aceste două cifre, șase mii și treizeci și nouă de mii. Ca să nu lungesc vorba, de-a lungul anului 1986 s-a zvonit mult despre iminența apariției unor reglementări privind productivitatea muncii. De ce era nevoie de așa ceva? Aveam să aflăm detalii când s-a vorbit în clar despre criteriile de performanță cărora trebuie să le răspundă nu numai produsele ce se vindeau la export ci, mai important, chiar economia noastră națională, în ansamblu. Dacă evaluatorii internaționali nu ne dăteau punctaj de trecere, atunci produsele noastre pierdeau la preț. Ori asta afecta cursul de revenire al valutei convertibile și, mergând mai departe, aceiași evaluatori-auditori puteau să lanseze acuze de dumping. Deci este clar, acum, de ce este nevoie să obținem cifre mai bune pentru productivitatea muncii. Formula de calcul a acestui indicator ne trimitea direct la numărul personalului muncitor, cifră aflată la numitorul fracției. Era mult prea greu să mărești numărătorul formulei, adică producția industrială, ținând cont de multitudinea problemelor cu care economia noastră se confrunta în perioada austerității valutare impusă de conducerea superioară a țării. Nu am dat prea multă importanță acestor zvonuri

deoarece, credeam eu pe atunci, că noi, constructorii nu vom fi afectați, ținând cont de programul național de investiții. Iar în domeniul nostru, al construcțiilor din industria metalurgică, duceam lipsă de constructori calificați, nici vorbă să mai și disponibilizăm din efectivele existente. În plus, alte zvonuri mai fierbinți ne captau atenția în acea vară din 1986. Era vorba, de fapt erau șoapte, că nu se rosteau cuvintele în clar ci doar șoptit, că ministrul Troțuș Costache a intrat în niște anchete din care nu poate ieși nevătămat. Era vorba de cheltuieli pe care Combinatul le făcuse nu tocmai în spiritul economiilor strânse la care eram antrenați cu toții. Ba că ar fi vorba de bani intrați într-un circuit dubios al celor care se ocupau de fotbalul românesc, ba că ar intra în discuție și „palatul” pe care și l-a făcut tovarășul ministru la Țigănești, lângă Tecuci. Absolut independent de aceste preocupări ale gurii târgului, oamenii serioși, responsabili, începeau să simtă exigența crescândă a partidului în gestionarea avuției naționale prin prisma realizării sarcinilor de plan. Tovarășul Prim secretar Carol Dina vizita județul, cu amănuntul și își construia o strategie de implicare personală în dinamizarea activității în toate domeniile vieții economice și sociale. Ați văzut genul de analize pe care le conducea dânsul, din cazul personal pe care vi l-am prezentat puțin mai înainte. Deocamdată nu se comenta nimic despre relația Carol Dina – ministrul Troțuș. Vizitele Primului secretar în Combinat erau rare și nu transpira nimic despre discuțiile ce s-au purtat acolo. Totuși, cei care pretindeau că sunt bine informați, că ei cunosc absolut tot ce se mișcă la suprafață dar și în culise, pentru că totdeauna și în tot locul există astfel de personaje atotștiutoare, ei bine, aceștia delimitau categoric teritoriile controlate de cei doi oameni importanți din județ. Mai precis, afirmația categorică era că ministrul Troțuș nu permite nimănui să se amestece în treburile Combinatului, nici chiar Primului secretar al județenei de partid.

-Ba, să avem pardon, zice Ursu Mihai. Se făceau afirmații că tovarășul Prim ar fi făcut discuții cu ministrul nostru despre slabele performanțe ale clubului Siderurgistul, cum se numea pe atunci echipa de fotbal care evolua în categoria secundă. Că ar trebui să se umble cu bani buni, de investiții, pentru infrastructura fotbalului gălățean, inclusiv pentru achiziția unor jucători de valoare care să contribuie la promovarea echipei în prima ligă.

-Dar s-a pomenit, în bârfa locală, despre motivul real al acestor speculații pe seama fotbalului gălățean? Întrebă Cronicarul. Ce-i mâna pe ei pe acest teren alunecos și periculos totodată? Că despre corupția din fotbalul românesc se discuta pe larg, însă cu fereală, deoarece aici se arăta cu degetul spre cele două echipe militare.

-Nu, nu știu despre cauze profunde sau ceva de acest gen, zise Ursu Mihai, doar se știe că exista o nemulțumire a suporterilor legată de lipsa de vigoare a gălățenilor în bătăliile cu balonul rotund pe gazoanele stadioanelor. Că această suficiență, automulțumire a echipei, s-ar trage de la faptul că au salarii bune, poate cele mai mari din sistem. De aceea nu muncesc pentru un câștig suplimentar deoarece n-au pe ce-și cheltui pungile cu parale ce vin din Combinat, indiferent dacă au câștigat ori au pierdut meciul.

-Vedeți, aici este o chestie care dezvăluie că lucrurile sunt mult mai complexe decât se cunoaște acum, iar la vremea aceea nimeni nu avea curajul măcar să gândească despre o

asemenea motivație, zise Cronicarul. Eu am asistat la o discuție dură, cu vorbe spuse pe șleau despre nevoia de fotbal de cea mai bună calitate. În primăvara anului 1987. Într-un cadru restrâns, CD-ul l-a abordat pe Mircea Rogojinaru să spună, cu curaj, cât ar fi de mare șpaga pentru cumpărarea intrării echipei de fotbal în divizia A. Înainte ca nea Mircea, directorul comercial al Combinatului și președintele Clubului Siderurgistul, să apuce să deschidă gura, Dan Dulamă a întrebat:

„-De ce vreți să intrați pe acest teren alunecos? Știți foarte bine că ministrul Troțuș a plecat tocmai pentru că ...”

-Știu de ce a plecat! răspunse CD-ul. Printre altele, și acest subiect a fost una din acuzații ... Aveți dreptate că este un teren alunecos, dar merită cu vârf și îndesat să faci ceva în sensul dorit. Domnule, zise Primul secretar cu toată seriozitatea, un an de zile am studiat Galațiul, județul cu toate ale sale. Și am văzut, peste tot, oameni încrâncenați, tensionați din cauza vieții amărâte pe care o duc. Este un buboi care poate exploda urât, la un moment dat. Iar soluția care ne stă nouă la îndemână este vechea practică a împăraților romani de a închide gura plebei: „Pane et circensis!” Pane vom da mai multă decât media țării, pentru că avem moneda de schimb. Iar cu fotbalul, le putem abate încrâncenarea spre lupta sportivă, pe pariuri, pronosticuri, etc. Tovarășul ministru a scăpat bani buni în fotbalul gălățean, dar au intrat pe mâini nepotrivite sume care nu au ajuns unde trebuia și de aici a ieșit tot scandalul. Trebuie să avem curajul să facem acest pas, dar strict controlat, ca să nu se repete greșeala anterioară. Și așa a intrat Siderurgistul în A, schimbându-și totodată și denumirea, în Oțelul.

-Deci risipa de bani pentru Oțelul să fi fost cauza plecării ministrului? Întrebă și Neculai Șerbănescu.

-Nu, poate cauza aparentă, în fapt cred că refuzul de a colabora cu CD-ul a fost adevărata cauză a rocadei. Vedeți, nea Costache Troțuș a stat la Combinat șase ani, nu doar ca director general de centrală industrială ci și ca ministru adjunct al metalurgiei. Având această calitate, de ministru, el nu a acceptat să împartă puterea cu nimeni. Spre deosebire, Dan Dulamă a lăsat la București funcția de ministru adjunct, nu i s-a îngăduit să o ia cu sine când a fost numit director general în locul tovarășului Troțuș. Puterea pe care o conferea rangul de ministru adjunct a primit-o și a exercitat-o cu succes, Meseriașul! Asta este concluzia mea, zise Cronicarul și am curajul să o spun pentru că, așa cum spune tradiția istorică, pe lângă consemnarea evenimentelor istorice evidente, toți cronicarii munteni sau moldoveni, au inclus în operele lor și păreri personale, notate cu pretenția de adevăr istoric.

- Bine, ne-am lămurit cum s-a scris istoria din noiembrie 1985 până în septembrie 1986, zise Ștefi. Acum lăsați-mă să vă descriu care era poziția mea, de director general al IACMRSG-ului, în raport cu directorul general al Combinatului, până să intru în atenția specială a Primului secretar.

-Hai să auzim și istoria asta, fură de acord toți cei ce luau parte la dialogurile noastre online sau part-time, cum vreți!

-Vorbea Primul secretar despre pâine și circ și spunea că pâine vom da locuitorilor județului mai multă decât se alocă, în medie, în țară. Dar aici existau două bariere cu greu de învins fără talente speciale, de conducător. Prima barieră era legea acordului global generalizat. Despre care v-am tocat la cap cu explicațiile, detaliate, despre obolul de bani pe care o mână de salariați ai IACMRSG-ului l-am dat statului, doi ani și mai mult. Lucrurile nu au stat așa în rest, dar sancțiuni s-au aplicat, totuși, multor întreprinderi. Adică rar se acorda salariul integral. Se realiza planul și criteriile de salarizare doar în proporție de 95 – 98 la sută în multe întreprinderi. A doua barieră despre care vă vorbesc acum este legea care se pritocea, privind restructurarea a circa 120 de mii de locuri de muncă, în întreaga industrie, pentru a ridica productivitatea muncii ca indicator național la un nivel apropiat de realizările țărilor dezvoltate.

-Adică, vrei să spui, dragă Ștefi, că ceea ce urmează să aflăm te plasează pe tine în rândul posibilelor pășanii ale țărilor occidentale dezvoltate? Am înțeles corect? Întrebă George, cu maliția blândă, cea de toate zilele, cu care-l înțepa pe prietenul său din când în când.

-Sigur că da! Dar nu chiar de amploarea aceloră, doar ceva pe aproape! Cred că era în mai sau iunie 1987, într-o bună zi m-am trezit cu un telefon de la MIM, de la prietenul care m-a ajutat la greu, Marin Olteanu. El mă întreabă dacă n-am un drum la București, că ar trebui să-mi programez o descindere în capitală, ca să ne întâlnim în particular pe undeva, la o cafea, să mai punem țara la cale. Am înțeles că este vorba de ceva ce nu putem vorbi la telefon. Am avut acest drum chiar a doua zi și ne-am întâlnit la reprezentanța noastră. Că aveam câteva birouri și personal angajat, activ, nu formal, aici, la București, pentru rezolvarea unor probleme de hârțogării, în general. Dialogul cu Marin Olteanu a fost scurt și sec.

- Ai auzit de cifra de 120.000? Ști ce înseamnă? Ce reprezintă? Dar de cifra 3.600 ai auzit? m-a întrebat Marin. Lungile săptămâni cât am muncit cot la cot pentru legea acordului global generalizat ne-a apropiat într-atât încât am ajuns să ne tutuim. De omul acesta m-a legat o prietenie sinceră, cred că unică în viața mea. Auzisem ceva, o bârfă despre această cifră. Dar nu dădeam crezare zvonurilor. Au venit la mine oameni din întreprinderea pe care o conduceam și m-au întrebat de transferul masiv de personal de la Combinat pe care îl vom primi la noi, în curând. Nu, nu știam nimic despre nici un om ce se va transfera în viitor, nu mi se comunicase nimic. Doar oamenii noștri și ai Combinatului știau că în fiecare uzină din CSG se făceau selecții de oameni care vor fi relocați foarte repede, pentru că așa era ordinul venit de sus. Că pentru a crește productivitatea munci se va face o reducere de personal, totalizând 120.000 de oameni. Din aceștia, 3.600 vor pleca de la CSG și eu, Prică Ștefan, îi voi primi la ICMSG, potrivit ordinului ministrului nostru, al MIM-ului. Îmi confirmă Marin Olteanu că așa s-au înțeles, domnul ministru Agachi și Dan Dulamă

-Și eu ce trebuie să fac?

-Să nu te opui, zice prietenul meu.

-Bine, dar ști foarte bine că și ICMSG-ul este în situația de a fi obligată să-și subțieze rândurile, că altfel salariile ...

-Știu foarte bine, răspunde Marin, de mai mult timp. Dar mai știu un lucru, după 20 de ani munciți în cadrul acestui minister. Că tovarășului ministru Agachi nu-i prea pasă de întreprinderile de construcții din minister. Mereu afirmă că țara-i plină de constructori.

-Marin, până acum nu mi s-a comunicat oficial nimic. Crezi că mi se vor pune oamenii aceștia în brațe, curând?

-Nu știu, ce sfat pot să-ți dau este că trebuie să profiți cât de mult poți de la CSG. Gândește-te ce preț pui, zise el în final.

Evident că m-am gândit. Mult, zile și nopți eram dominat de acest gând care îmi făcea viața grea. Tot de la oamenii noștri am aflat că în secțiile și uzinele Combinatului se făceau analize de personal. Listele cu propuneri nomiale trebuiau să fie centralizate la directorul general Dan Dulamă. Eram convins că aceste analize vor scoate la final toate persoanele incomode sau care nu fac față condițiilor grele din secțiile și uzinele tehnologice, în primul rând. Oricât li se cerea acestor oameni să păstreze tăcerea despre soarta pe care o vor avea cât de curând, ei nu s-au lăsat amăgiți, în totalitate. Li se spunea acolo, la secția lor, că prin transferul la ICMSG vor putea beneficia de program de lucru prelungit, de 10 – 12 ore zilnic. Deci vor câștiga mult mai bine decât până acum. Și împricinații au devenit curioși, au cercetat ce salarii se dau la Constructor. Multora socotelile nu le-au convenit. Aceștia s-au întors cu fața spre oraș, spre întreprinderile din municipiu.

Iar eu așteptam, răbdător, să fiu informat. Nu înțelegeam ce se întâmplă, de aceea starea sănătății mele se deteriora pe zi ce trece. Simțeam stresul, intens îl simțeam!

Având aceste informații certe, m-am adresat șefului meu ierarhic din MIM, inginerului Emerik Kuglai, directorul general al Direcției de Investiții din MIM. El mi-a confirmat informația, spunând că în urmă cu o zi a aflat direct de la ministrul Agachi. Bine, dar la Călărași întreprinderea de acolo are nevoie de 3.000 de oameni. De ce nu se face direcționarea acestora acolo unde este nevoie cel mai mult? Se vor fi gândit cei doi, ministrul Agachi și Dan Dulamă, să-i calificăm noi în meseria de constructori la Galați și apoi de la noi să fie trimiși la Călărași cu meserii de constructori, nu de siderurgiști?! Da, zice domnul Kuglai, s-ar putea să ți se dea această lămurire. Așteaptă, răbdător, că ți se va comunica în curând.

-Dar n-am avut răbdare, zice Ștefi. Mi-am luat inima în dinți și am cerut o audiență la directorul general al Combinatului. De la sfârșitul lui iunie până în septembrie am avut trei sau patru runde de întâlniri pe această temă. Dar tovarășul director general Dulamă nu mi-a spus adevărul de la început. Ba că este o zvonistică fără nimic legal la bază, ba că CSG-ul a respins propunerea Direcției de Personal din MIM, argumentând că ei nu au nici un om de disponibilizat, că se opune acestei manevre. Pe de altă parte, Marin Olteanu îmi confirma că decizia este luată, este definitivă și se miră și el de ce nu se face un comunicat oficial în acest sens. Aveam să aflu curând și să înțeleg de ce am fost fiert în suc propriu trei luni de zile.

Adevărul era simplu, ascunderea lui a fost o manevră tacită, preventivă, pusă la cale de cei doi autori, ministrul Agachi și directorul general Dan Dulamă. Transferul efectiv al celor 3.600 nu trebuia să se producă înaintea vizitei cuplului prezidențial, programată deja pentru data de 27

septembrie 1987. Exista suspiciunea că unele persoane din acest număr de loc de neglijat ar fi putut avea reacții și manifestări publice ostile, creindu-se stări penibile de lucruri. Nu se dorea o reeditare a evenimentelor din Valea Jiului, din 1967. A doua zi după vizită transferul s-a declanșat, mai întâi prin aducerea la poarta IACMRSG-ului a celor 3.600 de dosare ale persoanelor în cauză. Iată cum consemnează domnul Prică acest moment:

„A doua zi după marea vizită. În biroul meu, cu fereastra ce da spre magistrala est – vest, stăteam cu capul sprijinit între mâini, ca ardeleanul (cugetând profund!), fără să văd nimic în fața ochilor din circulația pietonală. La un moment dat, o carosată (un camion cu caroserie specifică – n.a.) vine dinspre vest, intră pe breteaua la care se află ICMRSG-ul și oprește în fața ușii de la intrarea principală. Privesc. Persoana din dreapta șoferului coborâse și intrase în sediul nostru. El reapare la mașină, însoțit de șeful organizării muncii și șeful serviciului cadre de la ICMRSG. Discută aprins între ei 5-10 minute, după care intră toți trei în clădire. Trec vreo cinci minute și apare la ușa biroului meu șeful de cabinet, Padină P. (Dumnezeu să-L odihnească!). Zice:

-Sunt la secretariat șeful organizării muncii și de la cadre, de la noi, împreună cu un delegat de la CSG și vor să-i primiți. Eu îi răspund:

-Aștept un răspuns de la tov. ministru Agachi și nu vreau să fiu perturbat până nu vorbesc cu dânsul pe firul TO!

(Padină) reintră după o jumătate de oră, reamintindu-mi de insistențele celor trei. Eu îi spun (pe un ton plat):

-Nu mi-a dat încă telefon tov. ministru, încă aștept și, după cum vezi, am kilograme întregi de corespondență pe masă, la care lucrez între timp.

Mai trece o oră, ziua de lucru se apropia de sfârșit. Reintră la mine șeful de cabinet, anunțându-mă că pe firul CSG sunt căutat la telefon de domnul director general al CSG. Ridic telefonul (cu pricina!). Spun ca de obicei „Să trăiți!” Dânsul zice:

-Tov Prică, de ce nu vrei să primești dosarele pe care le-a adus la dumneata tovarășul (nu mai țin minte ce nume a pomenit!). Îi răspund:

-Nu știu, îmi pare rău, despre ce dosare este vorba?!

-Păi, am trimis la dumneavoastră un delegat cu cele 3.600 de dosare de personal ale salariaților CSG care sunt disponibilizați și transferați la ICMSG.

-Și de ce atâta grabă?! Cu tot respectul, eu am fost la dumneavoastră în această problemă pentru a găsi o cale cât mai normală pentru rezolvarea practică a ei, acum două luni. Și am revenit de câteva ori! Iar dumneavoastră nu ați confirmat nici acțiunea și nici cifra!

-Este adevărat, răspunde Dan Dulamă. Dumneata sigur nu aveai informația, dar eu o aveam, precum că tovarășul Ceaușescu urma să facă o vizită la CSG în luna septembrie. Nu-mi puteam permite riscul să fac așa o mișcare înainte de consumarea ÎNALTEI VIZITE!

-Să știți că acum am înțeles într-un tot ce ați spus și vă înțeleg și strategia. Dar nu înțeleg de ce trebuie să rezolvăm problema aceasta atât de „spinoasă” pentru mine, într-o singură zi!?

-Pentru că mă presează ministrul Agachi și alții, întrucât numai noi, CSG-ul nu am dus la îndeplinire dispozițiile legate de cei 120.000 de disponibilizați!

-Vă înțeleg, din păcate, dar nu înțeleg de ce trebuie să se răstoarne o astfel de piatră de moară numai peste SIDEX, când Călărașiul urlă în toate difuzoarele că nu li se asigură oamenii!

-Am încercat în cele două luni, cât ați mai fost dumneavoastră pe la mine, o variantă precum cea pe care o spuneți. Din păcate, răspunsul oamenilor mei (adică ai dânsului!), era că o să se plângă cu jalba în băț pe la toate colțurile. Spun (ei) singuri că unica variantă pe care o acceptă este doar ICMSG-ul! Acum înțelegeți de ce am așteptat să se consume vizita din 27 septembrie?

-Înțeleg perfect. Probabil că în locul dumneavoastră aș fi procedat și eu la fel. Nu sunt sigur, însă!

-Oricum, nici nu mă gândeam să vă las singur în această acțiune (O fi fost sincer?! Sau cinic?!).

-Vă mulțumesc, zic eu. Și ca să destind atmosfera, închei, spunându-i: Oricum, nici dumneavoastră nici eu nu am hotărât acest lucru. Dar știu cu siguranță cine!

Aș fi vrut să-i văd figura când i-am dat răspunsul: „SOARTA a hotărât așa o mare dandana. Dar, am trecut prin destule până acum, voi trece și prin aceasta!

-Cred sincer, zice el. Și mai precizează încă o dată (ceea ce nu-i era prea caracteristic), că nu mă va lăsa singur.

Am închis telefonul. Am chemat șeful de cabinet. I-am comunicat să le spună celor trei să înceapă acțiunea pentru care au venit, dar să mute camionul la intrarea din spatele clădirii! Simțeam și eu nevoia să plec, poate pentru prima oară, acasă, la ora 16,00. Simțeam din plin ce mă așteaptă în ziua următoare.”

-Am încheiat citatul, zice Cronicarul. Ce părere aveți, domnilor? Cum s-a descurcat omul Ștefi în această problemă delicată dar și deosebit de dificilă?

-Bravo, felicitări! Bine i-ai făcut, trebuia să o încaseze și el, măcar cu o replică dură, pentru modul cum s-a purtat, zice cineva din teleconferința online! Sigur că nu aveai, Ștefi, nici o scăpare de această povară umană care putea să reacționeze oricum. Dar nici să nu ți se arate un minim de respect și o intenție de colaborare sinceră, cât de cât, nu se putea înghiți!

-Acum înțeleg perfect oful tău, Ștefi, se auzi vocea domnului George Mârzac, când spuneai că dai un exemplu concret de mod de „conlucrare” între voi, cei doi generali de armate disproporționate.

Capitolul 7

Un cazan în clocot

Evenimentul disponibilizării unui număr atât de mare de oameni nu poate trece neobservat. Și nici fără consecințe, negative sau pozitive. În relatarea sa, domnul Ștefan Prică ne-a povestit cum un camion a adus o cantitate mare de dosare, 3.600 la număr, de la CSG și le-a descărcat la ICMSG. Sub supravegherea unor oameni responsabili. Aceasta a fost prima fază a transferului celor 3.600 de oameni, faza birocratică. Urmează faza a doua, în care toți acești oameni pleacă de la CSG, probabil cu un act în mână, și se prezintă la ușa ICMSG-ului pentru a fi primiți, înregistrați, instruiți cu câteva elemente de comportament, pază de accidente, pază de incendii, etc., probabil că se discută cu ei despre aptitudinile profesionale pe baza cărora noii responsabili să decidă unde, la ce antrepriză, la ce șantier va fi dirijat fiecare anume. Un alt șir de proceduri specifice la capătul cărora cel plecat de la CSG urmează să intre la noul loc de muncă și să înceapă, acolo, să muncească. În fruntea acestei a doua faze trebuie să se plaseze, ca responsabili unici, directorii de antreprize. Ei, doar ei vor fi gazdele primitoare. Iar faza a treia va fi cea psihologică, în care va avea

loc acceptarea sau respingerea transplantului. Va fi plină de culoare această perioadă, de umanism dacă cel alungat își găsește familia iubitoare, înțeleghătoare, sau de ură mocnită, urmată de răbufniri de scandal din te miri ce, umilință și fugă, în final.

Măsura administrativă luată împotriva omului, declarat până mai ieri, cel mai prețios capital al socialismului, n-a ținut cont tocmai de această latură, a umanismului, a sensibilității individuale. Întregul colectiv al ICMSG-ului aștepta, într-o stare de încordare unică, apariția coloanelor de transferați. Că se dusesse zvonul că aceștia, cei mai mulți dintre ei, sunt partea de jos a colectivelor din uzine și secții, că toate bubele sunt în capetele lor: recalcitrați, superficiali, chiulangii, hoți, bețivi și alte rele apucături. Poate că nu chiar toți sunt așa, însă este firesc să existe multă reticență la tovarășii noștri directori de antreprize, care se vedeau obligați să intre în contact direct cu ei. Mă gândeam și n-aveam liniște, trăiam cea mai mare tulburare sufletească din viața mea deoarece era vorba de oameni, nu de obiecte neînsuflețite, oamenii alungați pe de o parte și de oamenii noștri, ai casei cum s-ar zice, pe partea cealaltă. Cel care trebuia să intre într-o nouă colectivitate venea târându-și piciorul, căci nu-l așteptau brațe pline de flori și fețe zâmbitoare ci un zid mut, de răceală în cel mai bun caz. Și toată această tulburare, a zece mii de oameni în total, mi se reproșa mie, cel aflat în vârf, că n-am fost în stare să resping un asemenea eveniment sau, mai exact, că n-am gestionat cum se cuvine acest ordin patriotic..

-În acest moment am avut revelația, zice domnul Prică. De ce să fie întâmpinat acest CSG-ist obidit de un om cu o funcție așa de mare, director de antrepriză? Va găsi acest domn director limbajul care să fie puntea de legătură dintre el, cel care nu se împacă cu gândul acestui transfer ordonat și omul care se simte oprimat, care se întreabă cu ciudă „De ce eu?” Nu, el, CSG-istul va lucra într-o echipă cu un efectiv redus, poate 10 oameni, poate 20. Iar cel care trebuie să-l întâmpine la noul loc de muncă este șeful acelei echipe. Care este un om simplu, n-are mintea îmbârligată cu tot felul de reticențe. Acest șef de echipă trebuie să preia povara direct. Eu, Prică Ștefan, îi cunosc pe acești șefi de echipă! Totdeauna le-am admirat trăsăturile de caracter. Șeful de echipă de la IACMRSG știe să-și încarce sacii de moară cu un simplu „Hei rup!” și să meargă, cu povara în spate, până la destinație.

Așa cum mă așteptam, consemnează domnul Prică în dosarul cu „File de poveste”, a doua zi de dimineață, au început să sune telefoanele. Directorii de antreprize mă socotiseră până atunci coleg de-al lor, nu un individ aflat pe un loc de dictator. Unui egal al tău poți să i te adresezi chiar și fără perdea, chiar dacă scăpai vreo expresie mai neaoșă. Până la urmă spiritul de șantierist ierta și ștergea cu buretele toate conflictele iar vremea senină se reinstala peste tot locul. Nu aveam de gând să mă expun fiecărui nemulțumit. Eram conștient că nu voi face față acestui bombardament prelungit, că argumentele mele nu întruneau tăria unui zid de cetate impenetrabil. Puteam ajunge, la rândul meu ferească Sfântul, în rândul ciudaților greu de tratat. Așa că i-am dat ordin strict lui Padină, șeful meu de cabinet, să nu mă deranjeze cu acești apelanți. În categoria lor intrau directorii de antreprize, șefii de șantiere și câțiva șefi de loturi, dintre cei cu care muncisem eu, la Grupul 4. În locul acestor asaltatori – că nu-i pot numi „atacanți” – am dispus celor doi împricinați care

preluaseră, alături de mine, povara celor 3.600 de dosare de caz, adică șefilor de personal și de cadre, să convoace la ora 14,00, în sala cea mare de la etajul trei a sediului întreprinderii, pe toți șefii de echipă, din toate antreprizele. Cred că numărul lor se apropia de șase sute. Aceștia trebuiau lămurii să accepte câte trei redistribuiți, în medie, deoarece probleme speciale se conturau numai la jumătate din totalul valului de nou sosiți. Ceilalți 1.800 fuseseră rapid rezolvați, fără probleme. Ei erau, la CSG, o secție întreagă, specială, Secția de Reparare Cuptoare Siderurgice, condusă pe atunci de regretatul inginer Smărăndescu. Pe aceștia i-am asimilat ca un nou șantier. Deci subiecții ședinței mele cu șefii de echipă erau ceilalți 1800 de oameni.

Citeam Filele de poveste și, fără să vreau, i-am acordat domnului autor al lor, un scurt răgaz de alungare a tulburării trecătoare, cauzată de această amintire grea. Aflasem că, din punct de vedere tehnic, strict managerial, directorul general al IACMRSG își făcuse lecțiile. Detaliile istoriei trebuie ascultate de la el, autorul strategiei învingătoare. *„Calculasem mărirea impactului acestui spor de efective. Sigur că principalul indicator economic ce se va zdruncina brusc, va fi productivitatea muncii. Impactul va fi negativ și se va răsfărca asupra salariilor celor 20 la sută din efectivul vechi, cei care suferiseră de salarii ciuntite timp de doi ani și jumătate. Cât de mare va fi lovitura? „Doar” 18,75 procente! La nivelul întreprinderii cei care au fost personal de regie, de întreținere, depozite, administrativi, vor avea salariul de încadrare scăzut la nivel de 81 de procente. Nu puteam permite să se întâmple așa ceva. S-a dovedit că măsurile – absolut legale! – pe care le-am luat au avut efectul pozitiv scontat. În lunile care au urmat acelui septembrie 1987, indicii de salarizare mediu pe întreprindere a fost de 1,03 – 1,05!*

Altă pauză de respiro! Detaliul acesta, tehnic, legat de calculul productivității muncii a fost cel mai relaxant. *„Îmi aduc aminte, zice omul Ștefi, zâmbind, că celor care mă iscodeau să afle cum am manevrat acest indice de salarizare mediu le-am răspuns categoric: „Pardon! Este secretul nostru exclusiv!” După asta urma proba de foc, ședința cu cei 600! Ei erau „cazanul” care oricând putea da în clocot, reeditând aici, la IACMRSG, mult pomenita Vale a Jiului din 1978. Acest cazan trebuia ținut sub control. Iar operatorul termotehnist căruia i se încredințase pupitrul de comandă eram eu, directorul general Ștefan Prică. Acum trebuia să dau dovadă de sânge rece, de stăpânirea perfectă a tuturor slăbiciunilor proprii. Pentru aceasta, cred că Îngerul meu păzitor îmi conștientizase, în ceasurile de gândire din ziua precedentă, că nu persoana mea contează acum ci a lor, că eu trebuie să mă gândesc la toți aceștia, șase sute plus o mie opt sute plus 5.400! Total 7.800 de suflete tensionate. Dă-mi Doamne, răbdare, dragoste pentru semenii mei, perseverență și ajută-mă să-mi asum acest risc major!*

Unde dai și unde crapă! zice un proverb din bătrâni. La Galați clocotul fusese cât pe ce să tulbure țara, în septembrie 1987, dar cutremurul s-a produs două luni mai târziu, în noiembrie 1987, la Brașov!

„Dar să revin, scrie în continuare domnul autor de File de Poveste. De data asta colaboratorii mei direcți, cei pe care refuzasem să-i ascult la telefon sau să-i primesc în biroul meu, mă întrebau

dacă trebuie să participe și ei la această ședință despre care își arătau nedumerirea. Nu, dragii mei, nu este nevoie de voi. Chiar vă rog să stați deoparte!

De aici încolo reproduc, cuvânt cu cuvânt cele consemnate de autorul Filelor. Citez:

„Am convocat la această ședință doar pe Ion Voineag, secretarul comitetului de partid pe întreprindere și pe Brătianu, președintele de sindicat. Ne-am urcat la prezidiu. În sală zumzet și freamăt. Mă ridic și le solicit liniște, ca să putem discuta normal. Încep prin a le spune foarte concis măsurile pe care le-a luat încă în urmă cu trei luni, conducerea superioară de partid și de stat. Nu am știut până acum câteva zile că această acțiune va avea legătură și cu noi, IACMRSG-ul. Circula doar unele zvonuri neoficiale, aflate mai mult de către dumneavoastră, care sunteți acum în sală, și pe care dumneavoastră le auzeați de la colegii și partenerii de lucru de la CSG. Mie personal mi s-a refuzat orice fel de informație oficială până în ziua de ieri. Zvonuri am auzit și eu, dar așa cum ne este fiecăruia firea, doream din tot sufletul să fie doar zvonuri! Nu a fost să fie așa! Există o realitate pe care alții, de mai sus de poziția noastră, nu puteau să o ocolească și au tot amânat-o până când s-a ajuns în fața realității pe care o cunoaștem acum, cu toții.

În acest moment s-a auzit o voce din sală: „Așa o fi! Dar să ne trimită 500 de femei ...”. Eu: „Ajungem și acolo!” Și continui, zic eu că eram stăpân pe mine! „Dumneavoastră, prin poziția pe care o ocupați în întreprindere sunteți mai apropiați de personalul CSG, cu care sunteți mereu în legătură. Așa se întâmplă lucrurile când se construiește un obiectiv. Deci, în mod sigur auzeați de la colegii dumneavoastră de la CSG cum cei care urmau să fie disponibilizați li se oferea șansa de a lucra pe șantierele de la Combinatul Siderurgic Călărași. Știți mai bine decât mine că au refuzat cu obstinație această variantă. Era un secret pentru dumneavoastră? În nici un caz! De ce? Pentru că însuși oamenii de la noi, de la IACMRSG, detașați temporar pentru 3-6 luni, se întorceau la Galați după 2-3 săptămâni, refuzând să se mai ducă la Călărași. Deci mereu eram între ciocan și nicovală, precum suntem și acum. Ce puteam să fac eu, în fața unei astfel de hotărâre luată de însăși conducerea Ministerului?! După cum bine știți, în viață este și mai util și mai diplomatic să îndeplinești ordinele superiorilor, chiar dacă de multe ori nu îți convine. Mi-am dat seama că nu am altă soluție ca și conducător al IACMRSG-ului, decât să accept INEVITABILUL! Iar Inevitabilul reprezintă situațiile pe care le discutăm acum.

Revin la intervenția pe care a făcut-o, mai adineauri, un șef de echipă, din sală, referitor la numărul mare de femei, trimise la noi, aproximativ 500. În această problemă va trebui să-mi acordați – cum se spune la tribunal – circumstanțe atenuante, întrucât am să fiu net subiectiv. În fapt Soarta, și aici mă refer doar la femeile din jurul meu, adică din familie, nu și la secretare cum obișnuiesc unii să-i ia peste picior pe unii directori. Deci Soarta m-a înconjurat numai de femei: soția, două fete, vreo 5 cumnate, etc. Deci sunt foarte vulnerabil la capitolul femei. Dar vreau să fac prinsoare în fața voastră: gândiți-vă că în situația în care se găsesc aceste femei transferate la noi, ar fi acolo la locul de muncă unde se află dânsule, soțiile sau fetele dumneavoastră. Ce ați simți? Pe dumneavoastră poate că Soarta v-a ferit de o astfel de situație, dar eu am trecut printr-o astfel de situație, chiar în

această sală, în urmă cu 14 ani, adică în 1973, când pe aceste scaune stăteau tovarășul secretar Iacob și domnul director general Ștefan Rădvan.”

Aici Ștefi rememorează trecutul pe care și noi l-am consemnat într-un volum anterior. Și le aduce aminte ascultătorilor din sală că „... noi am fost aduși la ICMSG prin transfer, la pachet, soț-soție, am fost și mai suntem niște străini pentru toate întreprinderile din oraș, care văd în noi niște oameni (sau cel puțin așa era în 1973!) care au venit să le tulbure liniștea patriarhală. Am spus multe lucruri atunci. Nici nu știu cum am fost în stare să le spun, vis-a-vis de acele vremuri.”

Drăguț, tare drăguț Ștefi al nostru! A avut talentul să capteze atenția acelei mulțimi de bărbați și să-i facă, din ostili cum erau la început, niște bieți soți sentimentali, ascultători și supuși (sub papuc! aveau să râdă unii burlaci!), trezindu-se la sfârșit că, da, acum sunt mult mai îngăduitori! Iar la sfârșitul cuvântării sale, își aduce aminte și acum, că sala l-a aplaudat!

Nu pot să trec peste o propoziție scrisă de Ștefi în File. Este vorba de ocupanții scaunelor de la prezidiu, în 1973, când s-a discutat despre un alt decret de ajustare a forței de muncă. Și scrie așa: „... în urmă cu 14 ani, adică în 1973, când pe aceste scaune stăteau **tovarășul** secretar Iacob și **domnul** director general Ștefan Rădvan”. Sigur, secretarul comitetului de partid pe întreprindere nu poate fi apelat decât cu „tovarăș”, în timp ce capul piramidei de conducere, este un „domn”, deoarece domină peste ceilalți, nu pentru că ar fi cineva din tagma celor care ...

Dar tovarășul „domn director general Prică” n-a încheiat ședința de lucru doar cu această cuvântare. A mai adăugat esența, la urmă:

„Ceea ce doresc să vă spun eu, pentru că veți constata în zilele următoare că această situație – nu-i zic dandana – cade în capul dumneavoastră și al subsemnatului ca rezolvare. De aceea am ținut să ne sfătuim în direct. Pot să vă asigur, acum, următoarele:

-Este posibil ca în primele 1-2 luni să fie unele neclarități în zona așa zisului salariu aflat în plată acum. Eu am, însă convingerea că nu vor fi decât acolo unde unii din superiorii dumneavoastră nu-și vor face treaba cum trebuie. Dar aceștia vor fi puțini.

-Că alegând ca etalon o echipă care în prezent are 10 oameni, de mâine va trebui să știe toată echipa că efectivul va crește la 12 oameni, poate chiar la 13.

-Că acești 1.800 de oameni care vin de la CSG au fost obișnuiți să lucreze pe schimburi, deci să nu lucreze mai mult de 8 ore pe zi. La noi, cum bine știți, se lucrează în mod obișnuit 10 – 14 ore pe zi. De aceea este bine, pentru început, să le acceptăm acestor oameni să lucreze cât vor cere, probabil preponderent 8 ore, reversul fiind că vă vor afecta și mai puțin la actualul salariu.

-Că după 1-2 luni salariile, dacă vor fi în ușoară scădere, în mod sigur vor reveni la normal.”

I-am invitat să ridice probleme. S-au exprimat doar doi dintre șefii de echipe cei mai cunoscuți ca fiind oameni de toată isprava. Au spus cam același lucru. Că dacă lucrurile stau așa cum le-a prezentat domnul director general, atunci nu le rămâne decât să creadă că se vor rezolva, probabil greu, dar se vor rezolva.

„Am încheiat ședința, le-am mulțumit și nu m-am abținut, ca de obicei, să nu mai adaug ceva: Și să știți că viața m-a învățat că, de multe ori, lucruri ce-mi păreau în anumite momente imposibile, TIMPUL le-a rezolvat, numai el știe cum, adică așa cum trebuie!”

Suntem cu toții de acord că, la vremea respectivă, lucrurile au fost mult mai tensionate, emoțiile mai accentuate decât au fost consemnate în scris. Dar într-o lucrare care se pretinde a fi

„Cronici ale Combinatului”,

este obligatoriu să fie consemnate și aceste fapte ale unor oameni de ispravă! Mă refer la această masă de 600 de oameni, șefi de echipă a căror obiect principal de activitate este „munca cu omul”, colegul de echipă! Mai consemnează, Ștefi, la finalul acestui capitol de „File de poveste”, ca un Remember, o notă personală care i-a marcat viața familială într-un mod implacabil. Evenimentul din 26 aprilie 1986, Cernobîlul, care va afecta nu numai țările din jurul Ucrainei ci mai mult de atât, poate chiar viitorul omenirii.

-Păi, fraților, zice domnul Prică după o pauză, stați puțin și mai dați dovadă de oleacă de răbdare, că povestea nu s-a terminat aici. Urmează deznodământul, cred că mai spectaculos decât a fost episodul celor două luni de fiert, fript și prăjit. Că, ați văzut, eu m-am dus cu strategia la baza piramidei manageriale, cum se spune acum. Am convocat în sala mare de ședințe de la etajul 3 pe toți șefii de echipă din întreprindere. Cred că erau în jur de 600! Le-am vorbit și i-am lămurit despre actul de transfer și de primire a acestor oameni, le-am cerut să fie omenoși cu ei. Acum trebuie să-i liniștesc pe mai marii șefilor de echipe. Printre șefii de lot, de șantier, directori de grup de șantiere, există oameni încăpățânați, care sunt îndărătnici și resping, mai precis nu-și însușesc legea. Cu aceștia trebuia să am o altă discuție, de altă nuanță. Au venit la mine, imediat ce s-a terminat ședința cu cei 600, toți directorii de antreprize. Dacă tot au venit, i-am invitat în sala mică de ședințe, de la etajul 1 și le-am explicat motivele mele pentru care am ales să discut cu executanții finali, nu cu ei, directorii. Le-am cerut să treacă, fiecare, la acțiune cu tot staful antreprizei și să repartizeze 1-3 CSG-iști la echipe, după cheia pe care am aplicat-o la nivel de întreprindere. Și să nu facă diferențiere între bărbați și femei. Au trecut la treabă, nu era loc de proteste, opoziții, de gâlceavă în general. Oamenii soseau valuri, valuri.

Procedeu nostru a funcționat bine, am terminat de făcut „recepția” relativ repede. Apoi am cerut rapoarte la perioadă despre adaptarea noilor angajați. O parte și-au găsit locuri de muncă în oraș. Le-am dat transferul, nu ne-am supărat pe ei. Cei rămași, bărbații în general, au cerut să intre la regimul de lucru cu program extins. Majoritatea femeilor au cerut program de opt ore, fiecare având motive proprii, similare cu salariatele noastre, care și ele, în majoritate lucrau numai opt ore. Față de angajările clasice, în cazul acestei veritabile „avalanșe” umane am fost scutiți de una din cele mai dificile probleme: asigurarea locuinței. Practic, toți nou veniții aveau domiciliul asigurat. Lucrurile intrau în matca normalității.

Dar după vreo 3-4 zile a apărut un caz special. Primul. A venit la mine șeful organizării muncii, însoțind o femeie care afirma că nici un maestru nu vrea să o primească. Am invitat-o în biroul meu, la o explicație directă. Femeia era corpolentă, se mișca greoi, dar nu foarte. Era în doliu,

sau cel puțin așa am crezut văzând-o cu toate veștmintele negre. A confirmat că poartă doliu după soțul ei, care a murit nu de mult, într-un accident de muncă la CSG. Spunea că toată viața a fost casnică, s-a ocupat de cei 4 sau 5 copii (nu mai rețin eu exact câți erau, dar erau mai mulți decât la familiile moderne!). Nu înțelegea de ce este așa grasă, doar se sacrifică pentru copii, să le ajungă lor mâncarea, că veniturile familiei sunt insuficiente de când a murit soțul, principalul aducător de bani în casă. Spunea că sindicatul de la uzina unde muncise soțul decedat s-a ocupat să i se ofere un loc de muncă, desigur ca un ajutor compensator pentru tristul eveniment urmat de greutăți financiare clare.

I-am găsit un loc de muncă potrivit situației sale speciale, apoi l-am întrebat pe șeful organizării muncii dacă mai are cazuri similare. Da, mai sunt 5 cazuri de respingeri de persoane. Toate femei. Le-am cerut dosarele. După ce le-am citit cu atenție am decis să mă ocup personal de fiecare caz în parte. Erau, celelalte cinci femei, de la uzine diferite. Am luat primul dosar și am plecat la uzină, nu mai rețin care a fost, cocseriile sau furnalele sau oțelăria. În orice caz, era o uzină tehnologică grea. Am fost primit de directorul uzinei. De aici în continuare transcriu întâmplarea așa cum mi-am notat-o în File:

„M-am adresat, cât am putut de calm:

-Știți că am vorbit și cu dumneavoastră să ne primiți, să stăm și noi de vorbă cu cei propuși pentru disponibilizare. Mi-ați spus că nu puteți să ne acceptați prezența pentru că nu este de acord „ȘEFUL” (adică directorul general Dulamă Dan!). Am înțeles. Ceea ce însă nu înțeleg acum, când am în mână acest dosar, este că nu pot măcar să-mi imaginez cum a putut fi atât de „MONSTRUOS” cel care a analizat și a dat verdictul pe acest dosar. Și îl așez în fața directorului.

-Nu am participat la această analiză, spune el. Nici nu pot să-mi închipui cum au putut să procedeze cei din colectiv în acest mod. Vă deranjează (mi se adresează) dacă vă cer să-mi lăsați puțin acest dosar? Răspund că nu și am plecat mai departe. Plec la următoarea uzină. Lucrurile s-au petrecut cam la fel, eu acceptând că datorită diferitelor sarcini (și har Domnului, că aveam cu toții destule!), nu au putut urmări personal analizarea fiecărui caz (până la final). M-am străduit să comentez cât mai puțin cu colegii directori de uzine CSG. Cred însă, că fiecare citea pe fața mea indignarea pentru lipsa de înțelegere și aplecare către cel lovit de o nenorocire. Toți acești directori de uzine mi-au cerut să le las dosarele să le citească mai în amănunt. A doua zi, spre sfârșitul zilei, șeful organizării muncii m-a informat că CSG i-a solicitat reîntoarcerea celor șase femei.

Să comentez? Ce să comentez?! Oare așa o fi croită întreaga lume? Nu pot să cred că se poate generaliza! Oricum, eu nu am putut să scap de acest gust amar, precum vedeți!”

Vedeți? spune Ștefi, în viața de toate zilele oamenii trec prin tot felul de situații, unele calde, altele reci. Indiferent de efectele acestor lecții de viață, amintirile sunt cele care depozitează întâmplările de neuitat, bune sau rele. Așa, îmi aduc aminte de altă întâmplare, nu știu dacă o pot categorisi caldă sau rece, tristă sau hazlie. Veți vedea singuri, zice el și începe să povestească:

„Era în august 1986, nu mai știu ce zi din săptămână să fi fost, sâmbătă, duminică sau o zi lucrătoare. (Era duminică, 26 august, o duminică din cele în care circulau doar mașinile private cu

număr par, completează Cronicarul. Ceea ce s-a întâmplat, povestit de domnul Prică, a rămas și în memoria Cronicarului!). Cred că era ora 23,00 când am ajuns acasă după o cumetrie la Priza Dunării, organizată de vecinul de palier, Dobre Alexandru. Eu aveam musafiri, sosise de la Hunedoara cumnatul cu soția lui și cei doi copii ai lor. Adulții fuseseră repartizați să doarmă în Țiglina II, la familia Purdea (alt cumnat!) iar pe copii i-am luat la noi. Încă nu ne culcaserăm. Eu eram ocupat cu muzica, nu mai știu precis, însă soția era la baie, se demachia. În acel moment a început cutremurul. Zgâlțâiala i-a declanșat soției mele (Dumnezeu să o odihnească!) alergia, căci avea alergii la cutremure după ce, la vârsta de 6 ani, se speriasse groaznic la cutremurul din 1940, care fusese resimțit foarte puternic la Odobești, unde locuia cu părinții, pe atunci! Reacția ei a fost promptă, identică cu cazul 1977: a luat-o la fugă, a descuiat ușa apartamentului iar de pe scări a strigat „ai grijă de copii!” Ei s-au trezit – erau patru, trei fetițe și un băiețel – i-am tras sub grinda din sufragerie, i-am îmbrățișat și mă rugam lui Dumnezeu să oprească zgâlțâiala. În sfârșit s-a oprit. Mă uit pe geam, lume ieșită pe trotuare, comentarii. Soția intră după câteva minute, îi vede pe copii, îi alintă și îi duce la culcare. Eu îmi pun un jersey ceva mai subțire, era doar răcoare afară. Soția se uită la mine, întrebătoare. Răspund: „Merg până la garaj! Sper să mă întorc în ½ oră!” Replica ei: „Nebunule!” Ajuns la garaj scot Renault-ul meu și o pornesc spre Combinat. Trec peste viaduct – nu era circulație la ora aceea, cred că era trecut de miezul nopții ! – și intru în Combinat. Portarul mi-a dat drumul să intru cu mașina personală, după ce m-a recunoscut! Am luat-o spre zona Furnale. Nu puteam goni pe magistrala nord-sud, drumul era denivelat rău de tot! Ajung în dreptul furnalului 2, din șosea nu se vedea nimic suspect. Întuneric. Virez, trec peste linia de cale ferată și ajung în apropiere de caupere. Era destinația mea, cauperele de la furnalul 2 îmi stârniseră îngrijorarea. Preîncălzitorul care îmi provocase „vizita” de la acea oră se ridica falnic spre cerul înstelat, așezat pe căruciorul cu boghiuri, alături de fundația vechiului preîncălzitor care fusese demolat, între timp. Preîncălzitorul acesta, de fapt cilindrul metalic complet, cu sudurile finalizate și verificate milimetru cu milimetru, așezat pe un cărucior, aștepta să fie mutat pe fundație și apoi să fie predat zidarilor șamotori. Era o inovație a tânărului inginer Bradu Cornel, de la grupul de șantiere montaj Furnale, care scurta cu 2-3 luni durata reparației capitale a preîncălzitorului. Era o noutate această inovație și, după ce am analizat-o și am dezbătut-o sub toate aspectele, mi-am dat avizul, punându-mi semnătura pe documentație, alături de avizul favorabil al inginerului șef Banu Ștefan, de la Uzina Aglomerare Furnale din CSG. Preîncălzitorul de pe cărucior era bine-merci, cum se spune! M-am liniștit pe moment, am plecat acasă și m-am alăturat familiei, soția și cei mici, care dormeau liniștiți. Le-am urmat exemplul, după ce am făcut turul obișnuit de gânduri, inventarul meu nocturn, zilnic!

Nota Cronicarului:

Am recitat acest capitol în ziua de Sfântul Apostol Andrei, 30 noiembrie 2020. Modul delicat în care a procedat domnul Prică în cazul celor 1800 de salariați transferați de la Combinat pe șantierele ICMSG-ului m-a trimis spre o linie paralelă cu evenimentele pe care le trăim, toată țara, de 10 luni încoace. Încerc să îmi imaginez care este atmosfera într-un schimb, în laminorul de benzi la cald, acum, în plină pandemie. Încropesc câteva scenarii posibile: iată, șeful de schimb (un

maistru) primește un telefon la ora 21,00: Domnule maistru, nu pot veni în seara asta la lucru. Și nici următoarele două săptămâni. Cineva din familie a fost depistat pozitiv cu coronavirus și noi toți, adică soția și cei doi copii, am intrat în izolare la domiciliu. Bine, dar cum te simți? De câte zile în urmă crezi că ai fost în contact cu persoana depistată? Nu cumva suntem și noi, restul echipei, în situația de a ne declara contacti care trebuie să intrăm în izolare? Urmează o discuție, cu multe detalii cunoscute dar și cu câteva necunoscute. Domnul maistru este pus în fața faptului împlinit, seara la intrare în schimb va trebui să raporteze inginerului, va trebui să redistribuie sarcinile de muncă ale celui izolat, va trebui să liniștească restul echipei ... Doamne, ce de probleme! Din sufragerie vine soția și îl ia la întrebări pe domnul maistru: cine te-a sunat, ce are, cât este de grav, cât de aproape ai stat de omul acela? Etc. Te rog, mâine să nu vi acasă, să nu ne îmbolnăvești și pe noi. Te duci la mama ta, tot este singură! Bine, bine, dar dacă se dovedește că sunt în pericol, cum să stau cu mama? Are 80 de ani, este suferindă, se poate îmbolnăvi ușor și dacă se va întâmpla ... M-am oprit din gânduri, am pus stop imaginației. Dezvoltasem un scenariu care poate fi adevărat, undeva, în orice casă din oraș, din țară. Resentimentele față de cei care ar fi trebuit să aibă grijă de tot poporul, de fiecare individ, care ar fi trebuit să adopte măsurile pe care alții le-au luat iar ei nu, nu i-a interesat decât propria chiverniseală, care au furat și au mințit cu nerușinare, resentimentele mele au izbucnit sub frunte ca un clocot de vulcan. Mi-au trecut multe întrebări prin cap. Până la urmă, se va găsi cineva care să aibă o soluție, locală, acolo la acel loc de muncă aflat în pericol din cauze grave, reale, independente de voința acelor oameni, care formează o echipă. Mi-am adus aminte de tactul cu care a lucrat domnul Prică. De modul ingenios, absolut uman, în care l-a găsit pe „șeful de echipă” singurul psiholog calificat să-l primească cu căldură pe cel oropsit, alungat de acolo, din CSG, pentru că are bube în cap. Poate că acel inginer, șeful de schimb, sau directorul ori patronul, ar trebui să acorde cea mai mare atenție și încredere rangului ierarhic cel mai mic, celui om care lucrează direct cu câțiva colegi, cot la cot, inimă lângă inimă. Să-l conștientizeze de rolul extrem de important pe care-l are acum, ca protector al semenilor lui. Ca duhovnic, ca mângâietor! Ce grea este viața!

Capitolul 8

Constructor multilateral ... distribuit

Povestise domnul Prică despre primele întâlniri cu Meseriașul, în cursul anului 1986. A fost perioada când încă nu a început show-ul de pe platformă. Când privirile aruncate prin cotloanele județului aveau să releveze începutul elaborării multiplelor programe de reabilitare a tuturor domeniilor economice și sociale. Secretarii comitetului județean de partid fuseseră încărcăți cu responsabilități detașate special pentru fiecare dintre ei. Repede aveau să constate, acești tovarăși, că nu este o glumă traiul sub mâna forte a acestui dur. Temele de lucru aveau doar câteva elemente definitorii: asta am constatat, nimic nu-i bine, trebuie să ajungem aici. Dragi tovarăși, veniți cu soluții! Cine nu este în stare, ar face bine să se dea la o parte! Proiecte detaliate, urmate de devize, identificarea de surse de finanțare, angajarea executanților, urmărirea stadiilor fizice, etc. Totul trebuie să fie legal, dar ținta stabilită nu poate fi ratată. Este limpede? Bine, la treabă!

Cam asta rezultă din Filele de poveste ale domnului Prică, de la pagina 613 până la 654. În aceste 41 de pagini sunt prezentate, pe felii – adică pe domenii – doar sarcinile ce au revenit întreprinderilor de construcții montaje care aveau sedii în Galați: Trustul de Construcții, ICOR, TCIF, Hidrotehnica.

-La început nouă, ICMSG-ului, nu ni se atribuiseră sarcini prin filă de program elaborat de Comitetul Județean de Partid, spunea Ștefi Prică. Noi aveam câteva lucrări în județ, dar le angajaserăm ca să putem aplica o strategie specială de atragerea de cadre cu studii superioare, prin repartiții guvernamentale la absolvirea facultății. Învățasem modelul de la bucureșteni. Capitala fiind un oraș închis, unde nu se puteau obține locuri de muncă decât pentru cei care aveau domiciliu legal, stabil, dovedibil cu buletinul de identitate, marile întreprinderi și institute centrale au recurs la angajări de absolvenți la lucrări deschise în localități declarate ca „zone defavorizate”, acolo unde existau investiții în derulare pentru construirea de obiective noi. Iar de acolo, absolvenții deveneau angajați ai firmelor-mamă, cu sediul în București. Așa am procedat și noi, reușind să obținem câte 30 de absolvenți în domeniile noastre deficitare: constructori, mecanici, electrotehniști, automatiști, economiști, etc. Deci aveam disponibilități, nu puteam să refuzăm sarcinile locale deoarece aveam excedent de forță de muncă, 1800 de „constructori” proaspăt transferați de la CSG. Ne-a introdus în circuit însuși Meseriașul. Iată cum a procedat: La una din analizele organizate la sediul comitetului județean de partid se deschidea, de exemplu, dosarul Sănătate. Era vorba, în această mapă, despre

măsurile de reabilitare a spitalelor, dispensarelor, policlinicilor pe care tovarășul Prim secretar le vizitase și constatase o serie de deficiențe care trebuiau remediate grabnic. Și spunea așa:

„Spitalul județean, ceea ce am văzut acolo nu seamănă de loc a spital, mai degrabă este o cocină! Tovarășa secretară Mărculescu, cum ați putut tolera o asemenea decădere, a construcției în sine care necesită urgent lucrări de reparații, dar și o igienizare puternică, de sus, de la ultimul etaj până jos, în subsoluri? Spitalul are trei tronsoane, nu-i așa, tovarășe director Coșovliu (director al Institutului Județean de Proiectări)? Tronsoanele I și II vor fi reabilitate de Trustul de Construcții, care cunoaște foarte bine clădirea deoarece a fost ridicată din fundație de dâșșii. Iar la tronsonul III ne va da o mână de ajutor tovarășul Prică!”

Puteai să refuzi? Puteai să obiectezi? Puteai să te acoperi cu responsabilitățile uriașe ce-ți revin pe platforma CSG-ului? Nu puteai! Și, vrei nu vrei, te înhămai la treabă. Că dacă nu răspundeai cu seriozitate la sarcinile trasate de partid, te trezeai cu forțele coercitive pe cap: Inspecția în Construcții, Banca de Investiții, Inspecția Muncii, Inspecția Financiară, etc. Și te luai cu mâinile de cap, care era plin de bube, după cum constatau de-a lungul săptămânilor cât stăteau acești inspectorii pe capul tău. Bașca stilul dur, neiertător al Meseriașului, care nu admitea în analizele stadiilor la zi ale programelor județene decât adevărul, fără scuze de tip „lamentații de om nevolnic!”

În lunile rămase din anul 1986, Primul secretar începuse să se desfășoare cu analizele sale în Combinat. În septembrie fusese înscăunat Dan Dulamă ca director general, iar eu, Cronicarul, ca secretar cu probleme economice la comitetul de partid al platformei industriale siderurgice. Acest comitet avea rang de comitet orășenesc sau de municipiu mai mic. Adică avea aparat propriu, salariat, adică scos din producție. Teritoriul pe care se întindea autoritatea comitetului cuprindea, din punct de vedere geografic, toată suprafața platformei (cunoscută sub numele de platforma Smârdanului). Politic, comitetului platformei îi erau arondate cele cinci întreprinderi care își aveau rezidența aici: Combinatul, IACMRSG, IUGCG, ICPPAM și Electrocentrale. Prim secretar era Ion Tănase, un activist din școala veche de partid, autoritar inclusiv peste directorii de uzine din Combinat. Mandatul lui de prim secretar se apropia de sfârșit, la alegerile din 1987 urma să primească alte însărcinări de la conducerea partidului. Iar eu, care fusesem ridicat pe funcția de secretar cu probleme economice, primisem blagoslovirea șefului meu de la județ, tovarășul Mișu Dobrotă, fiind felicitat cu perspective de „la mai mare, cât mai curând!” Această expresie, goală și doar formală în fond, mie îmi sunase ca o momeală. Intrasem la idei în trimestrul I al anului următor, când Ion Tănase, subsemnatul și Constantin Lefter, secretarul cu munca organizatorică în funcție, fuseserăm audiați la Comitetul Central în calitate de „trei propuși” pentru scaunul de prim secretar al platformei, cu prilejul alegerilor ce se apropiau. Nimeni din grupul nostru – fiecare stând la pândă asupra celorlalți doi! – nu împărtășise celorlalți informația dacă la audiere i se pusese faimoasa întrebare „dacă ai ocupa funcția de prim secretar, care ar fi primul obiectiv al tău?” Deci ne întorseserăm de la București cu această nedumerire hamletiană. Grupul foștilor colegi de la județ nu știa nimic, nu se bârfea despre formulele de conducere în perspectiva alegerilor apropiate. De

aceea, noi doi rămași pe dinafară, adică Costică Lefter și subsemnatul, ne arătasem supărarea nedisimulată când s-a făcut propunerea și apoi s-a validat scaunul de prim secretar al comitetului platformei, pentru Iulian Lungu. Nu puteam admite, în mintea mea dominată de orgoliu ieftin, că funcția nu fusese atribuită unui om cu o pregătire tehnică de nivel universitar. Și n-am făcut nimic ca să-mi ascund nemulțumirea, ceea ce n-a fost bine de loc. Pentru că aveam să văd că Meseriașul, în anii ce au urmat, avea să mă trateze cu destule menajamente, lucrând cu mine în stilul „bate șaua ca să priceapă calul”. Mai direct spus, toate sarcinile ce reveneau comitetului nostru îi erau adresate primului secretar Iulian Lungu, care apoi avea să le transfere spre îndeplinire mie, în majoritatea cazurilor. Iar de raportat, o făceam eu, direct, Meseriașul adresându-mi-se cu apelativul „inginerule!”.

Cam asta era atmosfera în perioada lunilor la care se referă domnul Prică, în care IACMRSG-ul nu devenise, încă, vedeta executanților dominanți atât pe platforma noastră cât și în multe zone geografice și economice din județ.

-Concret, inginerule, ce făcea Meseriașul vostru în acele analize? mă calmă domnul director general George Mârzac. Cum și-a făcut intrarea în rol? Ai fost cumva martor la acest moment?

-Da, imediat după ședința de investire a lui Dan Dulamă în cadrul Comitetului Oamenilor Muncii din Combinat, tovarășul Prim ne-a convocat alături, în Săliță, pentru a ne da instrucțiuni punctuale. Aici ne-a destăinuit că a primit sarcină personală, de la conducerea superioară de partid, să își asume răspunderea conducerii Combinatului alături de directorul general proaspăt înscăunat. Nuanța anunțului era de „part-time”, nu de „sprijin și îndrumare” de partid. De față fiind și cadre importante din conducerea Combinatului, tovarășul Prim Dina Carol a trecut la detalierea programului de lucru comun, al domniei sale împreună cu directorul general. „Vom organiza analize pe probleme punctuale, pentru a ridica performanțele Combinatului, zice dânsul. Săptămânal, luni de la orele 16,00 vom analiza programul de producție, stadiul realizării planului fizic și valoric. Uzinele tehnologice vor raporta în scris următoarele date.” Sigur, a fost un pic de șoc pentru directorii Combinatului să audă cuvinte, termeni tehnici și economici care aparțineau lor, în exclusivitate. Am văzut pe fețele lor surpriza și chiar ostilitatea. Nu le venea să creadă că are loc o imixtiune în actul de conducere a Combinatului. Dacă studiezi istoria românilor, ai putea vedea că directorii aceștia s-au manifestat similar boierilor divaniți la înscăunarea unui nou voievod, proaspăt căftănit de Padișah. Prin tradiție, ei, boierii conduceau țara nu un voievod trecător pe acest scaun. Dar dacă l-ar fi auzit pe Imbrohorul² turc că face afirmația că el va conduce țara împreună cu voievodul, în mod cert s-ar fi iscat, pe loc, o răzmeriță boierească. Cum adică, vii tu, un turc oarecare și ne spui că tu ne vei porunci nouă, de acum încolo? Cam așa s-a comentat după această ședință! Dar anunțul pentru orarul analizei de luni a fost clar pentru toată lumea. Uzinele tehnologice vor raporta stadiul realizării planului de producție, la zi și cumulat din luna în curs, trimestru și de la începutul anului. Problemele legate de îndeplinirea planului, de competența factorilor externi Combinatului, adică de la nivelul județului, al ministerului de resort sau al altor ministere. Acoperirea cu forță de muncă, pregătirea profesională, probleme de securitatea muncii, sociale și

² imbrohor (turc) = mare comis trimis de Sultan în țările române, cu misiuni diplomatice

administrative. După raportul uzinelor tehnologice se va analiza realizarea sarcinilor la export. Urmează raportul Direcției de Investiții. Tovarășul Dulamă va convoca la analize responsabili de resoarte. De exemplu, când se analizează exportul noi vom convoca de la nivelul județului pe transportatorii principali, adică directorul general al Regionalei CFR și pe directorul Navromului. Uzinele și serviciile din Combinat vor depune la secretariatul COM-ului rapoarte scrise cu realizările la zi, inclusiv cu îndeplinirea sarcinilor reieșite din analizele noastre. ETC! Urmează ședința de miercuri. Aici vom intra în detalii cu exportul și cu investițiile. Iar vineri vom aborda acele probleme care sunt prioritare și necesită atenția mărită a tuturor factorilor. Ca să ne cunoaștem mai bine, în măsura în care timpul ne va permite, vom face vizite în uzine și secții în fiecare duminică, de dimineață până la orele prânzului. Obiectivele pe care le vom vizita vor fi nominalizate din timp, pentru ca gazdele să se pregătească în mod corespunzător.

-Ședințele de analize erau conduse de Meseriaș, continuă Cronicarul. În fața lui erau așezate dosarele cu rapoarte, toți ochii din săliță îi urmăreau mișcările, gesturile, toate urechile erau ciulite spre dânsul. Meseriașul intra în Săliță, totdeauna punctual, își așeza geanta pe scaunul din dreapta lui, lăsat totdeauna liber, își scotea ochelarii de citit și începea, meticulos, să-i șteargă. Ochii (obosiți!) arătau că omul se gândea departe. Apoi deodată începea să vorbească. Câteva fraze ermetice, de filozofie adâncă. Apoi făcea câteva considerații despre trăsăturile unor personaje – totdeauna fără identitate! – care încurcau mersul lucrurilor, nefiind corespunzători pe acele posturi. După această introducere, care nu dura mai mult de 4 – 5 minute, se oprea, tăcea câteva secunde, apoi lua primul dosar din teanc și declara, scurt: „Să trecem la treabă!”

Dan Dulamă îl secondă! El era directorul general căruia tovarășul Prim i se adresa cu problemele urgente și de mare răspundere. Se întorcea spre dânsul și îi spunea cam așa: „Aici trebuie să facem un demers la ministerul cutare, sau la instituția cutare. Iar eu voi informa la Cancelaria CC, ca să fie cunoscute problemele noastre, că așa mi s-a indicat de Tovarășul (sau Tovarășa, după caz!). Ce părere aveți, tov. Dulamă?” Și părerea era, totdeauna, în consens.

-Dumneata, Cronicarule, ce rol aveai în piesă? Întrebă George insistând pe detalii.

-Eu aveam rolul de a superviza rapoartele care erau aduse, din timp, la secretariatul COM-ului. Acolo responsabil pe problemă era o veche cunoștință a mea, subinginerul Adrian Miron, cel care-mi fusese colaborator pe schimburi la LBC, de la punerea în funcțiune din iunie 1971 până în 1976, când am fost transferat la LBR. Treaba mea era formală, credeam că pot trece peste unele aspecte mai puțin importante. Dar curând aveam să dau de dracu! Tovarășul a înghițit de câteva ori observațiile privind calitatea hârtiei, lizibilitatea informației, aspectele estetice ale dosarului. Sigur, eu știam că la nivelul uzinelor nu puteam avea pretenții de artă și mare acuratețe. Secretarele directorilor erau dactilografe amatoare, de stenografiere nici nu era vorba la acele nivele. Mașinile de dactilografiat erau vechi, cu unele litere șchioape sau bolnave, iar de la al doilea exemplar spre celelalte, hârtia suport devenea din ce în ce mai subțire iar cerneala din ce în ce mai palidă. De la început am avut conflict cu Adi Miron. El nu înțelegea că numărul unu la analiză era Meseriașul, deci lui trebuie să-i pună dosarele cu primul exemplar din rapoartele dactilografiate. Ca un salariat supus,

Adi mereu schimba prioritățile și îi punea Meseriașului exemplarul 2, care era mult inferior calitativ și estetic exemplarului nr. 1. Am fost apostrofat, mai întâi cu un apropo fin, apoi mai dur și din ce în ce mai intens. Până la urmă am ajuns la medierea directorului general, care i-a dat ordin clar secretarului său cum să împartă foile în dosare și unde să așeze dosarele, pe mese, în Săliță! Dar astea sunt fleacuri, amănunte de nebăgat în seamă. Trebuie reținut doar că Meseriașul nu era un chițibușar sadea, el încerca să impună ordinea, acuratețea, estetica. Lucruri care îl formează pe omul superior!

-Sigur, așa-i. Dar încă nu începuse perioada propriu-zisă a Meseriașului. Era doar începutul, încălzirea. Adevăratele sale intenții le scăpa, în soto-voce, adresându-se directorului general cu explicații despre starea de înapoiere și de delăsare din județ. Am surprins un asemenea monolog, zice Cronicarul, care mi-a rămas în memorie: „Domnule, eu nu știu ce a făcut tovarășul Marin Enache în anul cât a stat aici, deoarece a lăsat în urmă niște probleme din cele care fac parte din muncile lui Hercule. De exemplu, șeptelul de vite este bolnav de TBC, în proporție de 80 de procente. Cea mai mare parte a laptelui de la aceste animale este făcut semibrânză și este expedit la fabricile de preparare a cașcavalului. Procesul tehnologic acolo se derulează la o temperatură de peste 200 de grade Celsius, unde bacilul Koch moare în mod sigur. Cum s-a ajuns la o asemenea pandemie? Grajdurile care adăpostesc aceste animale bolnave trebuie dărâmate, totul trebuie ars cu flacăra, inclusiv pământul până la 2 metri adâncime! Înțelegeți că pentru acest proces nimeni nu are curajul să dezvăluie realitatea?! Eu trebuie să o fac! Iar dumneavoastră, Combinatul trebuie să mă ajutați!”

-Cunosc această problemă, zice domnul Prică. Am fost și noi implicați în programul „Zootehnia”. Dar le voi relata la timpul potrivit. În mod oficial luaserăm câteva contracte în mediul rural: două blocuri de locuințe în comuna Independența și dezvoltări la silozul din această localitate, la Cavadinești alte două blocuri de locuințe și o brutărie – aici urmăream direct lucrările deoarece eram deputat județean al acestei comune! – în comuna Foltești aveam lucrări de terasamente, apoi la Cudalbi reparații la căminul cultural și o brutărie. Am acceptat să ne implicăm și în construcția de blocuri de locuințe în Galați, fiind și noi direct interesați de obținerea de apartamente pentru salariații noștri. La toată forța de muncă astfel externalizată, mai adaug două sute de muncitori pe care trebuia să-i ținem detașați permanent la Călărași. Deci aveam argumente să refuz solicitările ce începuseră să curgă, avalanșă, din partea fiecăruia din secretarii Comitetului județean de partid. Dar ei nu acceptau argumentele mele. Interesul personal – răspundeau în fața șefului lor care nu ierta nici o nerealizare de program! – îi mâna să fie foarte fermi, ba chiar mai mult de atât.

-Și ce? Era ceva rău în aceste programe? Adică atât la țară cât și în municipiu, zice Mihai Ursu. Eu nu mă împăcam în neglijarea drumurilor județene și a străzilor din Galați. De acestea nu se ocupa nimeni, parcă se dorea să ajungem cât mai repede ca la țară!

-Acelea erau lucrări speciale și erau prinse în planurile departamentelor de specialitate ale Ministerului Transporturilor. Nu aveam voie să ne implicăm, răspunde Ștefi. Însă vreau să subliniez că până la acest moment, adică toamna lui 1986, Primul secretar nu dăduse nici o sarcină directă

IACMRSG-ului. Cred că avea în cap o anumită strategie. Am ghicit că așa proceda, după un plan propriu, când a început să împartă sarcini fiecărui constructor din Galați. Cred, ba sunt convins, că în perioada sa de probă Meseriașul evaluase fiecare constructor și le repartiza sarcini după măsura aceasta. Ca să nu provoace discuții și tensiuni inutile, a da fiecăruia doar cât putea să ducă a fost o strategie urmată de rezultate bune, firești. Proceda astfel, să luăm de exemplu domeniul sănătății publice. Aici implicarea Meseriașului a fost totală, deoarece secretara cu probleme sociale era o femeie în vârstă care nu putea să facă față la multitudinea de probleme cu care avea de a face. Iar sănătatea publică a devenit, pentru noi, toți, o grijă majoră, cu care nu se putea juca nimeni. Astfel, aveam lucrări la spitalul municipal, la cel de boli infecțioase, la șase dispensare medicale din cartierele orașului și preluasem reparația capitală a clădirii policlinicii municipale, de pe strada Primăverii (rebotezată a Eroilor, după 1989!).

-Nu cumva pe vremea acestui Meseriaș s-a înființat în incinta Combinatului, acea Policlinică CSG, zice Mihai Ursu? Prin care s-au făcut achiziții importante de tehnică medicală care, doar temporar erau date cu „împrumut”, spre rodaj, spitalului județean? Aflasem că s-a procedat astfel când s-a adus acolo, la județeană, un dispozitiv special, un pat cu diverse substanțe dar și cu funcții dinamice complexe, pentru arși.

-Și nu erai mândru că iată, întreprinderea pe care o conduceai își făcuse bun renume în ochii locuitorilor Galațiului, nu numai la oraș ci și în teritoriul județului? Acum nu mai erați „vikingii” din anii 60, erați niște bravi meseriași foarte pricepuți și foarte harnici, zise George cu seriozitate.

-În ce privește dotările spitalului județean cu aparatură și dispozitive speciale da, într-adevăr, așa a fost, zice Cronicarul. Când se întâmpla în Combinat un accident cu victime umane, totdeauna personalul medical sărea cu cea mai mare sollicitudine pe lângă internații noștri. Sau când apărea o problemă medicală la cineva din familiile directorilor noștri se intervenea la conducerea spitalului via Prim secretar Carol Dina. A fost spre avantajul nostru această „colaborare” materială cu instituția de sănătate. Însă totul se petrecea legal, cu acte în regulă, iar gestiunea o avea Policlinica CSG!

-Cu recunoașterea publică și garnisirea cu laude am lăsat-o mai moale, spune Ștefi mai departe. Nu-mi plăcea să dau interviuri și refuzam dialogurile, chiar și cele mai scurte, cu ziariștii. Era strategia mea, crezând că fiind mai puțin cunoscut voi fi scutit de cereri de forțe de muncă pentru lucrări. De fapt nu a fost așa. N-am scăpat de cereri și nici n-am reușit să resping decât foarte puține. Pun acest lucru pe seama faptului că, naivul de mine, eram foarte ușor de recunoscut, de la o poștă, cum se spune în popor.

-Domnule Prică, intervine Cronicarul, să dezvălui adevărul? Că ați avut momentul dumneavoastră de bâzâială din partea Primului secretar. V-a „cântat” în Săliță vreo trei ședințe la rând, nemulțumit fiind că l-ați refuzat cu o lucrare la un liceu, nu mai rețin care. Aduceți-vă aminte că l-ați supărat rău!

-Ai dreptate, Cronicarele, nu mă ascund, voi spune tot adevărul, zice domnul Prică, solemn ca în fața juraților. Este vorba de liceul pedagogic, din Țiglina II. Acolo era un dezastru. Am descoperit, după începerea unor lucrări mărunte de tasare, că de fapt aici era vorba de ceva mult

mai grav. Toată fundația trebuia, urgent, subturnată, altfel niște fisuri ar fi devenit de necontrolat, deoarece se dezvoltau aproape vizibil. Am intervenit, aici, cu specialiștii noștri în fundații, acolo aveam meseriași de elită, poate printre cei mai buni din țară. După ce am salvat clădirea, care era înscrisă pe lista monumentelor istorice, am primit cererea să accept comanda de restaurare a interioarelor. Ori asta era prea mult! M-am opus vehement, chiar și în public i-am cerut tovarășului Prim să nu insiste, acelea erau lucrări de finețe, nu aveam specialiști restauratori. N-am respins ideea că dacă aș fi provocat un fel de concurs printre specialiștii constructori, în mod cert câțiva tineri ingineri ar fi izbutit să uimească lumea cu talentele lor ascunse. Dar asta ar fi fost periculos pentru noi, deoarece era uriașă lista monumentelor istorice care aveau nevoie de tratamente speciale, urgente. Dar bani nu prea existau, fondurile disponibile acestui departament național nu erau cine știe ce, în bugetul țării. Aici, la liceul Costache Negri sau „Pedagogic” cum era cunoscut mai degrabă, reabilitarea a fost executată de grupul Laminoare, condus de directorul Găvrus și inginerul șef Leon Moldovan. Tot lor li s-a încredințat reabilitarea liceului Vasile Alexandri, cu extensia unui corp atașat în sudul clădirii, precum și reparația majoră a bazinului de înot a liceului.

Dar domnul Prică nu a abandonat tema scandalurilor în care a fost implicat, domnia sa personal, în calitate de director general și deci unic responsabil pentru acte mult mai complicate. Iată ce dezvăluie Ștefi al nostru, omul cu o bogată experiență dar și cu un uriaș sac plic cu amintiri.

-Să vă povestesc o istorie complicată, legată de aceste sarcini primite direct de la Meseriaș, dar care au fost „decontate” mai târziu. Este vorba de Școala de Partid, cea care a fost transformată în Facultate de Științe Economice după 1989. Pe Bălcescu, colț cu strada Gării. Povestea are o conotație postrevoluționară. Trecuse circa o lună de la evenimentele din decembrie 1989. Mă trezesc convocat, fără un anunț prealabil, la Procuratura Galați. De aici încolo mă voi cita, între ghilimelele de rigoare, pe mine însumi, așa cum am consemnat în Filele de Poveste, între paginile 644 – 652:

„Procurorul: Domnule Prică, dumneavoastră (adică IACMRSG-ul) ați reabilitat clădirea Școlii de Partid?

-Da, răspund eu.

El: Este necesar să dați o declarație.

Eu: Mă rog! (Probabil eram stingherit – ca la Procuratură. Nu mai fusesem la o Procuratură de la Hunedoara, în urmă cu 30 de ani!).

El, îmi pune în față o coală de hârtie A4 și un pix, spunându-mi să descriu cum la ultima ședință, înainte de darea în folosință a Școlii de Partid, în fața unui colectiv din care nu lipsea secretarul Bontaș (cu propaganda – n.a.), arhitectul orașului, directorul IPJ și mulți alții, domnul Prim secretar mi-a dat dispoziție să schimb ferestrele de la toate etajele și de la toate încăperile.

Eu, nu zic nimic și încep să scriu. Am scris, am semnat și i-am înmânat declarația.

El, a citit-o, am văzut că era din ce în ce mai consternat pe măsură ce citea și apoi mi s-a adresat.

Eu, (în gândul meu: mi-ați cerut, ceea ce eu menționasem în aliniatul mai lung, de mai sus).

El: Asta v-am cerut, dar dumneavoastră ați scris altceva!

Eu: Cu tot respectul, domnule procuror, mă aflu în clădirea Procuraturii, așa încât nu-mi pot permite să scriu altceva decât ADEVĂRUL!

El: Păi, adevărul este cel pe care vi l-am comunicat eu.

Eu: La comandamentele de la Școala de Partid la care cu foarte mici excepții participa totdeauna domnul Prim secretar, eu nu mi-am permis să lipsesc de la nici unul, așa că, în măsura în care memoria nu mă înșală, în ceea ce am scris în Declarația cerută, lucrurile s-au desfășurat cum le-am așezat pe declarația de față.

El: Adică vreți să spuneți că domnul Prim secretar Dina Carol nu a dat dispoziție să se schimbe toate ferestrele?

Eu: Am menționat în Declarație cum au decurs discuțiile. Eu personal nu am auzit să se dea nici o dispoziție în acea ședință să se schimbe ferestrele.

El: Și totuși, ferestrele au fost schimbate!

Eu: Da, după circa o lună mi s-a raportat de către șantierul executant că le-au fost aduse alte ferestre de către Administrația Școlii și, ca urmare, ei le-au schimbat. Cum s-au derulat lucrurile în acea lună până s-a ajuns la operația de schimbare a ferestrelor, eu nu am nici o informație, pentru că nu s-a mai ținut nici un comandament la care să fiu convocat.

Procurorul, destul de nepoliticos, a rupt în fața mea Declarația pe care am dat-o și mi-a spus că pot să plec. Dar, domnule Cronicar, dacă doriți să știți (pentru a consemna realitatea) ce am scris în acea Declarație, în rezumat au fost următoarele, și aceasta a fost realitatea: *„Domnul Prim secretar inspecta – ultima inspecție înainte de punerea în funcțiune - fiecare încăpere. La un moment dat merge spre o fereastră, o deschide – înspre curte – și când să o închidă doar prin eforturi mari, vizibile, reușește să o închidă. Se întoarce spre grupul ce-l însoțeam și-l întreabă pe arhitectul Durbacă, de la IPJ:*

„- Credeți că elevii după pauză vor reuși să închidă ferestrele?”

Arhitectul Durbacă: Știți, ferestrele sunt făcute din lemn de brad, viteza de execuție a lucrărilor era mare, lemnul din care s-au confecționat ferestrele probabil nu a avut timp să sufere operația de uscare și de învechire.

Domnul Prim secretar Dina Carol: Știți că înainte de a veni la acest comandament am fost la Liceul Vasile Alecsandri. Am deschis și acolo o fereastră, dar când am închis-o a mers „uns”.

Arhitectul Durbacă: Dar acolo ferestrele sunt confecționate din stejar și asta s-a întâmplat cam acum 100 de ani, când a fost construit liceul.

Primul secretar: V-a obligat cineva din ce să prevedeați ferestrele?

Arhitectul Durbacă: Nu, dar știți programul de economii, scăderea cheltuielilor ...”

Aici discuția s-a oprit și comandamentul s-a încheiat, încheie povestirea domnul Prică. Însă adaugă, după o scurtă pauză:

-Există o continuare la această poveste, cu ce s-a întâmplat după revoluție. Investigația acelui procuror care întocmea dosarul de acuzare a fostului primsecretar al comitetului județean de

partid, Dina Carol, nu s-a oprit aici. Cam la două săptămâni, maxim o lună de la data declarației mele de la Procuratură am fost confruntat cu un nou episod din această poveste. Eram în sala mică de la etajul unu al sediului nostru central, de pe platformă, conduceam o ședință de Consiliu al Oamenilor Muncii. Erau prezenți 10 directori de subunități și 10 președinți de sindicat. Intră în sală șeful de cabinet și mă roagă să intru în biroul meu, că ar fi vorba de ceva urgent. În birou era inginerul Stoenescu Ion, șeful șantierului nostru de lucrări civile, cel care a executat reparația la Școala de Partid. El era însoțit de juristul întreprinderii, Nicolau, un om uns cu toate alifiile, dar și vecin de apartament cu procurorul care întocmea „dosarul cazului Dina Carol”. A avut loc un dialog între mine și cei doi.

Ing. Stoenescu: Știți, domnule director general, domnul jurist Nicolau a fost trimis de domnul procuror să-i prezint devizul reprezentând cheltuielile pentru demontarea și montarea geamurilor noi, ce le-am executat pentru Școala de Partid.

Eu: În regulă, predați-l!

Ing. Stoenescu: Știți, dar trebuie să-l semnați și dumneavoastră!

Eu: Ce?

Ing. Stoenescu: Devizul pe care mi l-a cerut domnul procuror.

Eu: Domnule Stoenescu, nu vă acuz că nu aveți de unde să știți, deoarece dumneavoastră știți foarte bine. Deviziștii noștri, în ultimii ani, au întocmit mii de devize pe care le-au predat la Proiectanți și apoi noi le-am primit înapoi, legal, de la beneficiarul lucrărilor. Acesta este procedeul legal, cel pe care l-am urmat de atâta timp. Acum de ce vreți să schimbați modul de acțiune, cel legal?

Ing. Stoenescu: Nu mai este timp să-l trimitem la proiectant, la IPJ (Institutul de Proiectare Județean)

Eu: De ce? Vin americanii?

Juristul Nicolau: Nu, dar domnul procuror îl vrea într-o oră!

Eu: Asta este dorința domnului procuror. Eu vă rog să respectați procedura! Duceți-vă la IPJ și să intre în întreprindere devizul avizat în mod legal, cum au intrat toate documentațiile precedente.

Juristul Nicolau: Nu cred că-i bine să-i enervăm pe cei de la Procuratură!

Eu: Dar cine a spus că dorim să-i enervăm?! Să vă fie clar: veți lucra legal!

Ing. Stoenescu: Insist, totuși!

Eu: Acum singurul lucru pe care pot să-l fac este să mă uit și eu peste deviz, deși nu sunt de profil profesional constructor. Stoenescu îmi înmânează devizul, îl studiez. Îl întreb: Domnule inginer, văd scris aici „Montare ferestre”, circa 3.000lei/ferastră. Vreau să văd factura de la furnizor.

Ing. Stoenescu: Păi, nu avem!

Eu: Adică cum nu avem?! Lucrezi cu marfă fără factură de la furnizor?

Ing. Stoenescu: Păi, nu ne-a cerut nici un ban, pur și simplu le-a adus și le-a descărcat la școală.

Eu: Și prețurile din deviz de unde le-ați luat?

Ing. Stoenescu: Le-am asimilat cu anumite prețuri din alte devize.

Eu: Aha! Mai văd „Demontare ferestre” – articolul nu conține valoarea ferestrei demontate. Dar când ai montat-o, noi am încasat-o, nu-i așa?

Ing. Stoenescu: Bineînțeles!

Eu: Păi atunci te rog să-mi atașezi procesul verbal, că am predat aceste ferestre la Administrația Școlii și că ne-am scăzut apoi de ele pe linie contabilă.

Ing. Stoenescu: Păi nu am acest proces verbal.

Eu: De ce nu-l ai?

Ing. Stoenescu: Pentru că ferestrele respective le-am remontat la diferite lucrări, precum birouri anexe, clădiri cu alte destinații ...

Eu: Atunci înseamnă că le-ai încasat!

Ing. Stoenescu (foarte mândru de ispravă): Sigur că da!

Eu: Și ce valoare are în final, devizul? (Mă uit și eu, văd 750.000 lei, în prețuri februarie 1990).

Eu: Domnule Stoenescu, te rog să mă ascuți atent: pe fiecare articol din acest deviz scrie „PUȘCĂRIE!” Pentru cine a întocmit devizul, pentru dumneata care l-ai contrasemnat și pentru mine dacă l-aș supercontrasemna. Dar eu n-am să-mi permit așa ceva! Acum, pentru că cunoști toate poveștile din această lucrare, mai ales lucrurile grave din încasare de valori pentru materiale pentru care nu ai dat nici un ban, mai apoi pentru ferestrele demontate, care nu erau proprietatea noastră dar ni le-am însușit ca și cum ar fi fost ale noastre, te rog să întocmești un DEVIZ CORECT, gândindu-te tot timpul cât îl întocmești că absolut tot ce vei scrie acolo, în mod sigur va trebui plătit în părți egale de devizist, de dumneata și de subsemnatul! Toate aceste lucruri pe care ți le-am spus eu, ar fi trebuit, măcar parțial, să ți le spună, preventiv, domnul jurist. El are scuza că nu cunoaște toată povestea, deși mă îndoiesc de acest lucru! Acum îmi dați voie să mă întorc în sala de ședințe și cred că până voi termina acolo, veți reveni și voi cu devizul.

-N-am terminat ședința de Consiliu, a intrat cu devizul numai domnul inginer Stoenescu. Mă uit la totaluri și semnez. Devizul avea valoarea de 6.550 lei! Cam atât era salariul meu pe o lună în acel an 1990.

Ing. Stoenescu (plecând): Domnul jurist m-a grăbit tot timpul!

Eu: Las-o baltă!”

-Interesant! zic ascultătorii. Își aduc aminte că în august 1990 a avut loc procesul inculpatului Carol Dina, căruia i s-a pus în cărcă abuzul în serviciu, în legătură cu acele ferestre înlocuite – chipurile – la ordinul lui, făcându-se risipă de material lemnos și pagubă în buget. Dar n-au existat elemente concrete la dosar, astfel că fostul prim secretar a fost eliberat.

-Interesant, zice din nou nenea George. Acum spune, Ștefi, cât de mari au fost sarcinile pe care le-a repartizat IACMRSG-ului Dina Carol în agricultura și zootehnia județului și cum v-ați descurcat financiar.

-Sacii au fost plini, mai ales după ce efectivele noastre s-au mărit cu cei 1.800 de „constructori cu o bogată experiență de șantier” care au venit la noi de la CSG. Avându-i pe aceia, nu ne puteam plânge de lipsă de forță de muncă. Iar lucrări am primit în execuție. De exemplu, se planificaseră 42 de brutării de executat în comunele județului. Din acestea 25 ne-au fost repartizate nouă, iar lucrarea strictă de specialitate, adică înzidirea cuptorului cu șamotă am executat-o noi, la toate cele 42 de cuptoare. Nu mai vorbesc de programul din zootehnie, demolări de grajduri, igienizări și reconstruiri. Ba am primit porție și la șantierul barajului de la Suhurlui, o lucrare importantă cu ajutorul acestuia se asigura irigarea tuturor culturilor de pe platoul Covurlui. Păcat că praful s-a ales de aceste investiții! Cred că suntem sancționați de Ceruri pentru bătaia de joc, jaful și distrugerea de care a dat dovadă poporul față de propria muncă.

-Bine, dar nu mi-ai răspuns cum v-ați descurcat cu finanțările, insistă George.

-Acesta-i secretul nostru profesional. Ar dura prea mult să detaliez acest răspuns și nu ar fi relevant pentru Cronica noastră!

Capitolul 9

Necazuri conexe

Amintirile mă mână la săptămânile în care temperatura analizelor pe diversele dosare ce se adunau teanc – din ce în ce mai groase – în stive din ce în ce mai înalte, săptămâni în care termenele pentru rezolvări erau atât de strânse încât ni se părea că timpul trece cu o viteză mult mai mare aici, în Combinat, decât în alte părți. Oboseala ce se aduna în oase o resimțeam doar în zori de zi, atunci când saream din pat să-mi fac cafeaua, să pipez prima țigară din cele 30 – 40 care aveau să-mi toace banii, totdeauna insuficienți. Nu-mi permiteam, la ora 4 când suna ceasul, să mai zăbovesc nici măcar o secundă, pentru că imediat între lenjeria de pat și pijamaua mea se producea

o sudură moleculară foarte greu de desprins. Ani mulți după ce perioada aceasta de nebunie a trecut, încă tresăream din somn, la ora 4,00 dimineața și dacă apucam să mă scol nu mai adormeam decât după masa de prânz.

Ziua de luni era cea mai enervantă, pentru mine. Dosarele de la primul punct al ordinii de zi soseau cu mare întârziere la secretariatul COM-ului, de multe ori nu apucam să arunc o privire, în diagonală cum se zice, pe rapoartele unor uzine tehnologice care intrau în cătarea puștilor mitralieră ale Meseriașului. Că avea calibre diverse, pentru unele uzine care-i erau la „inimă” de câțiva milimetri, pentru altele avea casete cu benzi de mitralieră, iar către mine, cel ce aveam sarcină să citesc tot, să corectez tot și să dau la dactilografiat (din nou!) avea pregătite grenade defensive pe care mi le arunca în cap și urechi. Până într-o zi când, sătul de vina de a fi răspunzător pentru indolența altora și pentru timpul niciodată suficient, îi spun lui nea Mișu, secretarul cu economicul de la județ (care avansase de pe postul de șef de secție la cel de secretar, după promovarea în aparatul central a lui Vasile Cojocar, șeful care mă propulsase și pe mine la Platformă), să mă propună la destituire, că sunt un leneș și un iresponsabil, care nu poate fi tolerat pe mai departe. El s-a dat un pas mai spre spate, m-a măsurat de sus până jos cu un aer stupefiat și mi-a spus doar atât: „Ești nebun?! Sau încă n-ai mâncat suficientă bătaie ca să nu te doară? Stai locului și învață s-o încasezi!” A fost rîndul meu să îl privesc cu un aer stupefiat: cum adică? Trebuie să faci antrenament la încasări ca să devi nesimțit, imun la bătaii și jigniri? Dar, în ziua cu pricina, nea Mișu Dobrotă a fost magistral: „Tovarășe Prim secretar, băiatul acesta Todoran, nu este cu nimic vinovat în legătură cu calitatea materialelor de la dosar. Am verificat la câteva uzine, directorii de uzină au secretare improvizate, de regulă niște doamne de vârstă medie care bat la mașină cu un deget, la niște mașini de dactilografiat care ar trebui aruncate la gunoi, superuzate, priviți și dumneavoastră câte litere șchioape apar pe text! Aceste funcții, de secretariat, sunt total neglijate aici, în Combinat! Nu se poate așa ceva!” A fost mare minune că Meseriașul a avut răbdare să-l asculte pe nea Mișu până la capăt. I-a dat dreptate, fără cuvinte! Doar i-a arătat lui Dulamă câteva pagini și i-a spus doar atât: „Dumnevoastră, tov. Dulamă, suportați așa ceva?” Apoi s-a întors spre nea Mișu și i-a dat sarcină să rezolve, urgent, această gravă deficiență! Exista o întreprindere județeană care se ocupa de aparatura din comerț, de cântare, balanțe, greutăți etalon, frigidere, cuptoare, cazane, etc. Printre altele, la urmă de tot, se ocupa și de aceste mașini de dactilografiat. A adunat câteva hârburi, a înlocuit câteva litere, a îndreptat tije, a făcut ce a putut și acel om, dar ... „Asta-i, tov. Dulamă, ne cârpim peste tot, avem inima foarte mare, dar ni se rup acele cu care lucrăm, nu mai avem cu ce cârpi! ... Fir-ar a dracu de viață!” Vă dați seama? Omul acesta, cu acest diagnostic spus în gura mare, mi-a devenit dintr-o dată drag! Iată-l, domle, este totuși uman, nu-i android!

-Domnu Cronicar, las-o baltă, nu-ți mai aminti de lacrimile tale, treci la obiect! Astfel catalogă domnul Prică lacrimile activistului mărunț din acei ani, om pus pe treapta cea mai de jos, special acolo, deoarece cineva trebuia să încaseze descărcările de nervi ale celor mari.

-Stați așa, nu vă grăbiți, interveni Ursu Mihai. În șah, ori de câte ori piesa numită cal este atacată insistent, se înțelege de la sine că cel care va fi sacrificat este turnul sau chiar regina. Deci

activistul nostru era calul de bătaie, iar turnul, adică cel ce locuia în turn nu pricepea că o buturugă atât de nesemnificativă cum este o mașină de scris poate să-l enerveze pe cineva într-atât încât să ceară o demisie. Cam transparentă aluzia din această poveste, dar este totuși evident că imixtiunea cuiva în actul conducerii nu era acceptată fără măcar o vagă opoziție.

-Gata, gata, domnule director general, revin la programul săptămânal de muncă, intervine Cronicarul căutând să pună capăt unei divagații mult prea îndrăznețe. Din relatarea acestui mărunț incident, cu mașinile de dactilografiat, reiese clar că Partidul conduce detașat, la Combinat nu a venit doar să sprijine ci să ia frâiele puterii în mână.

-Deci începem săptămâna cu ziua de luni. La ora 16,00 recitalul începe cu cifrele de producție. Care sunt atipice față de ceea ce știa Meseriașul despre „producție” din experiența sa, anterioară. Începea șeful serviciului plan să povestească despre producția marfă. Meseriașul vorbea despre producția marfă în unități fizice – tone, de regulă – iar nenea Costică Zaharia, șeful Planului, o tot dădea pe unități valorice. „Tovarășe Prim secretar, la Direcția de Statistică până la urmă toate sarcinile de producție, sunt exprimate în unități monetare, deși este vorba despre fontă, oțeluri de diverse clase de compoziție, table de diverse grosimi, etc. Și aici este ușor să realizăm planul valoric dacă facem o sortimentație mai specială, scumpă. Asta nu înțeleg tovarășii de la Direcția de Prețuri, că avem produse al căror preț de cost este moderat, dar produsul poate fi vândut scump deoarece valoarea sa de întrebuințare este foarte mare. Înțelegeți?” „Nu, nu înțeleg! Dați-mi un exemplu!” zice Meseriașul. „De exemplu, zice Dan Dulamă, oțelul pentru plug, pentru brăzdare. Este un oțel manganos, pe care am învățat să-l producem bine, astfel că el se reascute tăind brazda de pământ. Asta este calitatea sa specială, care îi dă valoarea mare de întrebuințare. Nu-l fac bine decât puține combinate din lume, printre ele și noi. Dar prețul de cost este redus, că nu avem consumuri de scumpeturi în rețetă. Iar Direcția de Prețuri, această inspecție națională specială, nu ne dă voie să ridicăm prețul, la o valoare de piață apropiată de cea externă!”

-Da, am priceput, știam și eu din proprie experiență. Dar de ce nu vreți să discutăm despre producția în unități fizice?

- Putem să vă prezentăm realizările uzinelor și secțiilor, dar este mai bine că suntem judecați după valori de către conducerea superioară, zic împreună nenea Costică Zaharia și Dan Dulamă. Că aici nerealizările noastre sunt mici!

-Tovarășe director general, până la urmă adevărul iese la lumină. Vom fi judecați după volumul de oțel și după cantitatea de table din oțel, că țara de aceste produse are nevoie. Putem să facem planul valoric, dar dacă nu livrăm întreaga cantitate de tablă navală și Șantierele Navale nu lansează navele maritime la termen, se va descoperi că vina este a noastră.

-Dacă vom aborda analizele noastre din punct de vedere cantitativ, vom ajunge la aspecte sortimentale care sunt de mare diversitate. Și există probleme specifice fiecărui beneficiar, sau grupuri de beneficiari și atunci nu vom termina analizele noastre niciodată, zice Dan Dulamă.

-Avea dreptate Dănuț, zice George Mârzac. Stilul acesta băgăreț este o imixtiune în responsabilitatea conducerii întreprinderii. Ce voia să dovedească acest Prim secretar Meseriaș? Noroc că la Călărași nu am avut parte de un asemenea ... Meseriaș!

-O să vedeți că, până la urmă acest „băgăreț” avea informații exacte, știa el de ce se băga cu lupa în aceste zone fierbinți. Mi-a cerut mie, nu inginerului ci secretarului cu problemele economice al platformei, să investighez scoaterea de metal, finală, la un anumit sortiment de tablă subțire laminată la rece. Calculele erau simple, trebuia doar să identific șarjele respective în transferul lor pe tot fluxul: de la oțelărie la turnarea continuă, apoi la LBC și în final la LBR. Din tonele de oțel elaborate n-au rezultat decât circa 40 - 45 la sută rulouri bune de livrat la beneficiari. Procentul era mic, aveam de a face cu un sortiment nerentabil. M-am dus mai întâi la Dan Dulamă și i-am prezentat rezultatul anchetei mele. Imediat a operat niște ajustări, la trecerile din oțelăria 1 la TC1 și apoi de la acest obiectiv la LBC. Ceea ce trecusem eu ca pierderi, dânsul le-a trecut ca produse colaterale, valorificate la un preț inferior. Dar procentul a crescut spre 80 la sută! Este doar un exemplu pe care eu, ca electrician nu l-am priceput fără o pregătire economică specială.

-Dacă nu ai la origine urmași care să fi făcut transhumanță câteva sute de ani, nu ști să scoți câștig și din zer, nu doar din brânză! Ștefi nu se putu abține să nu explice de ce se pricepea el așa de bine să scoată bani și din ... zer!

-Și așa s-a născut Dosariada, analiza rapoartelor de producție ale uzinelor, reluă narațiunea Cronicarul. Când a deschis dosarul Uzinei Aglomerare Furnale, tovarășul s-a luminat la față! Și zice dânsul către Dan Dulamă:

„Furnalul descarcă șarja la intervale fixe de timp, nu-i așa?”

„Da, desigur!”

„Câte tone de fontă are o șarjă?”

„X tone”

„Frecvența șarjelor?”

„La Y minute”

„Facem calculele, ar trebui să avem Z tone producție la data curentă. Și nu avem. Care-i cauza?”

„Timpul efectiv de lucru nu a fost obținut. Am avut evenimente tehnice, adică am depășit timpii neproductivi planificați!”

„Putem să detaliem pe cauze aceste deficiențe?”

„Sigur, vom prezenta la următoarea analiză!”

„Rog să prezentați, deci luna viitoare, inclusiv cine sunt responsabili pentru avarii și ce măsuri se vor lua, concret. Este clar? Așa vom face analiza planului de producție, după aceste informații!” Zice în final, Meseriașul:

„-Tovarășe Dulamă, analiza planului de producție industrială după cifre valorice este un paravan care ne permite să dormim comod, mai departe. Din păcate, este o atitudine foarte gravă, condamabilă și vă dați seama că la acest moment orice anchetă juridică se poate finaliza cu

condamnări serioase. Cred că nimeni nu-și dorește așa ceva. Deci haideți să ne asumăm răspunderile totale, fiecare, la locul lui de muncă!”

-Sigur, cele prezentate mai sus au o doză de aproximație. Nu toate cuvintele au fost cele pe care le-am scris, zice Cronicarul. Dar esența asta a fost. Meseriașul – și din această cauză s-a lipit de el acest renume, nu poreclă! – a avut talentul de a ne duce spre dezvăluirea adevărului, a realității oricât de crudă ar fi fost ea. Apoi a reușit să calculeze consecințele, daunele posibile și imediat sancțiunile ce se pot aplica pentru pasivitate sau, mai grav, pentru inducere în eroare cu bună credință. În final, din aceste analize s-au născut programe de măsuri, cu date concrete, termene de finalizare și responsabilități.

-Corect, cele spuse de domnul Cronicar sunt adevărate, zice domnul Ștefan Prică. Așa am pățit și eu, însă nu la analiza producției industriale ci la analiza reparațiilor capitale. Dar le voi prezenta când le va veni rândul. Știind că Primul secretar are acest talent de a descoperi adevăratele cauzalități, am devenit foarte atent la folosirea aceluși stil de muncă ce se purta de către unii tovarăși, care nu suportau critica de sus și atunci „aruncau pisica în brațele altora”. Ei spuneau, totdeauna așa: „Nu noi suntem de vină ci întreprinderea Cutare, care nu ne-a dat, nu ne-a dres și nu ne-a făcut și ... etc.” Uneori scăpau, alte ori li se înfunda. Și am văzut că la Meseriașul nostru nu ținea de loc acest stil, al pisicii aruncate. Iată, vă dau un exemplu, o situație care mi-a dat multă bătaie de cap. Preluasem o sarcină de la o întreprindere care s-a dovedit a fi depășită din multe puncte de vedere, iar sarcina respectivă era una de mare preț pentru economia națională. Este vorba de investiția „Sistemul de irigații Covurlui”, cred că ați auzit de ea. Este o poveste frumoasă ...

-.... Are și Feți Frumoși, are și Smei, Ilene Cosânziene și căpcăuni, etc., nu-i așa, se băgă cu ironia Ursu Mihai.

-Lasă omul în pace, Mihai, sări în apărare nenea Georgică. Nu vezi că noi n-am trecut prin aventuri, viața noastră s-a derulat călduță, doar constructorii au cunoscut tot felul de întâmplări care mai de care! Viața le-a scos, doar lor, în cale, încercări pe măsura voiniciei de care au dat dovadă. Este interesant ce ne spune Ștefi! Hai să mai auzim una!

-Bine, am gustat ironia voastră și nu m-am supărat, răspunse Povestitorul. Dacă aș aprofunda zisele voastre, aș putea spune că îmi atribuiți și mie o poreclă meseriașă, cea de Povestitor, cu P mare. Este un titlu deosebit, îl accept!

Râseră cu toții. Doamne, cât sunt de plăcute aceste momente de destindere între prieteni adevărați!

-Acest proiect tehnic de mare importanță națională primise finanțare de la Banca Mondială. Ni s-a spus că banii alocați erau nerambursabili, cu o condiție: ca termenul de punere în funcțiune a investiției să fie respectat cu strictețe. În caz contrar, împrumutul valutar extern trebuia restituit. Și nu era de joacă, suma era cu șase zerouri, valută forte! Lucrarea era în execuția Trustrului pentru lucrări de îmbunătățiri funciare, TCIF, director era un tovarăș Năstase, membru cu ștate vechi în comitetul județean de partid. Dar devenise ciuca bățăilor la Meseriașul nostru deoarece avea acest talent, al pisicii aruncate, și dădea vina când pe unii când pe alții cu mare seninătate. Avea o vorbă

molcomă, nu se supăra niciodată, pe nimeni. Era, din acest punct de vedere, un tovarăș de nădejde. Dar nu și la Meseriașul nostru. Termenul de punere în funcțiune se apropia cu pași repezi, iar TCIF Galați bătea pașii pe loc.

-Interesant, zice și Cronicarul. Pe unde era locul acela, bătătorit de pașii acestor constructori? Că eu îl am prieten pe fostul secretar de partid de la TCIF, Cornel Oprișan, un băiat bun, muncitor, priceput la treabă, serios. Suntem vecini, el stă la două blocuri distanță de mine. Să-l întreb și pe el despre povestea asta, să vedem cum sună varianta lor, cea internă.

- Deci primesc sarcina să preiau și să continui lucrarea. Sistemul acesta de irigații era conceput așa: din Dunăre se pompa apă, pe conducte de mare diametru, la un debit cam cât Prutul, până la Suhurlui, o comună în partea de nord a județului. Distanța era ceva peste 60 de kilometri. Acolo se amenajase un baraj de pământ, creindu-se un lac de acumulare pe pâraiașul Suhurlui, care avea să primească toată această aducțiune de apă. Când lacul se va umple, apa de aici va fi dirijată, prin cădere liberă, spre est și spre vest, pe toate terenurile cultivate. Era un proiect frumos. Dacă l-am fi avut realizat, acum zona noastră ar fi fost o grădină verde, nu un teren pornit cu pași mari spre deșertificare. Dar, sfânta prostie distrugătoare și-a dus treaba până la capăt, imediat după revoluția noastră eliberatoare, din decembrie 1989. Dar să nu divaghez politic. Deci aducțiunea de apă avea două stații de pompare. Prima era nu departe de Dunăre, în coasta comunei Tulucești. Acolo era stația de pompare numărul 1, care adăpostea pompe de mare debit, antrenate de motoare electrice alimentate la 6 kilovolți. De aici, apa urca prin conducte spre stația numărul 2, care se afla pe undeva, la baza colinelor dincolo de care se aflau comunele Cuza Vodă și Tudor Vladimirescu. Stația 2 era sora geamănă a stației nr. 1, avea și ea 3 pompe cu debit mare. Lucrările au fost preluate de la TCIF de Șantierul nostru de construcții civile, condus de inginerul Stoenescu Ion și șeful de lot, arhitect Tucă Cornel. Amândoi formau o echipă de calitate, buni meseriași și conducători pricepuți, autoritari dar drepecți. Ei au preluat și au intrat pe lucrări cu viteza specifică IACMRSG-ului, adică cu viteză mare și spor ridicat la lucru. Își păstrasera viteza de la Verticala 1 (cum rămăsese în limbajul nostru furnalul nr. 1!). Curând construcțiile aferente stației de pompare nr. 2 au fost finalizate și s-a creat front de lucru pentru Șantierul nr. 31, șef de șantier Pop Ioan³ (lanci de la Satu Mare, cum era el alintat de băieții!), cel care avea să facă montajul pompelor mari, cu tot sistemul conex și anex. Însă aici s-a dovedit că la preluarea inventarului aferent, de mașini electrice, pompe, vane, țevi, etc. nu s-a lucrat cu atenție nici de oamenii noștri și, superficialitatea lor a dus la acoperirea superficialității celor de la TCIF. Despre ce este vorba? În depozitele TCIF nu se găseau trei vane rapide, care aveau rolul de a închide rapid circuitul de apă dintre pompe și conducta de 1200 milimetri diametru, pe care se ducea apa din stația nr. 2 în lacul de acumulare. Diferența de nivel de la stația nr. 1 până la luciul lacului de la Suhurlui era de 40 – 50 metri! Fără aceste vane rapide apa din lac ar fi năvălit retur, cu consecințe catastrofice. Și caută băieții, și caută, întreabă în stânga și în dreapta dar nu găsesc vanele respective. Toate încercările și demersurile normale

³ Ingerul Pop Ioan este cel care a pus pe soclu, lângă fostul sediu al Primăriei Galați, Lupoica cu Remus și Romulus.

efectuate de personalul nostru tehnic, de la Șantierul 31 pe lângă compartimentele de resort și responsabili din cadrul TCIF care trebuiseră să procure aceste vane rapide s-au lovit de o indiferență totală, de ridicări din umeri, de un lung șir de „Nu știu!” înădite. Le-am fi luat de la alte lucrări, de-ale noastre, dar n-am găsit astfel de vane nicăieri. Nici la CSG nu se folosiseră acest gen de vane. Deci eram în impas total. Eram constrâns de împrejurări să apelez la directorul general Năstase, al TCIF, sperând să deslușim enigma lipsei acestor vane. Dacă au fost comandate, trebuia să aflăm cine este furnizorul. Și dacă au fost livrate, trebuia să aflăm unde au ajuns. Dar am primit o lovitură cruntă de la domnul Năstase, pe care-l consideram coleg, doar eram obligați să colaborăm la multe lucrări pe care le primeam din cadrul programelor speciale de investiții, generat de Comitetul Județean de Partid. Răspunsul lui a fost ceva de genul *„Cum vă permiteți, tovarășe Prică, la trei luni după ce v-a fost transferată lucrarea, să mai faceți astfel de solicitări?!”* Am încasat lovitura, poate pe undeva îi dădeam niște scuze, însă nu-i dădeam dreptul la un asemenea comportament. Singura explicație, acum, în fața faptului împlinit, era că atunci când Șantierul 31 a preluat lucrarea, responsabili noștri nu au verificat suficient de bine întregul inventar de utilaje și echipamente existente în depozitele TCIF, lista utilajelor care trebuiau să mai fie livrate în următoarele săptămâni și, eventual, să verifice dacă existau poziții materiale care nu fuseseră comandate. Era exact cazul nostru! Cele trei vane rapide nu fuseseră comandate de TCIF. Iar ei nu ne-au informat despre această omisiune importantă! Aveam în față dovada clară a unei superficialități demne de condamnat. Dacă ar fi avut măcar o fărâmbă de conștiință, domnul director general Năstase ar fi trebuit să fie cooperant pentru găsirea unei soluții. Cum însă, dumnealui i s-a luat o lucrare de investiții foarte importantă și de valoare considerabilă, probabil că și-a zis „la să le dau lucrarea dar să le pun și pisica, tot acolo!” Un obicei de-a dreptul ... greu calificabil, ca să mă exprim rezonabil! Problema se pune cam în următorii termeni: chiar dacă descopeream atunci, în urmă cu trei luni, la data preluării investiției, că acele vane nu fuseseră comandate de TCIF și am fi lansat noi, IACMRSG-ul, comanda, tot ar fi durat 7 – 12 luni fabricarea lor, fiind niște produse speciale, care nu se uzinau prea ușor. Situația tensionată creată ar fi trebuit să o raportez tovarășului Prim secretar Carol Dina. Consecințele ar fi fost grave, cred că în primul rând pentru directorul general Năstase, dar nici eu nu scăpam de o sancțiune. Deci nu m-am dus cu pâra!

Și tocmai când căutam o soluție salvatoare, vine la mine superficialul inginer Pop Ionci, de la Șantierul 31 și îmi zice: *„Nu vă mai necăjiți, tovarășe director general, lăsați-i încolo de TCIF-iști, nu vedeți că pe ei nu-i doare nici un termen?! Eu mâine plec la Turnu Măgurele să caut niște piese pentru lucrări ce le am la Combinat. Cu această ocazie îmi vizitez și soacra, care locuiește acolo, în Măgurele. Și voi vizita și depozitul TCIF care se află în marginea localității, deoarece TCIF-ul de acolo are niște lucrări foarte mari, de irigații și altele în Bărăgan. Poate găsesc la ei aceste trei vane buclucașe!”* Mi-am dat acordul deși erau slabe speranțe să avem noi, acest noroc! Deci pleacă omul la drum, cu noaptea în cap, a doua zi și seara, primesc de la el un telefon:

„-N-o să credeți, tovarășe director general, dar am găsit în depozitele celor de la TCIF cele trei vane rapide, cu diametrul de 1200 de milimetri. Ele sunt, practic, disponibile, parcă ne așteptau

pe noi! Însă avem o mică problemă. Proprietarii de aici nu vor să ne vândă vanele pe bani, adică cu comandă fermă și virament. Ei vor un troc, adică un schimb de mărfuri. Lista lor conține corniere și platbenzi de oțel, table de diverse grosimi, precum și o anumită cantitate de vopsea necesară lor la lucrările de aici. Și mai vor și ceva cabluri electrice.”

„-Perfect! îi zic eu. Încheie târgul, întoarce-te la Galați, ia marfa solicitată de ei din stocurile noastre, dacă ne lipsește ceva vom comanda imediat prin reprezentanța noastră de la București.”

„-Nici o problemă, tov. Prică! Majoritatea pozițiilor de pe listă le am chiar eu, în depozitul Șantierului 31, iar dacă ceva îmi lipsește voi găsi la colegi.”

Vrednicul de toată lauda, Ionci ardeleanul de la Satu Mare s-a mișcat repede. A sosit în graba mare la Galați, a pregătit toată marfa, a încărcat-o într-o Tatră încăpătoare și a pornit la drum! Era sâmbătă, era seară, problema era urgentă, n-a stat pe gânduri, de loc. Așa-i ardeleanul, vrednic tare. De data sta n-a stat măcar „o țărucă, să cujeți!”

- Parcă, zice Ștefi ezitând, nu cumva am mai povestit o dată acest episod? În volumul anterior?

-Cred că nu, zice Cronicarul. Dar eu am citit întâmplarea, în dosarele cu File de Poveste. Totuși, putem să o relatăm, chiar dacă facem o repetare!

-Bine! Deci trece duminică, vine ziua de luni. Este ora 8,00 abia am intrat în birou, când năvălește la mine – da, ăsta-i termenul corect, năvălește! – ca o furtună, tovarășul Iulian Lungu, primul secretar al comitetului nostru de partid, al platformei. Cu o falcă în cer și una în pământ, zice pe un ton ridicat:

„-Măi, tovarășe Prică, îmi faci de râs Comitetul de Partid al Platformei? ...”

Cred că aveam niște ochi holbați rău, că îmi aduc aminte că l-am întrebat, cam dur, nesuportând această agresiune din partea dumnealui:

„-Cu ce am greșit, de sunteți atât de tulburat?!” Mi se adresează, ceva mai calm:

„-În urmă cu cinci minute am închis telefonul cu Miliția din Turnu Măgurele care spune că sâmbătă, la ora 24,00 a surprins un inginer de la Galați, cu o tatră plină vârf cu tot felul de materiale, sustrase probabil de la CSGalați, pe care urma să le ducă la soacra lui, din Turnu Măgurele.”

„-Și unde este acum inginerul Pop, că precis la el vă referiți, zic eu?”

„-Bineînțeles, în arestul Miliției din Turnu Măgurele! vine cu replica, tot furios, Iulian Lungu”.

Mă gândeam, „Bietul Ionci, după un an de pușcărie, în 1956, când era student la Timișoara și a fost implicat în tulburările cauzate de evenimentele din Ungaria, acum cred că nu-i vine bine, de loc, această aventură!”

„-Este o neînțelegere, trebuie să vorbesc cu inginerul Pop, să descâlcesc această greșeală!”

„-Ce greșeală?! Aici este vorba de hoție curată!” zice Lungu, nervos. Nu voia să se liniștească, l-am rugat frumos să se așeze pe scaun să-mi dea voie să-i spun despre ce este vorba. El, nu și nu! Dacă am văzut că nu mă descurc, m-am tras în spatele biroului meu și am ridicat TO-ul, telefonul operativ.

„-Ce doriți, tovarășe Prică? întreabă operatorul”.

„-Vă rog, cu tovarășul Prim secretar Carol Dina. Răspunde imediat, tovarășul Dina era în birou. Îi povestesc, cu scuzele de rigoare, întâmplarea cu vanele rapide și îmi cer scuze că nu l-am informat la timp.

„-Lasă, tov. Prică, au avut grijă alții să mă informeze! Știu tot. Spuneți mai departe!”

Îi spun că tovarășul Lungu este la mine în birou, că el a fost sunat de la Poliția din Turnu Măgurele, că nu mă poate ajuta cu nimic, că este o hoție pe care el nu o poate acoperi. Dar aș vrea să aflu de la inginerul Pop, el este un om corect, este șeful șantierului 31 care execută montajul acestor vane rapide, vreau să aflu de la el cum a ajuns în arestul Miliției. Tovarășul Dina îmi spune:

„-Dați-mi-l pe tov. Lungu la telefon!” Nu știu ce au vorbit, dar tovarășul Lungu a țâșnit din biroul meu spunând peste umăr: „Trebuie să-l sun pe tovarășul Prim secretar Carol Dina din biroul meu!”

Finalul poveștii: a doua zi, marți seara, inginerul Pop descărca vanele rapide la stația de repompare de la Slobozia! Am aflat de la Ionci Pop ce s-a întâmplat, de a ajuns să doarmă în arestul Miliției o noapte. Zicea el, că se făcuse ora 19,00 sâmbătă, când a terminat de încărcat toate materialele în tatra respectivă. Și cum nici funcționarii de la serviciul aprovizionare al grupului de șantiere de la furnale nu mai erau la muncă, el a plecat la drum fără să-și facă un document esențial, obligatoriu: Avizul de expediție! Dar de la Galați până la Turnu Măgurele nu l-a oprit nimeni pe drum. Ajuns acolo, n-a avut unde să parcheze camionul în perimetrul șantierului TCIF, care avea porțile închise. Și i-a spus șoferului că vor trage mașina în oraș, la soacra lui, unde vor dormi până dimineată, apoi vor descărca la TCIF. La intrarea în oraș a fost oprit de un echipaj al Miliției și aici i s-a înfundat. Cu tot scandalul, inginerul Pop a rămas, totuși, același ardelean bonom, încăpățânat, care o ține morțiș, totdeauna, că dacă are o treabă de făcut, apoi îi musai să o ducă până la capăt, chiar dacă uneori mai călca pe lângă norme!

Capitolul 10

O pagină de glorie a fotbalului gălățean

-Nu înțeleg, zice domnul George Mârzac, din toți cei de față numai Ștefi are multe amintiri legate de perioada aceasta, a Meseriașului. Eu nu eram, pe vremea aceea, gălățean, mă luptam cu niște situații complicate, cele mai complicate din viața mea, acolo la Călărași, la Combinatul Siderurgic care se năștea extrem de greu. Apelam la colegii din Combinat ori de câte ori intram în fundături, și atunci aflam și eu câte ceva despre viața voastră sub mâna de fier a Primului secretar Dina Carol. Le scăpam, câteodată, o rugămintă de genul „Voi nu-l mai vreți, trimiteți-l la Călărași că aici avem nevoie de o mână forte, ca a dânsului!” Dar nu am idee cum era, de fapt, omul acesta.

-Este foarte complicat să-i descri în cuvinte simple faptele, atitudinile, puterea de intra în profunzimile celor mai grele probleme care păreau de nerezolvat, zise Cronicarul. Eu am stat alături, din septembrie 1986 până la 21 decembrie 1989, trei ani lungi în care am lipsit doar câteva săptămâni, obținute destul de ușor dat fiind că am avut niște probleme de sănătate destul de complicate, în familie. Dar și eu vă spun că este greu, foarte greu de povestit cele trăite în acea perioadă astfel încât să ai certitudinea că ai transmis un mesaj cu efectul scontat. Voi încerca să scriu cât de bine pot acele episoade de Cronici. Dar, aș vrea să se înțeleagă clar, de toată lumea, adică de către generația noastră care avem amintiri legate de perioada în cauză și, mai ales de cititorii tineri care nu au trăit anii cei din urmă ai socialismului, că nu-l laud nemeritat, nici nu-l ridic în slăvi doar ca să fac propagandă acelei epoci. Vreau să fiu sec și corect.

-Păi, dacă așa vrei, așa să faci! Scrie, șterge, corectează, ia-o de la capăt, etc., zice și Nicu Șerbănescu. Dar treci la obiect, pentru că episodul meciului de fotbal din Liga Campionilor, din 1988, dintre Oțelul Galați și Juventus Torino merită să fie povestit, mai ales cu detalii din culise.

-Am două povestiri despre acest meci, practic două mărturii, zice Cronicarul. Dar cel mai bine să începem cu cele consemnate de domnul Prică în Filele sale de Poveste. Există pasaje pe care le voi reproduce, cu ghilimelele de rigoare, dar voi încerca să condensez unele secvențe mult prea tehnice. De la pagina 600 înspre 700, domnul Prică descrie aventura ICMSG-ului în județ, cu lucrări în multe domenii economice, sociale și culturale, care nu aveau nici în clin nici în mână cu siderurgia. Însă acest Meseriaș a avut ambiția ca în mandatul său – de patru ani! – să îndrepte

multe din deficiențele existente în economia județului, la oraș și la țară. A avut puterea de a forța unele lucruri, de a mobiliza toate resursele existente local și de a le integra în acest plan amplu, propriu, în care programele cu sarcini defalcate pe responsabili erau urmărite secvențial, în mod regulat, nu se făcea nici un fel de rabat și se continua până la atingerea scopului, a țintei stabilite. IACMRSG a primit sarcini peste tot, în județ. Cred că în 1988 – 1989 IACMRSG-ul a avut peste trei mii de oameni dizlocați de pe platforma siderurgică. Dar să îl lăsăm pe domnul Prică la microfon!

-Mulțumesc pentru îngăduință! Cei de față cunosc istoria acestui meci, dar pentru ca istoria să fie respectată, am să spun câteva cuvinte despre începutul evenimentelor. Relatase Cronicarul, într-un episod anterior, cum s-a acționat pentru promovarea echipei de fotbal Oțelul în divizia A. Chiar dacă s-a acționat cam neortodox, la vremurile de atunci scopul – nobil! – de a dăruî bucurie unei categorii semnificative de cetățeni prezintă un ascendent față de unele căi neortodoxe bătute de emisarii structurilor sportului municipal și județean, totodată. Meciurile din ligă erau savurate de locuitori, venea multă lume de la țară să vadă un meci de calitate. Se realizase acel deziderat exprimat prozaic, plebea primea, regulat, porția de spectacol sportiv, componenta de „circensis” care îl ținea mulțumit – cât de cât! – de ziua de azi. Iar când Oțelul a terminat campionatul, în 1987, pe un loc fruntaș, includerea sa în campionatul european a fost un lucru care a stârnit o bucurie imensă în Galați. Însă, după tragerea la sorți a meciurilor, pentru gălățeni au început necazurile.

-Nu pentru toți gălățenii, să facem această precizare, intervine prompt Mihai Ursu. Gradual, sacii cei mari au căzut pe umerii conducerii județului. Ar fi fost un dezastru personal, pentru Primul secretar, ca delegația FIFA să decidă ca meciul gazdă să se desfășoare în altă parte decât la Galați. Omul de pe scaunul respectiv nu a fugit de răspundere. Nu s-a plâns că a descoperit o stare sub toată critica în stadionul municipal, atât la partea vizibilă dar, mai ales, la partea invizibilă publicului larg. Și caracterizarea acestui om cu porecla (onorifică!) de „Meseriaș” este justificată de atitudinea sa responsabilă și de modul cum s-a mobilizat pe sine, dându-se exemplu pentru toți cei pe care i-a implicat în planul de reabilitare a stadionului „Dunărea”.

-Concret, revine Ștefi povestitorul, după tiparul pe care-l cunoșteam deja, tovarășul Dina Carol a conceput un Plan de lucrări, eșalonate în intervalul de timp admis, de trei luni, adică până la data din calendar când va sosi comisia FIFA pentru a da verdictul final: se va juca meciul tur la Galați sau nu. În acest Plan au fost nominalizate cu sarcini toate întreprinderile cu profil de construcții din municipiul Galați. Inclusiv IUGCG-ul, care avea dotări în zona logisticii specifice. Însă, fără falsă modestie, greul tot noi, IACMRSG-ul l-am dus. Spre exemplu, cabinele echipelor, aflate sub tribuna principală, ne-au fost date nouă, iar anunțul a fost spus folosindu-se cuvântul „firește, doar ICMSG-ul poate executa rapid și bine aceste lucrări”. Pe măsură ce grupul de responsabili care-l însoțeam pe Tovarășul pe teren, la prima luare de contact cu realitatea, propoziția pe care am subliniat-o mai sus a revenit de câteva ori. Latura estică a stadionului, cea dinspre valea Șoldanca ne-a fost dată deoarece sectorul prezenta tasări evidente. Ori noi, ICMSG-ul, eram specialiști în lucrări de combatere a tasărilor. Iar latura estică a tribunei care, de asemenea, era într-un stadiu avansat de degradare, ne-a fost dată tot nouă. Ne mutăm spre vest. Aici s-a stabilit să se facă

extinderea capacității, trebuia amenajată tribuna astfel încât numărul de locuri să crească cu o treime. Cifra însemna cam zece mii de locuri. Nu era mult, pentru IACMRSG este o onoare să arate că poate să facă treabă bună și la timp! Aici începe să se facă auzit tovarășul Eugen Durbacă, directorul IUGCG: pentru a aduce pământul de umplutură pe zona unde se va extinde tribuna de vest, este necesar ca cineva să amenajeze căi de acces pentru utilajele noastre. Cei mai pricepuți la astfel de treburi sunt constructorii Combinatului, alții nu vor face față! Categoric, tovarășe Prim secretar, dați această lucrare importantă tot IACMRSG-ului. Și a mai rămas un mizilic, la final: procurarea noilor scaune pentru spectatori și amenajarea suportului pe care vor fi montate aceste scaune. Aici, totalul de 30.000 de scaune s-a împărțit, echitabil, tuturor constructorilor. Am avut și noi o porție!

-Vedeți, oameni buni, normal ar fi fost ca undeva, la loc vizibil, zice Cronicarul, să se fi pus o placă cu o inscripție, cât se poate de sumară, dar care să ateste că la anul ..., stadionul municipal „Dunărea” a fost modernizat prin participarea la lucrări a constructorilor de la Și doar atât ar fi fost onorabil să se facă! Dar nu, era exclus să ne lăudăm, pentru că riscam să ne trezim cu o inspecție care să scormonească prin dosare!

-Și a venit și ziua meciului! Am apelat, zic eu Cronicarul, la memoria oficială și la cea personală a unuia dintre participanții direcți la acest meci, Ioan Sdrobiș, antrenorul secund al echipei noastre. Iată ce spune acesta în cartea de memorii pe care a scris-o:

„De unde eram anul trecut în elita echipelor autohtone, acum, eram serios scufundați în subsolul clasamentului. Și Cupa U.E.F.A. bătea la ușă ! N-aveam vreme să ne jeluim, fiecare parcă se întrecea pe el însuși și pe lângă noi tot orașul, toate întreprinderile au participat direct la reamenajarea stadionului Dunărea. Stadionul a căpătat în scurt timp o față continentală. Și ne-au venit și oaspeții! Juventus Torino are în vitrinele clubului toate trofee puse în joc: Cupa Campionilor, Cupa Cupelor, Cupa U.E.F.A., Supercupa Europei și cea Intercontinentală. Ei bine, tocmai cu ei aveam să ne înfruntăm și să-i mulțumim Cerului că ne-a oferit o asemenea șansă. Juventus — echipă a cărei recomandare este de prisos. Sponsorul ei este firma FIAT.”

Sdrobiș descrie fazele meciului ca un veritabil reporter sportiv. În prima repriză, spune el, echipa noastră a evoluat cu o oarecare reținere, mai mult tatonând adversarul care, având aura vedetei internaționale, se mișca cu dezinvoltură, fiind sigur de victorie. În sfârșit, iese și echipa noastră la atac. Băieții ajung în fața porții lui Tacconi, câteva pase reușite și Profir trage! Dar se interpune un adversar și mingea iese din teren. Vine replica italienilor: în viteză a patra! zice Sdrobiș. La pauză sfaturile curg. Dar, ieșind prin tunel la joc, Burcea îl anunță pe antrenor că băieții își vor face jocul, așa cum s-au înțeles ei, în particular. Și iată momentul de glorie, minutul 59:

„ ... Și într-adevăr, am „arestat” mai mult mingea și am valorificat destul de bine pasa scurtă. Jocul s-a mai echilibrat; oaspeții nu păreau surprinși, erau convinși că nu pot pierde. În min. 56 a intrat Drăgoi care-l înlocuia pe Ralea. Nu au trecut nici trei minute și Nae Burcea i-a trimis balonul în adâncime, printre, lui Drăgoi. „Aripioară” s-a lansat, a intrat în careu pe lângă De Agostini; acesta l-a faultat și... 11 metri. Tribunele erau în delir, dacă marcam... Atunci, pe loc, n-am vrut, să mă mai

gândesc la ce va urma. Profir, „țăranul” nostru cum îl alintam noi, nu s-a sinchisit de forța adversarului. Și-a așezat calm mînea, s-a uitat atent la Tacconi spunându-i parcă: „acum să te văd, băiete”. Si-a luat elanul de la marginea careului, a venit în viteză, a șutat puternic și... gooooool: Oțelul — Juventus 1—0. În tribune, speranța unei victorii începuse să încolțească, poate prea devreme, mai erau mai bine de 30 de minute de joc. Și așa a fost. Italienii au accelerat și mai mult, au forțat în atac. Dar noi nu cedam, și șansa ne ajută.

-Mîna nevăzută, cea care împarte darurile cerești, a stat deasupra orașului, ocrotind bucuria imensă care încălzea tot poporul, cel care avusese parte doar de frig și întuneric, zice Ștefi. Acea zi, de 7 septembrie 1988, a rămas în memoria Galațiului, ca una din cele mai importante victorii repurtate pe un front similar, cum apreciază unii, cu cel biblic, în care păstorul David l-a învins pe uriașul Goliat. Primind cuvîntul de apreciere al conducerii județului, adresat tuturor celor ce au pus umărul la obținerea acestui rezultat frumos, noi, IACMRSG-iștii ne-am simțit aparținînd, cu totul, orașului și județului Galați. Am avut norocul de a evolua, în acei ani, sub conducerea unui om care a identificat, cu exactitate, energiile existente în fiecare colectiv din județ și a avut talentul de a le canaliza spre împliniri de lucruri folositoare nouă, tuturor locuitorilor de pe acest meleag.

-Da, este corect ce spui tu, Ștefi, zice George abordînd mina sa de om serios. M-am bucurat și eu, ca un gălățean autentic, în acea zi de septembrie. Dar peste acest rezultat al muncii și efortului unor băieți inimoși, care crezi tu că a fost gândirea de bază a acestui conducător pe care îl apreciați, chiar și acum, după atîția ani? Ce a simțit el, simțindu-se artizanul acestui moment? Bucuria împlinirii? Momentul confirmării încrederii investite de conducerea partidului în el, activistul de partid destoinic și ascultător? Ce credeți voi?

-Pot să zic că omul despre care vorbim nu a făcut, în zilele următoare lui 7 septembrie, explozie de vorbe de autoapreciere și de ridicare pe un pedestal de mărire, zice Cronicarul. În scurt timp ne-a invitat pe toți, de la mic la mare, să revenim cu picioarele pe pămînt și să trecem la treabă, că avem destulă. L-am văzut cum a bifat acțiunea realizată și a întors foaia, trecînd la următorul capitol. Nouă, celor din preajmă, ne-a rămas să apreciem cum el „și-a dovedit capacitatea, sub toate aspectele, plecînd de la concepere, mobilizare, cunoaștere a posibilităților fiecărui colectiv sau departament din subordine și, în final, organizînd o bătălie constructoare pe care a dirijat-o atît timp cît, de data aceasta Istoria i-a permis, într-un mod impecabil.” (am citat din File de Poveste, pagina 673, autor Ștefan Prică). Și a mai scris acolo, în acele pagini ale sale, file de poveste, că iată, și de data aceasta s-a adevărit vorba din bătrîni „că de muncă, chiar și foarte multă, nu a murit nimeni!”

Am făcut o mică pauză, de cîteva zile, la munca de trecere în revistă a acestui eveniment important din viața noastră, a celor care „stăm” chiar și în stil online, în jurul mesei cu pahare semideșerte cu rozé.. Au fost zile pline de evenimente urâte, aflate la polul opus evenimentelor pe care le-am descris mai înainte. Punctez această opinie proprie, citîndu-l în gând pe marele nostru Eminescu, cel ce ne-a luat-o înainte cu un secol și jumătate înainte, strigînd „Unde ni sînt epigonii?!” Doamne, cum este posibil să trăim zile de spaimă, cauzate nu atît de grozăvia unui

dușman nevăzut dar excesiv de fioros, cât de toleranța noastră, a tuturor celor ce formăm Poporul, în fața manifestărilor triumfaliste ale celor care, de o calitate mult inferioară față de ceea ce s-ar cuveni să fie, ne conduc din rău înspre mai rău, văzând că nici la acest nivel încă „mămăliga nu explodează!” L-am văzut pe Dan Bitman revoltându-se – pe sine, zice el ca să nu-și nominalizeze un individ din grupul incriminat care, în mod cert, instantaneu i-ar deveni dușman declarat! În sfârșit, iată un om care și-a pus chitara în cui și a pus mâna pe condei. Dezvăluie lucruri pe care le fac cei răi și ticăloși, dovediți că sunt în cărdășie cu clanurile, și le pune sub lupa unor norme simple, din educația noastră primară, adică din ceea ce înseamnă rucsăcelul numit „cei șapte ani de acasă!” Și zice, mai la tot pasul: „Ați uitat, oameni buni, ce ne-au învățat părinții noștri și bunicii și unchii și vecinii?” Cum putem să îngropăm în nepăsare atâtea valori cu care am pornit la drumul vieții, toți cei care trăim încă, deși ni se cere, direct sau puțin voalat, să pierim cât mai repede, că suntem poveri pentru buget!? Inimile noastre sunt încă mari, cu vlaga pe care o avem am vrea să ne manifestăm într-un mod care să rămână exemplu pentru posteritate. Dar genunchii nu ne lasă! Nici bulinuțele scumpe, alinate în grupuri pentru a nu le uita în cele trei momente importante ale zilei – dimineața, la prânz și seara! Păcat, mare păcat! Și așa zicem la fiecare veste tristă pe care o aflăm din rubrica „Decese” al ziarelor locale sau din gurile prietenilor, cunoștințelor sau, întâmplător, din scurte dialoguri între oameni distanțați fizic reglementar, stând la casa magazinului de cartier cu coșurile de cumpărături nici măcar pe jumătate umplute cu cele necesare zilei.

Gata, ajunge, am bitmănit destul – iaca am inventat și eu un termen care poate fi util în arsenalul ce va fi folosit de cei ce vor ieși, poate nu peste mult timp, în stradă, să arate lumii cum dă în clocot mămăliga românească. Să revenim la ceva luminos, la amintirile noastre dintr-o perioadă de întuneric, frig și frică.

-În derularea mulțimii de întâmplări din acei patru ani cât Dina Carol a stat la conducerea județului, era cât pe ce să sar peste o întâmplare semnificativă pentru această perioadă, intervine Cronicarul.. Că omul în cauză, Meseriașul, nu numai că a știut să pună lumea la treabă, dar a avut și talentul de a aduna în jurul lui oameni cu calități deosebite, capabili să-i înțeleagă gândirea, să-i asculte comenzile și să obțină rezultatele dorite. Iată, un astfel de caz este cel al intrării în grupul de elită al comunității județului nostru a omului Nicolae Dumitru, personalitate pe care toți cei de aici îl cunoașteți și îl apreciați la valoarea lui reală. Dumnezeu să-L odihnească în loc binemeritat!

-Ia spune tot ce ști despre promovarea lui Nicolae, Cronicarul, dar să fie autentic, nu legendă, zice Mihai Ursu. Eu am fost coleg de uzină cu Nicolae, am fost amândoi termoenergeticieni și știu multe direct de la el, despre întâmplări trăite în anii cât a fost director la furnale.

-Ceea ce vă povestesc este strict autentic, eu am fost prezent la acele momente foarte importante din viața acestui om deosebit, zice Cronicarul. Nicolae Dumitru, șeful secției Suflante, s-a nimerit să fie ofițer de serviciu pe uzină în duminica în care Dina Carol își programase o vizită mai amănunțită la furnale. În săptămâna aceea, Ștefan Banu, directorul UAF a cam dat-o în bară în zi de luni, când trebuia să intre la analiza uzinei în fața Meseriașului. Impresia a fost negativă, se vedea clar că omul nu are stofă de director. Meseriașul chiar l-a avertizat pe Dan Dulamă că va trebui să

stea el, directorul general, la UAF să rezolve problemele curente astfel ca să nu se întâmple cine știe ce lucruri nedorite. Dulamă a recunoscut că așa este, dar Banu este cel mai bun specialist în furnale, el conduce cu mare pricepere orice furnal, simte ce se întâmplă dincolo de blindaj. Dar va căuta un om potrivit pentru această funcție. Pe moment Dulamă se gândise la Florin Strugari, care era șeful serviciului tehnic, omul era furnalist și muncise câțiva ani acolo. Dar Florin l-a refuzat categoric, nu voia să se lege la cap cu o uzină plină de probleme. În duminică respectivă omul destinat să fie promovat pe scaunul de director de uzină le-a ieșit în cale, Meseriașului și directorului general, mânat de destin! La ora 10 dimineața Primul secretar a coborât din mașina sa și a urcat în microbuzul Combinatului unde, directorul general împreună cu directorii de investiții și cel mecano-energetic, directorul general al ICMSG-ului, constructorul combinatului, cu primul secretar al comitetului de partid al platformei și cu mine fuseserăm convocați să parcurgem uzina de furnale, într-o vizită de lucru. La anexa uzinei de furnale ne-a întâmpinat ofițerul de serviciu pe uzină, directorul Fănică Banu fiind prins cu o problemă de funcționare la furnalul 6. Acest ofițer de serviciu era tocmai omul nostru, Nicolae Dumitru, șeful secției Suflante, secția vitală a uzinei dar și a Combinatului. Suflantele sunt compresoarele de mare capacitate care insuflă aerul necesar întreținerii flăcării pentru topirea minereului. Aerul iese din suflante la 6 atmosfere, este încălzit trecând prin caupere și apoi este adus la pântecele furnalului, la gurile de vânt. Întreruperea insuflării aerului comprimat, măcar și pentru o secundă, înseamnă prăbușirea coloanei de minereu în creuzet, acolo unde se colectează, picătură cu picătură, fonta rezultată din topire. Și dacă se întâmplă o asemenea nenorocire doar Fănică Banu ar fi putut salva furnalul, printr-o muncă de câteva zeci de ore, exact ca la resuscitarea unui cardiac lovit de infarct. Acest procedeu de repornire a furnalului cu coloana prăbușită se numea chiar așa, resuscitare. Dacă procedeul nu reușea atunci furnalul se transforma într-o stâncă monumentală, imposibil de demolat.

Deci Nicolae Dumitru era suflătorul șef al uzinei de furnale. A urcat în microbuz și s-a așezat pe scaunul liber de lângă directorul general. S-a prezentat și a explicat, cu o voce calmă, puțin tărăgănată, ce rol are el în această zi și cu ce propunere vine.

- Eu zic, tovarășe director general, să începem de la malul Dunării, din Portul Mineralier și să parcurgem tot fluxul până pe platforma furnalului 5. Cu ocazia asta putem vedea și pompele de la Priza Dunării care alimentează tot Combinatul, plus o parte din oraș, cu apele industriale și cele necesare pentru termoficare. Urcăm apoi pe lângă estacada transportoarelor de materii prime, intrăm în depozitul descoperit să vedem câteva stive de omogenizare, vizităm aglomerarea și intrăm pe platforma furnalului. Dacă doriți, putem încheia cu o vizită la gospodăria de zgură granulată.

Felul măsurat cum a vorbit acest om, cu două prenume la un loc, i-a plăcut Meseriașului. În Portul Mineralier l-a rugat pe directorul general să-l lase pe Nicolae Dumitru să le fie ghid. De fapt ar fi bine să explice el tot traseul, pas cu pas. Directorul general a prins ideea Meseriașului din zbor și a trecut ca spectator, curios să vadă ce se va întâmpla în final.

- Tovarășe inginer, spune te rog care este numele de familie al dumatile?

- Nicolae sunt, să trăiți, ordonați! Zise acesta ca la armată. Și Nicolae a rămas mulți ani de atunci încolo.

Vizita s-a încheiat după 3 ore de mers pe traseu. Nicolae s-a descurcat foarte bine ca ghid. Cunoștea destul de bine uzina și a fost în măsură să furnizeze suficiente informații tehnice, chiar în amănunt, deși mereu se scuza: „Știți, din punct de vedere politehnic eu nu mă pricep la fluxul tehnologic al uzinei, dar vorbesc și eu cam cum aș comenta un meci de fotbal, la care toți suntem mari experți. Așa că dacă greșesc să mă iertați!”

La anexa Turn Meseriașul a tras concluzia vizitei, în două puncte:

-Tot traseul arată ca Grajdurile lui Augias. Ne îneacă mizeria, curând vom cultiva bălării și gunoaie. Tovarășe director general, faceți o echipă și împreună cu primul secretar al platformei veniți cu un program de curățenie. Cu utilaje grele pentru curățire grosieră și cu oameni, la muncă voluntară, pentru măturat, desprăfuit, vopsit și lustruit. Iar miercuri seara, după analiză aș vrea să stau de vorbă cu Nicolae Dumitru. De fișa lui de cadre ne vom ocupa noi. Nu știu cum v-a plăcut dumneavoastră, dar eu cred că putem avea gânduri serioase în privința acestui om.

În săptămâna următoare, miercuri seara ultimul punct la ordinea de zi, adăugat suplimentar de însuși Primul secretar, a fost discuția cu Nicolae Dumitru.

- Tovarășe Nicolae, noi am făcut cercetări în privința dumatăle și am ajuns la concluzia, împreună cu directorul general al Combinatului, să vă nominalizăm pentru postul de director al Uzinei Furnale Aglomerare, UAF cum ziceți dumneavoastră. Ce probleme personale aveți, pe care să le rezolvăm din timp astfel încât să vă puteți ocupa de uzină, că sunt multe nereguli de îndreptat?

- Tovarșe Prim secretar nu se poate, nu corespund pentru această funcție.

- De ce? Care-i impedimentul?

- Tatăl meu a fost condamnat politic, a murit în pușcărie. Iar eu nu sunt membru de partid.

- Și ce? Astea-s problemele dumatăle? Pentru dosar răspund eu. Altceva!

- În al doilea rând am un frate care a fugit din țară și este în America.

- Nici aceasta nu este problema dumatăle, este a fratelui dumatăle și a mea! Altceva!

- Altceva nu știu să mai fie!

- Locuință, o aveți corespunzătoare? Soția, unde lucrează? Copiii? Probleme de sănătate?

- Locuință am, stau cu soția într-o garsonieră încăpătoare în Mazepa, ea lucrează la Institutul de proiectări al Combinatului, copii nu avem, apartament mai mare nu vrem, sănătoși suntem, mulțumesc lui Dumnezeu.

- Bine. Atunci de mâine puteți să vă ocupați de UAF? Ca director?

- Dacă-i sarcină, cu plăcere. Dar să țineți minte că din punct de vedere politic sunt necorespunzător.

- Am reținut. Dumneavoastră să vă îngrijiți să fiți corespunzător din punct de vedere administrativ, managerial cum se spune mai nou. De restul ne vom ocupa noi și sindicatele. Inginerule, (mi se adresează mie!) să te ocupi personal să-l îndrumi pe tovarășul Nicolae până își intră în mână.

-Am fost prezent în acel microbuz cu care am vizitat uzina de furnale, de la portul mineralier până la furnalul 5, întărește domnul Prică relatarea Cronicarului. Am auzit comentariul tovarășului Prim secretar, în mașină, după ce l-am lăsat pe Nicolae la sediul UAF. Dar n-am fost prezent în Săliță miercuri, la ședința de consacrare a lui Nicolae ca director de uzină. Mai apoi, știu că Sandu Florentin l-a lămurit pe domnul Nicolae să accepte postul de director general adjunct, în zilele de la început de ianuarie 1990 când Dan Dulamă și-a dat demisia de la conducerea Combinatului. Și mai știu că a ocupat funcția de director general *en titre*, cum se zice, din 1996 până în decembrie 1998, când a fost demis. A fost un om bun, milos, nu îl lăsa inima să sancționeze pe nimeni, deși era uneori pus în fața greșelilor dovedite. A murit sărac și bolnav, Dumnezeu să-L ierte și să-L odihnească în Rai!

-După Revoluție, când Carol Dina a revenit la Galați în calitate de președinte al organizației județene a Partidului România Mare și senator în Parlament în două mandate, relațiile dânsului cu primarul Nicolae Dumitru au fost cordiale, respectându-se reciproc, zice George Mârzac. Așa-i, oameni buni?

-Confirm, am avut certitudinea că Dina Carol a decis că locul lui este în Galați, județ și municipiu pe care l-a modelat destul de bine. Și locurile acestea i-au rămas la inimă, zice Cronicarul, la final. Dar, oameni buni, aș face o observație, dacă-mi este îngăduit. Așa cum Primul secretar l-a descoperit pe Nicolae Dumitru și l-a atras alături de echipa lui de încredere, pot să aduc dovezi certe despre alte două persoane pe care acest Meseriaș le-a apreciat foarte mult și a ținut la ele. A avut încredere într-un om care a suportat – nu știu dacă cu stoicism sau altfel! – să i se pună în cârcă sumedenie de greutăți pe care le-a dus cu brio până la capăt. Iar pe al doilea om l-a descoperit după Revoluție, angajându-se împreună să ducă muncă politică de stânga, în județ, cu Partidul România Mare. Primul este domnul Ștefan Prică, Ștefi al nostru, iar al doilea a fost Georgescu Alexandru, fost ministru adjunct al Ministerului Industriei Metalurgice. Spuneți dacă nu-i așa!

-Mulțumesc, domnule Cronicar. Confirm că mi-a pus în spinare multe sarcini, dar nu pentru că i-aș fi fost foarte drag, cred eu. Mai degrabă deoarece am știut să le duc pe toate și le-am acceptat fără crâcnire. Dar, uite cum au stat lucrurile, în realitate. Ascultați și trageți singuri concluziile. Mă întrebam, în zilele acelei toamne din 1988, de ce sunt convocat la toate comandamentele pe care le conduce tovarășul Prim secretar în județ, deși de multe ori nu am nici un rol în piesă?! Ascultam dialogurile – reproșuri de multe ori, alteori acuzații directe – dintre doi protagoniști principali din piesele ce se jucau săptămânal. Unul era Durbacă Eugen, cel care era mereu acuzat că nu dă utilaje de transport și de construcții la nivelul necesarului, iar celălalt era Năstase, directorul TCIF, cel căruia i se reproșa, invariabil, că se mișcă cu încetinitorul și nu pregătește, la timp și în grafic, fronturile de lucru pentru ca alții să se desfășoare cu sarcinile lor. Și mă întrebam, uneori cu inima strânsă, când va lua din poveri de la unul sau de la altul și îmi va plasa mie, ca unui „salvator din impas” de meserie.

-Ia auzi, domnule, ce nume și-a mai tras Ștefi al nostru! *Salvator din impas*, de meserie! Halal, ce imaginație are băiatul acesta! interveni, cum era de așteptat, George, cel ce nu pierdea nici un prilej de a puncta cu replici potrivite clipele de adâncă semnificație ale zilei!

-Dragă George, gluma ta mă destinde, crede-mă că îmi pare bine că ești prezent și că sesizezi sub ce tensiune sunt pus chiar și acum, când re trăiesc doar niște amintiri și faci ce faci ca să mă detensionezi. Ești un adevărat coleg și prieten deoarece și tu ai trăit perioade de tensiune maximă și, deci, ai simțit lucrurile la adevărata lor gravitate. Îți mulțumesc!

-Ha, ha, ha! râseră mai mulți, dar cel care a savurat momentul a fost Fănică Banu. El poate fi definit cu sintagma „omul – presiune”, deoarece având viziunea unică a clocotului din interiorul furnalului trăia din plin, pe viu, toate momentele critice. Și voi reveni, cred că cel mai bine ar fi să spună el, singur, întreaga psihologie a locului și fenomenului real din interiorul Verticalei. Dar să-l lăsăm pe domnul Prică să vină încet, încet în apropierea furnalului nr. 6, a cărei aventură trebuie să o descriem cu lux de amănunte.

-Spuneam că simțeam deasupra capului atârând sabia lui Damocles. Participam la aceste comandamente ca un spectator periculos pentru soarta unora sau altora dintre cei ce știau că nu pot scăpa de judecata rece, exactă a Primului secretar. Am fost întrebat ce rol voi avea în piesa ce se juca, dacă mi se va da ceva de executat cu șantierele noastre sau doar voi fi folosit pe rol de pisică neagră. Am dat răspunsul cel mai corect pentru toată lumea, adevărul curat fără nici o tendință mărunță, de înclinare a balanței în favoarea cuiva. Adevărul era că după aceste comandamente - primele două sau trei – legate de dosarul „Suhurlui”, tovarășul Carol Dina se invita în mașina mea și mergeam în județ să vedem stadiul lucrărilor la obiectivele aflate în execuția noastră. Într-una din zilele unei astfel de vizite, Dina Carol se întoarce cu fața spre mine, vădit nemulțumit de tot ce se întâmpla și îmi spune că nu pricepe cum doi oameni, de altfel serioși fiecare dintre ei în raport cu întreprinderea pe care o conduce – cum acești oameni nu pot ajunge la un numitor comun deși mai sunt de transportat, de descărcat și de compactat multe milioane de tone de pământ. N-am simțit că ar fi vorba de retorică, nu. Dar mintea mea o luase razna și răspunsul pe care l-am dat m-a uimit și pe mine. Adevărul este că fusesem prins pe picior greșit. Nu urmărisem foarte atent cuvintele Meseriașului și, ca atare cele ce aveam să spun au trezit consternare.

„- Eu acum văd în fața ochilor un val mare de apă, venind dinspre Suhurlui și trecând, fără ca cineva să-l poată opri, peste toate comunele din cale, până la vărsarea în Siret!”

Am citit în ochii lui consternare.

-Cum adică, tovarășe Prică, te știi om serios, ce spui dumneata acolo? Viziuni? Cum de v-a venit o astfel de idee?

Sigur că dialogul a fost jenant, cel puțin pentru mine. Că a fost ceva instantaneu și necontrolat. El nu se lasă, nu este mulțumit cu acest răspuns și continuă, ca un veritabil psiholog. Că există în adâncul ființei mele o temere ascunsă, generată probabil de știința că barajele, pentru stăvilirea unor volume importante de apă, se construiesc din beton, nu din pământ compactat.

-Cred că nefiind implicat activ în subiectul acesta, al barajului de la Suhurlui, continuă domnul Prică să-și depene amintirile, nu-mi puteam explica ce motive au avut proiectanții să aleagă soluția cu pământul compactat. Eu cred că în timp, acest deal de pământ va fi ciuruit de șoarecii de câmp, de tot soiul de astfel de animale. El va deveni nesigur și va ceda, mai devreme sau mai târziu. Aceasta a fost, în final, scuza mea pentru verdictul bombastic, anterior. A confirmat că la început a avut și el această suspiciune și nu s-a lăsat convins de explicațiile unui singur specialist. Până la urmă l-au lămurit că există soluții verificate, compactările se fac cu anumite rețete de soluri, lutoase, care se întăresc în timp, ca niște stânci, fiind imposibil de penetrat.

-V-a convins, până la urmă, că nu va fi nici un pericol de străpungere a acestui baraj? Întrebă Ursu Mihai. Că eu am văzut cu ochii mei, trecând către Tecuci, cu mașina, în acea porțiune dintre gările Vameș și Tudor Vladimirescu unde șoseaua este paralelă cu digul pe care este amplasat terasamentul căii ferate, lucrându-se într-o vară la reparația acestui terasament. M-am oprit și m-am apropiat de lucrători, curios să văd de unde s-au format acele caverne, de peste un stat de om ca mărime, pe care ei le compactau cu bolovani înzidiți cu beton. Și mi-au arătat oamenii aceia, nu numai cavernele ci și tunelurile de legătură, formând rețele care au slăbit periculos de mult terasamentul. Și m-au lămurit că aceste rețele sunt opera cârțișelor. Că aceste animale preferă dealurile, că din aceste structuri se elimină mult mai repede apele pluviale, nu se formează bălțiri periculoase.

-Bine, bine, zice Cronicarul, dar de ce făceați aceste excursii permanente pe la punctele dvs. de lucru? Până la urmă v-a explicat Meseriașul?

-Evident, totul avea o justificare la dânsul. Aceste vizite i-au făcut pe șefii de lot să pedaleze puternic. Există pericolul lungirii nepermise a termenelor de execuție la cuptoarele de pâine. Cum noi am făcut înzidirea cu șamotă la toate cuptoarele, a existat tentația ciubucului în sate și a furtului de șamotă. Că toată lumea era amatoare de chilipiruri, iar zidarii mei acceptau plata în natură: un berbecuț, o jumătate de porc, niscăi găini sănătoase și vin, mult vin de țară. Iar lucrările noastre trebuiau urgent executate deoarece ne aștepta reparația capitală a furnalului nr. 6, cel mai mare de pe platformă. Că scoaterea din circuitul productiv al acestui furnal de mare aport pentru planul de oțel, nu poate depăși 90 de zile, în total. Termenul nu era un moft. Ne trebuia fontă multă, să putem ataca cifra de 9,5 – 10 milioane de tone capacitate finală! Dar asta este o ată pveste, mult mai complicată, ceva care egalează și chiar depășește modelul „slebing”.

Capitolul 11

Încep RK-urile la furnale

Anii 86 – 87 au fost cei în care planul la producția de oțel a Combinatului a marcat creșteri semnificative, ieșind din zona cifrei de șase milioane tone. Creșterile de plan la producția de oțel transmise de Comitetul de Stat al Planificării (CSP) au determinat conducerea superioară să-l numească pe Dina Carol ca prim secretar la Galați, cu sarcina expresă de a-l ajuta pe Dan Dulamă, directorul general al Combinatului, să gestioneze împreună acest program, foarte dinamic, de producție. Trebuia exercitată atenta îndrumare a partidului, reprezentat în teritoriu printr-un prim

secretar de comitet județean competent și dotat cu calități personale excepționale. Și tocmai când rezultatele începeau să devină încurajatoare, din zona departamentului mecano-energetic vine știrea că s-a apropiat termenul unor reparații capitale la marile utilaje, furnalele.

-Tovarășe Prim secretar, un furnal produce non stop șase, șapte ani, după care trebuie să i se facă o reparație capitală. Conform normelor tehnice, reparația capitală înseamnă schimbarea componentelor până la un procent de 80 la sută. În cazul unui furnal perioada productivă duce la eroziunea căptușelii refractare a construcției, lucru semnalizat de ieșirea din funcțiune a unor senzori cu pastile radioactive montate în corpul căptușelii refractare. Acești senzori sunt implantați în zidăria refractară, la diverse adâncimi, în câteva straturi, astfel că ieșirea lor din uz ne dă indicii precise despre gradul de corodare a căptușelii refractare. Un alt indiciu îl reprezintă pierderile de apă din circuitul de răcire al mantalei. Și în final, lucrul care obligă la oprirea furnalului este expirarea perioadei de garanție acordată de furnizorul extern blocurilor carbonice din care este construit creuzetul furnalului, acolo unde se colectează permanent fonta topită. Avem o asemenea situație la furnalul nr. 2, de 1700 metri cubi și ne apropiem cu termenul scadent și la furnalul nr. 5. Iar furnalul nr. 6 este și el aproape de limită, va face șapte ani de funcționare peste doi ani.

Dan Dulamă prezentase situația dezastruoasă în care se găsește Combinatul din punct de vedere al capacităților de producție. Deși impasul momentului fusese anticipat în urmă cu mulți ani, în acea zi de 19 iunie 1968, după inaugurarea fluxului integrat, cineva responsabil din Ministerul Industriei Metalurgice uitase ori nu primise sarcină să trateze problema rezervei de capacitate la furnale cu Comitetul de Stat al Planificării. Corneliu Velincov adusese vorba, la acel „dineu” servit la Casa de Oaspeți de la Gârboavele, în prezența ministrului Agachi, despre nevoia de a programa câte un furnal în reparație capitală, astfel ca planul de fontă să fie totdeauna mai mic decât ceea ce puteau da toate furnalele, la un loc. Iar acum, pe durata opririi unui furnal în RK, planul anual de oțel nu se va realiza deoarece producția de fontă nu se va realiza, oricâte eforturi ar face oamenii.

-Tovarășe director general, zice Primul secretar, trebuie să întocmiți un memoriu tehnico-economic către acest Comitet de Stat al Planificării în baza căruia să cereți rectificarea cifrei de plan la fontă și oțel, pentru anul în curs și anii următori, având în vedere scăderea de capacitate de producție la furnale, justificat de obligația legală de a face reparații capitale la termenele scadente. Ministerul trebuie să își dea avizul și să susțină demersul Combinatului. Eu voi face un raport de necesitate, din partea Comitetului județean de partid, spre știința Cancelariei CC, voi vorbi personal cu tovarășul Silviu Curticeanu, șeful Cancelariei, să ne susțină pe lângă Tovarășul. Și trebuie să acționăm urgent, doar știm cu toții cât de dificil este să obții de la CSP rectificări de plan în jos, cu scădere.

-Credeti că putem avea o șansă? Eu sunt sceptic! răspunde Dan. Pe chipul lui se putea citi suferința, probabil că iar îl chinuie ...

-Doar după ce ne vom juca ultima șansă ne vom supune! Până atunci, trebuie să luptăm.

Și așa a început campania de reparare a trei furnale în patru ani. Un veritabil război cu timpul, cu oamenii din exterior, cu cei din interior, cu indolența, cu suficiența, cu ... A fost o experiență grozavă! Până la urmă, a fost lupta pentru autodepășire!

-Aș începe să povestesc despre ultimele două lucrări, cele mai grele, care ne-au dat cele mai mari dureri de cap: RK-ul la furnalele nr. 5 și 6, spune Ștefi Prică, omul care a ținut piept cu tot calmul, la presiunile ce le exercita Meseriașul asupra lui, doar-doar va mai scurta din termene o zi sau două. Ca în orice poveste captivantă, avem de a face cu suspans, cu spectaculozitate, cu eroi frumoși chiar și aici, la o lucrare pur tehnică. Totul a pornit de la o ... minciună. Da, nu râdeți, așa este. Cronicarul nostru vă poate spune în detaliu ce s-a întâmplat și de ce am ajuns la această reparație capitală total nepregătiți. Știam că ne așteaptă această lucrare, dar data intrării în reparație încă nu era stabilit ferm. Conducerea Combinatului trăgea de timp, ei voiau să țină gigantul de 2700 metri cubi în funcțiune cât mai mult, deoarece fiecare ceas câștigat pentru producție însemna sute de tone de fontă. La fel se punea problema și în cazul furnalului 6, care trăgea mult mai greu în balata producției de fontă, având o productivitate cu mult mai mare chiar și decât F5. Spre exemplu, pentru oricine este curios, comparația dintre furnalele 1-5 și nr. 6, de 3.500 metri cubi spune totul, dezvăluie adevăratul motiv al tehnologilor pentru a-l mai ține în funcțiune. Iată, furnalele 1-5 descarcă o șarjă la 2-4 ore, greutatea șarjei fiind 300 – 500 tone, în timp ce furnalul 6 descarcă la fiecare oră o cantitate de 400 – 500 tone. Deci 150 de tone la oră, comparativ cu 400 tone la oră. E ceva, nu?!

-Preiau eu de la domnul Prică și aș începe cu începutul, adică cu minciuna despre care a pomenit și domnia sa, dar la care nu a fost martor din capul locului, zice Cronicarul. Era pe la început de noiembrie, 1986, vremea se stricase, ploua mărunț, era frig. Stăteam în Săliță la căldură, dar și la tensiunea destul de ridicată, specifică acelor 6 – 8 ore de analiză grea, amănunțită mai ales în zilele de miercuri. Ședința a început, ca de obicei la ora 16,00. Pe rol, primele probleme sunt exportul și transporturile, în directă conexiune. Nu se putea depăși un anumit nivel de export deoarece exista un loc îngust, care nu se lăsa combătut sub nici o formă. Era vorba de transporturile pe apă și pe calea ferată, de la Galați la Constanța. Limitarea cantitativă a volumului de marfă ce putea fi raportată ca exportată, efectiv, era determinată de problemele ce erau în curtea Ministerului Transporturilor. La analiza transporturilor participau, ca invitați speciali, Dediu Horea, directorul general al Regionalei CFR Galați și Simionescu, directorul general al NAVROM. Primul se plângea că nu poate să adune din țară suficiente vagoane ca să le pună la dispoziția Combinatului, al doilea invoca tot felul de probleme pe Dunăre, în port la Constanța sau la Galați. Și altele, adeseori apăreau niște neprevăzute atât de surprinzătoare încât lumea din Săliță se bloca ori stătea cu sufletul la gură, urmărind meciurile de plasat motanul de la unul la altul și, în final, în curtea Ministerului Transporturilor. Aici, la acest capitol, Meseriașul găsisese să-i încredințeze un rol important activistului de la Comisia Economică județeană, specialist în acest domeniu dificil. Îl chema Florentin Moldovan și era, de profesie, marinar. Căpitan de cursă lungă, rămas la mal după o decizie proprie. Era tânăr Popey (așa-i spuneam noi, gașca activiștilor tineri de la economic!), dar

competent și, mai ales, curajos. Deh, trecuse prin viața de 8 – 9 ani de navigat pe mări și oceane prin momente dificile, așa că avea multe de povestit, chit că nu fuma pipă! Deci, de la bun început la deschiderea ședinței se începe dialogul obișnuit:

-Tov. Dulamă, ce probleme aveți azi, la acest capitol? Ne apropiem de închiderea de lună (octombrie, ultimul trimestru al anului 1986) și aveți restanțe considerabile la acest capitol, zice Meseriașul.

-Tovarășe Prim secretar, avem o problemă gravă, care depășește toate celelalte, cu care ne-am obișnuit de la analizele precedente. Suntem în pericol să rămânem fără minereu de fier, adică se pare că Ministerul Transporturilor nu ne va asigura condiții ca tot minereul de fier contractat în exterior să ajungă la noi, înainte de a se instala iarna cea grea, în emisfera nordică.

Primul secretar se uită la el, siderat. Așa ceva nu auzise până acum. Dacă cele spuse de directorul general al Combinatului sunt adevărate, înseamnă că multe capete sunt în mare pericol! Meseriașul tace, nu poate înghiți gălușca, este prea mare.

Dan Dulamă continuă:

- Minereul de fier pe care-l folosim noi în furnale este un amestec de sorturi, de concentrații diferite, provenind din America de Sud, Australia și din URSS, de la Krivoi Rog. Acesta din urmă vine sub formă de praf mărunțit, roșu la culoare sau pelete, adică granule concentrate de mărimea unor alune de pădure. Noi amestecăm aceste sorturi în depozitul de materii prime formând stive de omogenizare. Rostogolim aceste stive cam 6 luni, doar astfel se uniformizează compoziția. Abia după asta trecem la pregătirea încărcăturii de șarjă. Totdeauna am avut probleme cu aprovizionarea în timpul iernii. Vapoarele vin greu, cu mari întârzieri din emisfera sudică, este perioada furtunilor. Iar rușii ne trimit minereul gata înghețat, ne vine foarte greu să golim vagoanele de aceste blocuri de pământ înghețat. Noi topim conținutul vagoanelor în tunelele de dezgheț, dar când scade temperatura afară sub zero grade ne trebuie, adeseori, mai mult de o zi întreagă până când masa aceea se desprinde și cade în buncăre. Iar rușii ne reclamă prin canalele diplomatice că nu vrem să le preluăm vagoanele cu minereu, de multe ori se formează șiruri de garnituri de câteva sute de kilometri până la granița noastră, toate sunt cu blocuri de gheață în cuvele vagoanelor.

- Aici scrie Căpitănia Portului Constanța că peste 7 zile va intra primul mineralier de 150 de mii de tone cu minereu din Australia iar altul, de aceeași capacitate se află la încărcare în timp ce al treilea mineralier uriaș este în drum spre sud. Deci aceste 450 de mii de tone ar trebui să fie o parte bună pentru noi. Nu-i așa, tovarășe director Simionescu? Navromul are aceste informații? Confirmați?

- Da, tovarășe Prim, contraamiralul nostru este un om serios, nu-și pune așa de ușor semnătura pe asemenea informații dacă ele nu ar fi verificate.

-E o minciună, tovarășe Prim secretar. Nu este adevărat, se auzi glasul lui Florentin Moldovan intervenind cu insolentă. Nu era ceva obișnuit ca un activist mărunț să intervină, neîntrebat, în discuțiile dintre oamenii cu ranguri înalte. Iar tonul brutal al intervenției și acuzația aruncată cu îndrăzneală făceau ca lucrurile să fie și mai grave.

-Cred că tovarășul secretar Mișu Dobrotă n-a apucat să vă informeze pentru că știrea este foarte proaspătă, i s-a raportat și dânsului doar cu câteva minute în urmă, interveni Dan Dulamă

-Tovarășe Mișu, despre ce este vorba?

-Informația este gravă, dar cel mai bine este să-l ascultați pe specialistul nostru în transporturi, el are termenii tehnici și comerciali potriviți. Spune, Florentine, cu curaj.

Momentul era deosebit de tensionat. Dintre toți cei care erau prezenți în Săliță, singurul care atrăgea atenția era directorul Navromului, Simionescu. Se schimbase la față, încerca să intre în pământ. Era speriat rău de tot.

-Zii, marinarule!

-Tovarășe Prim secretar, permiteți-mi să raportez ca la armată. La jumătatea lunii noiembrie ar trebui să intre la Constanța mineralierul de 150.000 tone deplasament, cu minereu de fier din Australia. Adică peste aproximativ 17 – 18 zile. Din păcate, nava este încă blocată în port australian, nu poate porni la drum din cauza musonilor de toamnă. Am luat legătura cu dispeceratul de la Constanța și ei mi-au spus că nava este în marș, se apropie de Golf, în curând va urca în Marea Roșie spre Canalul de Suez. Eu nu am comentat informația, deoarece era o minciună uriașă, bună pentru cei din afara sistemului. Tovarășe Prim secretar, eu am făcut câteva curse din Australia spre țară, inclusiv în apropierea sezonului musonilor de toamnă, deci știu cu exactitate care este adevărul. Constanța ne minte, tovarășe Prim secretar!

-Marinarule, îți dai seama ce spui? Tovarășe Simionescu, confirmați această informație? Ce informații oficiale aveți?

-Eu pot să repet doar cele spuse de Dispeceratul de la Constanța. Adevărul îl poate spune doar tovarășul contraamiral Hârjeu, șeful nostru.

-Marinarule, mai ai și alte informații care să susțină cele ce ai spus? zice Meseriașul. Bagă de seamă, este cât se poate de grav ceea ce spui!

-Da, tovarășe Prim secretar. Comandantul secund al mineralierului despre care este vorba este un bun coleg de facultate și prieten. A fost șeful nostru de promoție. Comunicările cu cei aflați în larg sunt strict controlate, dar noi am învățat o metodă de a lua legătura cu prietenii noștri în cazuri de maximă urgență. Așa că am vorbit cu Dispecerul de la Constanța să-i transmită o radiogramă, scurtă: „Felicitări, proaspătule tătic! Botezul și masa festivă le-am pregătit noi, pe 18 noiembrie. O să ai timp să-ți termini treburile la soirea ta, dacă ajungi conform programului, pe 15.” Sigur, este un cod cusut cu ață albă. El a răspuns imediat. „Amânăm cu o lună!” Deci, nu există dubii. Eu am pus pe hârtie traseul, din Australia până acasă, pe porțiuni, cu viteze de croazieră, porturi de realimentare, staționări la vamă la Suez, etc. Este scris doar de mână, că nu am avut timp să-l scot la mașină, trebuia să plecăm spre Combinat. Nu mi-e teamă de tovarășul Contraamiral! Este un om bun, mi-a fost profesor, dar în acest caz nu se spune adevărul!

Mă uitam la el și îmi spuneam, în gând: „Ești dat naibii, Popey, acu-i acu! Dacă ți se confirmă măcar 50 la sută din această informație, ai dat lovitura! Dar dacă nu ...” Și a dat lovitura. Buturuga mică a răsturnat carul mare, de data aceasta.

-Dați-mi la tovarășul contraamiral Hârjeu, la Constanța! zice Meseriașul la telefonul operativ. Și continuă, aproape instantaneu: Alo? Tovarășe Contraamiral, avem informații că mineralierul de 150.000 tone, cu încărcătură pentru SIDEX Galați, nu va ajunge la Constanța mai devreme de 15 decembrie. Care este adevărul?

-Cine v-a spus o asemenea minciună? Nava este în marș, peste maxim 36 de ore va sosi la Suez. Deci va ajunge în țară mai devreme de data planificată, 15 noiembrie.

-Tovarășe Contramairal, avem aici un căpitan de cursă lungă de la care avem informația, cu calcule despre acest drum, pe etape, staționări, etc. Pare verosimil ce spune, deoarece are informații de la familia căpitanului navei că musonul îl ține pe loc, în portul australian.

-Tovarășe Prim secretar, este mai de crezut un căpitan oarecare – probabil că este debarcat de mult, îmi puteți spune cum îl cheamă? – sau eu, ditai contraamiralul? Spuneți-i lui Dulamă că îl aștept pe Rogojinaru, directorul comercial, să fie la mine mâine dimineață, la prima oră, și să-l aducă și pe acest căptan, să-l văd și eu!

-Bine! Vor fi la dumneavoastră mâine, la prima oră! Și a închis telefonul. Apoi zice, către Simionescu:

-Tovarășe Simionescu, ați văzut că nu v-am băgat de loc în această oală?! Așa că, vă recomand să stați cuminte. Iar pe viitor să colaborați cu acest marinar, în folosul județului. Că doar de aici cumpărați roșii, de pe piața Galațiului.

-Am înțeles, să trăiți!

Meseriașul a rămas pe gânduri câteva minute bune. Apoi, întorcându-se spre directorul general al Combinatului continuă, nelăsând problema să plutească în aer.

-Tov. Dulamă, dacă se confirmă că nu va intra acest transport, care va fi situația noastră?

-Am analizat toate variantele, desigur, pe cele mai rele. Ținem cont și de faptul că de o săptămână n-a mai intrat în țară nici un vagon din Republica Moldova, cu minereu de la Krivoi Rog. Sovieticii se pregătesc pentru circuitul anual cu noi. Adică așteaptă înghețul, să ne trimită vagoane cu minereu plus gheață și să înceapă scandalul diplomatic obișnuit, legat de blocarea traficului pe calea ferată, pe parcursul de la Krivoi Rog până la noi. Deci acesta este răul cel mai mare. Calculele noastre pentru stocurile de iarnă au fost făcute cu informații din fila de plan de transport aprobat la Ministerul Transporturilor, încă din toamna anului trecut. Situația de acum este fără precedent!

-Bine, asta-i partea cea mai rea? zice Meseriașul.

-De data aceasta nu vreau să fiu Optimist, ca în bancul nostru. Că Optimistul zice că, da, mai rău se poate! Alte catastrofe nu cred că putem anticipa, tot zicala noastră spune că un necaz nu vine niciodată singur. S-a confirmat, primul necaz va sosi cu al doilea, de pe cale ferată.

-Ce soluții interne găsim, repede? Că nu putem merge la Conducere doar cu veștile rele. Ni se va cere să spunem ce soluții avem, plus alte detalii!

-Păi, zice Dulamă, aici tovarășul Nicolae Dumitru, directorul Uzinei Aglomerare Furnale are niște propuneri.

-Tovarășe Prim secretar, noi furnaliștii – de fapt ei, furnaliștii, că eu nu sunt decât energetician – au o singură soluție, pe termen scurt: reducând insuflarea de combustie, timpul șarjei poate fi lungit, aproape dublat. Dar nu continuu, adică furnalul nu are voie să se răcească prea mult, deoarece revenirea la normal este dificilă și riscantă. Dacă aplicăm acest joc, putem câștiga o săptămână. Dar nu asta este problema. Chiar dacă mineralierul din Australia vine după 1 decembrie, tot va fi bine. Că noi avem minereu în stivele de omogenizare. Le punem pe acestea la bătaie. Dar dacă nu vom avea ce pune în loc? Nu vom face decât să mutăm problema pe mai târziu, și atunci, prin ianuarie – februarie va fi și mai rău!

-Ar mai exista o soluție, tovarășe Prim secretar, zice Stavăr Sebastian, directorul mecano – energetic. Îmi permiteți să vă fac o propunere?

-Spuneți, oameni buni, vom analiza toate variantele și vom alege pe cea mai bună. Trebuie să mergem cu ceva credibil și fezabil, la Primul Ministru mai întâi, apoi la Cămară.

-Cel mai mare consumator de minereu este furnalul nr. 6. El scoate 400 – 500 de tone de fontă la oră. Asta înseamnă dublu, sau aproape dublu ca încărcătură de minereu. Propun să cerem să ni se aprobe să oprim furnalul nr. 6 în reparație capitală, cu anticipare de un an. Este în program acest lucru, iar furnalul este uzat binișor. El a fost pus în funcțiune în februarie 1981, va face în curând 7 ani. Iar timpul normat de funcționare, în cazul acestui obiectiv foarte mare, este de 6 ani. Pe care îi va împlini în cursul anului viitor.. Soluția F6 este cea care ne poate salva din această situație.

-Tov. Dulamă, confirmați?

-Varianta lui tov. Stavăr este o soluție salvatoare, dar a sărit peste furnalul 5. Acesta este planificat în RK la anul, că la el uzura este mai mare decât la F6. Vă dați seama, tovarășe Prim secretar, că ne aflăm între situații dintre cele mai delicate. Dacă cerem și ni se aprobă oprirea lui F6, iar în acest timp furnalul 5 va ajunge la limita de avarie, în 1987 vom avea oprite trei furnale simultan, un furnal mic și cele două mari, de 2.700 respectiv 3.500 metri cubi. Iar planul va fi făcut praf și lumea va suferi de pierderi uriașe la salariu, zice Dulamă, amărându-se la loc. Și vom da peste cap tot planul cincinal, deoarece Ministerul Industriei Construcțiilor de Mașini se bazează pe oțelul nostru.

-Care este stadiul RK-ului la furnalul 2? Dar despre asta vom intra la detalii când îi vine rândul tovarășului Prică. Până atunci eu zic să așteptăm să vină Mircea de la Constanța (Mircea Rogojinaru, directorul comercial) cu informații confirmate în scris – să ne dea Hârjeu un grafic de transport semnat, auzi tov. Mircea? Apoi vom deschide scandalul, începând de la Consiliul de Miniștri. Și la capitolul RK-uri vom alege varianta optimă dintre furnalele 5 și 6.

Și acesta a fost faza întâi, MINCIUNA. Popey a dat lovitura! Din acel moment a devenit răsfățatul Meseriașului. Adică nu pe față! Dar bunele relații dintre ei au continuat și după revoluție, mult timp.

A doua zi a fost joi. Delegația Galațiului a ajuns în fața contraamiralului Hârjeu la ora 11,00. Marinarul nostru nu a fost introdus din prima. Rogojinaru promise sarcină, de la Dina Carol, să-l țină

ascuns cât de mult poate. Așa că gălățenii au acceptat explicațiile amiralului, că n-a fost informat la timp, că mineralierul s-a întors în port ca să mai descarce din minereu, furtuna puternică nu-i permitea comandantului să meargă cu mai mult de 55 – 60 la sută din pescaj. De aceea a întârziat. Dar va recupera din întârziere în Mediterana și în Marea Neagră. Nu i l-au arătat pe Moldovan tocmai pentru că amiralul a amenințat că-l va mânca cu fulgi cu tot. L-a făcut trădător, al breslei desigur, etc. Până la urmă le-a oferit delegaților o masă pe cinste, cu specialități de protocol înalt. Dina Carol a fost informat imediat ce mașina l-a adus la sediul Comitetului Județean pe nea Mircea. Meseriașul a așteptat până vineri după amiază ca să declanșeze transmiterea de informații spre Conducerea Superioară.

La ora 16,00, în Săliță, vineri, erau adunate aceleași persoane ca și miercuri. Fusesse chemat în plus Prică Ștefan, directorul general al IACMRSG. Primul secretar l-a întrebat pe directorul Navrom dacă are cumva noutăți?

-Nu, nu am nimic în plus, răspunse acela. Doar că tovarășul Contraamiral m-a amenințat că mă destituie dacă nu-i spun cine-i trădătorul și nu i-l aduc, să-l vadă la față. Am rezistat, i-am spus că Primul secretar de la Galați a promis că va avea grijă de mine și de familia mea, chiar dacă mă va da afară de la Navrom.

-Bravo, așa trebuie să joace coechipierii! Acum, fraților, să începem hora mare! Și ceru să i se facă legătura la TO cu Contraamiralul Hârjeu.

-Să trăiți, tovarășe ministru, i se adersă cu titlul oficial, de ministru adjunct cu problemele de transporturi navale. Vă informez că analizând situația creată, împreună cu conducerea Combinatului Siderurgic, am decis să informăm conducerea de stat și de partid despre problemele cu care ne confruntăm. Noi informăm că am luat legătura cu dumneavoastră și am fost informați despre unele neajunsuri cauzate de vremea nefavorabilă pe oceanele lumii, dar că depuneți eforturi să recuperați cât mai mult din întârziere. Sper, tovarășe Contraamiral, că ne vom păstra bunele relații pe mai departe. Desigur! Nu putem altfel, situația noastră este critică, nu putem ascunde nimic. Bine, să trăiți!

Acesta a fost primul telefon. Meseriașul bifă ceva din carnetul său, apoi ridică din nou TO-ul.

-Dați-mi, vă rog, la tovarășul Marin Enache, la MIM. Să trăiți, tovarășe ministru. Vă informez că sunt la Combinat, cu echipa noastră, și am căzut de acord, cu tov. Dulamă și cu tov. Prică asupra modului de ieșire din impas. Da, așa cum v-am informat. Îl vom informa, mai înainte de toate, pe tovarășul Prim Ministru Dăscălescu. Apoi pe tovarășul Curticeanu. Lăsați-ne pe noi, tovarășe ministru, nu vă implicați dumneavoastră că, de fapt și de drept, vina este a noastră, a celor de la Galați. Bine, spuneți, vă rog dacă veți fi întrebat că noi v-am informat la timp. Să trăiți.

Un comentariu, după câteva zile: „Dacă-l lasam pe Marin Enache să informeze el, primul, capetele noastre, ale tuturor, ar fi căzut imediat. Că ar fi trebuit să ceară sancțiuni drastice, ca să scape el cu fața curată. Mă mir cum de ne-a ascultat! Poate din cauză că am precizat că tovarășul Dăscălescu a luat totdeauna apărarea gălățenilor și sperăm că nu va face altfel nici acum. Este bine să-ți arăți, din când în când, cărțile câștigătoare!”

Sigur, următorul telefon a fost la Cancelaria Consiliului de Miniștri. Discuția cu Dăscălescu a decurs calm. Premierul a ascultat introducerea, apoi l-am auzit pe Dina Carol vorbind relaxat, cu multă pricepere diplomatică.

-Tovarășe Prim Ministru, știți că în tot răul este și un bine, totdeauna. Oprirea furnalului 5 în RK este o dublă salvare. O dată pentru că rezolvăm stocul de minereu și în al doilea rând, putem spune că evităm producerea unor accidente grave. Tov. Dulamă era decis să amâne RK-ul cu un an, deși starea furnalului este critică. Există multe zone unde marcările cu pastile nucleare au dispărut de la începutul acestui an încoace, semn că uzura stratului refractar de protecție este mare. Mai avem și câteva pete roșii pe blindaj. Lungirea vieții furnalului pentru câteva zeci de mii de tone de fontă ar putea să ne coste mult mai scump, chiar cu vieți omenești. Vă rugăm să ne aprobați RK-ul în devans cu un an.

-Bine. Dar nu mai mult de 12 luni. De la cald la cald.

Fața Meseriașului se lungi. Imposibil!

-Tovarășe Prim Ministru, construcția furnalului a durat 1500 de zile! RK-ul înseamnă de la fundație în sus, totul! 12 luni, fără să avem pregătirea materială făcută este mult prea puțin!

-Da, precizez, 12 luni de la cald la cald. În acest timp veți rezolva și cu stocul de minereu! Astfel că nu veți avea motiv să cereți rectificarea planului de stat.

Asta era! Schimbați, fraților, cum vreți voi că vă este mai convenabil, dar Planul de Stat rămâne bătut în cuie! Să vă fie clar!

Primul secretar lăsă telefonul încet, în furcă. Nici chiar Premierul nu avea putere asupra acestui teribil Comitet de Stat al Planificării, CSP. Rămase – cum s-ar spune – cu mintea suspendată. Apoi, așa cum copiii teribili se pregătesc să lanseze o șotie, se uită spre directorul general al IACMRSG, Prică Ștefan. Și zâmbindu-i, ca unui Făt Frumos, îi zise:

-Tov. Prică, ați auzit: 12 luni, de la cald la cald. Acum să vă vedem! De la cald la cald! Să nu ziceți că nu aveți încălzirea făcută! Doar de un an tot zidiți cuptoare de pâine, la țară! Furnalul nu-i tot un cuptor, tov. Dulamă?

-Ba da, se prinse și domnia sa în joc. Este tot un cuptor și este chiar de pâine!

Capitolul 12

Încleștarea

O glumiță plasată la momentul potrivit poate detensiona cea mai încordată atmosferă. Chiar și unui fin psiholog poate că nu i-ar fi fost prea ușor să găsească, pe loc, formula acestei reveniri la normal. Gluma cu trecerea unui om de la o dimensiune de „cald” la alta, incomparabil mai mare, spusă elegant, adică cu subînțeles, a adus zâmbetul pe fețele tuturor. Meseriașul a coborât de pe pedestal și a devenit un simplu om de echipă, unul care îi poate spune maestrului său cam așa „Acu să te vedem, Făt Frumos, cum o să-l dobori pe acest smeu?!”

-Eu, zice Ștefi, fiind pus în fața mulțimii ca erou ce mă înfoiasem după cele câteva vorbe de laudă la adresa IACMRSG-ului, spuse de Meseriaș despre modul cum acționaserăm la lucrările repartizate în teritoriu, adică în zootehnie, la barajul Suhurlui, în comune la construcția de brutării și cămine culturale, precum și în municipiul Galați, acum trebuia să mă manifest într-un fel special, astfel încât nici să nu-mi scadă aura de viteaz, dar nici să nu spun banalități jenante. Așa că am privit cu calm la toți cei prezenți care așteptau, cu zâmbetul pe buze acum simțind slăbirea presiunii anterioare, să vadă ce replică voi da. Și ca în toate situațiile de maximă încordare prin care am trecut, din nou Îngerul Păzitor mi-a șoptit replica:

-O să vedem cum o să facem, pe Desfășurător!

Cine putea să înțeleagă corect acest termen „desfășurător” ar fi sesizat că plăcinta fierbinte nu era în mâinile Constructorului, în exclusivitate. Adică abia după ce vom face o schemă completă, cu toate detaliile, doar atunci vom vedea unde este zona cea mai fierbinte, după ce vom repartiza responsabilitățile, înghesuindu-le în cele 12 luni, de la cald la cald. Puteam să fim noi, constructorii, cei mai solicitați, dar nici beneficiarul nu va scăpa ușor. Toate piesele, subansamblele, materialele

necesare acestui șantier vor trebui aprovizionate de către Combinat, din țară și din import. Chiar și acest capitol este o cartoafă fierbinte, nu glumă.

-Îmi aduc aminte, continuă Cronicarul, cum a procedat Meseriașul, cu mult tact, în minutele care au urmat după ce a raportat la Cancelaria CC, tovarășului Silviu Curticeanu, evenimentele ce au intrat în derulare la Galați. Cuvintele, propozițiile spuse au fost elemente de artă a comunicării. Am urmărit cu atenție, chiar cu încordare, stilul folosit de tovarășul Dina Carol, deoarece eram interesat să percep corect cum anume poți să transferi o povară enormă, concentrată în cuvinte puține, cu miez și greutate, fără să pățești ceea ce în istorie se întâmpla totdeauna cu aducătorul veștilor proaste: i se tăia capul, instantaneu! Mi-am dat seama că tovarășul nostru învățase foarte bine această lecție în perioada cât a muncit acolo, la Cancelarie, în subordinea lui Silviu Curticeanu. Sigur că astfel de comunicate erau înregistrate pe bandă magnetică pentru a le putea relua, de câte ori ar fi fost cazul, spre înțelegerea corectă a nuanțelor. Numai cine știa că așa se procedează își alegea, din timp, cuvintele și își construia propozițiile. Îmi aduc aminte ce sfat prețios am primit de la colegul Ion Caranghel, cel care avea să fie ultimul primar comunist al Galațiului, când am primit sarcina de a scrie primul material, de 3 pagini, ce se va discuta în ședință de secretariat a Comitetului județean de partid. „Orice idee, cât de complicată, dacă nu poate fi exprimată cu ajutorul a maxim șase cuvinte nu are șanse să treacă! La noi, materialele scrise nu conțin fraze. Doar propoziții și cuvinte de umplutură.” L-am întrebat care sunt aceste cuvinte de umplutură. „Expresiile de tip *organele și organizațiile de partid, factorii responsabili de la toate nivelele, etc. sau în conformitate cu strălucitele idei conținute în documentele istoricului Congres al ... n-lea al Partidului, în raportul prezentat de Tovarășul* Aceste expresii sunt obligatorii în textele scrise, dar la lecturare pot fi sărite, citind doar cele șase cuvinte care formează propoziția. Ai înțeles, puștiulică?”

Deci, după ce a expus problema care trebuia să fie adusă la cunoștința Conducerii Superioare, tovarășul Dina Carol a închis telefonul operativ. A așteptat 2 – 3 minute în tăcere, impunându-ne și nouă această tăcere doar printr-o simplă ridicare a degetului arătător de la mâna dreaptă. Apoi a zis: „Acum vedem cum arde fitilul. Să așteptăm ce încărcătură de trotil s-a pus în textul ce a intrat între copertile mapei cu probleme grave.”

Apoi, după ce a trecut timpul de așteptare până la o eventuală rechemare pentru detalii imediate, Meseriașul a mai pus o întrebare, înainte de a ridica ședința.

-Tov. Prică, cum stăm cu reparația capitală la furnalul nr. 2? Când trebuie să fie gata? Tov. Dulamă, o să facem față având două furnale în RK, simultan?

-Avem ceva probleme aici, dar sper să le rezolvăm în scurt timp, împreună cu beneficiarul, spuse Ștefi Prică.

-În ce constă această problemă? Și cât va mai dura până când veți da foc pentru uscare? continuă Primul secretar în timp ce își aduna dosarele.

-Dacă tot s-a pornit discuția despre F2, dați-mi voie mie să vă spun care este situația exactă, zise Sebastian Stavăr, directorul mecano-energetic. Aseară am avut o analiză cu toți factorii și în

câteva zile vom avea răspuns la o problemă de proiectare la aparatul de încărcare de tip Paul Wurth. Atunci vom fi în măsură să dăm răspunsul exact privind data finalizării acestui RK.

-Tov. Dulamă, știți despre ce este vorba? Am impresia că și aici avem un buboi, pe care dacă îl zgândărim ne vom trezi cu o bombă, poate la fel de mare. Să mai stăm puțin și să analizăm și acest caz. Tov. Stavăr, spuneți în detaliu despre ce este vorba.

-La acest furnal care a fost programat din timp pentru reparație, directorul mecano-energetic Georgescu Alexandru, care acum este ministru adjunct la MIM, prevăzuse înlocuirea mecanismului de încărcare a furnalului, de tip clopot, cu acest aparat Paul Wurth, un model care respectă principiul de funcționare al aparatului original, așa cum îl avem la furnalul 6. Noul aparat l-am botezat, convențional, aparat tip Paul Wurth Georgescu, după numele proiectantului de la IPROMET București, cel care a elaborat întreaga documentație. Pregătind terenul pentru a ridica noul aparat pe poziție, brigada de montaj a constatat că trebuie făcute câteva modificări la construcția actuală. Gabaritul noului aparat este mai mare cu 4,5 metri. Câteva porțiuni de construcții metalice trebuie demontate acum, apoi ele se vor așeza la loc, după ce noul aparat se va fixa definitiv pe poziție. Dar aici dăm peste circa 1.300 de șuruburi speciale, care trebuie scoase din locaș, apoi trebuie puse la montaj altele, noi. Aceste operațiuni ne întârzie, ne scot din grafic. Proiectantul, acest domn Georgescu de la IPROMET, a cerut câteva zile pentru a gândi o soluție care să scadă din întârziere. Deci acum așteptăm după el.

-Dar aparatul nou, este verificat? I s-a făcut, la sol, în atelier, rodajul? Nu sunt probleme? Întrebă Meseriașul, încercând să afle dacă nu cumva există posibile neglijențe care ar ieși la iveală doar după ce aparatul va fi așezat definitiv la locul lui.

-Noi am făcut rodajul și probele de funcționare inclusiv cu material. Aparatul a fost asamblat și prezentat unor specialiști indieni, de la combinatul ISPAT MITTAL din India, care s-a arătat interesat de varianta noastră, mai ieftină decât oferta luxemburghezilor. Au cerut mai mult, adică probă cu material. Atunci am dus aparatul în depozitul de materii prime și acolo, am făcut probele cerute. Indienii au amânat o decizie fermă, de achiziție, au spus că se vor pronunța definitiv după ce vor afla cum funcționează în exploatare. Așa că aparatul are aviz de montare.

-Bine. Să trecem mai departe. Tov Stavăr, tov Prică, furnalul nr. 2 rămâne în responsabilitatea dumneavoastră. Urgențați cât mai mult deoarece planul de oțel este în mare întârziere și nu vrem să mărim acest deficit suprapunând două furnale scoase din funcțiune, simultan. Tovarășe Prică, adunați-vă staful, scoateți schemele, dosarele furnalului nr. 5 de la arhivă și începeți să scrieți „Desfășurătorul”, așa cum ați spus chiar dumneavoastră. Tov. Dulamă, dumneavoastră faceți la fel cu subordonații dvs., de la Investiții, Aprovizionare, Import, serviciul tehnic, etc. Ne revedem duminică dimineață. La ora 10 vom porni de aici, din fața anexei turn, într-o vizită la furnalul 5, apoi la ora 12,00 vom intra în ședință să discutăm pe Desfășurător. Mi s-a adresat mie, zice Cronicarul, eram secretarul cu problemele economice în cadrul comitetului de partid al platformei. „Inginerule, adună materialele scrise și convoacă responsabilii principali pe problemele cheie, în ședință la ora 12,00.”

-Și a venit și ziua de duminică. În microbuzul care a plecat de la anexa turn au intrat Meseriașul, Dan Dulamă, nenea Mișu Dobrotă secretarul cu probleme economice de la comitetul județean de partid, Iulian Lungu primul secretar al comitetului de partid al platformei și eu, Cronicarul. Eu am urcat pe scaunul din dreapta șoferului, de unde nu auzeam deslușit întregul dialog dintre cei ce stăteau în centrul mașinii. Dacă voiam, puteam auzi. Dacă nu voiam, atunci trebuia să pornesc un dialog cu șoferul.

Am ajuns la furnal, acolo ne aștepta directorul uzinei, Nicolae Dumitru, cu inginerul șef tehnolog Banu Ștefan și șeful secției F5, nu mai rețin cine era. Mașina a urcat pasarela și a intrat în hală, oprindu-se aproape de ușa platformei furnalului. Cu doi metri mai sus era cota gurilor de vânt, a șticurilor de evacuare a zgurii și a fontei. Furnalul descărcase cu 10 – 15 minute în urmă, acum era liniște și pace. Meseriașul a făcut câțiva pași îndărăt, ridicând capul ca să privească verticala, până la cea mai de sus cotă, vizibilă din acel loc. A fost momentul când s-a oprit lângă microbuz mașina IACMRSG-ului, din care a coborât tovarășul Prică. Primele discuții s-au învărtit în jurul folosirii spațiului de pe platforma unde ne aflam și noi. De aici trebuia să înceapă totul.

-Nu, aici trebuia să fie o zonă de restricții, spune tov. Prică. Aici vom aduce doar maxim două barăci de șantier, ale celor care vor face demolarea uriașului, pornind de la vârf în jos. Barăcile vor fi cu scule și aparate, inclusiv de sudură. Problema care ne va da bătăi de cap va fi aglomerarea platformei, cu macarale și basculante. La Baza platformei va trebui să punem o barieră și acolo vom crea un post de dispecerat auto. Tot timpul va trebui să avem culoar liber pentru accesul mașinilor de pompieri, în caz de necesitate. Altfel, vom plăti amenzi grase.

-Corect, zice Meseriașul. Mai departe, care sunt primele mișcări de demolare?

-Aparatul de încărcare, zice domnul Prică.

-Nu, începutul este golirea furnalului, zice directorul general Dan Dulamă. Perforăm creuzetul la vatră, golim de fonta existentă și continuăm topirea încărcăturii până la ultimul bulgăre de minereu. Apoi oprim insuflarea pe la gurile de vânt și, când temperatura ne va permite vom da startul la demolare.

Dragii mei cititori, dragii mei confrăți coautori, mă văd obligat să introduc aici, în acest loc, o poveste mai mică, dar foarte importantă, despre un personaj al cărui nume și fapte le-am menționat mai mult în treacăt, dar care trebuie să fie repus la locul de cinste care i se cuvine. Este povestea omului Cornel Bradu, inginerul, inovatorul, curajosul montor care face echilibristică la înălțime, pe vânt și pe frig, care scoate un petic de hârtie din buzunar și face calcule rapide apoi dă o soluție uimitoare, simplă, la probleme ce au fost mult discutate și disputate ca mari piedici pe drumul critic. Pentru că pomenise domnul Prică despre aparatul de încărcare Paul Wurth model Georgescu, socot că trebuie să relatez povestea acestui aparat până când furnalul nr. 2 a pornit, în sfârșit. Când se derulau acele discuții pe platoul furnalului 5, la un moment dat Meseriașul trece la un alt subiect:

-Oameni buni, am rămas cu o anume neliniște în legătură cu furnalul nr. 2. O fi el mic față de numărul 5, dar știți că buturuga mică face pozne câte o dată. Trebuie să discutăm cu montorii care

se ocupă de această lucrare, adică vreau să știu de la persoana care se ocupă direct de montaj ce probleme sunt și dacă are toate soluțiile clare.

-Bine, dacă doriți îl vom aduce la analiza de la anexa Turn, la ora 12,00, zice domnul Prică. Este un băiat tânăr, șef de lot, dar este foarte priceput. Are la activ câteva inovații de mare eficiență, cu care am câștigat timpi mulți la montaje de construcții metalice grele. Îl cheamă Cornel Bradu.

De aici las pe Cornel să deruleze acea reparație capitală, de pomină, care l-a adus în atenția omului numărul unu al județului. Eu, Cronicarul, l-am contactat și l-am descusut cu amănuntul, despre faza cu F2. Uite ce zice Cornel:

„Fostul director general adjunct Georgescu Alexandru a ținut foarte mult să facem o copie după aparatul Paul Wurth, ale cărui documentații complete le aveam, că le promisem la montaj, la investiția inițială a furnalului 6. Eu, Cornel Bradu stătușem atunci în 1981, pe lângă specialiștii luxemburghezi care fuseseră delegați la noi, cu asistența tehnică la montaj. Și am fost atent la tot ce s-a făcut în pregătirea montajului și în timpul lucrărilor pe poziție, la furnalul 6. Afirmasem atunci, că știu totul despre acest aparat. Domnul Georgescu dăduse comandă la IPROMET București să facă asimilarea documentației străine și să proiecteze un nou aparat, pe același principiu, dar cu unele modificări, ca să nu fim acuzați de plagiat sau alte rele. Așa s-a născut varianta românească, denumit „aparat de încărcare tip Paul Wurth Georgescu”, unde Georgescu era numele proiectantului de la IPROMET care semna documentația nouă. Acest aparat fusese oferit spre vânzare combinatului Mittal din India, prin anii 80. Au sosit de acolo niște experți indieni să vadă aparatul. El fusese uzinat la noi, în Combinat, la UPSRS, iar montajul fusese făcut de echipa lui Belciug Spiridon, pe atunci el era șeful secției reparații siderurgice. Indienii au cerut să-l vadă în mișcare iar ai noștri le-au îndeplinit și această condiție. Au plecat, spunând că vor reveni să-l vadă în lucru, deoarece primiseră informația că aparatul Georgescu va fi montat la F2. Deci în trimestrul IV 1986 a intrat F2 la RK. Montajul aparatului mi-a fost încredințat mie, ca unul care aveam antecedente cu el. Dar studiind planurile și instrucțiunile de montaj, elaborate de IPROMET, mi-am dat seama că toată documentația noastră era plină de greșeli, care puteau fi fatale. Mai înainte de toate, gabaritul aparatului era mai mare decât spațiul disponibil acolo sus, la gâtul furnalului. Trebuiau făcute tăieri, reamenajări. Era nevoie să îndepărtăm părți din construcția metalică în greutate totală de circa 1.300 de tone. Apoi se aducea pe poziție noul aparat și după aceea se ridicau de la sol părțile îndepărtate, pentru a fi puse la loc, cu ajustările corespunzătoare. Am făcut propunerile de corectare a documentației IPROMET și am primit aprobările necesare. Am trecut la treabă și după demolările necesare, pe poziția de montaj nu mai rămăsese, acolo la cota +40,00 metri, decât conducta de gaz brut și două turnuri de scară. Aparatul avea diametrul mai mare cu 4,50 metri și, așa cum au cerut beneficiarii, trebuia să-i asigur și o înclinare față de axa verticală. Înainte de a transporta aparatul la locul de montaj, inginerul șef Banu Ștefan de la UAF, ceruse să vadă probe de mișcare cu aparatul acolo, în secție la UPSRS. Inginerul Velican de la Secția de Reparații Siderurgice, care se ocupase de pregătirea aparatului mi-a arătat o casetă metalică închisă, asupra căruia a insistat să nu umblu, deoarece acea casetă nu era prevăzută în proiect și conținea ceva legat de mișcarea jgheabului

mobila, cel care distribuia materialul în furnal. Aparatul permitea jghebului o mișcare inclusiv în plan vertical. Ei bine, la acele probe de mișcare, inginerul șef Banu făcuse niște observații și ceruse să facem ajustări, adică să cioplim din aparat. Printre altele, s-a referit și la caseta lui Velican. Eu am atras atenția că acea casetă nu trebuie nici măcar atinsă, așa a dispus inginerul Velican. Dar acela era în concediu. Era prima duminică după ce muncise continuu 6 luni. L-au adus de acasă, dar omul băuse zdravăn, așa că era arțăgos. Atunci a început scandalul. S-a programat o altă ședință de lucru, dar la care să participe și proiectantul Georgescu. Așa s-a justificat întârzierea montajului, în fața conducerii Combinatului, mai precis la directorul general adjunct mecano-energetic Stavăr Sebastian. Țin minte că duminică a convocat o ședință, într-o zi de joi, seara la ora 18,00 cu toți factorii de la UPSRS, de la UAF și de la noi, de la Grupul Furnale. Ingerul șef Pop, de la noi de la Antrepriza Furnale, care făcuse greșeala că m-a luat și pe mine la acea ședință, l-a asigurat pe tovarășul Stavăr că noi, montorii suntem gata să începem, în momentul în care UPSRS și UAF ne dau semnalul de start. Auzind așa o afirmație din partea lui Pop, care mă implica pe mine cu toată răspunderea, eu, Cornel Bradu, am sărit de la locul meu și am început scandalul, arătând că mai sunt de făcut ajustări și de asigurat niște prezoane speciale, de siguranță, vreo 1300 de bucăți. Am spus care este motivul întârzierii montajului aparatului pe poziție. Cele 1300 de prezoane de siguranță aveau un termen de execuție foarte strict, că erau piese pretențioase. Apoi remontarea lor era tot o procedură strictă. Eu am propus ca părțile din construcția metalică unde existau aceste prezoane să fie lăsate pe pozițiile lor, dar să facem decupaje cu aparatul oxigaz, urmând ca la fixarea aparatului pe poziția definitivă acolo să refacem construcția metalică prin sudură. Astfel puteam câștiga timp prețios. Dar propunerea mea mai trebuia studiată de proiectant, care a cerut câteva zile ca să se pronunțe. Tov. Stavăr s-a supărat și ne-a trimis acasă. Dânsul convocase această ședință pentru a-l informa corect pe tovarășul Prim secretar Carol Dina, a doua zi, în comandamentul care se ținea la anexa turn. Din acest moment, când eu mă băgasem în discuții cu precizările respective, care erau foarte corecte, șefii mei de la Antrepriză m-au împins mereu în față, să răspund eu pentru tot ce se întâmplă acolo. Așa s-a făcut că la începutul lunii februarie 1987 m-am trezit cu tovarășul Carol Dina la cota +40,00. Urcase ca să vadă la fața locului care era situația exactă. Eu i-am descris, succint, problemele care sunt la montaj, cred că l-am lămurit asupra realității și atunci dânsul m-a întrebat când va fi gata această lucrare. Am precizat un termen de două luni. Și furnalul 2 a pornit, într-adevăr, în data de 2 aprilie, 1987. A funcționat cu acest aparat care s-a dovedit a avea o fiabilitate slabă, timp de 11 luni. După care aparatul de tip Paul Wurth Georgescu a fost demontat și înlocuit cu un aparat de încărcare cu clapete, bicameral.”

-Am ținut să rememorez aventura aparatului Paul Wurth de la furnalul 2 pentru a ne fi trează problema delicată pe care o comportă orice abordare greșită la această piesă importantă dar și sensibilă. Mai încolo, când va veni la rând povestea reparației capitale a furnalului numărul 6, care trebuia să se încadreze într-un termen mult mai scurt, de doar 90 de zile pentru RK, coborârea aparatului Paul Wurth original la sol, inspectarea, diagnosticarea uzurilor și decizia privind

recondiționările de părți componente era deosebit de importantă. Acum putem să reluăm povestea de unde am rămas, adică pe platforma furnalului 5, duminică în noiembrie 1986.

S-a discutat cam o oră, grupul mișcându-se de colo, colo. Pe la 11,15 am plecat spre anexa turn. Eu anunțasem lumea să fie prezentă la Săliță de la ora 11,30 cel mai târziu. Și bine am făcut! Ne-am ocupat locurile în jurul mesei ovale, Dina Carol s-a uitat roată peste cei prezenți, apoi s-a uitat la ceas. Cred că mi-a apreciat grija pentru a convoca asistența din timp. Dar laudele i le-a adresat lui Iulică Lungu. Nu m-am supărat, la Partid funcționa regula „meritele și premiarea, eventual avansarea în funcție sunt ale șefului, subalternul primește doar partea cu sancțiuni!” Dar cred că modelul este universal.

-Am fost la furnal și am văzut terenul pe care se va da bătălia, a început tov. Dina ședința. Prima operațiune este perforarea creuzetului pentru golirea furnalului. Echipa care va face această operațiune trebuie să fie pregătită să pornească utilajele în orice moment. Deoarece termenul care ni s-a acordat este foarte strâns, nu putem pierde nici o clipă. Deci, tov. Dulamă, nu negociem nici un minut de amânare, pe motiv că mai scoatem niște tone de fontă. Semnalul de începere a perforării îl vom da, fie o să vi-l transmit eu, dacă voi primi aprobarea de la Comitetul Central sau de la Cancelaria Guvernului, fie o să-l transmiteți dumneavoastră, dacă aprobarea va veni pe linia ministerului. Am înțeles că lucrarea de demolare se pornește de sus, de la aparatul de încărcare și va coborî până la vatră. Dar în timpul golirii furnalului trebuie făcută amenajarea specială la baza pantei platformei. Acolo trebuie să montați o barieră, să aduceți o cabină pentru dispeceratul auto. Tot ce este metal și se va îndepărta de la fața locului, se va duce la Baza de fier vechi și se va depozita într-un perimetru delimitat. Dacă va fi nevoie să recuperăm o piesă ori un subansamblu pentru recondiționare, să știm exact de unde să-l luăm. Să luați măsuri de pază la Baza de fier vechi!

-Tovarășe Prică, am înțeles că o dată cu RK-ul furnalului propriu zis se efectuează același gen de lucrări și la auxiliare. Care sunt acestea?

-Începând cu Depozitul de materii prime – aici Serviciul Mecanic Șef al CSG trebuie să nominalizeze ce utilaje se vor supune reparației. Apoi Fabrica de Aglomerare, mașinile de scos și de introdus, benzile transportoare, inclusiv cele care duc încărcătura la gâtul furnalului precum și benzile transportoare de cocs. Aceste obiective le vom ataca mai lejer, deoarece vom începe lucrările chiar din primele zile, nefiind condiționați de golirea furnalului și de dinamitarea lentilei de fontă. Vom încredința lucrările formațiunilor noastre care au efectuat montajul primar, ele au experiență.

-Bine, scurtă Primul secretar discuția. Considerați că din acest moment toată lumea este mobilizată, ca pe front. La Comitetul de partid al platformei să asigurați serviciu de informare 24 din 24. Comunicarea pentru informarea presei locale sau centrale se va face prin unitatea de informare a partidului. Vreau să vă concentrați pe detalii. Măine, luni, la ședința de la ora 16,00 vreau să am dosarul complet. Tov. Dulamă, capitolul cel mai important este aprovizionarea. Probabil că multe piese, subansamble și mașini vor trebui aduse pe drumul critic direct la montaj, deci acest serviciu,

al aprovizionării, va fi foarte important. Aici să faceți un comandament separat, tovarășe Mișu Dobrotă. Trebuie să știm ce colaborări vom avea în țară, pentru a face intervențiile necesare.

Carol Dina s-a oprit aici. Ca un veritabil general de armată, a comunicat scurt statului său major ordinul de operațiuni, apoi a dat comanda „La luptă!”

Furnalul nr. 5 s-a oprit pentru RK în ziua de 10 octombrie 1986. Exact peste 12 luni furnalul trebuia să producă fontă. De la minister s-a comunicat ca ultima zi înaintea primei șarje de fontă va fi 30 septembrie 1987. Însă în comandamentul de luni, a doua zi după vizita la fața locului, Meseriașul a făcut o cuțetare în gura mare:

-Deci 10 octombrie 1986 până la 30 septembrie 1987, zice Primul secretar. Ce frumos ar suna în presă, dar și la acest telefon operativ, dacă am putea anunța, cu două sau trei zile înainte de 23 august că reparația s-a încheiat și furnalul a început să producă! Ce ziceți? Vă dau această temă, fiecare să tragă de termene astfel încât să dăm furnalul producției înainte de 23 august anul viitor. Dar nimeni să nu scoată o vorbă despre această temă, să rămână un secret, o surpriză a noastră.

Și, într-adevăr, furnalul a pornit în cinstea sărbătorii naționale, cu mai mult de două luni înainte de termenul precizat de minister. Pe atunci nu bănuiam, zice Cronicarul, că bucuria de a trage tare și a grăbi lucrările ne va ieși pe nas, la toată lumea. Că brusc, în următoarele luni, septembrie și octombrie 1987, furnalul nr. 6 a dat câteva semnale, din ce în ce mai grave, că trebuie oprit pentru reparație capitală. La 1 septembrie 1987 Uzina Furnale Aglomerare funcționa cu toate cele 6 furnale ale sale. A existat, în tumultul problemelor care făceau obiectul analizelor săptămânale, o persoană care a gândit cu bătaie lungă. Sau preventiv, cum se spune acum. Directorul mecano-energetic Sebastian Stavăr a dispus lansarea, încă din cursul lunii martie 1987, a comenzilor de execuție a virolelor blindajului furnalului nr. 6 și a componentelor instalației de răcire. Era o măsură excepțională, deoarece cu cât asigurarea acestor importante componente se făcea mai repede, era cu atât mai avantajos pentru Combinat. S-a dovedit că tov. Stavăr nu a greșit cu nimic, grăbindu-se.

-De aici vreau să preiau eu, zice Ștefi, am ceva important de relatat. Sunteți de acord?

-Tu, Ștefi, totdeauna ai avut câte ceva de relatat și totdeauna ceva important! Hai, uimește-ne, făcu invitația George, ca de obicei!

-Semnalul de stare gravă a furnalului nr. 6 l-a dat Dan Dulamă, directorul general al Combinatului. Primul om din staful Ministerului Industriei Metalurgice care a fost anunțat se numea Georgescu Alexandru, ministru adjunct, cel care plecase din Combinat de pe funcția pe care acum o deținea Stavăr Sebastian. El cunoștea cel mai bine starea acestui utilaj complex și a pledat foarte bine pe lângă ministrul plin, Marin Enache să aprobe oprirea de avarie, cu extinderea diagnosticului spre nevoia de reparație capitală. De aici procedeul urmat de gălățeni a fost similar cu cazul furnalului nr. 5. Din Săliță Primul secretar l-a sunat pe Primul Ministru Constantin Dăscălescu și a cerut aprobarea pentru oprirea în RK. Apoi s-a dat anunțul și la Cancelaria CC, iar în scurt timp a venit răspunsul retur de la Premier.

-Măi, Dina Carol, cum stați cu pregătirile pentru această reparație capitală? Mi-a spus Marin Enache că este prins în programul de opriri planificate în 1988. Dar a dat semne de maximă oboseală cu un an mai devreme. Cum a fost posibil așa ceva? Oamenii care au lucrat acolo înseamnă că nu l-au menajat de loc, de s-a uzat așa repede!

-Nu, tovarășe Prim Ministru, furnalul nu a fost bruscăt pentru că nu este posibil așa ceva. Dar procesul tehnologic este foarte dur la această mărime. El este de două ori mai mare decât primele patru, de 1.700 metri cubi, pe care le cunoașteți foarte bine, doar au crescut pe verticală sub ochii dumneavoastră. Iar ca pregătiri, directorul general Dulamă Dan, care este aici lângă mine, zice că avem aprovizionate blocurile carbonice din import, virolele componente ale blindajului sunt în curs de uzinare la ICM Tecuci. Instalația de răcire se execută mai greoi deoarece piesele sunt turnate din fontă și nu sunt prea ușoare de executat. Se fabrică la Alba Iulia, după un program foarte bine urmărit de noi și de colegul meu de la județul Alba.

-Deci aveți pregătirea materială de bază făcută. Asta este foarte bine. Mai aveți o experiență foarte bună la activ, de la RK-ul furnalului nr. 5, pe care l-ați scos la lumină în mai puțin de 10 luni, fără nici o pregătire inițială. Vă dau 90 de zile pentru acest RK. De la cald la cald, să fie clar!

Și a închis telefonul. Meseriașul a rămas cu receptorul în aer. Termenul l-a șocat. Nu era pregătit cu un asemenea răspuns, nu se aștepta la un termen atât de nefiresc, deși era obișnuit cu decizii scoase de după ureche, fără nici o fundamentare tehnică sau economică. Fără să ridice ochii de pe luciul mesei ovale i s-a adresat lui Dan Dulamă.

-Ce să facem, o să înghițim și gălușca asta. E de nivel olimpic. Dar era de așteptat, după performanța noastră anterioară.

-Cât? întrebă Dan Dulamă, cu resemnare în glas. Dar când a auzit cifra a rămas cu fața lungită, blocat la starea de „fără replică!” După 2-3 minute necesare pentru reluarea respirației, Meseriașul s-a răsucit spre Ștefan Prică:

-Data trecută ați folosit ca scut protector cuvântul „Desfășurător”. Azi este vineri. Ne vom vedea duminică pe platforma lui F6, apoi facem comandament la ora 12,00 la anexa turn cu toți cei implicați, de la ICMSG și de la Direcția de Investiții, Direcția Mecano-Energetică, de la Uzina lui Costică Macara și alții pe care-i considerați necesari. Apoi trecem la desfășurarea trupelor. Acum ridicăm ședința.

Duminică programul nostru a fost cel relatat în cazul furnalului 5, continuă povestea Ștefi. Am plecat acasă, după ce mai întâi am trecut pe la birou și am dispus dispecerului să convoace directorii de antreprize în ședință la ora 17,30. Am servit masa, apoi m-am culcat. Soția m-a lăsat în pace, văzând că sunt scufundat în gânduri. M-a trezit la 16,30. Am făcut un duș scurt, m-am înviorat și mă simțeam în formă. Observându-mă, draga de ea zice:

-Ai să ajungi acasă azi, sau vii mâine? Nu era un reproș, nu m-a luat așa nici atunci când voia să-mi atragă atenția că sunt pe cale să depășesc limita. Acum, din cele câteva informații scurte pe care i le-am scăpat de vineri seara începând, a înțeles că avem din nou un episod fierbinte. Cum

nu răspundeam nimic, fiind adâncit în calcule despre cât să acord fiecărei probleme ca să știu să-i dau un răspuns cât mai exact, ea îmi zice, cu puțină îngrijorare:

-E un nou slebing?

-Nu, dar va dura doar 90 de zile. Atât ne-a acordat Premierul! De când? De la cald la cald! Însă am două bombițe de trimis înapoi la Guvern. Asta, fără doar și poate că numai cu ajutorul Meseriașului. Trebuie neapărat să mă primească în audiență, cât mai repede.

Am discutat cu echipa mea numărul 1, până la ora 20,00. I-am trimis acasă, impunându-le să-și facă fiecare dosarele cu programul de acțiune detaliat. Termen: luni ora 15,00. Înainte de a pleca acasă, stăteam la birou și îmi făceam socoteli dacă să-l deranjez pe Carol Dina la ora aceasta, târzie. Uitasem că e duminică, seara, afară burnițează și e frig. Poate că se uită și el la televizor, la știri că acestea sunt foarte importante acum, când avem doar două ore de emisiune tv, zilnic. Nu mi-am dus gândul până la capăt, că sună TO-ul. Răspund:

-Alo? Ordonati!

-Mi-am zis să încerc, deși era perfect posibil să nu vă gălesc la birou, zice Meseriașul. Doar e duminică seara, este ora știrilor la tv, afară-i sfârșit de octombrie, plouă mărunț, este frig. Ce faceți, tovarășe Prică?

-Gând la gând cu bucurie, răspund eu. Exact la aceste aspecte ale orei mă gândeam și eu, că nu ar fi decent să vă deranjez, deși am două probleme grele de discutat cu dumneavoastră, dar numai față în față.

-În cât timp puteți ajunge aici, adică la Comitetul Județean? mă întreabă dânsul.

-Plec imediat și vin cât de repede se poate.

Am intrat pe ușa dinspre curte amândoi. Și dânsul sosise acum, de acasă. Ne-am așezat comod, la masa mare, de consiliu din biroul dânsului. Era destul de răcoare și aici. Ca peste tot, în oraș.

-Tovarășe Prim, știu că nu ne putem nici măcar imagina că îl vom putea determina pe Primul Ministru să ne mai acorde câteva zile în plus, ascultându-ne argumentele bazate pe timpii de pe drumul critic. Domnia sa știe ce înseamnă asta, doar a stat pe acest scaun, de la început până dincolo de Fluxul Integrat. Dar trebuie să-i spuneți, numai dumneavoastră puteți să faceți această intervenție, dacă poate să ia în calcul timpul de răcire a lentilei de fontă și durata dinamitării acesteia. Adică cele 90 de zile de la cald la cald, să fie după evacuarea lentilei de fontă.

-Doamne, cum am putut uita acest lucru extrem de important! zice dânsul. Și doar sunt la al treilea RK de furnal! Și presupun că aici ursul cum îi spuneți voi, constructorii, este mai mare, pe măsura vetrei lui F6. Deci timpul de solidificare este mai lung. Cât apreciați?

-Cred că 25 – 30 de zile, solidificarea totală și apoi dinamitarea. Că dacă miezul lentilei nu se solidifică putem avea explozii catastrofale, de lichid sub presiune. Iar Protecția Muncii nu ne permite să lucrăm la demolare atâta timp cât avem, concomitent și dinamități.

-Am notat, voi aborda problema mâine, la prima oră. Și care este a doua chestiune presantă?

-Sudorii, tovarășe Prim. Blindajul furnalului este alcătuit din plăci roluite care se sudează acolo, sus, pe poziție. Fiecare sudură se verifică cu raze gama, nu avem voie să trecem cu vederea nici o greșeală, cât de mică. Noi, în acești peste douăzeci de ani de existență pe platformă am reușit să autorizăm doar 15 sudori, că nu am avut nevoie de mai mulți. Și ca să ne încadrăm în termenul acordat avem nevoie de circa 100 de sudori din această categorie, câte 35 pe schimb. Poate că având ajutorul dumneavoastră vom convinge conducerile șantierelor navale amplasate de-a lungul Dunării, de la Turnu Severin până la Tulcea, să ne ajute în această situație excepțională.

S-a străduit și a reușit. Pe toată durata RK-ului, am avut constant 80 de sudori dintre cei mai buni, alături de ai noștri! Trebuie să remarc, și nu voi trece peste asta, că este de o importanță hotărâtoare să ai alături un om de conducere care înțelege rapid situațiile critice și sare în ajutor, cu competență și bunăvoință!. Altfel nu reușeam, să știți, încheie fostul director general al Constructorului.

A doua zi am pornit la drum. Începea altă epopee și insist să atribuim această încadrare literară evenimentelor care s-au înșiruit de-a lungul celor 90 de zile, în total, fiind mult lăudată în presa locală dar și în cea centrală, ca o lucrare de mare performanță. Nimeni nu bănuia că marea performanță veritabilă abia se pregătea. Presa străină, de specialitate, a consemnat performanța noastră, prezentând-o comparativ cu cea care a ținut locul întâi până atunci, în Europa Occidentală. Era vorba de un articol apărut în publicația de specialitate „Steel Times” din Marea Britanie, care prezenta faptele noastre comparativ cu reparația capitală a unui furnal similar cu al nostru, de la Redcor. Aici pregătirea documentației pe baza unor studii și proiectări a durat 3 ani, iar demolarea, rezidirea și reconstruirea ansamblului a durat 135 de zile, deci patru luni și jumătate. Termenul nostru a fost mai scurt cu o lună și câteva zile.

-Ziceam de Epopee. Dar să știți că începutul nu a stat sub semnul tensiunii, spune Ștefan Prică. Cel puțin aici, pe platformă. Prima perioadă am dedicat-o obiectivelor din estul furnalului, cele aflate la teren, în plan orizontal. Aici au lucrat bine și foarte bine, fără stres, formațiile de montori de la Uzina de reparații siderurgice, conduse de directorul Smărăndescu și inginerul șef Grosu P., precum și Antrepriza Laminoare, care avea director pe inginerul Găvrus Vasile, iar inginer șef pe Moldovan Leon. Aici s-a lucrat în trei schimburi de câte 8 ore, iar în unele locuri s-a mers pe schema de două schimburi a 12 ore. Fără discuții sau tensiuni ca în alte cazuri, aici cele două grupuri mari, cel de la Laminoare și URS-ul, au reușit să se încadreze în grafice și au asigurat, la timp, fronturi de lucru pentru electricienii și reglorii de la Grupul Electrotehnic, condus de ing. Chebac Iuliu. Apoi a venit ziua cu numărul 1, la Verticala 6.

-Mie, zice Cronicarul, omul cu responsabilitatea dosarelor, îmi revenea sarcina de a asigura vizualizarea frontului. La fiecare analiză Meseriașul voia să aibă în față un desen, o schemă adusă la zi, cu situația Verticalei. Eu nu aveam cine știe ce talent la desen, dar aveam imaginație. Am cerut ICCPAM-ului să deseneze, pe un format mărit, adică A3, conturul furnalului, de la cota +9,00 metri în sus. Pe aceste desene trebuia să marchez situația la zi. Am botezat aceste planșe scriind în capul paginii „DEMOLARE, ziua ...” iar avansul în jos îl marcam cu linie roșie, întreruptă. Apoi hașuram,

oblic, porțiunea dispărută, adică demolată. Schimbam sensul hașurului astfel încât să avem clară evoluția, pe zile. Planșe de acest fel am făcut doar două exemplare, pentru mapele celor doi generali, comandanți. La biroul meu, în orele de dinaintea comandamentelor, făceam actualizarea desenelor. Iulică Lungu, primul secretar al comitetului platformei, mă persifla, criticându-mă că-mi pierd vremea, jucându-mă cu coloratul. Asta o făcea el, în fiecare zi, la cantină când serveam masa de prânz. Dar mie nu-mi păsa. Creioanele colorate lăsau urme adânci pe hârtie, nu le puteam șterge complet, cu radierile. Așa că nu-mi permiteam să greșesc.

-Primul obiect ce avea să fie dat jos a fost aparatul de încărcare Paul Wurth, reia narațiunea Ștefi. Era o piesă grea, de multe tone. Dificultatea constă în faptul că trebuia dat jos de la cota +41,00 metri. Am folosit macaraua gigant, Coles-ul de 145 de tone, de la IUGCG. Dirijorul operațiunii i-a revenit, iarăși, inginerului Bradu Cornel, renumitul meu echilibrist. Om tânăr dar cu foarte mult sânge rece, câștigase încrederea noastră, inclusiv a Meseriașului. Acesta a vrut să vadă, la fața locului, cum se derulează lucrarea sub bagheta dirijorului Cornel Bradu. Și a venit la furnal după masă, înainte de ora începerii ședinței. Avea o scurtă verde, îmblănită, de modelul celor folosite de vânătorii de munte. Era o îmbrăcămintă lejeră dar călduroasă. Cu toate acestea i-am atras atenția că acolo, sus, bate un vânt puternic și este mult mai frig ca la sol. N-a contat, voia să urce. I-am cerut să-și lege casca de protecție cu panglica pe sub bărbie. Apoi i-am dat însoțitori, în față și în spate, doi bărbați solizi aleși anume de directorul Antreprizei Furnale, Vasile Herman. La cota +40 de metri l-a așteptat Cornel Bradu, pe pasarela pe care-și amenajase un fel de adăpost sub vânt, dar de unde putea dirija, cu brațele, Coles-ul. Fără menajamente, l-a răsucit pe domnul Dina până l-a adus în bătaia vântului. A simțit tăria biciului de aer și răceala lui. Atunci Cornel i-a strigat, la ureche: „Mai sus de atât nu aveți voie să urcați!” Și a stat ferm, în fața scării care urca sub un unghi de peste 60 de grade, spre vârf. Brațul Coles-ului fusese lungit, astfel încât să mai rămână spațiu de manevră pentru cârligul de care se vor ancora șufele de prindere a mecanismului cu pricina. Acest braț se legăna, sub rafalele de vânt, pe un arc de doar câțiva centimetri, deoarece totul era încă ancorat. Adică aparatul Paul Wurth nu fusese desprins din buloane. Bradu aștepta un moment prielnic, cu un vânt de o putere mult mai mică, pentru ca la desprinderea aparatului de pe locaș să nu se creeze un balans, cât de mic. Șufele de ancorare fuseseră întinse și legate la punctele stabilite în jurul orei zece, dimineața. Chiar și această operațiune a fost extrem de dificilă, vântul având tăria de mulți metri pe secundă. Cornel mi-a relatat, a doua zi, că s-a străduit să fie cât se poate de politicoș și să-i explice Meseriașului, strigându-i la ureche informația că în această poziție de așteptare pot trece chiar și 24 de ore până când va prinde scăderea vitezei vântului. Deci, Tovarășul poate coborî, aici nu va mai vedea nimic deosebit, în orele următoare.

-Ce faceți cu aparatul Paul Wurth? Îl duceți la adăpost, îi mai faceți ceva? Întrebă Meseriașul. Și vă rog, explicați-mi ce poate face acest aparat, de îl lăudați atâta și îl ridicați în slăvi.

-Îl facem o primă inspecție, răspunde Sebastian Stavăr, directorul mecano-energetic al CSG-ului, pe trailerul pe care-l vom așeza pentru transport, ca să știm ce pregătiri trebuie să facem la uzină, la UPSRS în timpul pe care-l avem la dispoziție pentru transport. Apoi îl ducem în hală, la SRS (Secția Reparații Siderurgice) pentru recondiționare. Toate piesele uzate le vom uzina la fața locului. Cât despre performanțele acestui aparat vă informez că la data montării lui, în urmă cu șase ani, modelul era cel mai nou și mai performant aparat în toată siderurgia mondială. Aparatul are un jgheab rotitor, care poate face cursa completă de 360 de grade și, în plus, poate ridica jgheabul, în plan vertical cu până la 45 de grade. Prin aceste două mișcări, combinate, distribuția încărcăturii solide se poate face uniform, de la centrul furnalului până la margini. Aparatul poate fi oprit pentru ca să umple golurile ce apar la o distribuție neuniformă. Astfel, întreaga masă de minereu coboară și se va topi uniform, ceea ce conferă o mare uniformitate fontei, în întreaga sa masă. Deci, efectul benefic este constatat la oțelărie, unde nu mai avem plângeri că oțelul rezultă, ca la o mămăligă, cu cocoloașe, spre exemplu.

-Tovarășe Stavăr, vă rog să mă anunțați când aș putea să arunc și eu o privire la interiorul acestui aparat. Cred că nu voi avea un alt prilej prea curând, nu?

Și a fost prima manevră. Și a fost ziua a Și a fost luna noiembrie 1987, o zi cu vântul suflând haihui, adică schimbându-și mereu direcția și tăria, iar aerul avea la sol 6 - 8 grade Celsius. De aici înainte culoarea roșie se va așterne cu viteză pe desenul botezat, în capul listei „DEMOLARE, ziua ...” . Până ce n-a mai rămas nimic din Verticala nr. 6 am consumat 4 creioane roșii, din patru cutii cu 12 culori. Și vom continua să colorăm, cu maro în degrade pentru vatra carbonică până la gurile de vânt, apoi cu gri intens spre albastru marin până la locul unde se va monta aparatul Paul Wurth. Dar asta, probabil că se va întâmpla după Crăciun, Anul Nou, Sfântul Vasile, Bobotează ...

-V-a venit în minte, domnule Prică, în acele zile încordate, să vă rugați măcar câteva minute, la toți sfinții pentru ajutor și ocrotire? Întreabă Cronicarul.

-Domnule, îmi aduc aminte de mama cum îmi spunea, în anii când pe plaiurile noastre înflorește comunismul sovietic iar nouă, la școală, ni se vorbea despre religie, biserică, preoți, așa cum știți și voi, că ați trăit acele vremuri. Ei, bine, mama spunea așa: „Copile, când vei mai crește puțin și vei porni pe picioarele tale în viață, vei avea de trecut prin multe încercări. Unele vor fi grele, altele vor veni pe nepusă masă. Și când te va lovi necazul, vei striga, fără să-ți dai seama: Văleu, mamă! Și vei fugi să te adăpostești în brațele mamei, doar acolo vei găsi tot ce cauți. Dar asta nu va ține prea mult. Că mama va îmbătrâni, îi vor slăbi puterile, apoi se va stinge. Un alt necaz va veni și vei striga: Văleu, tată! Și vei căuta sfat și ajutor la tată, dacă o mai fi și el pe lume. Și iarăși vei da de necaz, că necazul vine la tot omul, vine singur de cele mai multe ori. Și degeaba vei striga: Văleu mamă! Văleu tată! Și din gură îți va scăpa singurul nume căruia, atunci, îi vei cere ajutorul: „Văleu, Doamne” Nu uita, cinstește numele Domnului ca să te cunoască pe tine când îi vei cere ajutorul!

-Înțelepte sfaturi, la fel am fost crescut și eu și marea majoritate a celor de un leat cu noi, zise George. Nu-i ceream, la ceas de cumpănă, lui Dumnezeu, decât înțelepciune, sănătate și răbdare ca să trecem și peste clipa aceea, cu problemele ei.

-Mă învățasem să-l cer Domnului sfatul, seara când stăteam cu ochii închiși, în așternut, lângă draga mea. Vorbeam, în gând, ca un profan ce eram, care nu învățasem prea multe rugăciuni pe de rost, ca să le spun la felurite necazuri. Așa că vorbeam cu Tatăl din Ceruri ca și cum ar fi fost tatăl meu, cel care m-a adus pe lume și mi-a îndrumat pașii. Îi spuneam tot necazul și-L rugam să mă lumineze, să-mi dea sfatul cel bun. Îi ceream să nu mă uite, să facă așa cum a făcut de atâtea ori, adică să-mi spună la ureche ce cuvinte să folosesc, când să vorbesc și când să tac. De cele mai multe ori adormeam iar a doua zi nici nu aveam timp să mă gândesc la cele ce am cerut în rugăciunea mea. Dar, pe măsură ce am îmbătrânit, pe măsură ce am urcat în ierarhie și s-au înmulțit răspunderile serviciului, tot mai des mă gândeam, ziua, în timpul unor ședințe, la Vocea pe care o așteptam să-mi „sufle” ca unui școlar care nu și-a învățat prea bine lecțiile. Vrei, nu vrei, viața te aduce la mila Domnului. Și tot de la mama am primit explicația pentru îndemnul de a-mi fi frică de Dumnezeu. „Să-ți fie frică numai ca să nu-l superi pe Dumnezeu, exact cum trebuie să-ți fie frică să nu-ți superi părinții. Să nu te faci de rușine, că atunci nici Dumnezeu nu se va uita la tine altfel decât ne uităm noi, părinții! Așa să faci, puiul mamei!”

-Oare câți copii de azi mai primesc asemenea sfaturi și îndreptări cum am primit noi, în copilărie?! se întrebă, cu o anumită tristețe, Cronicarul. Noi, cei mai în vârstă, am primit o anumită educație religioasă, în familie, deși pe când eram noi copii de clasele primare, tocmai se pornise „reeducarea” ateistă a maselor. Dar mamele, bunicile nu s-au lăsat călcate în picioare. Cu blândețe și înțelepciune ne-au învățat despre credință exact acele lucruri care ne-au ținut pe linia de plutire, toată viața, la greu. Acum când se vorbesc vrute și nevrute despre epoca socialistă, vă întreb doar ca să-mi confirmați sau să negați, nu aveți impresia că organele de partid erau mai mult decât tolerante față de credință? Marea masă a populației a fost lăsată în pace, securiștii aveau ținte bine stabilite, cele despre care se vorbește în Memorialul Durerii. Dar în rest, de la caz la caz, totul a fost rezultatul modului cum se distribuia câinoșenia printre oameni.

-Haideți, să trecem mai departe, zice domnul Prică. Eu nu înțeleg de ce abandonați atmosfera de responsabilitate când evocăm evenimente importante din trecut? Mereu vă trage ața să comentați, să vă lamentați, etc. Doar nu suntem încă moșnegi, suntem doar înaintați în vârstă și avem obligația să fim dascăli de respect și recunoștință. Aceste sentimente trebuie să rezulte din amintirile noastre, astfel încât tinerii noștri să le perceapă, să le însușească atunci când vor deschide, la timpul potrivit, Cronicile noastre. Eu chiar te somez, Cronicarule, să ai grijă să nu te fure aceste aspecte din vorbele pe care le rostim, care pot să ne pună, pe noi toți, într-o lumină mai puțin frumoasă!

-Credeți, măi dragi moșneguți! zice George revenind la stilul înțepăturilor directe, cu adresă spre prietenul său. Ștefi vă cere să-i creați cadrul, atmosfera potrivită pentru a se da, din nou, Eroul Cronicilor noastre. Credeți că am greșit când l-am declarat, eu primul, ca Eroul demn de cinste în

Epopeea Combinatului?! Deci, dragă eroule, spune cum s-a derulat acest RK istoric. Ce fapte ți-au rămas în memorie?

-Înainte de începutul perioadei Meseriașului, pe măsură ce lucrările de investiții se reduceau, ministerul nostru ne-a obligat să luăm măsuri de reconsiderare a organigramei întreprinderii noastre. Astfel s-a făcut fuziunea a două grupuri de șantiere, grupul furnale și grupul cocsochimice. Nu mă refer aici la forma de organizare ce s-a adoptat, șef (director) fiind numit Herman Vasile iar inginer șef Olaru Victor, cel care fusese director la grupul cocsochimice, ci vreau să subliniez avantajul de a fi mult mai flexibile în fața unor vârfuri de sarcină, cum ar fi unele mari investiții sau, în cazul de față, reparații capitale de executat la termene foarte strânse la obiective mari și importante, chiar cheie, din flux. Mobilizarea la această lucrare a fost una din cele mai mari pe care le-am văzut în cariera mea de constructor. S-a muncit cu înrâncenare, s-a mers pe autodepășire. Acei oameni care au muncit la furnalul 6 au trăit, cu toții, același sentiment pozitiv, de front unit într-un scop final. Până și specialistul străin care superviza asamblarea blocurilor carbonice în creuzotul furnalului, s-a aliniat unui program de muncă prelungit, fără să ceară vreun adendum la contractul său cu Combinatul, cu statul român în final.

-Înrâncenarea despre care a vorbit domnul Prică, găsește de cuviință Cronicarul să completeze, s-a transmis pe fluxul integrat în aval, la toate lucrările ce s-au executat, ulterior, la oțelării și în laminoare, în cele 7 laminoare care dădeau valoare și preț oțelului rezultat din fontă, etc. Și aici trebuie specificat că același lucru s-a întâmplat cu uzinele de întreținere și reparații din Combinat – UPSRS, UPDES și uzina de exploatare a transporturilor uzinale (ETU) – precum și serviciile specializate.

-Aș dori să fac o scurtă paranteză înainte de a intra în fondul problemei, adică aventura F6, zice domnul Prică. Mă refer la o chestiune de culise, cu accent personal, pe care îl dezvălui doar ca să fac și eu o glumă despre olteni. Ca să destind atmosfera! Aveam doi vecini foarte buni pe scara blocului unde locuiam. Ușă în ușă cu mine vecinul meu cel mai bun a fost colegul de muncă Dobre Alexandru, cel cu care colaboram în conducerea Uzinei de Reparații Siderurgice. Iar deasupra mea, la etajul 2 locuia familia Vasile Herman. Relațiile noastre au fost de bună vecinătate lung timp, însă apele s-au tulburat imediat după numirea mea în funcția de director general. Și așa s-au păstrat, tulburi, ceva mai mult de șase luni. Primul supărăcios a devenit, peste noapte, Sandu Dobre. Relația noastră de vecinătate s-a rezumat strict la salutul „ Bună ziua” când ne întâlneam, ocazional, pe scara blocului. Vizitele soțiilor noastre, una la cealaltă pe motive culinare, s-au întrerupt brusc. Dar apele s-au dezghețat după două luni așa, fără explicații, aproape brusc. Eu n-am făcut săpături, soția mea a stat cuminte în banca ei. Dezghețul a venit din ușa vecinilor. Nu mă simțeam vinovat cu nimic, deși îmi făcusem suficiente analize de fond, iar soția mea, draga de ea, a procedat la fel. Ce s-o fi întâmplat, habar nu am, dar nici nu vreau să discut pe această temă. A doua supărare a coborât pe scări, de la etajul 2. De data aceasta doamna Reti, soția lui Vasile Herman și-a strigat supărarea în gura mare. Mi-a reproșat direct, vehement, că postul liber de director general adjunct pe care stătusem eu până la promovare i l-am dat lui Victor Olaru, pe care l-am promovat de la

Grupul Furnale Cocserii. Aici am parat bine atacul vocal, iar schimbul de replici este de domeniul bancurilor cu olteni. Că doamna Reti (odihnească-se în pace!) era olteancă, și încă una aprigă. De cum s-a aflat că Olaru a fost promovat, doamna m-a atacat pe teren neutru, adică pe scară, că de ce nu i-am dat postul soțului ei, care avea întâietate, date fiind meritele sale.

-Doamna Reti, nici măcar nu m-am gândit să-i propun avansarea pe acest post, deoarece sunt sigur că m-ar fi refuzat!

-Cum?! Nu pot să cred așa ceva, zice doamna. Ce motiv ar fi avut?

-Păi, motivul ar fi fost un mare scandal în familie, cu domnia ta!

-De ce? Eu cred că glumiți, domnule Prică! Râdeți de mine!

-Nici vorbă! Păi Vasile ar fi pierdut la salariu undeva între 2.000 – 2.500 de lei! Și nu ar fi riscat să primească reproșuri de la soția sa!

-Cum să piardă atâta, domnule?

-Da, sigur, poate chiar mai mult . Și dacă vreți să aflați detalii, mergeți la colegii de la biroul salarizare și vă vor spune ei exact care a r fi fost pierderea și din ce motive!

-Bine, bine, dar Olaru nu pierde?

-Sigur că pierde și el, dar mai puțin! Că el vine de pe o treaptă mai jos decât Vasile. Și el acceptă sacrificiul pentru Patrie!

Așa lucrurile s-au liniștit, din nou era armonie și bine la noi, pe scară.

-E cam cusută cu ață albă, Ștefi! zice George. Iar bancul cu oltenii este chiar unul slăbuț! Dar apreciez că ai avut și alt fel de întâmplări în viață, mai omenești, nu numai tehnice. Însă pot spune că ai fost – poate că încă mai ești, chiar și acum! – un mare naiv! Și acum zic să trecem înapoi la Verticala F6.

-Bine, mă voi conforma ordinului! Vreau să spun că până la intrarea pe rol a Meseriașului, activitatea de RK în Combinat și, evident că și la noi, la Constructor, începută încă din a doua parte a anilor 70, intrase deja pe un făgaș rutinier. Primeam termene de execuție strânse, nu mai mult de 3 – 4 luni. Aceste termene erau date după ureche, nu aveau la bază nici o analiză, măcar inginerească, și veneau de „sus”, de la superiori. Nu ne îngrijorau aceste termene, nici nu eram sancționați pentru întârzieri deoarece totdeauna existau scuze obiective pentru aceste depășiri. De regulă, era vorba de întârzieri la livrarea unor piese ori subansamble, iar ades aveam rectificări de uzinare la furnizori. Pe de o parte, iar pe de alta aveam un meci permanent, cu reprimări lunare, la serviciile care dădeau avizele de plată la facturile pe care le emiteam noi, pentru lucrările executate. Ajunsesem la un echilibru la Direcția Mecano-Energetică, acest departament era responsabil cu RK-urile, deci banii de acolo veneau. Iar avizele le emitea un singur om, inginerul Lupeanu, mecanicul șef al Combinatului. Un chițibușar greu de depășit, care cerea dovezi de execuție pentru fiecare articol de deviz! Învățaseră lecția chiar și unii șefi de șantier și, după negocieri strânse, până la urmă obțineam acordurile respective. Pentru negocierile mari, să zicem că cele care vizau fondul de reparații pe trimestre sau an financiar, colegii mă împingeau pe mine să stau pe scaun vis-a-vis de domnul Lupeanu. Curând mi-am dat seama că tatăl meu avusese dreptate când afirma, în tinerețile

mele, că da, noi avem în sânge un amestec bizar de dexterități de neguțătorie, moștenite de la neamurile cu care generații la rând am conviețuit în transhumanțele noastre, ca ciobani. Că spunea, ades, domnul Lupeanu, că îi face mare plăcere să negocieze cu mine, că jocul nostru este unul inteligent care îi aduce aminte de colegii din copilărie, fii de armeni, de greci sau de evrei.

-Măi, omule, dar nu te lași de loc! Până nu ne spui, nu știu a câta oară, că ai inclusiv sânge de la poporul ales în magistrarele arterelor și venelor tale, nu putem intra la fondul problemei. Ce vrei să spui, făcând această introducere? Că l-ai învins, la negocieri, inclusiv pe Carol Dina? Hai, că asta poate să fie ceva interesant. Că doar el era ultima verigă din lanțul celor care stabileau acele faimoase termene de execuție, spuse direct ori comunicate după ureche! Ne-ai dovedit că ai dexteritatea să păstrezi niște ași în mânecă. Ai ținut ascunsă lentila de fontă de pe fundul creozotului furnalului nr. 6 și ai câștigat treizeci de zile care au valorat cât scaunul tău de director general. Acum ce ai mai găsit?

-Ai dreptate, așa sunt eu, înzestrat de la natură cu multă modestie înainte de toate. Iar cu Meseriașul am câștigat la puncte folosind armele lui, adică argumentația tehnică solidă, bazată pe teorie și experiență dobândită în ani mulți, de șantier. Dar adaug doar o ultimă observație despre oamenii noștri, cei din linia întâi la toate lucrările mari, de investiții, dar și de RK-uri, precum și la avarii mari. Unii dintre inginerii noștri, chiar dacă au venit din facultate cu medii modeste, cu note de 7 – 8, cu timpul s-au implicat intens în muncile zilnice și s-au perfecționat, devenind oameni de prima linie, așa cum am definit această categorie. Iată, aș povesti câte ceva despre inginerul Cornel Bradu, un nume de rezonanță printre montori. El s-a făcut remarcat în mai multe rânduri, chiar din primii ani ai carierei sale. El a absolvit facultatea de mecanică cu notă mare. Ca el au fost mulți reglari, nu numai la noi, la electricieni ci și la celelalte meserii. Eu i-am numit „staruri”, deoarece erau în măsură să completeze cu soluții noi unele proiecte, atât interne cât și din cele puse la dispoziție de furnizorii externi de utilaje, instalații și linii tehnologice complete. Mulți, cei mai mulți dintre inginerii noștri s-au dovedit cel puțin egali cu reglarii externi, lăsând asupra acestora impresii adânci. Nu numai cunoștințele teoretice și practice au fost egale, poate chiar mai profunde decât ale celor din afară, ci modestia, căldura, cordialitatea cu care au abordat relațiile de muncă cu acești oameni. Vreau să zăbovesc puțin asupra acestui brav și excelent inginer. El s-a aplecat cu multă seriozitate asupra documentațiilor acelor obiective care trebuiau montate și puse în funcțiune. Fire iscoditoare, Cornel îi explica primului său șef de șantier că studiind atent documentația și instrucțiunile tehnice de montaj, el urmărește să descopere dacă soluțiile din proiecte asigură cea mai mare stabilitate a ansamblor de construcții, utilaje, mașini și echipamente, că există o bună fiabilitate la acestea. De exemplu, în anul 1978 se pune în funcțiune furnalul numărul 5. Ca mărime era o noutate, fiind cel mai mare furnal din țară. Și mai avea în structură, acest furnal și multe echipamente noi, de pionierat în domeniu. Astfel cupola furnalului era compusă din două piese, sudabile la sol conform instrucțiunilor fabricii – și era vorba de marele IMGB, o unitate de vârf a industriei constructoare de mașini – deoarece fiecare sudură trebuia verificată prin gamagrafiere. Cele două jumătăți cântăreau 32 de tone, fiecare, cifră inscripționată la loc vizibil, pe o latură a piesei. Deci după sudură rezulta o

piesă de 64 de tone, care urma să fie ridicată la punctul de vârf al furnalului, adică la peste 60 de metri de la platforma gurilor de vânt. Însă la data aceea, IUGCG, întreprinderea de utilaje grele de construcții, nu dispunea decât de două macarale BK 100, a căror limită de sarcină la ridicare era de 55 tone, conform diagramei de ridicare și extindere a piesei pe brațul utilajului. Deci s-a creat un moment de impas. Toată lumea a stat pe loc, căutându-se soluții. Și aici a intervenit Cornel Bradu. El a studiat atent desenele celor două semisfere ale cupolei și a făcut calculele de greutate. Le-a verificat și răsverificat, iar atunci când s-a convins că a aplicat formulele adecvate și nu a greșit la calcule, s-a prezentat cu soluția-bombă. *„Domnilor, inscripția de pe frontul pieselor, frumos filmate și prezentate în reportaje de televiziune, este greșită! Fiecare piesă cântărește doar 24,1 tone! Împreună dau 48,2 tone, greutate care se înscrie perfect în norma de siguranță a diagramei de ridicare și manevrare a macaralei.”* Stupoare! Proiectanții uzinei, proiectanții IPROMET-ului au verificat calculele lui Cornel și, rând pe rând, i-au dat dreptate. Așa era! Pe de o parte s-a născut sentimentul de ușurare că se va depăși impasul care apărea, la un moment dat, de netrecut. Iar pe de altă parte, Direcția mecano-energetică a Combinatului trebuia să revendice banii pentru diferența de 8 tone per bucată, plătită în plus. Dar acestea au fost fleacuri. Piesa de cupolă a fost adusă pe poziție, prinsă în cârligul macaralei BK100, ridicată și manevrată cu brațul, pusă pe poziție fără nici un incident. Tânărul inginer avusese dreptate! Mulți fuseseră neîncrezători. Printre ei s-a numărat chiar conducerea grupului de șantiere furnale, care urma să încaseze echivalent cu 16 tone mai puțin. Dar scurtarea termenului total cu multe zile, cele care au reprezentat sudarea la sol a celor două componente ale cupolei, plus ridicarea și poziționarea într-un timp record au convins pe toată lumea, inclusiv conducerea întreprinderii că este foarte bine așa. A doua ispravă a aceluiași inginer a fost consemnată la ridicarea pe poziție a tronsonului înclinat de transport la gura de încărcare a materialelor. Acest tronson se compunea din trei părți care trebuiau sudate între ele și completate cu o piesă curbă, numită cot. Ceva peste 3 metri în diametru, de 8 metri lungime fiecare din cele trei componente, executate ca o țevă, de 18 milimetri grosime. Totul trebuia sudat și controlat prin gamagrafiere, ceea ce însemna o operațiune în exteriorul dar și în interiorul țevii. Cel mai sigur verdict asupra sudurilor se putea da doar la sol. Deci, trebuie să facem sudurile aici, jos, pe pământ, apoi să ridicăm ansamblul cu aceeași macara BK100. Cine ne dă avizul? Desigur, inginerul Cornel. Și treaba s-a făcut, din nou cu economii de timp și în deplină siguranță.

- Cu toate acestea, zice Mihai Ursu, l-ați mutat de la Antrepriza Furnale la Uzina de Reparații Siderurgice. De ce?

-Da, l-am mutat! Nu ști povestea? Cornel era inginer șef de șantier, la data ridicării furnalului 5 ca investiție nouă. Cele două reușite de răsunet ale sale au stârnit invidia, această fiară îngrozitoare care roade creiere înfierbântate și suflete căzute în păcat. S-a organizat o ședință de sindicat, la nivelul șantierului unde Cornel era inginer șef și complotiștii au reușit să obțină un vot de îndepărtare din acest colectiv. I s-au adus acuzații de comportament abuziv, chiar tiranic, de mare vedetă. Eu nu am știut nimic, am aflat povestea doar când își făcea formele de mutare la Combinat sau la IPROMET, nu mai știu precis. L-am chemat la mine și am stat de vorbă cu el. Nu-mi venea să

cred ce josnici au putut fi unii oameni! Mă întrebam unde era directorul grupului când s-a organizat această mascaradă? A fost și el în cârdășie cu acei complotiști? Din cele povestite de Cornel mi-am dat seama că acolo, la antrepriza furnale, relațiile dintre oameni erau complexe, ca să mă exprim elegant. A-l duce înapoi la șantierul lui ar fi fost o greșeală, n-ar fi ieșit nimic bun nici pentru Cornel și nici pentru multe persoane din grup. Aș fi putut dispune o anchetă asupra cazului, dar lucrurile ajunseseră la un anumit final. Ce a fost, acum nu mai conta. Am reușit să-l conving pe Cornel să renunțe la plecarea din ICMSG. Provizoriu l-am mutat la URS, numindu-l șef de secție.

-Asta când s-a întâmplat? insistă același Mihai Ursu.

-În 1987, mi se pare, zice domnul Prică. În răstimpul dintre momentul când a ieșit în evidență prima dată, la investiția furnalului nr. 5 și data „îndepărtării” lui prin hotărâre de sindicat, Cornel a mai făcut câteva isprăvi inginerești, remarcabile. Astfel, el a găsit o soluție foarte curajoasă de a scurta foarte mult durata reparației capitale la cauperele de la furnale. La termenele scadente, câte un astfel de încălzitor de aer, din patru existente la un furnal, era scos din funcțiune, demolat până la fundație și ridicat ca nou. Procedul, conform proiectului, era ca mai întâi să se facă demolarea apoi să se ridice mantaua metalică, să se facă probele de etanșeitate și de presiune, apoi să se facă înzidirea cu cele 3.600 de tone de cărămizi refractare. În cei 12 ani de la prima ieșire în evidență și până la data tentativei de plecare din ICMSG, inginerul Cornel Bradu a realizat reparația capitală a trei caupere, folosind inovația care-i poartă numele. El a propus, pe baza unor calcule inginerești, să se ridice corpul metalic al cauperului în afara locului de amplasament final, pe un cărucior, în paralel cu demolarea obiectului supus reparării. Se câștiga timp mult, perioada se reducea cu aproape 50 la sută. Inițial, Cornel propunea ca riparea (deplasarea pe orizontală a unui obiect masiv) să se facă pentru cauperul complet echipat, inclusiv cu zidăria refractară finalizată. Dar a renunțat la idee deoarece nu era realizabilă, cu mijloacele tehnice de care dispuneam. Era vorba de a coborî, de pe cărucior, o sarcină de aproape 4.000 de tone, din care mantaua cilindrică, cu diametrul de 9 metri și înălțimea de 33 de metri, avea peste 220 de tone. Însă nu dispuneam de cricuri hidraulice care să reziste la o asemenea sarcină. Deci înzidirea cu refractarele s-a făcut după ripare. Bun și așa, câștigul era avantajos, atât pentru Combinat, adică pentru Direcția Mecano-Energetică, cât și pentru Antrepriza Furnale. Perioada aceasta de 12 ani, cu șirul de inovații remarcabile, l-a preamărit pe Cornel dar a determinat, în paralel, organizarea aceluși complot de îndepărtare a lui.

-Spuneai mai în urmă cu ceva timp, că l-a apreciat foarte mult însuși Carol Dina pe acest năzdrăvan, zise domnul George Mârzac.

-Așa este, l-a remarcat cu ocazia reparației capitale a furnalului nr. 2, în 1987, când s-au făcut manevrele de ridicare la cota cea mai înaltă a aceluși foarte modern aparat de încărcare, numit Paul Wurth, varianta românească. Următoarea întâlnire între cei doi a avut loc cu ocazia demontării aparatului de încărcare Paul Wurt la furnalul nr. 6. Acolo aparatul era cel original. Aparatul fusese executat și livrat din Luxemburg, de către o unitate componentă a concernului Arcelor. La asamblarea aparatului și la ridicarea lui pe poziție au fost prezenți câțiva ingineri luxemburgezi. Cornel Bradu i-a asistat la întreaga procedură, însușindu-și astfel toate detaliile operațiunilor

respective. Așa că la RK-ul furnalului, în 1987 – 1988, Cornel a condus cu mult succes tot ceea ce însemna aparatul Paul Wurth.

-Vreau să începem povestea reparației capitale a celui mai mare furnal din sud estul Europei în ordine, luând-o de la început, zice directorul general de mai înainte, revenind la atitudinea sa bonomă, de povestitor. De multe ori apărea, în imaginația mea, de Cronicar, ca un verhovnic al stâniilor⁴, șezând pe buturuga acoperită cu o blană de oaie, la o distanță potrivită de jăratecul de fag ce împrăstie căldura, de jur împrejur, cu generozitate.

-Deci, până când apărea aprobarea pentru oprirea furnalului și apoi începerea perforării blindajului la creuzet, noi, cei implicați direct, adică Direcția Mecano-Energetică a Combinatului și ICMSG-ul, am trecut la pregătirea terenului. Căi de acces pentru utilajele grele, platforme de depozitare pentru piesele demolate înainte de evacuarea lor la baza de fier vechi, cabina pentru dispeceratul șantierului, alte detalii cunoscute și rememorate de cei care, în urmă cu mai puțin de șapte ani finalizau construcția acestui uriaș. Cât privește lucrările propriu zise, aveam marele avantaj că blindajul din zona vetrei până la linia gurilor de evacuare a fontei (care era puțin mai jos de gurile de evacuare a zgurii) era în stare perfectă. După o inspecție amănunțită din partea organului ISCIR primiserăm avizul de refolosire. Acesta era un avantaj uriaș, deoarece după golirea completă, inclusiv a fragmentelor lentilei de fontă, puteam începe pregătirea montajului blocurilor carbonice. Direcția de Investiții a Combinatului transmisese data cea mai probabilă a începerii lucrărilor. Se aștepta comunicatul furnizorului extern privind numele expertului lor și data sosirii acestuia la București. Așa cum am precizat puțin mai în urmă, directorul general adjunct Sebastian Stavăr dăduse în lucru virolele blindajului, un total de 860 de tone, Întreprinderii de Construcții Metalice Tecuci, el fiind original din acest oraș iar întreprinderea respectivă era componentă a centralei industriale siderurgice Galați. Blindajul se înlocuia până la vatră, iar acest lucru a permis adoptarea deciziei de a face premontaj de părți din blindaj până la capacitatea de ridicare a celor două uriașe macarale alocate acestui șantier, Peinerul M 1300 și Colesul de 143 tone. Fusesse amenajată o platformă de premontaj la baza furnalului, tot acolo se aflau și cele două macarale uriașe. Decizia de premontaj preciza că vor fi sudate împreună câte două virole succesive. Controlul nedistructiv al sudurilor se putea face, așadar, la sol, în condiții de siguranță deplină a muncii. Astfel au fost efectuate 56 la sută din suduri, toate controlate nedistructiv, înainte de oprirea propriu zisă a furnalului. O altă operațiune de mare anvergură era montajul celor 2.160 de tone de elemente de răcire. Ei se vor fixa pe exteriorul mantalei metalice a furnalului, numai după terminarea montajului acestuia. În perioada investiției, s-a folosit un cărucior de montaj pentru aceste elemente de răcire, care putea ridica maximum 40 de tone. Dar ritmul de lucru cu acest cărucior era lent, chiar în condițiile încălcării unora din normele obligatorii ale securității muncii la înălțime. Se lucra la zona etalaj și sac de cocs, deci erau două rânduri de elemente de răcire la înălțime. Căruciorul de montaj, singurul pe care-l puteam folosi, avea zona de lucru pe axul furnalului, de la est la vest. El nu putea

⁴ verhovnic = cel mai mare în rang (slavonism, religios). În text „verhovnic al stâniilor” este echivalent cu numele de baci, șeful stâniilor

acoperi părțile laterale, sudul și nordul blindajului. Elementii se montau acolo folosind un sistem de scripeți care puteau scăpa de sub control dacă se rupea vreo șufă. Pericolul era mare, deci aici trebuia să lucrăm cu mare grijă, atât din cauza poziției incomode cât și al prevenirii oricărei greșeli. Se puneau, cu mare acuitate, problema găsirii unei soluții de sporire a ritmului de montaj al elementelor de răcire, inclusiv al creșterii siguranței muncii. Ideea a fost elaborată de inginerii Pop Ioan, Bradu Cornel și maistrul Barbu Valeriu, care au introdus în interiorul furnalului o macara Telemac de 25 de tone forță. Au folosit pentru aceasta căruciorul de montaj care avea capacitatea de ridicare de 40 de tone. *„Ideea introducerii acestei macarale în interiorul furnalului îi venise unui șef de echipă din formația mea de montaj, povestea Cornel Bradu. Coborâsem pe platoul din fața furnalului după ce, ore în șir, mă cățărasem pe blindaj, căutând ceva de care să mă agăț pentru a spori viteza de montaj a elementelor de răcire. Și zice omul meu: „Eu știu ce ne trebuie, domnule inginer. Dacă am avea o mână mecanică uriașă, ca în filme, în interiorul furnalului, care să susțină elementul de răcire buclucaș până îl fixăm noi, pe manta, apoi am lucra floare la ureche!” Așa mi-a venit ideea introducerii unei macarale în interiorul pântecelui furnalului. Dar ce fel de macara? Cu ce capacitate de ridicare? Cu ce dimensiuni de gabarit? Mi-a fost ușor să fac calculele necesare și să mă opresc la nominalizarea acelei macarale Telemac de 25 de tone forță. Cum îl puteam introduce? Numai pe sus, prin golul de montaj din vârful Verticalei. Dar eram foarte obosit și nedormit. L-am sunat acasă pe domnul director Herman, era o zi de duminică și i-am prezentat soluția, cerându-i să-mi dea autorizarea pentru a trece la execuție. Dar i-am cerut să amâne introducerea Telemacului până seara, când voi reveni pe șantier, după odihna necesară. Domnul Herman a înțeles ansamblul problemei și m-a trimis acasă, la odihnă. Până atunci Telemacul a fost introdus în furnal, cu multă precizie, expresia folosită ca termen de comparație a fost „cu lingura de pantofi!” Folosind cele două ridicătoare de forță, din exteriorul și din interiorul blindajului, ritmul montajului elementelor de răcire a crescut foarte mult. Astfel s-a lucrat la vatră, creuzet, etalaj și sac de cocs. Mai rămânea montarea elementelor de răcire la cuvă. Pentru a menține ritmul s-a procedat la utilizarea unei alte macarale, tot Telemac, de numai 12,5 tone forță, care a fost introdus în interiorul furnalului și a fost așezat pe platforma care susținea instalația de montare a blocurilor carbonice. Frontul de lucru la interiorul și exteriorul furnalului era foarte mare. Practic se lucra pe toată circumferința furnalului. Era un furnicar amețitor de oameni. Pentru orice om care venea din exteriorul meseriei de montor, imaginea șantierului în mișcare năștea teamă. Dar privind cu atenție, se putea observa că totul avea o sincronizare, oamenii se mișcau după reguli precise, pe distanțe precise, fără a se intersecta cu vecinii de montaj din stânga și dreapta, de sus și de jos. Eu am admirat totdeauna acest ansamblu de oameni, îi asemuiau cu o orchestră simfonică ce cânta perfect acordată pe portativ, însă dirijorul nu se vedea! De fapt erau mai mulți dirijori, fiecare ocupându-se de „partitura” înscrisă pe suprafața lui de montaj. În cele trei luni de execuție a reparației, acești montori și sudori, controlori gama și instalatori n-au avut, cum se spune în limbajul nostru, nici casă nici masă. Sau dacă au avut, atunci acolo au venit pe fugă, au zăbovit foarte puțin și apoi au fugit înapoi tot așa de repede precum veniseră. Imaginea „orchestrei simfonice” o am și*

acum sub pleoape, după mai bine de 33 de ani, dar numele celor cocoțați pe schele, ancorați cu centuri de siguranță nu-mi vin în memorie decât foarte puține: maiștri și șefi de echipă Barbu Valer, Târnă Mihai, Cocan Aurel, Tudor Marcel, Files Traian, Chipăilă Ifrim, maestrul Lipan, șeful de echipă Voicu Traian și mulți alții, care ar merita să fie citați, dar față de care îmi cer iertare pentru o memorie buclucașă!

-Am fost de multe ori pe șantier, zice și Cronicarul, practic începeam ziua de muncă la ora 7,00 – 7,30 cu o vizită acolo, mă informam asupra progreselor realizate peste noapte, îmi notam evenimentele deosebite și, mai ales semnalele ce trebuiau transmise în țară, la județele unor furnizori, despre urgentarea livrării unor repere sau pentru trimiterea la Galați a unor echipe de intervenție pentru rectificări de uzinaj ce trebuiau făcute pe șantier. Vedeam, de la oră la oră, cum crește și se completează acest uriaș puzzle, apoi mă întorceam la sediul comitetului de partid al platformei și coloram planșele cu desenul de contur al furnalului, cot la cot cu omul meu de ajutor, Grigore Țapu. Trimiteam un exemplar la anexa turn, la secretariatul Consiliului Oamnelor Muncii, unde Adrian Miron, subinginerul, fostul meu ajutor de bază pe schimbul A, în laminorul de benzi la cald în anii 1971 – 1976, acum un eficient factotum la acest birou complex, prelua și pregătea exemplarele necesare directorului general Dan Dulamă, directorului general adjunct Florentin Sandu și, evident, domnului Sebastian Stavăr, directorul general adjunct mecano-energetic. Scriind aceste rânduri compar mâzgăleala obositoare, făcută atunic, cu creioane colorate de calitate inferioară de câteva ori pe săptămână, cu grafica ce iese acum, de pe calculator din doar câteva manevre cu mousul ...

-O altă problemă dificilă care trebuia rezolvată foarte repede era aparatul de încărcare Paul Wurth, povestește mai departe domnul Prică. El trebuia coborât de la cota cea mai înaltă, de sub cupola furnalului și transportat în halele Uzinei de Piese de Schimb și Reparații Siderurgice pentru recondiționare. Tehnologia ce urma să se aplice la acest proces complex de reabilitare se baza pe documentația originală, lăsată de furnizorul extern, în timpul primului montaj al aparatului. Responsabilitatea aducerii la cotele inițiale ale aparatului Paul Wurth și-au asumat-o Cornel Bradu și Spiridon Belciug, inginerul șef mecano-energetic al UAF. De un ajutor neprețuit le-a fost inginerul Ștefan Mantea, șeful secției de întreținere mecanică de la acest furnal 6.

-Belciug fusese șef de secție în cadrul UPSRS, zice Cronicarul, la faimoasa Secție de Reparații Siderurgice (SRS) care rămăsese principala formulă de intervenție rapidă a Combinatului în cele patru uzine tehnologice. Mulți dintre meseriașii care lucrau la SRS proveneau din șantierele de instalații și montaje siderurgice. Aceștia, cunoscuți acum cu porecla de „belciugoși”, după numele șefului lor de secție, Belciug Spiridon, aveau toate deprinderile lucrului făcut în condiții grele, la cald sau la rece, pe vânt și chiar vijelie, la sol sau la înălțime, în întuneric sau la lumină, deprinderi însușite în perioada când se numeau, simplu, doar „icemeseghiști”. Operațiunile de lăcătușerie, prelucrările la cald și la rece, cu scule așchietoare, controlul de calitate, apoi probele de mișcare și rodajul au fost făcute, toate, sub supravegherea celor trei ingineri precizați mai sus. Astfel s-a

economisit o importantă sumă de valută, care ar fi trebuit plătită pentru aducerea unui specialist din străinătate, de la furnizor.

Capitolul 13

Crăciun și Revelion ... comunist

-Programul de lucru se desfășura strict după graficele întocmite pentru drumul critic. Activiști de partid și de sindicat, de la nivelul platformei și al comitetului județean puteau fi văzuți la ore din zi și din noapte, observând, punând întrebări și cerând explicații tehnice. Astfel că sărbătorile de Crăciun au trecut cu munca, în cadrul special al ateismului materialist dialectic, marxisto-leninist. Însă toată lumea trecea, prefăcându-se că nu vede și nu aude, colinde murmurate răsunând amplificate de ecou în spațiul interior al furnalului ce se înălța precum ciupercile după ploaie. Ciosvârte de pui fripți, sarmale, străchini cu piftie și câni de tablă cu vin de buturugă, sănătos, de țară, s-au consumat la masa principală în pauza acordată de directori, ingineri șefi, brigadierii șefi către orele 16 – 17, când controlorii politici s-au retras, și ei, sărbătorind acasă, în familie, Crăciunul creștinesc, după datini moștenite de la bunici. Că așa-i românul ... încheie Ștefi Prică, transhumantul cu gene amestecate de la multe neamuri.

-Crăciunul a trecut, așa cum ziceți voi, prin muncă (cu program redus și obiceiuri tolerate ... complice), zice George. Dar venea Anul Nou, Revelionul pe care toată lumea îl sărbătorea cu veselie multă, parcă în compensare pentru liniștea din zilele Crăciunului. Cum v-ați descurcat?

-Așa este, venea Anul Nou, iar de Revelion chiar dacă nu întrebau cu glas mare, toți ochii priveau întrebători: ce facem, tov. director general? Noi nu suntem ca toți ceilalți oameni? Și atunci, cu câteva zile înainte, prin 28 – 29 decembrie, cineva din staf a făcut o constatare gravă: „Tovarășe director general, știți că avem o întârziere de aproape patru zile la controlul nedistructiv al sudurilor la blindaj? Nu putem accelera procedurile de gamagrafiere și controlul cu lichide penetrante în condițiile când specialiștii noștri sunt împinși, îmbrânciți de colo – colo, de montori și instalatori. Suntem la pragul critic, vă cerem să opriți montajul câteva zile până ajungem la zi cu aceste operațiuni, fără de care nici montajul nu poate avansa.” Am convocat o ședință și am stabilit, cu toți factorii implicați, să punem pe hârtie un grafic de lucrări de control nedistructiv al sudurilor executate la blindaj. Am început cu ziua de 31 decembrie, la prânz și ne-am întins până la 14,30 în data de 2 ianuarie 1988. Vestea acestui program special s-a întins foarte repede pe șantier. Acum eram altfel privit! Dar numai eu știam ce era în mintea și în sufletul meu. Am evitat să mă consult cu Meseriașul. Aveam certitudinea că, în mod oficial, nu putea să își dea avizul pentru programul propus de noi. Așa că mi-am zis „Fie ce-o fi!” Am găsit câțiva voluntari care să asigure pază specială, pe platformă, unde am delimitat suprafața de sub blindaj și am pus plăcuțe indicatoare: „Acces interzis! Zonă contaminată radioactiv!”. Sigur că în seara de 31 decembrie, pe la orele 23 mă aflam la baza rampei de acces spre platforma furnalului 6. Paznicul m-a recunoscut, eu i-am explicat că voi intra pe propria răspundere. „Nu mă sancționați?” întreabă el. „Mai întâi ar trebui să mă sancționez pe mine, apoi pe alții!” Și am urcat. Sub blindaj, pe platformă era întuneric beznă. Mi s-a părut că mișcă

cineva, în acel întuneric. Am ridicat vocea: „Nu aveți voie aici, zona este contaminată radioactiv!” Și mi se răspunde imediat: „Dar pentru matale nu este radioactivată?” Am recunoscut vocea, era primul secretar Dina Carol. Ce mai puteam face? Eram prins cu mâța-n sac! Am zâmbit, în întuneric nu se putea vedea! Și zice dânsul: „Bine lucrat! Nu știu dacă aș fi avut curajul să vă aprob acest program dacă mi-ați fi cerut permisiunea! Oricum, este pe răspunderea voastră, a executanților. De aici o să redau dialogul, așa cum l-am trecut pe hârtie, la pagina 723 din File de Poveste:

„-Permiteți-mi, tovarășe Prim secretar să ne îndepărtăm puțin de sursele radioactive. Nu cred că este bine să exagerăm!” Și ne-am îndepărtat în câmp deschis.

„-Cred că este bine să reluați marile lucrări, începând cu schimbul întâi din ziua de 2 ianuarie”, zice dânsul.

„-Așa și este transmis Programul!”

„-Oricum, cel căruia i-a venit ideea, să știți că a fost mai mult decât benefică. Sunteți cam la jumătatea drumului, am văzut că mulți oameni dau semne de epuizare!” Apoi, după o scurtă pauză: „Realitatea rămâne realitate, nu este bine să te joci prea mult cu răbdarea oamenilor!”

-Acum, la acest timp, după 33 de ani, această cugetare înțeleaptă zisă cu voce tare, o fi fost o învățătură după evenimentele din noiembrie 1987? De la Brașov? Cred că DA! trage concluzia domnul Prică.

Data de 2 ianuarie 1988 era în zi de sâmbătă. Lucrul la furnal s-a reluat conform graficului. Ceilalți oameni ai muncii beneficiau și în această zi de repaus, iar a treia zi din ianuarie era duminică. Deci sărbătoarea Anului Nou 1988 a adus românilor trei zile de repaus. Binemeritat. Ne uitam la icemeseghiștii de la F6. În ochii lor se citea liniște, o stare de normalitate sănătoasă. Îngăduința de a sărbători le-a prins bine, dar oamenii nu și-au etalat recunoștința în nici un fel. Și aveau dreptate, doar această sărbătoare este dreptul tuturor. Iar eu, directorul lor general, care habar nu aveam că în altă parte a țării clocotea mânia, răbdarea era ajunsă la capăt, mă gândeam - urcând și coborând pe scările înguste de la o platformă la alta – dacă vom izbuti să punem cap la cap toate aceste lucrări ce au rămas de făcut, multe, unele la vedere, altele ascunse prin canale tehnice și nu numai. Mă gândeam dacă această mulțime de popor era bine condusă, dacă făceam o coordonare corectă?! Nu apucam să-mi dau răspunsuri deoarece alții și alții din colaboratori veneau să-mi ceară soluții, aprobări sau schimbări de planuri. Cazanul era în fierbere, toate problemele trebuiau rezolvate, nu era timp de îndoieli sau de alte năzbâtii ... Și iată, pe măsură ce blindajul se apropia de închidere, cu elementii de răcire montați și verificați sub presiune, în partea de jos unde nu aveam eu, ca director coordonator, acces decât ca vizitator, acolo zidăria carbonică se apropia de ultimul strat. Nivelul următor era al gurilor de vânt, 36 la număr, amplasate în creuzetul superior. Instalatorii raportau zilnic mai mult de una sau două circuite de tubulaturi care urmau să asigure aducțiunea gazului metan și al aerului cald, sub presiune, pentru a crea acea baie de plasmă care topea pământul îmbibat cu oxizii de fier, atât de valoroși. Nu puteam să omit în nici una din zile să întreb și apoi să verific dacă traseul de țevi de la captatorii de gaz de la gâtul furnalului au înaintat spre acumulatori. Era ultima grijă! Curând puteam să trecem la etapa finală: amplasarea căptușelii

refractare peste ultimul rând de blocuri carbonice până sus, la cupolă. Iar între două straturi de cărămizi refractare se montau, obligatoriu, senzorii cu mici pastile radioactive cu ajutorul cărora se putea urmări, pe orb, gradul de erodare a protecției interioare a furnalului.

-Stai, Brutus, tocmai tu, Brutus, ești cel ce-ți trădezi colaboratorii, pe electricienii, electroniștii și automatiștii din Grupul 4 Electrotehnic? zice cu reproș George. Eu te-am urmărit cum i-ai preamărit pe instalatorii care au pus pe blindaj 2.160 de tone de instalații de răcire, le-au conectat, le-au verificat etanșeitățile și au făcut probele de presiune. I-ai lăudat excesiv pe montorii care au făcut echilibristică la înălțime, pe sudorii care au tras cordon după cordon, legând virolele unele de altele. Dar, Brutus, tocmai pe electricienii tăi i-ai uitat! De ce? Pentru că acești colegi ai tăi sunt sortiți să tragă toate ponoasele după greșelile celor pe care i-ai preamărit și după întârzierile pe care le-au produs pe filele drumului critic. De aceea nu îi pomenesci?

-Nu, îi las la urmă deoarece ei răspund de tot ceea ce înseamnă „ceasul al doisprezecelea”. Ei vor verifica circuitele și acționările începând din depozitul de materii prime, zonele de omogenizare, fabrica de aglomerare nr. 3 și toate benzile transportoare aferente până la cablajul care se întinde, ca niște pachete de liane pe Verticala 6, oprindu-se în sala de comandă de dimensiuni apreciabile, în șirul de pupitre cu chei și butoane de comandă, pe panourile sinoptice cu AMC-uri puse unele lângă altele și unele peste altele. Este foarte complicat să vorbesc despre electricienii mei, că veți sări – așa cum ați făcut și alte ori – să mă criticați că numai pentru ei am cuvinte de laudă. Sigur, îi citez pe rând, începând cu Șantierul 44 condus de inginerul Mihai Gheorghe avându-i ca aghiotanți pe maiștrii Bahrim Timofte, Dobrotă Gheorghe, Dinescu Ion, Grigoraș Dumitru, Tobă Viorel. Ei n-au dovedit, singuri, să aducă toate circuitele la acea sală de comandă uriașă despre care am pomenit mai sus. Au fost sprijiniți de oamenii Șantierului 43, condus de inginerul Brașcoviță Ion cu maiștrii săi de nădejde Crețu Aurel, Grigorescu Ion, Popa Antohe, Dragoș și Dinulescu Dumitru. Iar la fabrica de aglomerare nr. 3 bătălia a fost purtată de inginerul Palade Mihai cu Șantierul 41 secondat de Șantierul 42, a lui Gelu Carp împreună cu maiștrii Bratu Nicolae, Sendrescu Gheorghe, Dan Ion, Dan Vasile și alții. Mergând deci, pe traseele de cable, cu motoare din loc în loc, tablouri cu aparataj și panouri de conexiuni, cu senzori de toate soiurile, ajungem la pupitrele de comandă unde regi încoronați sunt inginerii reglori Grigorescu Ion (Gioni pentru colegi!) și Mihăiță Fulger, ajutați de alți reglori, mai tineri, al căror nume nu-l mai rețin, acum. Iar peste toată echipa din această sală, mai mare și mai tare este directorul Grupului 4, inginerul Chebac Iuliu. Îmi aduc aminte și îmi vine să zâmbesc cum, perorând și gesticulând așa cum îi era obiceiul, Iuliu Chebac li se adresa reglorilor șefi, responsabili pe sala de comandă, Grigorescu și Fulger: *„V-am specificat clar că nu admit nici o femeie la realizarea panoului sinoptic din sala de comandă, care își are senzorii montați pe toată tarlăua furnalului 6, a fabricii de aglomerare nr. 3, depozitului de materii prime, turnului de cărbune, kilometrilor de benzi transportoare, etc. Este prea greu și prea periculos pentru ele!”* Cei doi dădeau, supuși, din cap, aprobându-l pe Șeful! Dar Iuliu singur a vorbit și tot singur a auzit. Că peste toată această „tarla” cum a numit directorul zona, a umblat și-n sus și-n jos ingineră Nina Grigorescu, care nu concepea să fie scoasă din ecuație!

-După știința mea de metalurg specializat în deformări plastice, revine George Mârzac, cele mai importante părți din ansamblul electrotehnic al furnalelor revin AMC-iștilor. Ei, cu senzorii și aparaturilor lor, indicatoare și înregistratoare vorbesc despre temperaturi, cu T mare, deoarece furnalul se conduce în orb, numai cu indicațiile aparaturilor de măsură și control. Ai uitat de AMC-iști sau i-ai lăsat la urmă?

-Desigur că i-am lăsat la urmă, că cine nu a auzit, de la F1 până la F6 de maestrul Horovitz Iuliu și de prietenul lui, maestrul Mocanu Ionel, care împreună cu ameciștii Combinatului au fost supremi peste acest sector de activitate?! Și despre inginerul Mihai Bordei, cel care a coordonat furnalul 6 ca șef de secție întreținere energetică? El și-a repartizat electricienii din subordine pe lângă echipele de reglari, împreună au dus la capăt toate sarcinile specifice, iar atunci când s-a ajuns la final, primii repartizați pe schimburi au fost electricienii, pentru a urmări și a asigura regimul de uscare a căptușelii refractare a furnalului, după un grafic strict, calculat și impus de inginerul șef metalurg de la UAF, Banu Ștefan.

-Am ajuns la finalul reparației. Ultimii care intră în scenă pentru a încheia opera atâtor contributori sunt reglarii electrici. La furnalul 6 a apărut o noutate absolută: alimentarea furnalului se făcea altfel decât la surorile mai mici. Aici proiectanții au introdus o acționare nouă, secvențială, în care comada de deplasare a părților mecanice în mișcare se dădea cu aceste cartele, la o tensiune de lucru foarte mică, totul bazându-se – ca la calculatoarele din primele generații – pe semnale binare, adică zero și unu. Era ceva nou, nu foarte complicat, dar trebuia multă răbdare, să nu se sară nici o secvență, deoarece altfel ar fi fost deosebit de dificil să depanezi, în exploatare, această nouă acționare. Aici distinsul nostru Cronicar – să mă ierte că-l trădez! – a încasat o bătaie zdravănă de la Meseriaș, zice domnul Prică, zâmbind vinovat. Am să explic eu faza, ca un comentator neutru. Deci domnul Cronicar, pe atunci secretar cu probleme economice la comitetul de partid al platformei, a intervenit în dialogul dintre mine și primul secretar, solicitând ceva ce tocmai Meseriașul încerca să ... Concret, noi stabiliserăm o anumită durată, în grafic, pentru reglajul acestei acționări secvențiale. Era un timp asupra căruia Meseriașul a făcut presiune, să fie scurtat mult. Era o apucătură tipică, dacă se câștigau câteva ore, atunci se făcea mare tam-tam triumfalist. Dar aici graba putea strica treaba. Orice deranjament în acționarea secvențială bloca deplasarea încărcăturii spre gura furnalului. Deci pierderi de timp efectiv de lucru. Cronicarul, ca om de exploatare care s-a confruntat acolo, la LBC, pe schimburi, cu asemenea momente dure, nu putea lăsa de la el să nu relateze o eroare grosolană. A apucat să zică doar atât: „Dacă acest reglaj este dat peste cap dintr-o grabă nejustificată, vor apare multe întreruperi de funcționare în exploatare. Eu am tras ponoasele unor asemenea fapte, la LBC, când am muncit pe schimburi!” A sărit ca fript Meseriașul. „Deșteptule, ai să explici tu conducerii superioare de ce nu am scurtat termenul de reglaj, dacă am fi avut condiții să facem aceasta?” Și a mai zis și alte multe treburi, cu o anumită furie. Intervenția activistului de partid cu o opinie tipică, inginerească, venea în contradicție cu dominantă coordonării politice a acestei lucrări de mare importanță. Deci o eroare de neiertat. Ar fi putut primi o sancțiune grea, domnul Cronicar-inginer-secretar!

-Tipic ardeleanului: ce-i în gușă și-n căpușă! zise nenea George. L-am cunoscut la LBC, ca inginer bun, apreciat. Era să-și uite meseria? Putea să nu sară în ajutorul colegilor lui, de la reglaj?

-Am intervenit eu, încercând să domolesc furia crescândă a Meseriașului, zice domnul Prică. L-am asigurat pe tovarășul prim secretar că vom forța scurtarea acestei puneri în funcțiune, cât de mult vom putea trage de starea fizică a reglorilor. Că ei vor începe și vor termina întregul program secvențial fără a face pauză, că cine începe acela trebuie să ducă totul până la capăt. Și este vorba de mai mult de 24 de ore! Dar noi avem experiență, vom folosi câțiva colegi de inginerie ai tovarășului secretar, care au o bună condiție fizică, la acest gen de lucrări! Cred că abia acum a înțeles, Meseriașul, care era esența intervenției – prea puțin inspirate! – a inimosului nostru ardelean!

Finalul RK-ului este marcat de aprinderea flăcării pentru uscarea învelișului refractar al furnalului. Presa a consemnat toate momentele principale ale acestei lucrări de o excepțională importanță pentru economia națională. Flacăra pentru uscare s-a aprins în noaptea de 1 spre 2 martie, la ora 1:47, după cum consemnează ziarul Scânteia. Diagrama clasică de încălzire poate dura între 12 – 18 zile sau mai mult, fiind condiționată de o multitudine de parametri fizici printre care volumul total care se va încălzi este determinant. Flacăra pentru uscare o dată aprinsă, nu mai există loc de întors! Furnalul se va încălca cu rețeta de materii prime și materiale și va produce fontă. Punct. Iar prima șarjă de fontă s-a evacuat în seara zilei de 31 martie 1988, la ora 19,20, tot conform articolului apărut în Scânteia, în ziua de 2 aprilie 1988.

Deși orele specificate în presa oficială nu pot fi contestate, totuși avem o mică poveste care vine cu alte date decât cele consemnate mai sus. Iată ce spune domnul Prică Ștefan, directorul general al IACMRSG, despre evenimentul care marca ziua a 88-a din cele 90 acordate de primul ministru Dăscălescu pentru acest RK:

„Și ... a venit și ziua în care erau îndeplinite toate condițiile pentru începerea probei tehnologice, era cu 2 (două) zile mai devreme decât cele 3 (trei) luni impuse de Premier. Nu-mi aduc aminte exact la ce oră din acea zi a avut loc evenimentul. Nu am știut că la aprinderea flăcării din arzătorul provizoriu cu care începea uscarea furnalului urma să participe, la respectivul eveniment, Premierul Dăscălescu. Oricum, ca de obicei cum s-a întâmplat cam în toate ultimele zile ce au precedat aprinderea flăcării, eu eram cam 90% din zi (și noapte) numai în diferitele puncte din zonă. Și în ziua respectivă, cred, undeva pe la orele 13 – 14, văd din înălțimea pasarelei exterioare a blindajului oprindu-se pe magistrala nord – sud, în dreptul furnalului nostru, cred că nu greșesc dacă spun cel puțin 25 de mașini. Din ele coborau cohorte de oameni bine îmbrăcați. Și mașinile și oamenii erau practic îmbrăcați în negru, și parcă atmosfera din jur, în loc să se lumineze, strălucea către cenușiu. Am observat că din a doua și a treia mașină au coborât premierul Dăscălescu și Primul secretar Carol Dina, și în rest o mulțime de alte persoane necunoscute. Am coborât pe platforma de elaborare a fontei, nu mai știu dacă este la +9 metri sau mai mult și, împreună cu doi-trei apropiați ne-am așezat undeva sub macaraua ce deservește această platformă. Deci operațiunea de aprindere a flăcării se făcea cu personal de la beneficiar, deci în față trebuie să fie

conducerea UAF și, bineînțeles, directorul general Dulamă Dan. Era foarte multă lume (din cei veniți cu mașinile), cred că peste 50 – 60 de persoane și am înțeles că s-a pornit focul pentru că, la un moment dat, s-a produs un ropot de aplauze. Să fi trecut 5 – 6 minute de la stingerea aplauzelor, când noi, cei trei retrași într-o zonă mai greu vizibilă, am observat o mișcare de persoane care căutau, parcă, ceva sau pe cineva. La un moment dat, macaragiul care era chiar deasupra noastră, strigă prin ferăstruica cabinei: „Tov. Prică, vedeți că oamenii aceia vă caută pe dumneavoastră!”. Mă apropi de unul dintre aceia și acela îmi spune: *Veniți repede, sunteți chemat de tovarășul Prim Ministru Dăscălescu!* Instantaneu mi-au revenit în minte vorbele pomenite de același Prim Ministru, în urmă cu circa un an când mergeam spre Țevi Sudate, cuvinte adresate Primului nostru secretar: „Carol Dina, nu mai merge ICMSG-ul ca pe vremea lui Ștefan Rădvan!” Mă rog, fiecare cu fixurile lui din subconștient! Sunt împins printr-un culoar ce se oprea în fața gurii de dezbatere a fontei, în care a fost introdus arzătorul de uscare, unde tronau Primul Ministru, Primul secretar, directorul general al Combinatului, Dan Dulamă. Zice tov. Premier Dăscălescu: *„Vedeți scândura din fața voastră pe unde călcați, peste șanțul de zgură! Apoi, subliniind: nu v-am văzut tov. Prică, niciodată, așa de laminat (slăbisem, cred de la atâta alergătură ... vreo 10 kilograme). Uitați-vă la el. Ca să-mi facă mie în ciudă, a dărâmat și apoi a făcut din nou această dihanie, în mai puțin de 3 luni. Voi lucrați la RK-urile de la Rovinari, Turcenii, Ișalnița și a mai pomenit câteva locații, zicându-le însoțitorilor lui, aveți doi ani și jumătate de când sunteți în reparații capitale cu grupurile energetice și încă nu ați izbutit să repuneți în funcțiune nici unul până acum.”*

Nu am simțit satisfacție. Mai mult, aveam un sentiment de compasiune pentru ei. Acum mă gândesc că printre ei era, probabil, și inginerul Milițescu, pe atunci directorul grupului de șantier energo – montaj București, fost coleg de facultate în anul întâi la Timișoara. Apoi el și-a continuat studiile la Leningrad. În concluzie la cele întâmplate, atunci cred că mi-am zis: *„Înseamnă că totuși, acolo Sus cineva ține la mine!”*

Capitolul 14

Lupta cu rutina sau nevoia te învață

Distinși confrăți în ale producției de literatură tehnico-științifico-istorică (pe scurt „Cronică modernă”), am primit un dosar voluminos de File de Poveste (circa 50 de pagini!) de la distinsul domn Ștefi Prică, participant de necontestat și implicat direct în evenimentele care s-au derulat în anii complicați ai perioadei dominate de Dina Carol, prim secretar de comitet județean de partid. Omul acela, conducătorul județului, Meseriașul cum îl porecliseră cei analizați de dânsul, și-a asumat sarcina de a ridica la nivel de performanțe reale, nemaîntâlnite în dosarele vremii, un județ care stagnează în rutină, nefiind pe placul mai marilor țării care aveau misiunea de a transpune în realizări raportate, mărețele idei ale Conducătorului țării. Da, pe cinci zeci de pagini domnul Prică face filozofia luptei cu rutina, încadrându-se în ceea ce înțelepciunea populară a numit, simplu și sec „nevoia te învață!”

Așa aș fi vrut să încep discuțiile la masa cu sticlutele tradiționale (de 300 de ml) din separeul de la Coffee House unde ne întâlneam, periodic, pentru a scrie, acum, Cronicile Combinatului, volumul al treilea. Promisem acel dosar mai consistent decât cele anterioare, în ziua de 21 februarie 2020, cu atenționarea să citesc, cu răbdare, totul, de la cap la coadă, pentru a pune la cale de o dezbatere colectivă acele subiecte asupra cărora se oprișe, domnia sa, să le consemneze câteva nopți la rând. Le considera extrem de importante paginile acelea. Spunea domnul Prică, cu toată seriozitatea, că acolo găsim motivele pentru care Dina Carol, Meseriașul, ne făcuse zilele grele, dar mult mai interesante, în cei trei ani și câteva luni în care a condus județul Galați, cu mână forte.

Dar n-a mai fost să fie! A dat năvală peste noi, prezentându-se la granițele României ca o „simplă gripă banală” un păcătos de virus, recunoscut deja aproape pe tot globul numit Terra, ca unul mai grozav decât toți virușii frați, deoarece a provocat o pandemie cu boala pe care a generat-o, Covit 19! Doar la noi acest virus a întârziat să fie recunoscut fiind greu de identificat și clasificat prin scepticismul tradițional mioritic, devenit mai strălucitor sub bagheta prostiei politicianiste. Așteptând să fie traduse în românește sfaturile și instrucțiunile internaționale, despre modul de utilizare al acestui virus, eu am să vă descriu frământările istorice ale tuturor instituțiilor județului Galați, fenomene pe care distinsul nostru confrate le-a analizat prin prisma experienței sale de „manager” al unei unități economice cu 10.000 de salariați. Dânsul a caracterizat acei ani din urmă ai socialismului românesc ca fiind anii de luptă cu rutina, dar tot așa de bine ar fi să-i descriem ca ani în care nevoile ne-au năpădit și ne-au obligat să cugetăm, fiecare, la soluții de ieșire la lumină și veselie.

Înțelept poporul român, nu credeți?! Iată, un conducător de unitate economică face filozofie despre impasul în care ajunsese știința numită „economie politică socialistă” ajunsă la un pas de colaps, lucru dovedit ca adevărat de însăși evenimentele ce sunt cunoscute ca „revoluția din decembrie 89”.

Zice povestitorul nostru că în anul în care a sosit Dina Carol la conducerea județului Galați, domnia sa se frământa să rezolve niște greutăți de viață, dar care aveau dimensiuni și manifestări ciudate, nemaîntâlnite în cariera sa, de constructor. Ca director general acum avea alte priorități. Sarcinile fizice de construcții și montaje puteau să fie coordonate și urmărite de un număr important de directori de antreprize și de funcționarii din serviciile de sinteză ale întreprinderii. Directorul general răspundea, prioritar, de plan, de indicatorii de performanță. Pentru un inginer practician, om de acțiune pe teren unde a petrecut aproape 30 de ani din carieră, indicatorii economici aveau alte înțelesuri decât pentru un student absolvent de facultate de științe economice, dopat cu teorie cât cuprinde. Directorul general trebuia să-și formeze limbajul, să asimileze, din mers, definițiile tuturor termenilor de specialitate, nu ca simple definiții ci în profunzime, să știe - cum se zice - cu ce se mănâncă fiecare din termenii de specialitate. Apoi să-și stabilească prioritățile și să-și construiască o strategie eficientă pentru a obține rezultatele scontate. Ca scop final, reușita era spre binele oamenilor din subordine dar și spre liniștea sa.

În acest context, Ștefan Prică s-a aplecat asupra unui indicator economic, determinant pentru acordarea salariilor ce li se cuveneau de drept, celor 9.700 de oameni ai muncii, încadrați în scriptele compartimentului de specialitate al IACMRSG. *Productivitatea muncii*, despre ea era vorba. În calitate de director general fusese obligat de fișa funcției să se ocupe mai puțin de coordonarea tehnică a subunităților și să abordeze problemele economice sub toate aspectele, plecând de la profit spre categoriile economice care determinau eficiența unității, măsurabilă prin profit. Două asemenea categorii economice i-au acaparat atenția și, implicit, toate resursele sale intelectuale i-au fost dedicate lor. Productivitatea muncii și prețul de cost. Și domnul Prică, directorul general, a luat taurul de coarne și s-a războit cu sistemul pentru a supune productivitatea muncii la ascultare. Am

văzut într-un capitol anterior cum s-a finalizat problema acestei productivități. Foarte bine, criteriul esențial pentru eliberarea fondului de salarii a devenit un supus credincios, acum trebuie să ne ocupăm de altceva. Însă rămăsese o mică nedumerire care nu-i lăsa viața tihnită, așa cum și-ar fi dorit-o. După socotelile domniei sale, circa 3.250 de salariați își câștigau salariile în mod corect, conform sarcinilor de plan din capitolul C + M, construcții montaje. Alți 1500 munceau în teritoriu, în agricultură, zootehnie, în sistemul de irigații, etc. Uzina de Reparații Cuptoare Siderurgice, cu 1700 de salariați nu ridicau probleme de justificare a alocărilor salariale. Mai rămâneau circa 3.500 de oameni care îi creau domnului Prică o mare nedumerire. Pe unde munceau oamenii aceștia? Aduceau venituri? Cum puteau fi plătiți cu indicele salarial de 1,2 -1,3 lună de lună când existența lor nu era justificată printr-un plasament corect delimitat în sarcinile de plan distribuite?

Dezlegarea misterului a venit de la sine, atunci când situația ajunsese la maturitate. Adeseori se organizau niște ședințe de analiză comune, antreprizele IACMRSG față în față cu uzinele de întreținere și reparații, adică cu Direcția Mecano-Energetică în formulă completă și, în plus, cu Direcția de Investiții. Tema de bază a acestor analize era cooperarea pentru rezolvarea problemelor de fiabilitate ale instalațiilor, mașinilor, echipamentelor care, prin dese avarii și staționări neproductive împiedicau realizarea planului fizic și valoric de producție. Cel care a spart buboiul copt a fost inginerul Lupeanu Victor, mecanicul șef al Combinatului. Un specialist foarte bine pregătit profesional, domnul Lupeanu era spaima directorilor de antreprize și a șefilor de brigadă. De ce? Deoarece omul era exigent la maximum, nu semna aprobările de plăți pentru decontarea lucrărilor efectuate de icemeseghiști decât atunci când îi deveneau clare, până la cele mai mărunte detalii, lucrările efectuate, cheltuielile ocazionate pe materiale, efectivele de muncitori care au lucrat acolo, etc. De la o vreme, domnul Prică cerea, susținut, să fie vândute ICMSG-ului fluidele energetice care se consumau, de către reparatorii de pe șantiere, în perioadele de execuție a lucrărilor. Beneficiarul luase în răs ideea aceasta, considerând-o imposibilă de îndeplinit. Cum să măsoare energia electrică consumată de reparatori când toate utilajele stau, nu se învârt?! Sau volumele de gaz metan, de aer comprimat, apă industrială, oxigen? Și totuși, aceste consumuri existau, erau reale, puteau fi identificate printr-un efort de bunăvoință, punând celulele creierului să muncească. Afirmatia îi aparținea mecanicului șef al Combinatului, inginerul Victor Lupeanu. Iar manopera decontată era sursa de venit pe care domnul Prică nu o identifica. Acele formații de constructori deveniți reparatori interveneau, sub multiple aspecte, pentru rezolvarea problemelor de fiabilitate pe care Combinatul nu le putea rezolva singur, neavând nici efective de reparatori proprii, suficienți, și nici know-how-ul specific.

Filozofia luptei cu rutina pe care domnul Prică a dezvoltat-o în cele 50 de pagini de File de Poveste, cam acesta ar fi, într-un conținut condensat. Însă nu era doar atât. Domnul Ștefi Prică – acum folosesc un apelativ mai familiar pentru că în prezent domnia sa este furnizor de informații despre „oameni și fapte”, nu mai este directorul general plin de importanță, cel mereu apăsător de multe griji și nevoi! – își mai aduce aminte, din când în când, că a sărit peste ceva foarte important.

De aceea se simte obligat să reia ultima parte a narațiunii anterioare pentru a-i anexa ideile sau faptele noi, pentru completarea întregului.

-Foarte condensat, într-adevăr, confirmă domnul Prică. Nu pot fi nemulțumit că mi s-a strâns atât de mult, mai bine zis mi s-a simplificat atât de mult excesul de explicații. Este greu de admis că aceste chestiuni strict profesionale ar putea fi înghițite de cititorii Cronicilor, ele nefiind literatură, nici povești despre oameni și faptele lor. Însă cred că frământările mele de director general pot fi și mai mult rezumate, la o simplă propoziție din doar câteva cuvinte. Să mă explic, în prealabil. Iată, m-a surprins un scurt schimb de replici dintre Primul secretar și directorul general al Combinatului, la un punct totdeauna fierbinte al ordinii de zi, la analiza producției Combinatului, în fiecare miercuri. Nemulțumirea Meseriașului dădea peste marginea paharului la capitolul „Export” Planul de export, exprimat în valută, erau greu de analizat în echivalent cantitativ. Transformarea milioane de dolari în zeci de mii de tone de tablă (groasă, rulouri laminate la cald, rulouri laminate la rece, tablă și bandă zincată) necesita o analiză riguroasă pe contractele de export, în intimitatea Serviciului Export, din cadrul Direcției Comerciale. Ceea ce era extrem de dificil deoarece refuzul sistematic al lui Mircea Rogojinaru de a exprima planul de export în tone și nu în dolari avea o singură explicație: planul lunar nu este acoperit integral cu contracte!

-Cum este posibil așa ceva, tovarășe director general? Produsele pentru export nu au un traseu de execuție riguros delimitat, de la lansarea contractelor, lansarea comenzilor de execuție, urmărirea execuției, analizele de laborator pentru emiterea certificatelor de calitate, anunțul către beneficiar că marfa este bună de livrat, să trimită vapoarele la încărcare, etc.? În acest dosar, în momentul când Serviciul Export face lansările de execuție, nu se precizează datele fizice ale comenzii?

-Ba da, tovarășe Prim secretar, întârea Dan Dulamă detaliul tehnic expus de Meseriaș ca un cunoscător al problemei, chiar dânsul fiind un exportator direct implicat în perioadele când a avut funcții de conducere la Întreprinderea de Pompe Timpuri Noi sau la Uzinele 23 August. Însă noi așteptăm comenzile de la Casa de Comerț Exterior Metalimportexport București (MEI pe scurt), care ne pune adeseori în mari dificultăți. De exemplu, ni se comunică să deschidem un dosar de export, să procedăm la lansarea în fabricație, ni se comunică adeseori doar parțial structura tehnică a comenzii. Adică ce mărci de oțeluri trebuie să fabricăm, dimensiunile, tonajul. Apoi MEI-ul ne anunță că așteaptă de la partenerul extern detalii pentru restul contractului. Și aici apar întârzieri, din cauza partenerului extern. Ni se mai întâmplă să ajungem în fază avansată cu execuția comenzii și MEI ne anunță să oprim execuția că beneficiarul extern a renunțat la contract, total sau parțial. Dacă acest comunicat ne prinde cu oțelul elaborat deja, în sleb, este foarte bine! Că putem depozita acel metal spre așteptare. Dar dacă marfa este deja finalizată? Și mai sunt multe alte aspecte care ne complică existența.

- (am pus puncte în locul unei înjurături neaoșe spusă cu năduf de Meseriaș). Domnule, imaginează-ți, tov. Dulamă că dumneata ești patronul acestui Combinat. Pe bune, nu ipotetic. Ai suporta aceste explicații alambicate despre planul de export? Că acel patron lucrează și el planificat,

chiar mai riguros decât o facem noi, comuniștii. Și știți de ce? Pentru că acel patron are o singură grijă, o singură întrebare pe care o pune directorului executiv: „Unde este profitul meu? Cât ați realizat din profitul pe care mi l-ați promis?” Când discutăm aceste probleme, de plan de producție, trebuie să vă puneți în pielea patronului dar și a directorului său executiv. Altfel nu merge treaba, acolo, mai spre vestul Europei. Trebuie să ne însușim aceste concepții și proceduri, altfel nu facem față la concurență!

-Corect, așa se gândește de sus, de la Ministerul Comerțului Exterior până la Banca Națională, unde sunt cantonate conturile noastre de valută, zice George. Nu spunea Meseriașul vostru nimic nou. Arăta doar că este familiarizat cu problemele exportului. Asta nu justifica să vă pierdeți ore multe cu analize sterile.

-Nu-i chiar așa, domnule director general de CS Călărași, se băgă în vorbă Cronicarul. Meseriașul era foarte analitic, străduindu-se să surprindă superficialitatea și rutina unor salariați, de multe ori cu aceste racile fiind contaminați toți cei din întreprindere, de la cel mai mare la ultimul. Astfel, a procedat o singură dată făcând analiza unui contract de export care era în derulare. Activistul nostru cu problemele metalurgiei era Piciul, de fapt inginerul Stan Petre, un oțelar cu ani buni de producție la Oțelăria nr. 1 și în proiectare la ICPPAM. Meseriașul l-a făcut să transpire abundant, trăgându-l la răspundere pentru orice amănunt, neclar, de pe traseul de execuție al contractului. Mergând cu analiza de la o fază la alta, curând i s-a adunat Meseriașului în față, o stivă de documente mai înaltă de o jumătate de metru. La faza finală, când marfa ar fi trebuit să fie gata de expedit în port pentru încărcare în nava comandată de beneficiarul extern, Meseriașul a constatat, cu aportul celor de la Serviciul Export și cu Piciul pus la treabă, că nu s-au încadrat în specificația tehnică aproape jumătate din tablele groase comandate. Refuzuri calitative!

-Ce ne facem, fraților? întrebă Meseriașul, fluierând a gol. Unde este greșeala? Cine se face vinovat? Cine nu și-a făcut datoria cum trebuie?

Sigur că atât directorul comercial Mircea Rogojinaru cât și Dan Dulamă aveau răspuns la toate aceste întrebări. Nu a trebuit să deschidă dosar de anchetă. Dar Meseriașul voia vina. Îi voia sancționați! Pentru superficialitate și rutină.

-Vă dați seama că acea demonstrație a trezit din somnolență multă lume din birouri. Iar efectul scontat a fost atins, imediat. Că toată lumea s-a pus pe treabă, conform vorbei vechi că „Frica păzește bostănăria!” zise, la final, Cronicarul.

-Acum, dacă tot a adus vorba Cronicarul de obiceiul meu de a-mi aduce aminte de unele fapte sau întâmplări care trebuiau să completeze narațiunile anterioare, dați-mi voie să mai „înnod” o asemenea precizare necesară, spre a nu se pierde esențele tari ale întreprinderii noastre. Când a sosit pe funcția cea mai înaltă din județ acest nou Prim secretar, Carol Dina, adică în trimestrul IV din 1985, eu eram deja familiarizat cu noile atribuțiuni ce-mi reveneau ca director general adjunct, al doilea adjunct cum s-ar spune. Apoi, la plecarea la pensie a domnului Ștefan Rădvăneanu, directorul general interimar Wili Velehorsch mi-a împins mie aceste sarcini de sinteză, atribuțiuni de esență ale funcției de manager general. El voia să nu se complice, mai avea doar câțiva ani până la pensie

și nu era cazul să învețe lucruri noi. Așa am adăugat la grijile pe care le-am expus în Filele de Poveste anterioare, una nouă, mai copleșitoare. Astfel, noi ICMSG-ul fusesem favorizați de soartă în cei peste 25 de ani de existență pe această platformă siderurgică. Mă refer la faptul că noi aveam un beneficiar unic. Combinatul ne-a asigurat traiul în toată această perioadă, spre deosebire de alte întreprinderi de construcții care mereu erau împinși spre pragul șomajului. Acum pot folosi acest termen, șomaj, fără teama de a fi criticat sau chiar bruftuluit. Dar în 1985 – 1986 nu era permis să faci nici măcar aluzie la acest termen, la starea pe care o definea. Șomajul îi pândește pe constructori tot timpul. Când ai armata de constructori stabilizată, cu marea masă a salariaților așezați la casele lor, este foarte greu să renunți la o viață comodă și să pleci pe coclauri, să o iei de la capăt. Ori noi, constructorii siderurgiști eram chiar în pragul acestui șomaj. Clientul unic nu mai avea mare lucru de oferit pentru traiul nostru de toate zilele. Și aunci mi-am adunat colaboratorii și le-am spus:

„Fraților, ministerul nostru știe doar să ne comunice, în fiecare an, cifrele de plan pentru anul care vine la rând. Nu știe în ce măsură suntem acoperiți cu comenzi. Nu este treaba lui. Așa că trebuie să ieșim cu curaj și să ne facem oferta de muncă, cu îndrăzneală, poate chiar cu agresivitate. Căutați în zonă alți clienți potențiali, trebuie să ne creștem un portofoliu important de clienți, altfel ne vor desființa și ne vor anexa la ICMS Călărași, unde au mare nevoie de noi.” Deci eram în această stare de explorări și negocieri cu noi clienți. Am constatat că în unele locuri eram doriți, datorită unui bun renume ce ni-l câștigaserăm. Astfel, am găsit lucrări de efectuat la Tulcea, în portul Constanța și acum voiam să ne extindem și spre județul Vrancea. Nu băgasem de seamă că pe strada Republicii, în sediul maiestuos al organului județean de partid se înscăunase un nou prim secretar. Noi nu fuseserăm băgați în seamă decât în anii marilor puneri în funcțiune. Acum ... Dar ne-a găsit Meseriașul! Și ne-a dat de lucru, în județ și în municipiu, de ne-a trecut repede cheful de lucrări departe de casă!

-Perioada de preluare a moștenirii m-a prins pe mine, Cronicarul, în activitate la comisia economică a județului. Eram o trupă tânără, cei mai în vârstă nu depășeau 40 de ani. Rând pe rând colegii au fost introduși în linia întâi de către Dina Carol, în elaborarea de programe de măsuri de reabilitare a sectoarelor economice din județ, cu bătaie pe termen lung. Până în acel an 1986, primii secretari pe care îi cunoscusem – Paraschiv Benescu și Marin Enache – au avut agricultura ca prioritate, apoi al doilea s-a implicat și în problemele de transporturi. Nici unul nici altul nu au avut prea mare atracție de Combinat, de platforma siderurgică, în ansamblu. Cu Dina Carol lucrurile s-au schimbat radical. După relocarea ministrului Trotuș de la conducerea centralei industriale siderurgice Galați, Primul secretar al județenei de partid s-a declarat public asociat la conducerea Combinatului. Afirmase că a primit sarcină specială, în acest sens, direct de la Cabinetul nr. 1 al CC-ului.

-Ne-a venit rândul să facem cunoștință cu acest tânăr și foarte activ prim secretar în primăvara lui 1986. Convocase o întâlnire cu toate întreprinderile de construcții din județ. Cu unii directori colegi de breaslă avusesem ocazia să ne mai întâlnim, mai mult pe solicitări de ajutor reciproc. Însă în problemele de lucrări concrete, fiecare stătea după gardul propriu. Discutam unii cu

alții, în cele câteva minute înainte de începerea ședinței în sala mare de la etajul doi al sediului județenei de partid, făcând schimb de amabilități. Dar toți eram curioși să aflăm care era scopul adânc al acestei analize de domeniu. Cei mai exuberanți dintre colegii directori erau cei de la Trustul de Construcții (local) și de la Trustul lucrărilor de îmbunătățiri funciare. Primul era mare și tare prin importanța acordată frontului mare de lucrări de construcții de blocuri noi de locuințe. Realizau, în acea perioadă, în jur de trei mii de apartamente pe an. Iar sarcinile erau extensive, orașul se dezvolta continuu, în ritm alert. Al doilea avea un ascendent asupra noastră prin locul special pe care-l ocupa în atenția organelor locale, și nu numai, datorită proiectului de amenajare a unui rezervor special de apă pentru irigații: barajul de la Suhurlui care urma să fie alimentat cu apă din Prut, pe conducte de aducțiune și două sau trei stații mari de pompare. Iar cel de al treilea personaj important, care ne întrecea pe toți, era Eugen Durbacă, directorul IUGCG-ului, întreprinderea de utilaje de construcții și transporturi. În anii anteriori perioadei Meseriașului, directorul Durbacă devenise foarte important prin generozitatea cu care sprijinea județeană de partid la realizarea lucrărilor în agricultură, deplasând utilaje de mare productivitate la lucrări grele – arat, eliberat terenurile de resturi vegetale, transporturi de cereale la silozuri, etc. În curtea IUGCG-ului se aflau rezervoarele speciale de motorină, o moștenire de pe vremea când țara plătea greaua datorie de război fratelui sovietic. Acum aceste rezervoare fuseseră reabilitate și cotele de motorină alocate județului Galați erau pompate direct, prin vechea conductă de război. Nu avea IUGCG-ul dreptul de a gestiona aceste rezervoare pline, dar avea prioritățile sale speciale. De exemplu, umbla vorba că între înregistratoarele de debit de la stația de pompare de la Brazi și cel de la Galați exista o mică diferență, datorită inerției fluidului din conductă. Această diferență ajunsese să fie preluată de IUGCG și folosită, cu mare câștig pentru planul din agricultură, astfel fiind posibilă închirierea de utilaje de transport și construcții, consumatoare mari de carburant. Sigur că periodic, aceste diferențe erau analizate și reglate în cadrul cotelor alocate centralizat. Să nu creadă cineva că se făcea vreun fiurt. Nu. Dar existența acestei cantități fluctuante de la o zi la alta crease lui Durbacă un mare avantaj. Așa bârfea lumea, să nu spună cineva că eu, Cronicarul, aș fi scornicit această poveste. În fond, gura lumii îi slobodă, zice o vorbă veche! Și-apoi, ce? Că fraier ar fi fost să nu folosească așa o plească!

Deci a început prima ședință de analiză a sarcinilor de plan ale fiecărui constructor. Impresia generală după bârfele de pe hol, de dinaintea începerii ședinței, fusese că tovarășul Prim voia să ne cunoască dar, în final, se va opri la aceste trei mari întreprinderi de interes județean, ai căror directori erau vedetele locale ale breslei noastre. Impresia aceasta s-a dovedit a fi falsă, chiar din primele momente ale analizei. De exemplu, Trustul de Construcții a încasat un „perdaf” de la primele schimburi de cuvinte. Primul secretar avea datele statistice ale situației economice ale fiecăruia dintre noi, furnizate de Direcția județeană de Statistică, cu actualizare la zi. Întrebat care ar fi cauzele rămănelor în urmă în ce privește darea în folosință a noilor blocuri de locuințe, directorul a invocat lipsa de finanțare, că fondurile fuseseră subdimensionate și se aflau la limita de jos a existenței. Dina Carol a cerut Băncii de Investiții, condusă de Zisu Elias, să verifice situația invocată

de Trust. Replica băncii a fost promptă și dură: afirmația directorului Trustului nu se confirmă. Alocația financiară este dimensionată conform specificațiilor din proiecte. Întârzierile se datoresc indiscipliniei și risipei de pe șantiere. Bombă! Zâmbitorul director, cel ce era vedetă pe hol, s-a înroșit subit. Adevărul supără, este o axiomă stimați tovarăși, zice Dina Carol. Tovarășe Zisu, faceți demersurile necesare ca să obținem fondurile de acoperire a întârzierilor, justificând ce poate fi justificat cu ajutorul Institutului județean de Proiectare și, în mod special, instituți controale împreună cu inspecția din construcții, pe fiecare șantier. Să înceteze furturile de materiale, chiulul personalului și muncile clandestine ocazionate de comenzi de zugrăvit apartamente, în special. Dați amenzi personalului de conducere, banii trebuie recuperați de la hoții din ierarhie, nu cumva să acceptați plata amenzilor din bugetul întreprinderii!

-Chiar așa? întrebă Nicu Șerbănescu, omul de zi din Combinat, care nu avusese acces la informații despre viața urbei deoarece el era, în cea mai mare parte a timpului, doar locuitor de noapte al municipiului. În rest, viața i se derula pe platformă, la CSG.

-Da, chiar așa! zise Ștefi. Acest prim dialog i-a băgat în corzi pe toți ceilalți directori. Vedeam cu toții că avem de a face cu o analiză de specialitate, nu una de amabilități politice. La fel s-a întâmplat și în cazul Trustului de lucrări de îmbunătățiri funciare. Acolo lucrurile au fost și mai dure, Primul secretar a anunțat că pentru barajul de la Suhurlui se va elabora un program special de recuperare a întârzierilor, mai ales în cazul montajului la stațiile de pompare unde erau cele mai mari întârzieri, deși echipamentele fuseseră livrate în cea mai mare parte. Aici am fost citat în mod special, noi, ICMSG-ul. Meseriașul mi s-a adresat direct:

„-Tovarășe Prică, să vă pregătiți pentru o analiză specială la dumneavoastră, pe toate lucrările pe care le aveți la Combinat. Va trebui să disponibilizați forță de muncă pentru a prelua ceva din sarcinile TCIF-ului. Veți participa și dumneavoastră la analizele pe care le vom face pe teren, la acest baraj. Nu ne putem juca cu investițiile de importanță națională.”

Deci, din prima ședință de lucru, vedetele au fost detronate. Doar două din trei. Directorul Durbacă ținea neapărat să i se recunoască rolul de filantrop județean, așa că s-a băgat în discuție, nechemat. Primul secretar l-a ascultat dar nu a răspuns la obiect. Doar l-a atenționat că a dispus Miliției să amendeze toți șoferii care-și parchează la domiciliu mijloacele de transport cu care lucrează. De la toate întreprinderile din municipiu, fără excepție. „Străzile dintre blocuri nu-s locuri de parcare pentru basculante, tractoare, fadrome și celelalte. Și să vă faceți atent analiza la consumul de carburanți. Am informații că nu lucrați corect cu Combinatul. O să verificăm și aceste aspecte!” Cred că această fază a fost cea mai zgomotoasă bombă care a explodat atunci. Când ne-a venit nouă rândul, Primul secretar a zis:

„-ICMSG-ul îl vom analiza separat, săptămânal, la Combinat. Vreau să vă atenționez, tov. Prică, asupra unui aspect de plan de muncă. Este vorba de niște cifre care mă intrigă. Dumneavoastră ați încheiat investițiile finale ale Combinatului, de cel puțin trei ani. În mod normal, șantierele de construcții trăiesc din fonduri de investiții, iar când se termină aceste comenzi constructorii își mută corturile în alte părți. La dumneavoastră efectivele de personal nu scad, din

contră, cresc. Să analizăm acest aspect! Nu vă speriați, nu o să dăm pe nimeni afară și nici n-o să vă trimitem la Călărași. Dar tot ce va reieși că poate fi disponibilizat de pe platformă, va fi relocat pe lucrări în județ. Că putem să vă dăm de lucru, nu trebuie să vă faceți griji!”

-Și ce i-ai răspuns, întrebă George. Că din cele ce ne-ai povestit înainte tocmai acest excedent de forță de muncă devenise grija ta prioritară, ca director general.

-Păi i-am confirmat starea reală de lucruri: *„Cred că mi-ați luat cea mai grea piatră de pe inimă, deoarece acest număr de personal calificat este problema mea cea mai mare, în prezent. Sunt pregătit cu această analiză și, vă informez, tocmai suntem în plină campanie de angajare de contracte de investiții la Tulcea și la Constanța.”*

-Știu, zice Primul secretar. Și cred că va trebui să vă retrageți de acolo, în folos local, care este prioritar.

-Deci dumneavoastră ați fost martor principal la acest eveniment de „prezentare” a unei noi orientări de teren, a conducerii partidului în teritoriu, zice Mihai Ursu. Eu cred că ceea ce făcea Dina Carol la Galați era o treabă excelentă. Aveți informații că se proceda la fel și în alte județe din țară?

-Eu nu, nu am informații de acest gen, răspunse Ștefi Prică. Poate Cronicarul ...

-Nu se vehiculau informații de acest gen, nici oficial și nici neoficial, răspunse Cronicarul. Cel puțin nu se discuta astfel de aspecte în anturajul la care aveam eu acces. Dar în mod colateral pot zice că ceva se leagă la această idee. Iată, încă din primele luni de analize ample la Combinat, atunci când se discuta despre lucrul în schimburi prelungite, Carol Dina a pus o întrebare, șocantă, pentru toți cei care ne aflam în Săliță, la acel moment. Iată, cu aproximație această discuție pe care vreau să o reproduc. Poate că vorbele au fost altele, dar ideea de fond este aceasta.

„-Tov. Dulamă, tov. Prică, oamenilor le cereți să muncească 10 sau 12 ore zi de zi. Dar oamenii aceștia ce mănâncă?” Întrebarea a sunat ciudat, nici directorul general al Combinatului nu a priceput că ar fi vorba de hrană, nu de altceva.

„-Iertați-mă, nu înțeleg! răspunse, puțin surprins Dan Dulamă. Vă referiți la hrană? Cred că mănâncă ceea ce își aduc de acasă, la pachet.

„-Asta știu că așa este, dar acasă de unde au alimente ca să susțină o hrană sănătoasă pentru cineva care face muncă fizică în condiții grele, fie la foarte cald, fie la foarte frig, timp de 10 – 12 ore șase zile pe săptămână. Că alimentele de bază sunt raționalizate, iar piața liberă, țărănească, este ca și inexistentă, aici la Galați.”

„-Oamenii noștri, zise Ștefi Prică, au acces la cantina IUGCG, în număr limitat este adevărat, că nici ei nu au capacitate prea mare. Dar fac mâncare bună acolo, chiar și cu ceva proteine, mai ales de păsări.”

„-Iar ai noștri, din Combinat, mai ales cei care muncesc în apropierea porții est, merg la Cantina noastră. Câte porții fac cei de la Cantină, tov. Zaharia, aveți idee? îl întrebă Dan Dulamă pe șeful serviciului plan, Constantin Zaharia.

„-În jur de cinci sute de porții, mai mult sau mai puțin. Și la noi hrana este îmbunătățită, deoarece avem 250 de porci la gospodăria anexă și facem sacrificii săptămânal, răspunse omul

informat care participa la analize, consemnând ca un fel de proces verbal cam tot ce se discuta acolo.

„-Uite ce propunere am, zise Carol Dina. Eu am o înțelegere specială cu Nicușor și vreau să mă ascultați cu mare atenție. Nicușor, fiul Tovarășului, este prim secretar la Sibiu, după cum știți. El m-a sunat de câteva ori reproșându-mi că marfa de export livrată de Avicola Galați este necorespunzătoare, trebuie să o refuze și are necazuri cu realizarea acestui indicator, exportul național de carne de pasăre. Că acest produs se livrează, integral, de la Sibiu, nominalizat cu această sarcină. Mi-a cerut, pe ton nu prea blând, să pun oamenii la treabă și să nu-i fac probleme. În același timp mi-a transmis o listă de necesar de table ca urgențe, restante ale Combinatului față de întreprinderile industriale din județul Sibiu. Tov. Mircea, să vă ocupați urgent de aceste probleme. (Se adresase lui Mircea Rogojinaru, directorul comercial al Combinatului). Deci returul de păsări subdezvoltate – parcă sunt poreclite „frații Petreuș” în popor, nu-i așa? – va ajunge la Avicola peste o zi. Vreau să dirijăm această proteină la dumneavoastră, la Cantină, în funcție de capacitatea de refrigerare pe care o aveți acolo și o parte la IUGCG, dacă Durbacă poate primi și el. Iar diferența o vom da pe piață, sub formă de cotă suplimentară. Condiția este să rezolvăm livrările de tablă solicitate de Nicu. Suntem de acord? Ulterior poate că vom obține niște retururi la fel, pentru binele oamenilor noștri.”

Eu, Cronicarul, am asistat la acest dialog – monolog și mi-a sărit inima din loc. De bucurie, este drept. Încă de atunci nemulțumirea populației față de regimul de austeritate impus sub pretextul plății datoriei externe, era în creștere. Murmurele se auzeau tot mai des pe față, la cozi. Mie problema aceasta, a raționalizării alimentelor de bază – zahăr, ulei, carne, ouă – mi se păruse corectă, la momentul când s-a impus acest procedeu, deoarece altfel totdeauna era busculadă la ușile magazinelor Alimentara când se zvonea că vor intra păsări la raft. Eu, ca activist de ore multe zilnic, aveam acces prin cantina noastră, de la sediul comitetului de partid al platformei, la un supliment, de carne de porc un kilogram sau două, cam la două săptămâni, o bucată de salam cu soia, o punguță de 250 de grame de cafea cu orz prăjit, faimosul nechezol. Mai apelam la foștii colegi, de la comisia economică, dar îmi repugna acest demers. Mi se părea o înjosire să ceri să fi servit pe ușa din dos, când lumea era, mai toată, în suferință. Și hotărâsem, cu soția, să ne aliniem la aceste rații. Să vedem dacă rezistăm, la fel ca toată lumea. Și am rezistat. Ulei ne rămânea în fiecare lună o sticlă sau două, adică maxim un litru, neconsumat. Dar la zahăr eram deficitari. Soția făcea dulciuri în casă, pentru copii. Completam necesarul de zaharuri cu miere, se găsea la liber și pe piața țărănească dar și la magazinul Apicola. Iar suplimentul de păsări a venit ca un dar special pe piață. Mai ales că acele păsări aveau un kilogram, chiar 1,200 kilograme, nu 800 – 900 grame cât avea perechea de frați Petreuș. Ne-a spus Meseriașul că planul la Avicola nu se putea realiza din cauza rețetei neadecvate la hrana păsărilor. Acolo, cu șroturi de soia și de floarea soarelui, un pui trebuia să ajungă la 1,450 kilograme în 56 de zile. Dar șroturile de soia veneau din import! Și mai mult nu veneau. De aceea hrana era completată cu porumb boabe, care nu asigura sporul de greutate în termenul de plan.

Subiectul alimentației populației nu a fost abandonat după acest episod. În săptămâna următoare, Meseriașul a lansat o nouă provocare.

-Tov. Dulamă, câte uzine are în componența sa Combinatul?

-Păi, avem cele patru uzine tehnologice, uzinele de reparații sunt două, avem uzina pentru problemele de tasări și mediu, uzina de transporturi uzinale, în total ar fi opt uzine. Dar de ce întrebați?

-Vreau să vă propun să creăm o a noua uzină, pe care să o numim Uzina de Mâncare. La Combinat avem circa 35 – 36.000 de salariați. Câți dintre acești muncesc în schimburi, măcar în două schimburi dacă nu în toate trei?

-Cred că 20 – 22.000 de oameni. La ce vă gândiți?

- Să dezvoltăm Cantina de la poarta est, să putem realiza 10.000 de porții în două schimburi. Mă gândesc să găsim spații, în toate secțiile, unde să amenajăm săli de mese, cu dotări corespunzătoare unde să aducem cazane mari, cu mâncare, să putem să reîncălzim meniul cald și să asigurăm oamenilor o masă, zilnic, la un preț potrivit, sub 10 lei două feluri de mâncare. Dumneavoastră, conducerea Combinatului să asigurați infrastructura, iar de provizii ne vom ocupa noi, de la județ. Ce ziceți, va avea căutare o asemenea facilitate?

A avut! Totul s-a amenajat în ritmul specific programelor gestionate de Meseriaș și într-o lună s-a pornit Uzina nr. 9, de Mâncare. Masa se servea în schimbul de zi între orele 11,00 – 12,00, iar în schimbul de după amiază între 17,00 – 18,00. Treptat s-a ajuns la ceva peste 10.000 de porții în cele două schimburi, iar mâncarea a fost lăudată de oameni. Evident, chiar meniurile fără carne, adică numai din leguminoase aveau alt gust, preparate la cazan. Cele mai lăudate feluri de mâncare erau cele pe bază de fasole, apoi cele din cartofi cu asortare sezonieră. S-a rezolvat, astfel, o parte din necazurile cauzate de austeritatea impusă la nivel național. A fost, evident, un exemplu clar de aplicare a înțelepciunii populare „Omul sfințește locul!”

-Se pare, din cele ce povestiți voi, martori și participanți activi la această perioadă de intense munci, că Primul secretar Carol Dina a creat niște adevărate „babilonii”, cum le numește Ștefi, din care una s-a derulat pe platforma siderurgică, alta pe cuprinsul județului și o a treia, sigur că da, în municipiul reședință de județ. Cum ați reușit să țineți pasul cu această avalanșă de programe și sarcini punctuale?

-Doar punând în mișcare toate roțile angrenajului, zice Ștefi. Preluam sarcinile și le transmiteam mai departe, subordonaților. Eu mi-am dat seama că trebuie să distribui aceste lucrări cât mai echilibrat, antreprizelor și serviciilor, astfel ca aceștia să ducă la bun sfârșit sarcinile încredințate. Și așteptam ziua odihnei, ziua în care să ajungem să bifăm ultimul punct de pe ultimul program!

Capitolul 15

Și ce a mai fost ...

Programele Meseriașului nu se mai terminau. Nici o lucrare nu ajungea la final pentru că pe parcursul execuției se ajungea la un impas, mai mare sau mai mărunț, care punea un stop categoric mersului înainte, în acel ritm alert determinat – după cum simțeam noi – de graba de a termina totul în mandatul ce se încheia înaintea celui de al XIV-lea congres al partidului. Barierele lăsate erau, de regulă, fie niște curențe de proiectare, fie probleme la capitolul finanțare. Ca să iasă treabă bună, proiectanții făceau echilibristică între legea restrictivă a construcțiilor ușoare și nevoia, logică, de supradimensionare impusă de un teren nepotrivit pentru construcții grele. În cuprinsul municipiului, lucrările cele mai dificile erau de natura consolidărilor la clădiri, nu neapărat înscrise pe lista monumentelor istorice ci, frecvent, clădiri cu spații adăpostind instituții care nu obțineau fonduri pentru investiții noi și, ca atare, trebuiau reparate cu fonduri locale pentru a evita inerente catastrofe. Astfel s-a procedat la consolidarea clădirii care adăpostea Muzeul de Istorie. Era o ciudățenie de adăpost pentru o asemenea utilizare pretențioasă. Clădirea avea patru etaje, înălțute față de ceea ce se construia în epoca grabei de a muta toată lumea la bloc. Primele două etaje erau ocupate de Muzeu, iar celelalte două erau apartamente locuite. Situat pe strada Republicii, între biserica grecească și cinematograful Republica, clădirea avea fundația slabă, zidită în anii 30, numai cu pietriș aluvionar și ciment, fără armături feroase. Șantierul fiind vizibil dinspre artera principală a orașului, Primul secretar a presat puternic pe urgentarea lucrărilor, îndepărtarea deșeurilor rezultate de la lucrări și de la organizarea de șantier și amenajarea, în final, a unui părculeț în stil modernist. Mare noroc cu acest pressing! Că tot ce ținea de consolidare IACMRSG-ul a reușit să finalizeze în toamna lui 1989, astfel că oprirea finanțărilor în construcții după răsturnarea regimului socialist nu a afectat, în mod periculos, clădirea. Este doar un exemplu de lucrare oprită din execuție. Aici bariera buclucașă ținea de domeniul arhitecturii de restaurare, lucrările ce trebuiau făcute, la final, obligând la mână superspecializată, de restauratori de monumente. Ceea ce era o specialitate rară ...

Pe platformă vizitele duminicale continuau ca după ceasornic. Uzinele au intrat în program în ordinea fluxului. Nu-mi amintesc să fi călcat, cu alai sau fără alai, în teritoriul Uzinei Cocoschimice, nici în zona primelor șase baterii, cu atât mai puțin în preajma bateriilor 7 și 8, aflate în construcție, spre final de lucrări. Dar furnalele, oțelăriile și laminoarele au fost vizitate în detaliu. Printre directorii de uzine, șefii de secții și la nivelul comitetului de partid al platformei se instaurase ... starea de emoție! Să nu-i zicem „frică” deși psihologii ar fi pus acest diagnostic, fără nici o reținere. Vizitele Primului secretar aveau o motivație specială, care nu ne-a fost dezvăluită decât la mijloc de lună aprilie 1988.

-Tovarășe Dulamă, avem știre că în programul pe acest an, 1988, al Conducătorului nostru, este inclusă și o vizită la Galați. Traseul deja întocmit va cuprinde Combinatul siderurgic – unde se va ajunge cu elicopterul! – Șantierul naval și, la mijlocul zilei, un mare miting popular în piața de la

Casa Sindicatelor. Am survolat cu un elicopter militar traseul de zbor al cuplului prezidențial, de la punctul de intrare în județ până la platforma de aterizare din fața anexei turn. Vom repeta acest zbor împreună, îl vom lua cu noi și pe tovarășul Iulian Lungu, primul secretar al comitetului de partid al platformei. Ca să vedeți și dumneavoastră care va fi impresia distinșilor tovarăși despre spiritul gospodăresc al conducerii Combinatului, al platformei în ansamblu.

-Îmi amintesc despre aceste câteva săptămâni de teroare, zice Mihai Ursu. Lungu Iulian fusese nominalizat responsabil pentru eliminarea mormanelor de gunoaie, bălării, ferotenii ruginite și terenuri cavernoase, ca după bombardamente, de pe toată suprafața Combinatului. Campania de curățenie a fost necesară, binevenită, dar lumea meseriașilor aleși și al funcționarilor, adică tot personalul care lucra numai în schimbul de dimineață, fusese mobilizat să facă muncă voluntară zilnic, 3 – 4 ore după program. Oamenii trebuiau să adune tot ceea ce nu putea fi strâns cu utilajele de tip terasier pe care IUGCG-ul le punea la dispoziție, desigur fără prea mult carburant în rezervoare. Dar până la urmă, s-a făcut și această lucrare. Șefii cei mari puteau sta liniștiți, nu vor cădea capete din cauza carențelor la acest capitol, al curățeniei din curtea proprie. Dirijarea mulțimilor de voluntari și al utilajelor era atributul lui Lungu Iulian. El însuși un om masiv – se lăuda că are 125 de kilograme! – tovarășul Lungu nu ierta nimic, nici un mic gunoi lăsat din neglijență la loc vizibil. Îi beștelea pe secretarii comitetelor de partid de la uzine și pe președinții de syndicate ca pe niște caporali și sergenți de companie. Dar curând, mai precis exact când soarele primăvăratec s-a instalat pe boltă, alungând norii, la lumina zilei, din elicopter, planul general al platformei a devenit fotogenic, spre mulțumirea (păstrată sub rezervă!) Primului secretar Dina Carol.

-Au fost și unele faze hazlii, ca să nu le catalogăm ca grotești, zice Cronicarul. De exemplu, la Turnarea Continuă a oțelului numărul 1, vizita duminicală s-a desfășurat pe platforma mașinilor de turnare. A fost mai mult o vizită documentară, dându-se explicații despre procesul tehnologic, greutatea curente și cele care au fost depășite, în timp, după finalizarea investiției. Norocul directorului Ilie Stoica, al Uzinei Oțelării Refractare, a fost că traseul de vizită nu a cuprins și zona birourilor din exteriorul halei comune, al mașinilor de turnare. Șef de secție la TC1 era Ene Sterică, Dumnezeu să-l odihnească în pace, un foarte bun meseriaș dar și un copil mare, mereu pus pe glume și șotii. Când directorul Stoica și secretarul de partid Văduva au instruit conducerile secțiilor cu privire la vizitele Meseriașului, s-a dat ordin ca toate utilajele să fie șterse de praf și de excedentul de unsori, să se dea cu vopsea, să se dea cu mătura ca totul să fie impecabil. „Șefu, chiar trebuie să vopsim tot? întrebă Ene Sterică, evident că avea un gând ascuns” Sigur, tot ce a fost verde trebuie vopsit, a venit ordinul imperativ. Utilajele tehnologice fuseseră vopsite cu verde, deci aspectul inițial al liniei de producție trebuia refăcut. Iar sâmbătă, la ora prânzului, directorul Stoica și Văduva, secretarul comitetului de partid al uzinei au vizitat tot, inclusiv zona birourilor lui Ene Sterică. Și acolo au văzut opera de artă a lui Sterică: un copac stingher, în mijlocul curții, din soiul acela cu crengi contorsionate, desfrunzit și hidos ca la sfârșit de iarnă, fusese vopsit cu duco verde! „Vă place, șefu? întrebă Sterică. Am îndeplinit ordinul dumneavoastră, am vopsit cu verde tot ce a fost mai înainte

verde!” Stoica a rămas fără grai, doar și-a făcut cruce, lăsându-i pe cei din suită să chicotească pe seama poznașului.

-Ceva asemănător, din categoria teatrului absurdului al lui Eugen Ionescu, s-a întâmplat la București, în decembrie 1989, zice Nicu Șerbănescu. Vă amintiți de faza aceea, când se lățise zvonul că la conferința de pace dintre președinții SUA și URSS, de la Malta, din toamna lui 1989, s-ar fi pus gând rău lui Ceaușescu. Ei, cică Tovarășul s-ar fi exprimat, la un miting mare din capitală, că socialismul nu poate fi dărâmat, că el este rodul evoluției istoriei. Doar când va face plopul pere și răchita micșunele, vorba din popor! Iar a doua zi, pe Bulevardul Magheru, în plopii din latura Universității, au apărut mere și pere, frumos legate, ca și când ar fi crescut acolo, ca o minune prevestitoare!

-Nu știu dacă o fi fost chiar așa, eu n-am văzut cu ochii mei, zice George, dar ca banc știu că s-a transmis din om în om, cu zâmbet ascuns. Însă alte fapte mai deosebite, de pe vremea Meseriașului, mai știți?

-Totul a fost deosebit, pe vremea Meseriașului, inclusiv unele înjurături strivite printre buze, la adresa societății multilateral dezvoltate. Vedeam, cu uimire uneori, zice Cronicarul, cum starea de nervozitate a Primului secretar Dina Carol devine explozivă, mai ales în fața dovezilor de birocratie a instituțiilor de sinteză, ale statului. Eu mai bănuiesc ceva ce ar putea fi motiv de tensiune nervoasă la Dina Carol. Vă aduceți aminte că în septembrie 1988 a avut loc ultima vizită a lui Ceaușescu în Galați? Ei bine, în pregătirea acestei vizite cei doi manageri ai Combinatului, Dan Dulamă și Dina Carol au pus la cale proba de 72 de ore, de atingere a parametrilor proiectați. A fost un eșec dureros, deoarece proba aceasta a dovedit ceea ce toată lumea știa, numai vârfurile elitei conducătoare nu concepeau că ar fi posibil așa ceva. Combinatul nostru nu putea produce 10 milioane de tone de oțel din cauza fiabilității necorespunzătoare. Iar această caracteristică era rezultatul politicii de nerăbdare, de grabă mare în obținerea de rezultate spectaculoase, în termene cât mai scurte, cu un entuziasm popular debordant.

-Apropo de această afirmație a Cronicarului nostru, eu am fost martor, la al XIV-lea Congres, la o asemenea manifestație entuziastă, reală, nu trucată, zice Ștefi Prică. La acest Congres am fost delegat cu mandat corect acordat, pe merit. Doar eram reprezentantul celui mai vrednic colectiv de constructori din Galați! Dar explozia de entuziasm nu ni s-a datorat nouă. Participanții din Sala Palatului au sărit în picioare și au ovaționat îndelung când primul secretar al Comitetului județean Brăila, Anton Lungu, a anunțat că au obținut 22.000 de kilograme de porumb la hectar. Era o cifră extraordinară, record mondial absolut! Lumea aplauda și râdea, evident ca de o glumă bună. Singurul care a crezut că ar fi vorba de un rezultat real a fost cuplul prezidențial și apropiații lor.

-Vreau să revin la vizita președintelui țării din septembrie 1988, zice Cronicarul. Este un episod foarte important din viața Combinatului, pe care l-am descris în trilogia mea „SIDEX , o viață de om”. Îl reiau, între ghilimele, deoarece este o copie după un autor și nu se cuvine să fac, singur, plagiat după mine! Iată episodul:

„Pe la începutul lui iulie Meseriașul a lansat o provocare, spre toți cei care participau la analizele periodice, de trei ori pe săptămână.

- Sarcina care mi s-a dat, mie și tovarășului director general, atunci când a venit dânsul la conducerea Centralei Siderurgice a fost aceea de a aduce Combinatul la parametri proiectați, adică la o producție de 10 milioane de tone de oțel pe an. A venit timpul să ducem la îndeplinire această sarcină. Să începem pregătirile pentru proba de parametri.

- Da, trebuie să ne pregătim, zise directorul general. Demonstrarea parametrilor proiectați se face pe parcursul a trei zile consecutive în care trebuie să obținem aceeași producție orară sau zilnică, fără incidente și fără forțarea excesivă a utilajelor. Iată, proba de parametri derivă din îndeplinirea acestor condiții principale.

- Să facem niște calcule, zise Primul secretar. Câte zile de producție avem pe an, oficial?

- Tovarășe Prim secretar, sunt șeful Serviciului Plan, dați-mi voie să vă prezint cifrele oficiale, zice Constatntin Zaharia. Noi suntem constituiți ca unitate cu foc continuu, ar trebui, așadar, să funcționăm non stop la capacitate. Aceasta înseamnă 365 de zile pe an. Totuși, cum aceasta nu se poate deoarece legea ne impune să planificăm și să executăm lucrările de revizii tehnice obligatorii, totdeauna socotim anul de plan cu 30 de zile sub cel calendaristic. Deci 335 de zile de muncă la foc continuu. Pentru a produce 10 milioane de tone de oțel lichid ar însemna să realizăm o medie de aproape 30 de mii de tone de oțel pe zi, mai exact 29.850 tone. Însă aici avem o strangulare importantă. Oala de turnare are capacitatea proiectată de 165 tone, o șarjă de oțel are această cantitate. Mai mult nu se poate din cauza podurilor rulante care nu permit o sarcină mai mare de 250 de tone în cârlig, adică încărcătura plus greutatea oalei și a grinzii la un loc. Din calcule reiese că dacă am funcționa în toate cele 335 de zile cu toate cele 9 convertizoare cu care suntem dotați am putea obține, teoretic, o șarjă medie de 158 de tone, deci ne-am încadra în toți parametri. Dar suntem obligați de lege să facem reparațiile anuale la toate utilajele. Apoi mai avem niște limitări impuse de puțința de aprovizionare și depozitare a feroaliajelor, materialelor pentru fondanți și cărmizile de înzidire a oalelor de turnare și la sfârșit, nu avem capacitate de evacuare a întregii cantități de oțel laminat pe cale ferată spre beneficiarii interni și spre porturile maritime pentru export. Putem atinge doar 86 la sută din capacitatea de 10 milioane de tone de oțel. Am pregătit un documentar în care sunt datele reale de producție și toate limitările care ne duc la nivelul pe care l-am arătat.

Primul secretar răsfoi dosarul care conținea demonstrația tehnică a performanțelor reale ale Combinatului. În anexe erau prezentate copii ale tuturor protocoalelor de atingere a parametrilor proiectați la principalele secții din fluxul productiv. După un timp acesta zise:

- Totuși, demonstrația trebuie să o facem. Și trebuie să anunțăm ministerul, Comitetul Central, Cancelaria Guvernului, presa centrală și locală. Să o facem în cinstea zilei de 23 August, ziua noastră națională. Apoi vom începe demersurile la Comitetul de Stat al Planificării și la Guvern. Condițiile tehnice reale pe care le are Combinatul trebuie să fie prezentate și susținute cu competență. Trebuie să fim convingători. Nu putem lăsa să ni se dea sarcini de plan nerealizabile,

ar însemna să nu dăm nici o șansă ca orașul să se dezvolte liniștit iar pentru locuitori am crea probleme sociale. Și nu numai pentru cei direct implicați. Efectele negative ale unor cifre de plan nerealizabile s-ar extinde în industria orizontală, practic întreaga economie ar fi în suferință.

Directorul general fu de acord. Ceru compartimentelor să prezinte planul de acțiune, aprovizionarea, verificarea din timp a utilajelor, asigurarea schimburilor cu personal tehnic de asistență în toate cele 72 de ore ale probei de capacitate. Fixară zilele de 1, 2 și 3 august. Iar dacă proba nu ar fi reușit aveau destul timp să reia încercarea până la ziua națională.

Nici 24 de ore nu s-a reușit să se respecte programul de funcționare stabilit. Primele deficiențe care au dat demonstrația peste cap au fost, pe rând, asigurarea vagoanelor de cale ferată pentru expedierea produselor finite la beneficiari și aprovizionarea cu feroaliajele necesare pentru gama extinsă de rețete de fabricație, conform prevederilor contractuale. Nu s-a făcut nici un tam-tam, deși Meseriașul ar fi vrut să demonstreze, cu ajutorul presei, că își duce la bun sfârșit sarcina dată de sus.

-Nu știu dacă lucrurile au stat chiar așa cum povestește Cronicarul, zice Mihai Ursu. Eram prea mic în funcție pe vremea aceea și nici nu-mi amintesc să fi circulat vreun zvon despre proba de parametri. Cred că trebuie să ne mai interesăm, de exemplu am putea afla de la domnul Stavăr Sebastian sau de la Sandu Florentin, directorul general adjunct al Combinatului în acea perioadă despre care vorbim.

-De acord să cerem informații din surse sigure, demne de încredere, zice Cronicarul. Dar hai să abordăm subiectul și din punct de vedere logic. Dacă s-ar fi lansat oficial ideea acestei probe de parametri, muncitorii din Combinat cum ar fi reacționat? Pozitiv? Eu zic că în nici un caz! S-ar fi revoltat, poate cu violență chiar, deoarece se puteau realiza doar 7 – 7,3 milioane tone de oțel, adică exact nivelul după care luau salariile, ciuntite cu 2 până la 5 procente. Era un risc asumat să lansezi public, un asemenea program. Ori, am văzut că Dina Carol avea o reținere în ce privește forțarea răbdării oamenilor muncii. Îi era teamă ca nu cumva să se repete revolta spontană de la Brașov, din noiembrie 1987. Îmi dați dreptate?

-Eu am constatat că în perioada pregătirilor vizitei cuplului prezidențial Primul secretar Dina Carol se comporta altfel decât cu câteva luni în urmă, zice domnul Prică. Era mult mai tensionat, foarte dur în exprimare la adresa celor care nu-și făceau treaba. Mulți îl înțelegeau, dar cred că puțini îl aprobau, doar cei care se știau la adăpost de sancțiuni sau la adăpost de reproșuri acide.

-Așa este, normal că grija Primului secretar pentru o prezentare fără greșală era foarte mare, zice Cronicarul. Dar vizita a trecut, nu rețin ca Președintele țării să fi făcut critici. A punctat discursul său, la marea adunare populară de la Casa de Cultură a Sindicatelor din Galați, cu clasicele îndemnuri la intensificarea eforturilor pentru a da și mai mult țării, etc., etc. Dar vreau să vă relatez ce s-a întâmplat la Combinat, în încheierea vizitei cuplului prezidențial. Tovarășul a dispus să aibă loc o întâlnire cu conducerea Combinatului, adică cu reprezentanții oamenilor muncii în COM, dar și cu membrii comitetului de partid al platformei. Sala de ședințe de la parterul anexei turn a fost amenajată pentru această ședință de lucru. La prezidiu au luat loc doar Tovarășul și Tovarășă

Academician. Sala era plină cu bărbați, aveam printre noi o singură femeie. Era vorba de secretara cu problemele sociale în comitetul de partid al platformei, colega mea Rodica Udrescu, Dumnezeu să o odihnească în Rai. Stătea pe un rând în fața mea, cu un scaun mai la stânga mea. Biata femeie a cunoscut o tortură greu de suportat în acea jumătate de oră cât a durat ședința. Conform celor ce se spuneau în popor, distinsa Academician a identificat-o repede, în mulțime, pe colega mea și nu și-a desprins privirile de la ea nici măcar câteva secunde. Eu o vedeam și pe Distinsa dar vedeam cum curge transpirația pe ceafa Rodicăii. Când ședința s-a terminat, în sfârșit, extenuată la limită, Rodica a cerut un pahar de apă și mi-a spus că dacă ședința ar mai fi durat câteva secunde, ar fi leșinat.

-Nu-i cazul să comentăm, zice la final domnul George.

-Aș vrea să nu trecem prea ușor peste anul 1989. Multe semne s-au arătat încă din primele zile ale anului, în Europa, în lume, în țările socialiste vecine. În aer plutea miros de „perestroikă”, programul special de reformare a societății socialiste, conceput de președintele Uniunii Sovietice, Mihail Gorbaciov. Mai multă libertate pentru popor, o viață mai bună tuturor. Oamenii se mișcau, din URSS reforma lui Gorbaciov plecase spre țările sistemului socialist. Țările din sfera Moscovei au luat măsuri de creștere a libertăților cetățenești. Se pare că poliția politică a devenit mai îngăduitoare, deschiderea spre occident din ce înce mai largă. Țările din centrul Europei erau mai relaxate, românii noștri care prindeau o excursie în Iugoslavia sau în Republica Democrată Germană vorbeau cu mare admirație despre belșug, civilizație, libertate. Însă în sistemul socialist – că termenul de „lagăr” socialist fusese abandonat în România – țara noastră era arătată cu degetul ca dictatură recalcitrantă. Ceaușescu nu se supunea Moscovei, juca pe cont propriu! Se răspândeau zvonuri că umbla să înființeze o bancă internațională pentru țările lumii a treia, ceva care să contracareze Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional. România ieșise de sub protecția Statelor Unite ale Americii, relațiile diplomatice s-au înrăutățit până acolo că România a renunțat, de la sine putere, la statutul de țară favorizată ce-i fusese acordat mai de mult.

Cert este că lumea prinsese esența: că Ceaușescu nu avea de gând să facă traiul mai bun, el urmărea să pună banii țării la talpa acelei bănci internaționale cu ajutorul căreia voia să ... Pe de altă parte perestroika din URSS a determinat inițierea unor tratative secrete între URSS și Statele Unite ale Americii. S-a convenit ca tratativele pentru reîmpărțirea sferelor de influență să aibă loc la Malta, în toamna anului 1988. România nu se putea aștepta la nimic bun din partea celor două puteri, relațiile sale directe cu acestea fiind dintre cele mai rele în ultimii ani, de la 1968 înapoi. Întâlnirea celor mai puternici doi oameni din lume, la Malta, s-a desfășurat în condiții de maximă securitate. Zvonuri despre anumite înțelegeri secrete ale celor doi s-au vehiculat, dar nimic nu s-a știut, cu certitudine. Însă lumea, românii aproape toți, trăiau într-o anumită încordare.

-Vrei să pomenesci despre dialogul dintre Gorbaciov și Ceaușescu la conferința convocată de sovietici la Moscova, în toamna lui 1989? Întrebă Ursu Mihai. O fi fost adevărat că Gorbi i-ar fi prezis că nu va mai prinde anul nou la conducerea României?

-Și asta, dar starea de încordare nu era încă atât de evidentă, în prima jumătate a anului 1989. Abia după ce s-a aflat că popoarele s-au manifestat cu mult curaj nu doar în Polonia ci și în Cehoslovacia, Ungaria și Germania Democrată, s-au ridicat voci de nemulțumiți și printre români, răspunse Cronicarul.

-Furtuna din Europa socialistă nu se auzea în România lui Ceaușescu, spuse Ursu. În Ungaria, la 16 iunie 1989 a avut loc o manifestație publică, cu peste două sute de mii de oameni care au participat la reînhumarea victimelor din 1956. Polonia deja trecuse la măsuri democratice, încă din vara acelui an, 1989. La Praga, în iunie 1989, după Scrisoarea celor 77 vântul reformator prindea putere. Se pregătea detronarea partidului comunist. La 18 octombrie președintele partidului comunist german, Erich Honecker își dă demisia, încep protestele de stradă în Germania de est. Păzită strașnic de Securitate, România se pregătea să-l realeagă pe Ceaușescu în fruntea Partidului Comunist! Partidul organizează adunări generale speciale în toate organizațiile sale pentru reconfirmarea Tovarășului în fruntea partidului și a țării. La noi nimic nu se schimba. Activiștii de partid participă la aceste adunări speciale. Ei trebuie să asigure succesul, liniștea, acceptarea.

-Și, în cele mai multe organizații oamenii s-au supus ordinelor venite de sus, zice Cronicarul. În Combinat puține voci s-au auzit, dând glas nemulțumirii. Cu toate acestea nemulțumirea creștea, venea iarna, nimeni nu mai voia frig în apartamente, întreruperea curentului electric și hrană raționalizată mai rău ca pe vremea războiului. La noi s-a iscat tulburare în organizația de partid de la Direcția de Investiții și la Centrul de Calcul. Un funcționar oarecare, Cucoș pe nume, de la Investiții s-a opus realegerii Tovarășului, iar la Centrul de Calcul oamenii, avându-l în frunte pe programatorul Petre Rău și-au arătat nemulțumirea față de condițiile de viață. Apoi s-a stârnit mare tulburare după ce Grigorescu Ion (Gioni, inginerul reglor de la Grupul 4) a fost arestat, prins fiind că lipea afișe în stația de tramvai de la Poarta Est a Combinatului.

-Apoi s-a auzit glas ridicându-se la Timișoara. Un preot reformat, Laszlo Tökes, s-a opus evacuării sale din locuința parohială, deși fusese destituit de însuși episcopul lui, iar enoriașii au făcut zid în jurul casei lui, apărându-l. Lor li s-au alăturat câțiva din dizidenții proaspăt ieșiți la iveală, încurajați de vântul de libertate ce se stârnise în vestul și centrul Europei. Totul a început în ziua de 16 decembrie, duminică, 1989. A fost ziua care a marcat începutul sfârșitului.

Capitolul 16

Sfârșit de epocă

-Chiar trebuie să scriem despre evenimentele ce au avut loc începând cu 22 decembrie 1989? Întrebă Mihai Chiculiță. Sigur că sunt importante, din punct de vedere istoric, dar parcă ...

-De ce, mon cher, zise domnul George Mârzac, să nu le pomenim, mai ales că avem printre noi un martor, activ implicat în evenimente, în persoana Cronicarului nostru?

-Eu am descris tot ce s-a întâmplat în săptămâna dintre 16 – 22 decembrie 1989 în volumul 2 din trilogia „SIDEX, o viață de om”. Acolo totul este descris romanțat, cu comentarii subiective despre trăirile eroului cărții, prins de evenimente în mijlocul grupului de nemulțumiți care au preluat puterea politică la Combinat. Ca înșiruire de evenimente totul este adevărat, în acea carte. Doar numele personajelor sunt schimbate. Iată, lucrurile s-au întâmplat așa:

Duminică, 16 decembrie am fost convocat, telefonic, la o ședință urgentă la sediul comitetului de partid al platformei de către activistul nostru de la sectorul Informare de Partid, Gheorghiță Virgil. Convocarea este dispusă de primul secretar, Iulian Lungu, care ne va transmite sarcini importante împreună cu directorul general, Dan Dulamă. Într-adevăr, atunci am aflat în mod oficial, că la Timișoara sunt în curs de desfășurare evenimente tulburi, puse la cale de teroriști externi. Conducerea de partid ne cere să fim vigilenți, în toate întreprinderile din țară să fie organizată paza obiectivelor cu formațiunile de gărzi patriotice. Ni s-a cerut să mergem imediat în uzine și să cerem

directorilor, secretarilor de partid și președinților de sindicat să întocmească listele cu formațiunile complete de luptători din gărzile patriotice care vor patrula în secții, în toate zilele ce urmează, pe cele trei schimburi. Eu, având funcția de secretar cu probleme economice, m-am deplasat la Uzina Oțelării Refractare și am așteptat, în cabinetul directorului uzinei, Preotu Gheorghe, să fie aduse acele liste. Am ajuns târziu acasă, aproape de miezul nopții. Dar, când ședința convocată de Iulian Lungu s-a încheiat i-am propus directorului general, în particular, să dispună descărcarea oxigenului din stocajul lichid din incinta fabricii de oxigen numărul 1, care putea să fie un real pericol pentru această zonă a platformei industriale, în cazul în care – Doamne ferește! – s-ar porni niște acțiuni agresive. M-a asigurat că nu este cazul, că am stârni doar panică nejustificată printre oameni, că lucrurile nu sunt atât de grave în țară pe cât vorbesc unele posturi dușmănoase de radio, din exterior. Am rămas nemulțumit de răspunsul lui Dulamă și în zilele ce au urmat, ideea pericolului pe care-l reprezentau baloanele cu oxigen lichid din curtea fabricii nr. 1 m-a urmărit tot timpul. Zilele săptămânii treceau greu. Miercuri, 19 decembrie Ceaușescu a plecat în Iran, cu avionul. Lumea se întreba, cu neliniște, ce-o căuta el acolo, în lumea arabă? A revenit repede în țară și a dispus folosirea armelor împotriva revoluționarilor. Pentru aceasta a obținut susținerea Comitetului Politic Executiv (CPEX). La noi, la Galați, evenimentele s-au succedat rapid începând cu ziua de vineri, 21 decembrie. Fusesem convocat la Comitetul Județean de Partid pentru analiza investițiilor vineri, la ora 10. Ședința a început cu întârziere, apoi Primul secretar Dina Carol a fost chemat la telefon în biroul său de două ori. După ultima ieșire din sala de ședințe, șeful de cabinet Gică Andrei a transmis amânarea ședinței și a cerut ca toți să ne întoarcem la întreprinderile noastre și să organizăm vizualizarea la televizor a marii adunări populare ce va avea loc în București, la ora 12,00. Am văzut tulburarea creată în mulțimea adunată acolo, în centrul Bucureștiului, am văzut cum transmisiunea s-a întrerupt minute lungi. Toată lumea privea ecranul mut cu îngrijorare. Eram la biroul lui Gheorghiuță, activistul nostru cu Informarea de Partid. El avea colo un televizor color și toți activiștii noștri, de la partid, UTC și sindicat, se adunaseră acolo să vadă mitingul. Când ecranul s-a stins, m-a luat gura pe dinainte și am zis, destul de tare „Acesta este începutul sfârșitului!” Am intrat în biroul meu.

-Dar preluarea puterii în Combinat s-a produs a doua zi, pe 22 decembrie. Ce ați făcut vineri, în continuarea momentului cu transmisiunea întreruptă din București? Întrebă Nicu Șerbănescu.

-Nu-mi mai aduc aminte să fi făcut ceva deosebit. Știu că a doua zi, sâmbătă, am plecat din Combinat spre oraș, mi-am cumpărat bradul de Crăciun, l-am dus acasă și apoi m-am întors în Combinat. Anunțasem că plec la județ, la o ședință. Cred că era în jurul orei 12,00 când am ajuns la sediu. Colegul Neațu, m-a informat despre sinuciderea generalului Milea, apoi am văzut, la televizorul din biroul lui Gheorghiuță, imagini din București, cu mulțimea tălăzuindu-se în fața sediului Comitetului Central. Brusc mi-am adus aminte de stocajul lichid de oxigen. Șeful nostru, Iulian Lungu, lipsea din sediu. Îi spun colegului Neațu că plec la anexa turn să-i cer directorului general să dispună descărcarea oxigenului din stocajul lichid. Am intrat în Săliță, unde era Dan Dulamă cu alți câțiva oameni din servicii, privind la televizor cum Mircea Dinescu poetul dizident și actorul Ion

Caramitru anunțau, exaltați, plecarea lui Ceaușescu cu elicopterul. Dan Dulamă mi-a confirmat că stocajul lichid fusese descărcat în urmă cu o săptămână. M-a întrebat ce este la noi, la sediul partidului. I-am spus că era ordine în urmă cu zece minute, nimic nu s-a întâmplat. I-am spus că mă întorc la mine, la birou, iar el mi-a cerut să-l informez dacă apare ceva. Nu mă așteptam să apară nimic rău, eram destul de liniștit. Mergeam pe jos către sediu, oameni erau puțini pe trotuare. Nu puteau să fie prea mulți, era sâmbătă, sfârșit de săptămână, era ora 13,00. Câteva grupuri de 2 sau 3 persoane se îndreptau spre poarta est. La Baza scărilor ce urcau spre platoul din fața ușii sediului nostru aștepta un grup de 3 sau 4 oameni. L-am recunoscut printre ei pe Florin Cilincă, președintele comitetului sindical de la Centrul de Calcul. Când eu m-am apropiat de trepte dinspre vest, ei au înaintat în întâmpinarea mea. Ne-am oprit la mijlocul treptelor, fără să fi urcat. Cilincă mi s-a adresat, fără să înceapă cu un salut:

-Tovarășe secretar, știți ce se întâmplă la București?

- Da, am văzut, dictatorul a fugit, să-i fie de bine, asta am dorit cu toții, nu?

- Da, dar o dată cu fuga lui și puterea politică trebuie transferată la popor, nu se mai poate continua așa!

- Bine și ce vreți, transferul de putere? De la noi, Comitetul de Partid al Platformei către cine?

- Vom constitui un Comitet Provizoriu pe care îl va alege mulțimea și vom prelua puterea!

Paul vru să continue dialogul, mai mult pentru a se clarifica asupra direcției evenimentelor, dar privind în jur constată că de treptele Comitetului se apropiau tot mai mulți oameni. Unii veneau dinspre poarta Combinatului, era ora schimbului de tură, alții plecaseră mai devreme din schimb și se îndreptau spre porți, dar toți au ales să treacă prin fața Comitetului, precis că acolo se va întâmpla ceva.

- De acord, trebuie o schimbare dacă masele asta doresc. Cum propuneți? N-ar fi bine să intrăm și să discutăm omenește, cu colegii mei și să-l convocăm aici și pe directorul general, pe directorii de uzine, pe președinții de sindicate?

- Nu intrăm înăuntru, sunteți înarmați, securiștii sunt înăuntru, au arme și activiștii la fel, știm noi! Această afirmație m-a șocat. Nu-l credeam pe Florin Cilincă un radical fricos. Până la acest moment dialogul a fost liniștit, civilizat. Evident că mi-a sărit țandăra. Cu câteva seri în urmă îmi trecuse prin cap că ce voi face, cum voi reacționa dacă mulțimea se va ridica la revoltă și eu, acum unul din soldații partidului, mă voi afla față în față cu ei, oamenii printre care puteam să-l văd pe tata, cel alungat de acasă de bunicul, cu 5 lei în mână, să plece în lume să-și caute norocul. Că acasă, în satul Bogata de Jos din plasa Dej nu este decât sărăcie ! ... Eu sunt norocul lui ? Cel ce mă aflu față în față cu omul care mă suspectează că noi, activiștii, suntem înarmați, că avem arme înăuntru sediului ?! Îmi aduc aminte cuvintele care mi-au tășnit din gură, parcă împinse de o presiune interioară de nesuportat :

- Doamne ferește, măi omule, mă cunoști nu de azi sau de ieri, cum poți să susții o asemenea ineptie? Noi, să fim înarmați? Noi, să tragem? Noi să tragem în cine? În frații noștri, în

copiii noștri, în colegii noștri? Îți dai seama ce spui? Neam de neamul meu n-a stat împotriva săracilor ci doar cot la cot cu ei, totdeauna, în primele rânduri!

- Bine, garantați că nimic nu ni se poate întâmpla?

- Evident, doar mă cunoști și eu îi cunosc și pe colegii mei. Uite, îți propun să instalăm o stație de radio cu microfon, să-l chemăm pe directorul general, directorii de uzine, să vorbim ce avem de spus aici, afară, vor ieși și colegii mei, să facem totul la vedere!

- Organizați acest punct de discuții, vă rog. Acum, când rememorez filmul acelei zile istorice îmi pun întrebarea, firească: „De unde mi-a venit această idee de a ține lumea afară, de a face ca evenimentele să se deruleze la vedere, fără ascunzișuri, fără a face loc la suspiciuni și tensiuni nefondate!? Acum pot zice, la fel ca domnul Prică, atunci a fost prima dată în viața mea de pământean când Îngerul Păzitor m-a ocrotit și m-a condus, mi-a suflat cuvintele pe care să le spun, mi-a sugerat ideile care să fie cele mai simple și potrivite momentului!”

Am intrat în sediu, culoarele erau pline cu activiști, de-a stânga și de-a dreapta holului central. Nimeni nu îndrăznește să iasă la vedere, în dreptul geamurilor mari din hol. Cu voce tare, am cerut să fie instalată stația de amplificare, cu microfon pe trepid, cu boxe pentru ca să se audă cuvântările până departe. I-am liniștit pe cei dinăuntru că se vor ține cuvântări. Deocamdată nu este nici un pericol, stați liniștiți. Din holul din dreapta, colegul cu propaganda făcu doi pași. Mă avertiză să fiu atent la mulțime, el a zărit câțiva indivizi suspecti, băuți. Ei pot deveni violenți. Eu l-am rugat să dea telefon la anexa turn, să-l invite pe directorul general să vină la fața locului, mulțimea vrea să-l vadă, să-l audă. Să convoace la acest miting spontan pe toți directorii de uzine ca împreună să îndrume mulțimea la calm, la rațiune. Și așa a fost. Dan Dulamă a venit repede. Ne-am înțeles, din câteva cuvinte, că trebuie să-i lămurim pe oameni că în acest moment trebuie să ne apărăm Combinatul, locul nostru de muncă, de unde ne asigurăm existența noi și familiile noastre. Cuvintele directorului general au fost recepționate de oameni. Vedeam cum cei din primele rânduri – erau funcționarii din clădirile apropiate, de la Direcția Comercială, Direcția Tehnică, de la Administrativ, Personal – aprobă, dau din cap că așa este, așa trebuie să ne purtăm. Apoi a luat cuvântul Ion Aurel Moldovan, directorul Uzinei de Lamine Plate. Au mai vorbit și alții, iar după ce directorii s-au retras, Florin Cilincă s-a adresat mulțimii cu propunerea de a constitui un Comitet Provizoriu care să preia puterea. Mai întâi s-a votat numărul de 7 persoane. Apoi, Cilincă l-a propus ca președinte al acestui comitet provizoriu pe inginerul dizident de la ICMSG, cel care a fost arestat pentru că a lipit afișe în contra lui Ceaușescu. După Gioni Grigorescu a fost ales de mulțime Florin Cilincă, apoi un electrician de la TC1, Aurel Stancu, apoi un CTC-ist de la oțelării, apoi o tehniciană de la UPDES. Și cam atât. Apoi s-a intrat în sediu pentru preluarea efectivă a puterii. Acolo, surpriză ! Iulian Lungu era în sala de ședințe ! El a negociat direct cu Cilincă acest procedeu de preluare a puterii. Pur și simplu a cerut să i se garanteze integritatea, să ajungă acasă, la familie, întreg și nevătămat. Cilincă i-a promis protecția și, pe dată s-a constituit o escortă care l-a însoțit pe Iulian până la poarta est. Intenția lui Cilincă era să-l conducă până la tramvai și acolo să-l lase să se descurce. Dar lucrurile s-au încurcat și mulțimea a plecat de la sediul comitetului de partid, însoțindu-l pe Lungu Iulan. Noi am

rămas acolo, cu colegul Neațu și doi din cei patru membri ai Comitetului Provizoriu. Pe la ora 15,45 – 16,00 s-au întors Cilincă și Aurel Stancu. Avusese loc un carambol la poartă și colegul nostru a fost preluat de mulțime. A avut de suferit, însă spre seară a fost preluat de fratele lui, care lucra la IUGCG și l-a dus acasă.

- Apoi voi ați muncit două ore cu Comitetul Provizoriu la redactarea unei Proclamații, în 12 puncte, conținând principalele puncte foarte importante ale propriului program de conducere politică a Combinatului, zice Ursu Mihai. Știu tot ce ați făcut, în amănunt, deoarece sunt foarte bine redată în volumul trei din trilogia „SIDEX o viață de om”.

-Da, cu Proclamația în mână i-am condus pe membri noii conduceri politice la anexa turn, i-am prezentat lui Dan Dulamă, care și-a însușit Proclamația și, la sugestia mea, s-a trecut la multiplicarea ei și la organizarea de comitete provizorii la nivel de uzine și secții. Eu și cu colegul Neațu ne-am retras acasă și am stat cumiți până când lucrurile s-au liniștit, dincolo de jumătatea lui ianuarie 1990.

Am uitat să vă spun, mai completează Cronicarul, că marea mea realizare în cele câteva ore fierbinți, de la ora 13,00 până la 16,00 a fost lansarea lozincii „Fără viloență !” pe care mulțimea a preluat-o, conducându-l pe Iulian Lungu până la poarta est cu această lozincă scandată continuu de popor.

-Știm ce a urmat a doua zi, adică din 23 decembrie începând. Teroarea transmisă prin toată massmedia, zvonurile anunțând sânge, morți, rafalele de mitralieră cu acel zgomot care induce groaza, informații dintre cele mai prăpăstioase aruncate la radio și la postul național de televiziune au durat continuu până când s-a anunțat, în ziua de Crăciun, ziua Nașterii Pruncului Sfânt, că perechea prezidențială, Dictatorul și soția lui, au fost executați pe baza sentinței dată de un tribunal militar. Eu am stat aproape ceas de ceas în biroul meu, zice Ștefan Prică și am fost, la rândul meu, martor direct la evenimentele acestei revoluții.

-Chiar, erai directorul general al IACMRSG-ului, erai pe platformă în acea zi de 22 decembrie. La voi, la Constructor, n-a fost nici o manifestare a mulțimii salariaților? Totul s-a rezumat la Combinat? Întrebă George.

-Nu, am avut și eu porția mea de evenimente. După plecarea lui Ceaușescu de la sediul Comitetului Central a urmat explozia de bucurie, transmisă în direct de postul național de televiziune. Apoi, urmărind derularea imaginilor mi-a atras atenția rumoarea străzii: ceva se întâmplă pe magistrala est – vest. Am privit pe fereastră și am văzut lume multă mergând în pas alert spre poarta est. Auzeam scandându-se „Fără violență! Fără violență!” L-am întrebat pe șeful de cabinet dacă știe ce se întâmplă. Nu a putut să răspundă concret, doar că afară este revoluție. Că toți salariații noștri au plecat acasă, în sediu nu este nimeni decât noi doi, ofițerul de serviciu de la Dispeceratul nostru și șoferul microbuzului de serviciu. Șeful meu de cabinet era obișnuit cu orele târzii când mă hotăram să plec acasă, așa că aștepta să-i spun dacă este cazul să mai rămână după program sau să plece acasă. I-am spus să plece, eu nu pot părăsi biroul acum, când se petrec niște lucruri neobișnuite. Intuiam că cineva se va ocupa și de întreprinderea noastră, de mine

personal și nu voiam să plec, ca un laș, să găsesc a doua zi documentele împrăștiate sau chiar distruse. Îmi stătea în minte gândul că aveam în fișet multe dosare cu contracte de lucrări, de la Combinat și de la unitățile din județ și municipiu unde aveam deplasate echipe de muncitori în cadrul programelor speciale dispuse de partid, de Primul secretar Dina Carol. S-a dovedit că am avut gândul cel bun. Într-adevăr, în jurul orei 20,00 dispecerul de serviciu mă anunță că pe holul de la intrarea în sediu așteaptă să intre la mine un grup de revoluționari. Îi răspund să îi îndrume spre biroul meu. Au intrat, erau destul de mulți, dar nu foarte, poate 14 – 15 oameni. Aveau fețele și mâinile mânjite cu praf de cărbune, se vedea că era un „machiaj” pe care și-l aplicaseră singuri, nu era stratul de funingine care se așterne la un loc de muncă cu condiții deosebite. În mijlocul grupului era un individ voinic, mai înalt decât toți ceilalți. El mi s-a adresat pe un ton care, în mod normal ar fi trebuit să mă înspăimânte:

„-Ce faci?”

Nici o urmă de politețe, de respect pentru omul cu funcția cea mai înaltă din întreprinderea unde muncea și își câștiga pâinea. Nu m-am speriat, parcă eram prevenit să fac față la o asemenea situație. Îi răspund:

„-Vă așteptam pe dumneavoastră!”

„-Pe noi?! Întreabă individul, cu mirare?!”

„-Da! Am aflat ce se întâmplă în țară, am aflat că este revoluție și că se produce preluarea puterii de la conducerea care a funcționat până acum. Așa că v-am așteptat ca să vă încredințez aceste dosare, care conțin toate documentele privind lucrările la care IACMRSG-ul este angajat, situația materialelor de construcție, a pieselor și utilajelor pe care trebuie să le montăm, în total o avere de câteva zeci de miliarde de lei. Eu vă predau puterea, iată aici sunt cheile, dar vă rog să-mi semnați că preluați toate aceste documente și că astfel, vă asumați răspunderea pentru valorile pe care le avem în gestiune.”

Am vorbit calm, ca un om conștient de ceea ce se întâmplă, dar care are o mare responsabilitate față de averea materială pentru care răspunde, implicit, prin funcția pe care o are. Mai întâi li s-au lungit fețele, apoi s-a văzut frica în ochi după ce au realizat că ei, venind aici să mă sperie, de fapt li se pune în cârcă ceva foarte complicat și periculos. Am văzut cum îi cuprinde deruta, cum încearcă să iasă din impas. În acel moment intră în biroul meu un alt grup, doar 3 sau patru persoane, îmbrăcate decent, în haine de stradă, iar dintre aceștia se desprinde unul mai mărunț de statură și face doi pași, apropiindu-se de biroul în spatele căruia stăteam eu, în picioare.

„-Tovarășe director general Prică, noi venim din oraș, de la sediul comitetului județean, cu un ordin din partea domnului maior Plătică, cel care a preluat conducerea județului. Dânsul vă comunică să asigurați paza obiectivelor din întreprindere, cu gărzile patriotice care să fie înarmate, deoarece există știri că vom fi atacați de teroriști, așa cum se întâmplă și la București. Acesta-i ordinul!”

N-am stat să-l chestionez despre acest maior Plătică, nici despre ordinul dat de el. Am profitat de atmosfera creată, adică am fost în măsură să domin situația și să dispun primilor sosiți

(cu pretenții de „răsturnare”) să evacueze de urgență biroul și chiar clădirea că trebuie să mă ocup de ducerea la îndeplinire a ordinului primit. Am chemat dispecerul de serviciu și i-am ordonat să convoace toți directorii de antreprize, pe inginerii șefi și președinții de sindicat să vină de urgență la sediu, pentru sarcini foarte urgente. Apoi lucrurile s-au derulat cu multă agitație, am trăit inclusiv episoade tensionate cu unul dintre salariații pe care-l aveam apropiat, ca inginer reglor de valoare, șef de grup, implicat în puneri în funcțiune la multe secții tehnologice din Combinat. Nu vreau să povestesc aceste episoade, nu trebuie să apară în Cronici întâmplări care privesc viața privată a oamenilor, mai ales a unora a căror amintire este scumpă pentru familiile lor.

-Mai are cineva ceva mai deosebit despre acea zi de 22 decembrie? Întrebă Cronicarul. Dacă nu, să trecem mai departe, să intrăm în primele zile din epoca postsocialistă, sau cum s-o chema.

-În câteva cuvinte aș povesti eu ceva interesant, zise Nicu Șerbănescu. S-a întâmplat la București, la aeroportul Otopeni.

-Uauu! exclamă Cronicarul. Ai fost acolo, Nicule sau cineva din familie? Hai spune, te rog.

-Am fost acolo, cele ce voi povesti mie mi s-au întâmplat. Eram trei, plecam la Moscova într-o delegație de serviciu. Mergeam să vedem un utilaj care urma să completeze dotările noastre din LTG1. Eram cu Marin Neacșu, șef de secție de schimb la acel laminor și cu Costel Culeșcă, de la Direcția de Investiții. Autobuzul de pe linia rapidă de la Gara de Nord ne-a lăsat pe peronul din fața ușilor mari de la „Îmbarcări”. Ne așteptam unul pe altul ca să nu ne rătăcim în mulțime. Mai aveam timp destul până la chek-in. M-am întors cu spatele la ușă, cred că aveam ceva de spus unuia dintre colegii de drum. Și în acel moment a început vacarmul. Nu înțelegeam ce se întâmplă, de unde vine zgomotul acesta ca de țcănit de mitralieră. Toată lumea s-a răsucit spre direcția de unde se trăgea. Am văzut, în parcare mare de la această aripă a clădirii de îmbarcări, un microbuz sau ceva care semăna cu un microbuz, de acolo se trăgea. Din spatele acestei mașini, care s-a dovedit că era una militară, pe pneuri, câțiva militari trăgeau rafale după rafale spre un autobuz care sosise la intrarea în parcare. Mașina s-a oprit și am auzit, toată lumea care era masată acolo, în fața ușilor de la intrare în clădire, cum dinspre autobuz s-au auzit strigăte desperate: „Nu trageți! Suntem armata, nu trageți!” Dar aceia nu s-au oprit, descărcau muniția cu o mare furie. Schimbau încărcătoarele după golire, tuburile goale ale cartușelor zburau în aer ca în filme. Cineva de lângă noi a strigat: „Să intrăm, să nu tragă și spre noi!” Ne-am bulucit în ușă, noroc că aceasta era largă și nu s-a creat blocaj. O dată intrați, instinctul de conservare ne-a împins cât mai în adâncul sălii, am trecut prin porțile de la intrarea în zona ghișeelor de control a bagajelor și ne-am adăpostit toți trei în spatele unui stâlp gros. De acolo nu se mai auzeau mitralierele. Treptat lucrurile s-au liniștit, apoi au apărut niște militari în ținutele acelea, de iarnă, kaki. Au strigat la noi, să ne adunăm la mijloc, să stăm liniștiți, de acum nu este nici un pericol deoarece teroriștii au fost lichidați. Nu vreau să o lungesc prea mult, doar atât mai adaug că am rămas în aeroport până la 31 decembrie, nouă zile. Nu aveam voie să părăsim incinta, ni se spunea că în București se dau lupte cu teroriștii, noaptea vedeam lumini ca de avioane militare, dăre luminoase lăsate de rafalele de trăsoare. Până la Crăciun a fost teroare! Apoi s-a liniștit totul, am aflat că Ceaușeștii fuseseră executați, în zi de Crăciun.

-Și cum ați scăpat de acolo? Ați plecat cu avionul la destinație? Întrebă Mihai Ursu.

-Nu, ne-au încărcat în niște taburi și ne-au dus la Gara de Nord. Evacuarea civililor surprinși de evenimente acolo, în aeroport, a durat câteva zile. Nu puteam fi transportați decât cu mașini blindate, de frica teroriștilor. Am trăit spaime de la o clipă la alta. Aveam asupra mea toți banii noștri, pentru plata hotelului, diurna, bani de cheltuială cu transportul, câteva mii de ruble. Buletinele ni se reținuseră acasă, la securitate, la schimb cu pașapoartele. Aveam vize ale părții sovietice pentru intrare și ieșire din URSS. Așa era protocolul! Ne era groază că puteam fi arestați la orice control de identitate. Practic, noi eram suspecti! Aveam pașapoarte, aveam vize sovietice, aveam ruble! Dar am avut noroc, un noroc uriaș. Nu ne-a legitimat nimeni, nici în aeroport și nici în Gara de Nord. Am ajuns cu bine la Galați, seara. Familiile noastre trecuseră prin ceasuri și zile groaznice până când am putut lua legătura telefonică.

-Deci ați stat în aeroport opt sau nouă zile. Vi s-a dat mâncare? Cum v-ați descurcat? Întrebă Cronicarul.

-În zona de la monitoarele mari pe care se afișau informațiile despre zboruri exista un restaurant. Am cumpărat mâncare, noroc că aveam asupra noastră bani românești și, mai strâmtorat, ne-am descurcat.

-Deci voi ați văzut cu ochii voștri cum au fost secerați de gloanțe acei soldați nevinovați, câteva zeci, despre care au scris ziarele mult, repetat ani la rând în decembrie, la comemorări, zice și domnul George Mârzac. Ancheta declanșată pentru elucidarea acestui incident nefericit nu s-a încheiat nici până astăzi! Ce grozăvie, Doamne!

-A fost o nenorocire care ne-a lovit pe toți, ca popor format din oameni buni, liniștiți, harnici, veseli, cu simțul frumosului și al artei. Pașnici. Și supuși. Cei mai mulți români au cultul muncii. Am văzut acasă, la munte unde m-am născut și am crescut până când mi-au crescut penele mari, solide, pentru zbor, am văzut oamenii trezindu-se puțin după răsăritul soarelui și apucându-se de treabă în gospodăriile lor. Și îi vedeam pe vecini, pe tata și pe mama făcând cărări în toate direcțiile curții, luând un obiect dintr-un loc și ducându-l în altul, folosind o unealtă pentru a munci ceva, apoi punându-l la loc. Românii noștri au trăit un șoc neplăcut pentru că atunci, în 1989, trecuseră 45 de ani de la război. Două generații s-au succedat și noi, cea de a treia, nu aveam amintiri despre război, despre ororile lui. Noi n-am avut în minte țiuitul gloanțelor, nici bufnetul bombelor căzând din cer. Și dintr-o dată ne trezim în plin război fratricid. Cine a pornit canonada? Cine erau teroriștii? Pe cine trebuia să hăituim ca să-i punem cu spatele la zid? Noroc că aceste grozāvii n-au ținut prea mult. Dar în locul zgomotelor de fond, ale războiului, a răsunat o altă muzică, mai cutremurătoare decât cel mai teribil marș funebru. „*Ce-ai făcut în ultimii cinci ani?*” Această întrebare suna ciudat, amenințător. Când ți se aruncau în față aceste vorbe simțai cum te pătrund fiorii undelor ucigătoare ale Cernobîlului! Brrrr!

- Gata, fraților, să o lăsăm baltă! Partea aceasta, grozāvică, a amintirilor noastre nu trebuie să se întindă pe prea multe pagini. Tot răul din trăirile noastre revine cu valuri de energii negative care, tocmai acum, în aceste zile ale teroarei, trebuie să le alungăm cât mai departe de sufletele noastre,

zise domnul George, ca unul mai înțelept dintre noi. De luni bune trăim coșmarul continuu al acestei pandemii care ne-a cotropit și ne domină. Simțim dușmanul acesta, neauzit și nevăzut, de dimensiuni nanometrice, cum este prezent în cele mai ascunse cotloane, în cutele hainelor cu care umblăm pe afară ca să ne cumpărăm cele necesare traiului. Îl auzim pe toate canalele de știri, audio și video. Trăim prezența lui într-un mod obsesiv, distrugător. Va trece și asta, așa cum au trecut și zilele, săptămânile acelui decembrie și apoi ianuarie, a schimbării noastre de direcție. Timpul, marele vindecător ...

-Și Duhul Sfânt, completă Ștefi iute, nelăsând ca prozaicul materialist să înăbușe glasul credinței în cele sfinte. Am revenit la credința practică deoarece, după acea revoluție, mai mult de șapte – opt ani am muncit la consolidarea Catedralei ortodoxe, episcopale, din Galați. Acolo totul era impregnat cu credință. Chiar în jumătatea de ceas de liniște, când echipele stăteau la o gustare, fiecare mâncându-și merindele aduse de acasă, chiar și atunci îmi țiuia în urechi dangătul maiestuos al clopotelor Catedralei, cu sunetul lor profund, stingându-se în văzduh, în tăriile cerului. Aceste momente de liniște le-am simțit și le-am denumit „pacea materială a lui Dumnezeu Tatăl, cel care are grija copiilor lui!” Atunci și chiar și acum, în aceste zile ale terorii pandemice, doar stând la umbra zidurilor atât de familiare, pe care le-am cioplit și le-am oblojit atâția ani, acolo simt cum acea pace materială a lui Dumnezeu Tatăl, cum l-am numit mai sus, mă învăluie și mă lecuiește de neliniște, de tremur, de groază ieftină.

După ce Ștefi tăcu fiecare se retrase în sinele său, încercând să pătrundă cu toate simțurile această pace cerească, tămăduitoare și ocrotitoare, în același timp. Nici unuia nu-i venea să tulbure această stare de bine ce umpluse momentul. Dar toate au o limită.

-Mergeți acasă, oameni buni! Luați-vă în inimi și în minte pacea aceasta și păstrați-o, ca pe leacul esențial care vă întărește și vă dă încredere, zise Ștefan Prică, poate cel mai credincios dintre toți, cei care formam această echipă de cronicari amatori. Dumnezeu i-a dat leac contra durerilor de care a avut parte la puțin timp după 1990, angajându-L să facă treabă la Catedrala Episcopală a Dunării de Jos. Acolo, în Catedrala Episcopală a Dunării de Jos, a avut parte de multe și variate experiențe, profesionale dar și din cele pe care le înveți cu inima, închinându-te și rugându-te ...

Capitolul 17

Podul de piatră s-a dărâmat

Podul de piatră s-a dărâmat ... A venit apa și l-a luat ... Vom face altul pe râu în jos ... Altul mai trainic și mai frumos!

Zilele ce au urmat aceluia 22 decembrie au fost pline de evenimente. Oricare dintre românii care se aflau în țară, adică în interiorul granițelor, are propriile amintiri despre ce s-a întâmplat, în urbea lui ori în satul în care locuia, ori despre ce a văzut la televizor și i-a rămas în memorie. Dintre noi, cei care formam grupul povestitorilor acestor cronică, cele mai multe și diverse întâmplări le oferea spre ascultare, evident, domnul Ștefan Prică, cel care a trebuit să rămână câteva zile la biroul său pentru a răspunde „Prezent!” în cazul în care ar fi fost apelat, din orice direcție. Și a trebuit să răspundă „Prezent!” la multe apeluri, dintre care cele mai urgente și încărcate de responsabilitate directă au fost convocările pentru constituirea detașamentelor de luptători din Gărzile Patriotice și pentru înarmarea lor. Acolo, la ședința convocată de Comandamentul gărzilor de pe platformă s-a întâlnit cu Dan Dulamă, directorul general al Combinatului și au avut prilejul să schimbe câteva cuvinte, informații despre evenimentele în derulare. La fostul sediu al comitetului de partid al platformei se purtau discuții despre organizare, componență, calitățile morale pe care trebuiau să le dovedească persoanele propuse ca membre ale noilor comitete ce se formau și multe alte probleme care erau pe rol în aceste zile. Omul zilei era, firește, inginerul Gioni Grigorescu, dizidentul care fusese arestat cu mai mult de o lună de zile în urmă și care, după scoaterea lui din arestul miliției județene, sosise la Combinat și își preluase funcția de președinte al Comitetului Provizoriu, ales de mulțime în ziua de 22 decembrie. Dar despre acest inginer reglor, domnul Prică nu a vrut să dea prea multe detalii. A considerat că este obligația domniei sale să protejeze familia Grigorescu de orice bârfe nefondate, răuvoitoare, ieșite din gura lumii slobodă.

-Au fost câteva zile, în principiu până la Revelion, care au fost dominate de o febră a descoperirii documentelor secrete ale ofițerilor securității statului, vizate fiind listele de informatori, zice domnul Prică. Aveam în întreprindere două persoane care se țineau după mine scai, să le arăt unde este biroul aceluia ofițer ca să le pun la dispoziție acele liste multvânate. Unuia dintre acești doi căutători de dovezi i-am reținut numele, îl chema inginer Stănilă Adrian, fusese șef de șantier la Grupul IV Electrotehnic, apoi fusese avansat șef de birou în cadrul direcției generale. Iar al doilea era Nicolau, consilierul juridic al întreprinderii. În fiecare dimineață, în acele zile pe care le-am menționat, cei doi mă așteptau la secretariat și îmi spuneau că nu pleacă de acolo până ce nu voi da

dispoziție să fie deschisă ușa biroului securistului și să fie preluate toate documentele din interior. Am fost surprins de această cerere a lor, răspunzând că nu am cunoștință ca vreun securist să fi avut o cameră în sediul nostru. Am cerut informații suplimentare de la ei, dacă știau mai multe decât mine. Au venit cu precizarea că la etajul 3 există o cameră care o ușă încuiată cu un lacăt, ușă care nu a mai fost deschisă de mult timp. Am cerut șefului de cabinet, Padină, să-mi spună dacă are cunoștință despre acest securist și despre camera respectivă, de la etajul 3, și dacă are cunoștință să-mi spună de ce nu m-a informat și pe mine. Padină a negat orice despre acest subiect, nu are cunoștință nici despre ofițerul de securitate pomenit de cei doi și nici despre acea cameră. Atunci m-am întors spre aceștia și le-am spus că, în calitate lor de salariați ai IACMRSG, loiali întreprinderii, au tot dreptul să deschidă acea încăpere dacă bănuiesc că acolo s-ar afla ceva ce poate prejudicia întreprinderea. Am intrat în biroul meu și nu le-am mai dat atenție.

-Și, au avut curajul să spargă acel lacăt? Întrebă Cronicarul.

-Nu, nici vorbă! Cei doi făceau parte din categoria indivizilor care sesizează, reclamă, prezintă soluții dar cer, totdeauna, ca rezolvarea problemei reclamate să o facă alții. Cunoașteți tipologia, nu? Dacă au văzut că nu le-a mers cu mine, s-au dus la sediul fostului comitet de partid unde Gioni Grigorescu era instalat ca un conducător politic al platformei. I-au prezentat cazul și au avut succes. Gioni, încă aflat sub influența umilințelor prin care trecuse în perioada arestului său, i-a însoțit la fața locului și a asistat la deschiderea acelei camere. Care s-a dovedit a fi goală! Apoi toată lumea s-a liniștit. Morala? Dacă nu le dai de lucru subalternilor, aceștia se vor apuca de alte năzbâtii! Însă era perioada perfectă pentru astfel de năzbâtii!

-Bine, acesta este un caz particular, mărunț. Nu cred că acesta a fost tot ce poți povesti despre epoca revoluționară de la IACMRSG din ultimele zile ale anului 1989, zice George. N-a mai dorit nimeni să te dea la o parte de pe scaunul de director general?

-În zilele acelea mi-am chemat directorii de antreprize și șefii de servicii din sediul central și am stat de vorbă, analizând evenimentele la care eram martori și căutând soluții pentru drumul pe care să-l urmărim. Am conștientizat că suntem angrenați în niște lucrări de construcții montaje, de reparații capitale, de tasări pe care trebuie să le executăm în baza unor contracte încheiate cu beneficiarul nostru, Combinatul. Că acele contracte sunt valabile, în continuare, că revoluția în desfășurare nu a generat vreo modificare în aceste relații economice legale pe care le aveam. Obligațiile noastre față de Combinat mergeau mai departe, deci toată lumea trebuie să înțeleagă că, pentru noi, continuarea muncii la obiectivele precizate este o obligație prioritară, de serviciu. Deci dispoziția conducerii întreprinderii către toate formațiunile de muncă este de a continua să-și îndeplinească sarcinile proprii, pentru a putea încheia luna, trimestrul și anul în condițiile prevăzute de lege și astfel, să ne luăm salariile cuvenite de drept.

-Aha, deci la voi totul a fost pașnic, ziseră toți coautorii. Felicitări. Dar cei doi căutători de liste și alte documente securiste nu și-au continuat investigațiile?

-Nu am aflat să se fi produs alte situații de acest gen. Se pare că domnii Stavilă și Nicolau s-au liniștit. Dar asta nu a durat prea mult. În luna mai 1990 au avut loc alegeri parlamentare. S-a

constituit primul parlament ales în mod democratic de populația țării, apoi a fost instalat primul guvern postrevoluționar, avându-l pe Petre Roman ca prim ministru. După câteva zile îmi cere să-l primesc u o problemă importantă domnul Stăvilă, cunoștința noastră. Îl întreb despre ce este vorba și imediat mă întreabă dacă pot să-i confirm că am în birou un telefon special, cu care pot vorbi chiar și cu Președintele țării, Ion Iliescu. Deci, care-i problema dumată, domnule Stăvilă, îl întreb eu. Păi, îmi povestește că fiica domniei sale este studentă în anul trei, la facultatea de inginerie hidraulică din București, unde a fost conferențiar domnul Petre Roman. Și mai spune domnul Stăvilă că fiica lui, studenta, l-a informat că acest conferențiar Petre Roman a fost cel mai slab profesor din toată facultatea lor și că nu merită să ocupe funcția de prim ministru. O fi, zic eu, n-am cum să verific și ce legătură am eu cu tate acestea? Păi, zice el, dați-i un telefon președintelui Iliescu și spuneți-i ce fel de om este Petre Roman și să nu-l țină pe un rang așa mare.

-Și, ce ai făcut? L-ai sunat pe președintele Iliescu? întrebă George, curios nevoie mare.

-I-am explicat domnului inginer Stănilă că acel telefon funcționează doar într-un singur sens, adică de sus în jos. Și cum omul nu pricepea, i-am explicat că operatorul telefonist făcea legătura cu biroul meu numai dacă domnul Președinte Iliescu dorea să vorbească cu întreprinderea noastră. Invers nu se poate, acel operator telefonist nu-mi va face legătura cu biroul Președintelui țării.

-A înțeles? S-a liniștit?

-Nu știu, dar nu m-a mai deranjat! Însă, fraților, în relatarea mea despre ziua de 22 decembrie și noaptea ce a urmat, am uitat să vă povestesc emoțiile de care am avut parte ca om și tată de familie. Eram acasă la Galați doar cu fiica mea mezină, cum îi place domnului Cronicar să o alinte pe crina. Ea era studentă și destinul ei se împletea cu a lui Mihai, cel ce avea să-i fie, curând, logodnic și apoi soț. Știam că sunt împreună în acele ceasuri și nu-mi făceam griji prea multe. Mihai era un tip serios, echilibrat, care o putea ocroti pe Crina. Fiica mea a fost o mică rebelă, avea inițiative pe care insista să le ducă la capăt, mai totdeauna. Dar nu credeam că în acele ceasuri ar putea fi în altă parte decât acasă. Soția mea, draga de ea, se afla la București, o ajuta pe fiica noastră mai mare în îngrijirea copiilor ei și în treburile gospodăriei. Așa că mi-am văzut liniștit de treburile mele. Vă reamintesc că în jurul orei 20,00 – 20,30 am primit vizita unui grup restrâns de bărbați, erau trei sau patru, care au adus de la Consiliul Județean ordinul maiorului Plătică Vidovici, de a înarma gărzile patriotice din întreprindere și de a organiza apărarea împotriva teroriștilor. Circulau tot felul de zvonuri, toate nefondate, cum că au fost văzute coloane de mașini militare venind spre Galați din nordul județului. Se mai lansase un zvon că urma să se dea un atac în partea de vest a Combinatului, ținta fiind fabrica de oxigen numărul 2. Dar după Crăciun, după ce televiziunea a redat scena procesului și execuției perechii dictatoriale, lucrurile s-au liniștit. Însă în noapte de 23 decembrie am ajuns târziu acasă, cred că era trecut de ora 1,00. Crina nu era acasă și m-a șocat un bilet lăsat pe masa de bucătărie în care scria că a plecat la București, la Televiziune, cu delegația studenților gălățeni care duc acolo mesajul tineretului din Galați, de susținere a revoluției. Era un mesaj sec, dar printre rânduri am simțit stilul, personalitatea fiicei mele. Era mult entuziasm, patriotism, acel suflu și elan tineresc de a înfăptui lucruri mărețe. Revoluțiile sunt,

totdeauna, mișcări pline de elan și de entuziasm, juvenil în cea mai mare parte. Pe mine personal, cele câteva cuvinte de pe acel petic de hârtie mi-au stârnit îngrijorarea. Mă gândeam că acești copii teribili nu s-au gândit nici o clipă la pericolele ce îi pot pânde, în capitala în care se dau bătălii între armată și teroriști. Sigur, la acele ore nu aveam de unde să știm cât de mare era dezinformarea! Deși era târziu în noapte, am sunat la fiica mea mai mare, să vorbesc cu draga mea, să aflu dacă Crina a dat cumva un semn de viață, dacă au ajuns cu bine la București, dacă au apărut pe micul ecran ... Nimic, surpriza a fost mare și din partea soției. Vorbind cu ea la telefon, la ora aceea târzie din noapte, se auzeau rafalele de gloanțe trase din mitraliere. Locuința fiicei mele era în vecinătatea Circului de Stat, deci zonă centrală. Am vorbit ca să ne liniștim unii pe alții, îmbărbătându-ne că nu poate să i se întâmple nimic rău Crinei noastre. Am închis, m-am pregătit de culcare. Tensiunea nervoasă a zilei începea să-și spună cuvântul și am adormit, obosit. Dar n-am avut parte de multe ore de somn. Nu știu cât să fi fost ceasul, oricum era încă noapte, întuneric, când am auzit o cheie învârtindu-se în broasca de la ușă. M-am ridicat în capul oaselor dar n-am apucat să mă dau jos din pat când Crina a intrat în casă. Am strigat-o, voind să mă conving că este bine, sănătoasă. Da, stai tată liniștit n-am pățit nimica rău, dar sunt furioasă la culme, că peste tot pe unde am umblat am dat peste tâmpiți, fricoși, etc. și alte invective. Ce mai, a avut o răbufnire de supărări, exteriorându-se în stilul pe care i-l cunoșteam, de copil bosumflat când nu-i ies socotelile, planurile conform gândirii ei. Mi-a povestit, după ce s-a mai liniștit, că la Universitate, la Galați, s-a emis ideea ca un grup, o delegație de studenți să plece la București, la Televiziune, să prezinte un mesaj de solidaritate a tineretului gălățean la ideile revoluției. Ea s-a oferit să le fie ghid, prin București, deci a cerut să fie inclusă în acea echipă, deoarece primul an de facultate urmase Chimia Industrială la Politehnica bucureșteană și colindase tot orașul, îl cunoștea mai bine decât mulți dintre bucureșteni. Sigur că a plecat însoțită de Mihai, prietenul ei. Au ajuns cu trenul de seară la București și au luat cunoștință de haosul și starea de confuzie imediat ce au ieșit din Gara de Nord. Au plecat pe jos spre Televiziune, ocolind pe tot felul de străduțe, fiind dirijați de patrulare militare care încercau să-i îndepărteze pe civilii curioși de zona centrală. După câteva ceasuri de aventură, fiind nevoiți să meargă și târâș, au ajuns la Televiziune. La barieră au fost opriți de militari, s-au legitimat, au arătat documentul pe care trebuiau să-l prezinte pe ecran, ca mesaj al studenților pe care-i reprezentau. Ofițerul – un tinerel și acesta! – le-a promis că le va da drumul să intre în clădire dar trebuie să-i percheziționeze, inclusiv corporal. Și atunci s-a produs dezastrul: unul din băieții din delegație avea un pachetel de mâncare, în care militarii au găsit un briceag, pe care tânărul îl folosea să-și mărunțească feliile de carne pe care și le luase de acasă. Nenorocire! Ghinion! Plecați de aici până nu vă arestez. Aveți arme albe cu care vreți să atacați Televiziunea, sediul Revoluției! Tânărul ofițer nu a vrut să audă nici o explicație, pentru el ordinele erau clare, arma albă descoperită era o amenințare reală. Plecați, mergeți la căminele studențești din Grozăvești, acolo se adună delegații centrelor universitare din toată țara, acolo este și locul vostru. Au plecat, supărați de acest incident ieftin. Sigur că drumul până în Grozăvești a fost o altă aventură, alți metri de mers târâș, emoții, etc. Iar acolo, în miezul efervescentei unei mulțimi de studenți din toată țara, gălățenii noștri aproape că nu au fost băgați în

seamă. Cineva din comitetul de organizare le-a preluat documentul, mesajul scris și i-a asigurat că vor fi citați. Ne mai având ce face, s-au decis să se întoarcă la Galați. Au reușit să ajungă la Gara de Nord, cu câteva minute înainte de plecarea unui tren personal, la miezul nopții, care ajungea dimineață la Galați. Mulțime multă pe peroane! La un moment dat, povestește Crina, se aude un fel de țăcănit metalic. O voce din mulțime strigă o comandă: „Culcat! Se trage!” Toată lumea se aruncă cu burta la pământ, țăcănitul încetează. Oamenii se ridică, pornesc din nou. Iar se aude țăcănitul, iar se aruncă toți, la pământ. De trei ori s-a repetat scena cu teroarea. Când liniștea se așternuse peste mulțimea întinsă pe jos, de undeva din apropiere, zice Crina, s-a auzit un bărbat, suduind cu năduf: „Fi-ți-ar de răs pantofii cu tocurele metalice, cucoană!” Gălăgia care s-a stârnit a fost un amestec, de râsete cu înjurături! „Și uite așa am ajuns acasă, tată, sunt frântă de oboseală, mă culc!” Am pus mâna pe telefon, afară geamurile începeau să se albească, ne apropiam de ora 8,00. Am sunat-o pe nevastă-mea, stătuse trează, cu grijă, până atunci. I-am dat știrea cea bună și ne-am liniștit cu toții, încheie domnul Prică povestea aventurii fiicei sale, încheiată cu o rafală de ... țăcănit de tocure metalice de pantof!

-Domnilor, zice Cronicarul, se pare că am ajuns la capăt de drum. Cronicile Combinatului trebuie să se oprească aici! S-a încheiat o epocă, a început alta. Dintre eroii perioadei 1962 – 1989 încă sunt în viață mulți oameni. Unii pot confirma aceste povestiri, alții pot adăuga noi aspecte, alții pot ... Ce a mai urmat? Asta-i altă poveste. Combinatul a rezistat încă zece ani după revoluție. Dar lucrurile au mers din rău în mai rău, astfel că în anul 2001 toată presa scria despre SIDEX Galați că face, zilnic, câte o gaură de un milion de dolari în bugetul țării. Înglodat în datorii, statul s-a decis să-l vândă. De fapt s-a numit „privatizare” acest act comercial. Și cum produsul oferit nu era foarte atractiv, nici prețul obținut pe el nu a fost prea mare. Suntem triști pentru soarta acestui Combinat? Eu știu? Merită? Nu merită? Habar n-am, zic eu, Cronicarul. Fiecare cu părerea lui! Eu, personal, am avut un scurt dialog, prin anii 2004 sau mai târziu, cu domnul pensionar Nicolae Dumitru, fost director general al SIDEX-ului și apoi primar al municipiului Galați, trei mandate la rând. Ne întâlnim, întâmplător, pe faleză Dunării, într-o seară de vară, fiecare făcându-și plimbarea lui. Îl salut cu tot respectul, iar domnul Nicolae mă întreabă: „Ce mai faci, omul muncii?” Cred că vă aduceți aminte, dumneavoastră cei care ați trăit în epoca aplauzelor, că termenul impus pentru cei care munciau în fabrici și uzine era de „om al muncii” nu de „muncitor” și nici de „cetățean”. Dacă voiam să fac o cerere oficială, către șeful ierarhic sau către o instituție trebuia să scriu „Subsemnatul om al muncii (numele și prenumele), domiciliat ...” Îi răspund domnului Nicolae, puțin vexat: „Pardon, eu nu sunt om al muncii!” „Dar ce ești, domnule?” întreabă dânsul. „În această epocă, a societății liberului schimb, eu am devenit din nou „proletar” Aș fi avut alt statut dacă nu mi se returnau acele părți sociale, care-mi fuseseră reținute din salariu pentru a mi se conferi titlul de acționar. Și cum nu mai sunt așa ceva și deoarece nu am altceva de oferit decât persoana mea, pe piața muncii, unde caut un cumpărător care să-mi dea ceva bănuți în schimbul dexterităților mele fizice și intelectuale, ca să-mi duc zilele, câte mai am de trăit, până la capăt, mă socotesc un veritabil „proletar modern”.

EPILOG

Mai sunt doar ceva mai mult de două săptămâni până la Sfintele Paște Ortodoxe, din acest an 2021. Am pus punct la capătul celui de al treilea volum al *Cronicilor Combinatului*, socotind că nu se cuvine să trec de un final de epocă de care mă desparte doar o perioadă de timp ceva mai lungă decât o generație convențională⁵. Aprofundând această teorie americană, a generațiilor, se poate vedea clar că anii 90 s-au caracterizat, în România, printr-o puternică criză, în care nu numai instituțiile s-au erodat din punct de vedere material, dar și relațiile interumane au cunoscut convulsii suficient de dureroase. Economia centralizată s-a prăbușit, fiind lovită din interior. Majoritatea unităților economice nu dispuneau de capital propriu de lucru (capital circulant). Statul român nu s-a străduit să se reorganizeze, grija conducătorilor nu a fost să caute modele de urmat, cu ajustările de rigoare. La noi totul a fost lăsat în derivă, descurcă-se fiecare cum poate. De pomină au fost cele

⁵ Potrivit teoriei Strauss-Howe, evenimentele istorice sunt asociate cu personaje generaționale recurente (arhetipuri). Fiecare arhetip generațional dezlănțuie o nouă eră (numită cotitură) în care există un nou climat social, politic și economic. Cotiturile au tendința de a dura aproximativ 20–22 de ani. Acestea fac parte dintr-un ciclu larg numit saeculum (care se întinde de obicei pe 80–100 de ani, deși unele saecula au durat mai mult). Teoria afirmă că, după fiecare saeculum, re apare o criză în istoria Americii, care este urmată de o revenire (apogeu). În timpul acestei redresări, instituțiile și valorile [comunitare](#) sunt puternice. În cele din urmă, arhetipurile generațiilor viitoare atacă și slăbesc instituțiile în numele autonomiei și [individualismului](#), ceea ce creează, în cele din urmă, un mediu politic tumultuos care sporește condițiile pentru o altă criză. (Wikipedia – enciclopedia liberă)

două propoziții rostite de primul premier postrevoluționar, veritabile directive pentru așa zisa adaptare economică la principiile liberului schimb. Că industria românească nu este altceva decât un morman de fier vechi. Această afirmație dă o indicație prețioasă: vindeți, băieți, la preț de fier vechi, că astfel veți putea vinde repede, totul. Iar a doua directivă emisă de același premier suna cam așa „În termenul cel mai scurt, pe orice cale, trebuie să ia naștere, și aici, în România, clasa proprie de oameni bogați!” Frumos, nu?! Cine avea urechi de auzit a priceput repede și a trecut la treabă. Se poate face avere luând, cu lăcomie și nerușinare, părți cât mai substanțiale din averea întregului popor. Furați deci, furați, băieți! Au trebuit zece ani pentru a aduce Combinatul la preț de fier vechi. În acest răstimp devalizarea a fost coordonată de sus, folosindu-se cu eficiență, telefonul operativ, TO-ul. Ordinele veneau din vârful piramidei și aveau următorul înțeles profund nerușinat: noi am luat puterea politică, se cuvine să o avem și pe cea economică! La capătul acestui deceniu de supraviețuire, fratele mai mic s-a prăbușit și el. ICMSG-ul a pierdut relația de subzistență, structurile ierarhiei economice reușind să determine externalizarea multor servicii care erau vitale Combinatului. Prea puține din aceste externalizări s-au oprit în curtea ICMSG-ului. Iar cei care reușiseră să țină cârma în mâini, cu fermitate, trebuiau să fie înlăturați, cu binișorul dacă sunt oameni de înțeles, ori altfel, dacă nu-i chip ...

Sub conducerea domnului Ștefan Prică întreprinderea pe care a preluat-o într-o perioadă când, după niște reguli firești, formațiile de constructori ar fi trebuit să-și mute corturile pe alte șantiere, a rezistat deoarece era organic legată de „fratele mai mare”, cel care-i cerea muncă specializată, de calitate superioară. Pe care a plătit-o la prețuri acceptabile. De aceea, Ștefi Prică a avut de unde să mai aștearnă multe amintiri în dosarele cu „File de Poveste”. La îndemnul autorului le preiau și eu, Cronicarul, alături de *Cronici*, deoarece și acestea sunt tot o *Samă de cuvinte*, ca și cele ale bătrânului Ion Neculce! Din ele se va naște o lucrare aparte, o compilație de destăinuri, prelucrate – cât de cât! – literar și comentate, pe ici-colo. Va purta titlul „*Destine în economia de piață*”.

Peste noi, moșneguții cavaleri ai mesei cu pahare (mici!) de vin roze, s-a așternut tristețea. În anul care a trecut cu însingurare, teamă, dezorientare, angoase și alte multe rele, fiecare dintre noi a pierdut pe cineva, apropiat și drag. Astfel, a plecat spre stele fără să ne pună în gardă, unul din veteranii Combinatului, coautor al *Cronicilor*. **Domnul Iuliu Ovesea**. S-a stins fără suferință, la 89 de ani. Merită cu prisosință vorbele de bine care se spun în cazul acestor triste evenimente. Nu de complezență. Aportul personal la creșterea și menținerea Combinatului a fost mult peste media cadrelor ingineresti din componența acestei mari familii. Însotitorii pe ultimul drum n-au fost atâția câți s-ar fi convenit să fie. Căci pandemia ne ține departe unii de alții. Frica ne domină, dușmanul acesta nu poate fi evitat, fiind mult prea mic ca să poată fi identificat mișcându-se în mediul înconjurător și mult prea contagios ca să existe speranțe de a-l domina cu dezinfectante rapide și puternice.

Dumnezeu să-l dea, bunului domn Iuliu Ovesea, loc ales pentru odihnă veșnică!

Trăim vremuri grele. Nu au fost puține veacurile când locuitorii acestui pământ au fost trecuți prin foc și sabie, au cunoscut robia și crunta dezamăgire pentru muncă în zadar. Au privit cum bruma de avere le este mistuită de flăcări și nu le-a părut rău peste măsură. Că nu ardea decât o mână de paie, câteva crengi de plop sau brad tăiate din pădure, cu care își apărau bordeiul de ploi și zăpezi. Le era ușor să o ia de la capăt când vrăjmașii își vedeau de drum, pierzându-se peste hotare. Astăzi însă, pârlolul și jaful ce se abat peste țară, de treizeci de ani încoace, sunt mult mai dureroase. Că toată agoniseala din urmă a fost făcută cu jertfă de sânge, cu renunțări la traiul decent care s-ar fi cuvenit, pe merit, fiecărui locuitor. Ambiții nemăsurate și orgolii, lăcomia de avere și de putere, minciuni și falsuri – acestea s-au așezat în scaunele domnești ale neamului românesc. Atunci, dar și acum. Dar parcă mai abitir acum! Tinerii din urmă care au învățat să strângă cureaua și au muncit cinstit, cu vrednicie și talent, clădind o țară chivernisită și respectată între neamuri, suntem noi, moșnegii de acum. Nu mai avem vlagă-n mădulare ca să ne răzvrătim că ne este batjocorită viața, cinstea, rodul muncii și al inteligenței noastre. Libertatea ne-am pierdut-o iar. Dar nu numai a noastră ci și a urmașilor urmașilor noștri.

Cât va trece până când se vor aduna, umăr lângă umăr, feciori mândri care vor face ceea ce se cuvine? Cine poate ști?! Dar atunci când le va veni rândul să facă curat, să se apuce de clădit și de chivernisit, musai să caute în arhive prăfuite și să descopere, în cronici vechi, înscrisuri despre ceea ce au fost în stare să facă străbunii lor, cei care acum lăsăm slovă scrisă despre oamenii și faptele acestui veac, cu nimic mai ușor decât au fost toate veacurile românilor.

Un soare puternic strălucitor s-a arătat azi, pe un cer senin. Însă vremea este capricioasă la acest mijloc de aprilie, frigul și lapovița vor să întoarcă iarna pe aceste meleaguri. Cu tenacitate însă, mugurii se ivesc de sub scoarță, florile timpurii își arată puterea rezistând nopților mai mult decât răcătoarele. Natura își face ciclul, succesul ei este deasupra timpurilor. Oamenii, aceste furnici ambițioase, insolente, care până mai ieri exultau pe toate meridianele clamând victoria lor peste fire, acum sunt copleșiți de o pandemie iscată de un neica nimeni, o nanofirimitură, un virus care s-a autoîncoronat peste globul terestru. Suntem, parcă toată omenirea, la voia întâmplării, la cheremul acestei boli. Falși savanți, falși profeți, false socoteli! Suntem hrăniți cu speranțe, ne lăsăm amăgiți sperând într-un „mai bine” care întârzie.

Vin sărbătorile. Jelim răstignirea Fiului Omului, dar anul acesta sunt mult mai multe lacrimi, mult mai mult sânge. Morții noștri din anul din urmă nu mai sunt ca cei pe care i-am îngropat în pământ sfințit, de-a lungul veacurilor, cinstindu-i după datina străbună. Cei de acum sunt goi, înfășurați în saci de plastic, aruncați în pământ fără un ultim rămas bun spus creștinește, de rude și de prieteni.

La marele praznic al Învierii Domnului, altă dată bucuria umplea casele unde familiile se reuneau, împrăștiind veselie și fericire. Nu știm, anul acesta, dacă aleșii noștri ne vor lăsa să ne adunăm la miez de noapte, să luăm Lumina de la Sfântul Mormânt, al Învierii, și să o dăm mai departe, de la unul la altul. Nu știm ce motive vor găsi ca să ne închidă în case. Ne amenință cu izolarea, ne prezintă calcule potrivit cărora suntem în pragul sfârșitului iminent, noi toți!

Stăm în case, cu lehamitea televizoarelor cu emisiuni stupide, știri parcă înadins selectate să ne aducă frica și oroarea de ceea ce se întâmplă cu această omenire care promovează ura, dușmănia, crima, dezmățul, imoralitatea. Din când în când se ridică pestă orizontul nostru îngust niște stele micuțe, arzând cu lumină mare, hrănindu-ne speranța. Sunt copii minune, excepționali, care apar la emisiuni de genul „Românii au talent”. Sunt, acești urmași minunați, un balsam pentru sufletele noastre! Mai avem sămânță aleasă!

Sunt multe fapte ale mulțimii de oameni pe care nu am reușit să-i aflăm ca să le creștem numele pe aceste pagini de *Cronici*. Iertare îmi cer. Mă opresc din scris la pragul noului veac ce vine, iată îl trăim deja de trei decenii. Știm, noi asociația cronicarilor de azi, tot ceea ce s-a întâmplat în vremurile noi în care și-au pus nădejdea toți cei care au ieșit pe străzi în ziua aceea, de 22 decembrie 1989. Cititorii de azi știu și ei tot acest adevăr. De ce să-l mai consemnăm o dată? O vor face alții, cântă, mai pe urmă ...Pentru cei ce s-au înghesuit în față, pe merit și fără merit, cei buni despre care vorbesc aceste Cronici ale Combinatului s-au dat de o parte.

Dan Dulamă, directorul general al Combinatului, s-a retras din funcție, plecând din Galați. Ostenit și, poate, dezamăgit pentru treaba pe care nu a fost lăsat să o ducă până la capăt. Noi, cei ce ne-am străduit să punem între coperti frânturi din istoria vie a Combinatului, rămânem cu regretul că trecerea anilor așterne praful peste oameni și fapte, că nu există nimeni care să dăltuiască în piatră numele lor, al celor care ne-au condus cu vrednicie – Dan Dulamă, Velincov Corneliu, Ion Potoceanu, Costache Troțuș, Alexandru Georgescu, Florentin Sandu, Sebastian Stavăr, Nicolae Dumitru și mulți, mulți alții din mii de ingineri, tehnicieni, maiștri și oameni de treabă care au sfințit acest pământ.

După retragerea domnului Dulamă adjunctul său, Florentin Sandu, a făcut un pas înainte și l-a adus pe Nicolae Dumitru pe locul secund în ierarhia executivă. Așa zisele privatizări din industria grea, de pe orizontală, au adus atingere producției de oțel. Consumul a scăzut drastic, iar exporturile s-au diminuat. Importul de materii prime a devenit anevoios, în lipsa unui fond special de capital de lucru, în deize convertibile. De la 7,8 milioane tone de oțel produse în 1989, Combinatul a căzut sub 2,8 milioane tone în 1992. Apoi a început să-și revină. Dar a trebuit să facă sacrificii. Laminorul slebing a fost scos din funcțiune, s-a renunțat la această tehnologie depășită, puternic energofagă. A urmat oțelăria electrică. Bateriile de cocsificare gigant, numărul 7 și 8 au fost și ele, abandonate. Furnalul nr. 6 a făcut explozie, un accident a cărui anchetare nu a dus la nici o concluzie clară. Renunțându-se la slebing, nici oțelăria nr. 2 nu-și mai găsea rostul. În perspectiva unei viitoare integrări europene, România a încheiat un acord de asociere cu Uniunea Europeană, punând pe hârtie programe maxime de producție industrială. Economia României s-a comprimat puternic. Rezultatul a fost apariția unui excedent important de forță de muncă foarte bine calificată, în multe domenii tehnice și economice. A început exodul meseriilor, al specialiștilor. Contingentele române intră pe piețele muncii din Germania, Franța, Spania, Italia, Marea Britanie. Comunitățile cele mai mari se formează în țările surori, latine. Răul s-a întins peste țară precum mătasea broaștei pe luciul lacului. Dar se putea și mai rău de atât. Tot ce a oprit pe loc, neamul nostru, de-a lungul veacurilor,

tot ce Carpații noștri au oprit salvând Europa de invazia necinstei, hoției, crimei, toate apele murdare pornite din adâncurile Răsăritului și oprite la noi, în Valahia, au rupt zăgazurile și au plecat să-și facă veacul de măturoi infect. Au ocupat cu iuțeală intersecțiile din marile orașe ale Europei, cerșesc, fură, ne fac de ocară pretutindeni. Fac de ocară numele de „român”. Ce poate să fie mai dureros decât să-i fie rușine românului curat, cinstit, educat, cu o meserie temeinic însușită, să spună că este „român?!”

-Gata, dom'le, gata! Ajunge cu atâta plâns și jale! Am făcut pasul, am intrat în capitalism, încetează cu autocompătimirea, treci la treabă! Supraviețuirea înseamnă să faci față concurenței. Trebuie să fi mai bun, mai iute de mână și de picior ca să-ți câștigi locul și să-ți asiguri existența. George Mârzac nu iartă, Ștefi mai are multe de povestit. Ursu Mihai a pus pe masă câteva nume, locuri, date, pe care vrea să le spună ca noi să îi pomenim și pe aceștia în rândul celor cu fapte vrednice de laudă. Nici Nicu Șerban nu și-a epuizat sacul. Iar domnul Mihai Chiculiță are multe de spus despre Departamentul de Modernizări Procese Tehnologice și Protecția Mediului pe care l-a modelat, cu vrednicie, conducându-l mai bine de zece ani, din 1990 până în 2001.. Și mai sunt mulți, nenumărați prieteni, colegi, cu ranguri mai înalte sau mai mărunte care așteaptă ca cineva să le dăltuiască numele pe un Zid al Recunoștinței, în piatră dacă se poate ori pe hârtie, dacă nu-i chip altfel ...

-Oamenii și faptele lor, din Cronicile anilor socialismului, au trecut linia de demarcație cu Capitalismul și aici fiecare și-a aflat destinul, spune Ștefan Prică. Nu trebuie să caute prea mult! Dar ce am făcut noi, în paginile acestor trei volume care se încheie aici, este un omagiu adus omului harnic, cinstit, care și-a dovedit calitățile muncind zi de zi pentru existența sa și a familiei sale. Așa cum au făcut românii, pe acest pământ, de mii de ani. Generațiile care vin după noi trebuie să știe că cei ce am trăit într-o perioadă istorică, blamată și mânjită în fel și chip, mai mult sau mai puțin pe drept, nu am fost alții decât urmașii, continuatorii românilor ce sfințesc, cu oasele lor din cimitire, acest pământ binecuvântat. Prea puțin convertiți politic!

Cuprins

Capitolul 1: Maturizare cu dureri de cap	3
Capitolul 2: Pentru 10 milioane de tone de oțel	11
Capitolul 3: Umilința neputinței	23
Capitolul 4: Necazuri zilnice	36
Capitolul 5: Un alt fel de început	45
Capitolul 6: Despre cum sfințește omul locul	57
Capitolul 7: Un cazan în clocot	70
Capitolul 8: Constructor multilateral ... distribuit	78
Capitolul 9: Necazuri conexe	88
Capitolul 10: O pagină de glorie a fotbalului gălățean	96
Capitolul 11: Încep RK-urile la furnale	106
Capitolul 12: Încleștarea	114
Capitolul 13: Crăciun și Revelion în stil comunist	135
Capitolul 14: Lupta cu rutina sau nevoia te învață	141

Capitolul 15: Și ce a mai fost ...	151
Capitolul 16: Sfârșit de epocă	158
Capitolul 17: Podul de piatră s-a dărâmat	166
Epilog	171